Rodica Ojog-Braşoveanu

PLAN DIABOLIC

-roman poliţist – ciclul Minerva-

1974

Capitolul I

CURSĂ PENTRU INFERN

Avionul aluneca printre nori, în noaptea sumbră cu risipă de întuneric, hublourile luminate căscau ochi incandescenţi. Pasagerii îşi scoseseră centurile de siguranţă şi, răsturnaţi în fotolii însăilau conversaţii indiferente, răsfoiau absent reviste oprindu-se doar la fotografii şi caricaturi sau urmăreau stewardesa înaltă cu gât de lebădă. Se mişca graţios şi zâmbea amabil primind comanda: ţigări, cafea, coniac.

Cineva se uită la ceas. Zburau de cincisprezece minute.

— Mai avem două ore...

Lumina se stinse brusc. Avionul se cambră şi îşi continuă zborul sfredelind negura.

Apoi lumina se aprinse. Călătorii se priviră surprinşi, fără glas. Stewardesa se repezi în cabina de comandă. Prin uşa deschisă se vedeau două trupuri însângerate, prăbuşite peste aparatele de la bord.

Ambii piloţi fuseseră înjunghiaţi.

Rodica Ojog-Braşoveanu

PLAN DIABOLIC

-roman poliţist – ciclul Minerva-

1974

Capitolul I

CURSĂ PENTRU INFERN

Avionul aluneca printre nori, în noaptea sumbră cu risipă de întuneric, hublourile luminate căscau ochi incandescenţi. Pasagerii îşi scoseseră centurile de siguranţă şi, răsturnaţi în fotolii însăilau conversaţii indiferente, răsfoiau absent reviste oprindu-se doar la fotografii şi caricaturi sau urmăreau stewardesa înaltă cu gât de lebădă. Se mişca graţios şi zâmbea amabil primind comanda: ţigări, cafea, coniac.

Cineva se uită la ceas. Zburau de cincisprezece minute.

— Mai avem două ore...

Lumina se stinse brusc. Avionul se cambră şi îşi continuă zborul sfredelind negura.

Apoi lumina se aprinse. Călătorii se priviră surprinşi, fără glas. Stewardesa se repezi în cabina de comandă. Prin uşa deschisă se vedeau două trupuri însângerate, prăbuşite peste aparatele de la bord.

Ambii piloţi fuseseră înjunghiaţi.

Lividă, stewardesa confirmă dublul asasinat. Înainte de crimă, fusese pus în funcţiune pilotul automat. Vor continua să zboare deci atâta timp cât există carburant. Afară doar dacă vreunul din pasageri e în stare să readucă aparatul la sol.

Oamenii se priviră cu disperare mută. Fata măsură lung chipul fiecăruia apoi rosti împleticit:

— Peste patru ore ne prăbuşim!

Incidentul a avut loc în noaptea de 13 iulie la puţin timp după decolarea cursei de Viena.

Un ceas şi jumătate mai devreme pasagerii se îndreptau spre aeroport...

* * *

Elena Hagianu închise flaconul de colonie şi privi în lungul odăii. Se opri în faţa unei fotografii vechi făcute cu patruzeci de ani în urmă. Purta o rochie uşoară de muselină. Florentina uriaşă, albă îi acoperea o parte din obraz. „Să nu te fotografiezi niciodată cu pălărie. Se demodează şi după aceea pari teribil de caraghioasă...“ Riri, drăcoaica aceea mică, avea dreptate…

— Ei, eşti gata?

Dimitrie Hagianu îşi îmbrăcă trenciul din mers. Era un bătrân distins, cu nas mare, cărnos şi o linie amară a gurii.

Femeia zâmbi tulburată.

— Ştii, am emoţii…

O bătu uşurel pe obraz:

— Copilării! Grăbeşte-te te rog. Trebuie să fim la aeroport cu cel puţin o oră înainte.

În urma lor, mult timp după aceea, stărui un parfum vag de violete. Femeia cu florentină din ramă continua să surâdă trist, ca unei aduceri aminte.

* * *

Caricaturistul Val Iacobescu privi încă o dată spre fereastra luminată de la etajul doi. Nevastă-sa, în bluză roz, cu un şal subţire azvârlit pe umeri, îşi flutură degetele în dreptul buzelor.

— Nu uita ce mi-ai promis! Te rog!

Bărbatul zvelt, elegant, cu alură de sportsman, zâmbi făcându-i şmechereşte cu ochiul.

— În regulă!

Femeia se simţi înduioşată.

„Ştrengarul… La aproape 60 de ani… N-o să se schimbe niciodată.“

Iacobescu îşi mută valiza în mâna cealaltă. Opri un taxi:

— Aeroportul Otopeni!

* * *

Iustin Făgădău îşi încheie rasa până sus la ultimul nasture, îşi potrivi pe frunte pălăria popească, luă geamantanul şi ieşi. Încuie de două ori, lăsând pe uşă un bilet:

„Revin peste două săptămâni.“

* * *

Ovidiu Diamantopol abandonă cârjele pe canapeaua maşinii răsuflând uşurat.

Şoferul întrebă fără să se întoarcă, căutându-i ochii în oglinda retrovizoare:

— Unde mergem?

— Aeroportul Otopeni.

— Aha! înţelese celălalt… Cursa de Viena, 22 şi 5.

Diamantopol zâmbi distrat.

— Da, da… Cursa de Viena.

Abia îşi stăpânea tremurul mâinilor.

„În sfârşit! Dumnezeule! În sfârşit… Nu, n-a fost în zadar!“

Tot drumul nu văzu nimic. În faţa ochilor avea o singură figură. O figură fără trăsături: Diavolul Alb.

* * *

Vasile Mareş îşi sprijinise tâmpla de fereastră. Înregistra prin sticla rece vibraţiile motorului iar la fiecare hurducătură capul îi tresărea. Ţinea gura uşor întredeschisă ca oamenii care nu pot respira pe nas.

Economistul Anton Oprişan îl examină cu coada ochiului:

„Mde… I-o fi plăcând să-şi zgâlţâie creierii.“

Apoi îl uită. Departe, se vedeau luminile Otopenilor.

* * *

Laurenţiu Pantelimon Ciolac anunţă răspicat, fără să-l întrebe nimeni:

— Am bilet pentru cursa de Viena de la orele 22 şi 5!

Funcţionarul îi privi indiferent:

— Şi?

Ciolac îşi ridică bărbia şi traversă plin de importanţă holul. În drum mai opri două tinere în uniformă. Ştia foarte bine ce are de făcut dar nu se putea sătura de savoarea celor trei cuvinte emise de fiecare dată pe cel puţin două tonuri mai sus decât era necesar pentru a fi înregistrate: Cursa de Viena.

* * *

Miss Dorothy James-Porter se opri în mijlocul holului privind amuzată mulţimea: călători care soseau sau care plecau, hamali împingând cărucioare pline de valize, gură-cască, funcţionari. Auzi vocea difuzorului:

— *Les passagers pour la course…*

Zâmbi. Îi plăcea agitaţia. Înşfăcă valiza, cutia de pălării, apoi o geantă de voiaj şi se îndreptă cu paşi ţepeni spre biroul de informaţii.

În urma ei câţiva întoarseră capul. Era o apariţie stranie. O femeie între două vârste cu un aer teribil de saxon. Deasupra bascului maro, pleoştit pe-o ureche, o pană extrem de fină desena zglobiu un semn de întrebare.

Bărbatul din spatele biroului îşi astâmpără zâmbetul:

— Nu, n-aţi întârziat. Avionul decolează la 22 şi 5. Vama e la stânga.

O urmări lung cu privirea:

„Ce chestie! Numai babalâci pleacă astăzi la Viena…“

Ridică din umeri şi îşi aprinse o ţigară.

* * *

Bătrânelul părăsi oficiul vamal cu un steguleţ galben în mână. Ţinea braţul îndoit şi pe faţă i se citea o încordare maximă. Expresia amintea pe aceea a unui copil căruia i s-a încredinţat o sarcină ce depăşeşte în mod cert posibilităţile sale şi e conştient de asta.

Stewardesa Nina Aldea îl aşează în fotoliu mângâindu-l uşor pe umăr:

— Suntem cuminţi, da?

Preotul Iustin Făgădău îşi ridică privirea. Avea o figură comună, cu un aer blajin. Nu-i puteai ghici vârsta. O faţă placidă, fără riduri.

„Cam 48-50, maximum“, aprecie stewardesa.

— E bolnav?

Fata păru să ezite. Oftă:

— Senil. Ni l-a încredinţat familia. La Viena e aşteptat. Se foi neliniştită: Am puţină treabă şi mi-e frică să nu facă vreo prostie.

— Du-te, fiica mea, zâmbi preotul.

Bătrânelul nu le dădu nici o atenţie. Flutura steguleţul de hârtie suspinând încetişor:

— Uu! Uu! Uu!...

* * *

Prin peretele uriaş de cristal se vedea pista luminată iar în fund, la distanţe mari, trei avioane.

— Cel din mijloc e al nostru, preciză cu vădită intenţie de conversaţie revizorul contabil Laurenţiu Pantelimon-Ciolac: BAC-1-11 prototip 1965.

Era un bărbat în vârstă, uscat. Când vorbea îşi fixa bărbia în piept încreţind pielea maxilarelor în pliuri adânci. În general, emana un aer de suficienţă accentuat de glasul autoritar care părea să decreteze chiar atunci când emitea simple banalităţi.

Elena Hagianu zâmbi în gol, ca miopii. Un zâmbet amabil şi distant în acelaşi timp. Era limpede că nu avea de gând să se lase abordată. Amănuntul nu ţinea de o uscăciune înnăscut – femeia părea blândă şi delicată – ci de o mentalitate seniorială în privinţa cunoştinţelor ocazionale. Se strânse lângă bărbatu-său suspinând uşor.

„Mă întreb dacă în viaţa ei a deschis singură o uşă, gândi Iustin Făgădău îndreptându-şi anteriul pe genunchi. Dar expresia e divină. Resemnată şi fericită în acelaşi timp.“

— Excelent avion! conchise Pantelimon-Ciolac.

Economistul Anton Oprişan îşi strâmbă acru colţurile gurii:

— Vacs!

Nichita Dumitrescu abandonă brusc steguleţul galben şi arătând cu degetul spre ceasornicul preotului, cu broderii

emailate pe capac, scânci:

— Asta… Asta…

Iustin Făgădău îl examină în linişte. Ochii bătrânelului, avizi, nu se puteau desprinde de jucăria strălucitoare. Aproape că-i vedeai lacrimile. Zâmbi şi i-l întinse împreună cu lanţul… Celălalt îl apucă cu amândouă mâinile. Îl strânse la piept şi începu să se legene. Din când în când, desfăcea pumnii şi-l privea pe furiş, apoi îi strângea repede la loc.

— De ce întârzie ăştia? se interesă brusc iritat Anton Oprişan. Totdeauna întârzie! Parcă ar fi personalul de Buhuşi! O porcărie!

Ochii mărunţi, implântaţi la rădăcina nasului, clipeau fără încetare fulgerând scurt figura ascuţită de şobolan. Purta un trenchcoat căptuşit, croit larg. Fularul gros îi îmbrobodea gura până în dreptul nărilor. Părea obsedat de-o singură idee: curenţi de aer vrăjmaşi, uşi deschise, răceli fatale.

— Probabil, opină preotul, încă n-au terminat revizia.

Contabilul interveni prompt:

— Ba deloc, domnilor, deloc! Mai sunt, nu-i aşa, 22 de minute până la decolare. Îşi privi încă o dată ceasornicul ridicând mult manşeta. Exact 22 de minute şi 18 secunde. În maximum un sfert de oră ne invită la autobuz.

Celălalt clătină sceptic capul.

— Aiurea!

— Îmi permiteţi? Laurenţiu Pantelimon-Ciolac, revizor contabil. Se apropie scoţându-şi pălăria cu un gest larg: Şi dumneavoastră tot la Viena, desigur.

— Tot! mormăi în silă Oprişan înfundându-se în fotoliu şi ridicând strategic gulerul hainei ca pe un paravan.

„Pentru omul ăsta, gândi Iustin Făgădău, nimic nu e în regulă. Îi miroase totul. Un tip obositor.“

Val Iacobescu zâmbi subţire. Răsfoia distrat, într-o atitudine plină de eleganţă, revista ilustrată de pe genunchi. Arăta degajat şi distins. Ochii negri foarte tineri sclipeau maliţios: „Totul e să ne simţim bine.“ Sub mustaţa

căruntă, retezată scurt, gura cinică zâmbea mereu. La mână îi strălucea un lănţişor de aur. Podoaba nu deranja, în ciuda vârstei, pentru că nimic nu putea efemina trupul viguros, uşor adus de spate, capul puternic, masculin, construit în unghiuri.

— Îmi daţi voie? Laurenţiu Pantelimon-Ciolac, revizor contabil. Nu sunteţi cumva caricaturistul Val Iacobescu? Mi se pare că v-am văzut la televizor.

Celălalt zâmbi evaziv.

— Da, da, îmi amintesc precis, continuă Ciolac. Împărţeaţi nişte premii. Am urmărit întâmplător emisiunea. În general, nu-i aşa, programul e slab…

— Execrabil! precizează Oprişan înfăşurându-şi fularul.

Se adresă unei stewardese care tocmai intrase:

— Închide uşa, domnişoară! Dumneata nu simţi că-i curent? Hm, ca pe Bărăgan!

— Tânăra generaţie! oftă Ciolac. Nişte neisprăviţi! Nici frică, nici respect. Ce spuneam? A da! Ca să fiu sincer am cumpărat televizorul dintr-un capriciu. Nu mai conta, nu-i aşa.

Iacobescu îi examină pantofii uşor scâlciaţi dar lustruiţi cu grijă, hainele modeste, fără strălucire, pălăria uzată. Individul nu făcea parte dintre aceia pentru care 5000 de lei nu înseamnă nimic.

Dimitrie Hagianu îşi îngropă zâmbetul în colţurile gurii amare. Ţinea tot timpul o sprânceană ridicată. Te aşteptai ca în orbita căscată să strălucească un monoclu, dar ciobul de sticlă lipsea.

„Hm, îşi zise preotul. E incapabil să-şi ascundă originea. Şi în zdrenţe, tot boier ar arăta…”

Elena Hagianu întoarse capul spre Miss Dorothy James-Porter. Pana sensibilă cocoţată deasupra basculului maron dansă câteva clipe pe motivul aceluiaşi semn de întrebare. Stătea ţeapănă, cu buzele strânse şi mâinile încleştate pe rama poşetei enorme. În ureche avea un aparat acustic.

— Ce-aţi spus? întrebă în engleză.

Bătrâna tresări. Se înclină politicos:

— Nimic, scuzaţi-mă.

Miss Dorothy James-Porter reveni la aceeaşi atitudine încremenită.

— Hi! Hi! chicoti brusc Nichita Dumitrescu mângâind ceasornicul ca pe un copil.

Diamantopol îşi trecu nervos degetele peste buze. Oamenii evitau să-l privească sau, delicaţi, simulau că nu-i observă infirmitatea. Nu te poţi uita fix la o caricatură jalnică, o epavă umană. Trupul schilodit părea să n-aibă oase. O masă de ţesuturi fără coloană vertebrală, prinsă într-un corset de piele cu articulaţii metalice. De la aşa ceva, îţi întorci penibil privirea indiferent, sau cu inima strânsă, dar păstrând aceeaşi impresie de penibil. Se întreba, undeva în subconştient, ce va deveni existenţa lui începând de mâine. Când timp de decenii eşti victima aceleiaşi obsesii, aceluiaşi vis, aceleiaşi idei fixe, împlinirea e însoţită de un sentiment de frustrare. Rămâi dintr-o dată buimac, îţi lipseşte ceva, intri într-o lungă vacanţă de care nu ştii cum să te bucuri. Îşi ridică privirea:

„Oare m-a recunoscut? Sunt totuşi peste treizeci de ani. O viaţă!“

Se simţea uşor toropit, ca după un anestezic.

— Puf! Puf! Puf! Puf! suflă încetişor Nichita Dumitrescu.

Dădea din coate aşa cum fac copiii când îşi imaginează că sunt locomotivă. Neatent, îl atinse cu mâna pe Vasile Mareş.

Scriitorul tresări puternic, parcă electrocutat. Ţigara i se frânse între degete. Preotul zâmbi jenat:

— Nu vă supăraţi…

Mareş îl privi cu aerul că nu înţelege. Pe figura întunecată ochii aprindeau vâlvătăi.

„Abia se stăpâneşte.“ Iustin Făgădău îl examină pe sub pleoapele coborâte. „Mâinile îi tremură, nu se poate concentra un singur minut asupra aceluiaşi lucru. Curios…“

Scriitorul îşi aprinse neîndemânatec altă ţigară. Pantelimon Ciolac se aşează lângă Oprişan dregându-şi

glasul.

— Cunoaşteţi vreo adresă la Viena? Am auzit că-s pungaşi mari, nu te poţi apropia de nimic.

Economistul îi răspunse fără să scoată nasul din fular.

— Nu mă duc în aprovizionare.

— De fapt ce vă interesează? întrebă Val Iacobescu.

— O cameră.

— Există un hotel lângă Westbahnhof. *Fux* sau *Fox*. Curat şi cu preţuri accesibile.

— Rahat! O porcărie! mormăi Oprişan. Două sute de şilingi pe noapte!

— Cât?! se sperie contabilul, 200 de şilingi?!

Caricaturistul îşi netezi mustaţa:

— Sunt şi hoteluri mai rezonabile. Cu doi poli rezolvaţi problema.

— Unde? sări Ciolac scoţându-şi carnetul şi stiloul.

— La Caracal…

Diamantopol îşi mângâie cârjele. Spuse încet:

— Încercaţi pe *Mariahilfer Strasse*, la o pensiune.

Revizorul se îndreptă spre infirm cu mâna întinsă:

— Laurenţiu Pantelimon-Ciolac. Îmi pare bine. Îşi deschise din nou carnetul: Unde aţi spus?

Scriitorul Vasile Mareş îi aruncă o privire urâtă şi desfăcu revista. Ochii alunecau distraţi peste paginile ilustrate. Soţii Hagianu urmăreau absenţi forfota mulţimii. Bătrânul se întoarse la steguleţul galben abandonând ceasul preotului. Iustin Făgădău îl băgă în buzunar.

Revizorul contabil îşi înşurubă cu grijă capacul stiloului:

— Va mulţumesc. Peste două ore şi jumătate suntem la Viena. Aşa că…

— La 13 februarie 1960 – declară amuzat caricaturistul, – cursa Londra-Roma s-a prăbuşit deasupra Alpilor. La 13 aprilie acelaşi an, un avion de pasageri cade în Pacific. O lună mai târziu, dar în aceeaşi zi – 13 mai, un Boeing explodează în aer cu 140 de călători la bord. Se interesă amabil: Ştiţi în câte suntem astăzi?

— 13 iulie, bâlbâi Laurenţiu Pantelimon-Ciolac.

Toţi se întoarseră surprinşi. Economistul Oprişan decretă scurt:

— Vacs!

— Cine mai crede azi in superstiţii? întări contabilul ciocănind în acelaşi timp cu degetul îndoit în banca de lemn.

Val Iacobescu îi privi surâzând pe fiecare apoi îşi reluă lectura.

— Oare cum o să ni se pară Viena după atâţia ani, nici n-am curajul să spun câţi? şopti Elena Hagianu.

Bărbatu-său îşi holbă ochiul fără monoclu.

— Neschimbată. Tot ce s-a construit nou e la margine. Au lăsat centrul intact.

— Catedrala Sf. Ştefan… Acolo am ascultat prima oară *Missa solemnis* a lui Beethoven. Ce splendoare! A doua oară.

— Ştiu. La Lise Marcian, în timpul războiului.

— Ţii minte? Îşi întoarse faţa veştejită: Era în aprilie. Uşa spre verandă rămăsese deschisă şi toată camera de muzică mirosea a liliac. Parcă văd ciorchinii aceia grei. E curios ce rar ne gândim la lucrurile astea… Ce-o mai fi făcând Lise?

Făgădău prinsese crâmpeie din conversaţie:

„Lise… Camera de muzică… Hm… Vremuri apuse.“

Elena Hagianu scoase din sacul de voiaj o carte: *Saint Bernard*.

Miss Dorothy James-Porter văzu titlul şi sări ca un cintezoi.

— Oh! *Saint Bernard*.

Oamenii o măsurară surprinşi. Femeia prinsese viaţă pe neaşteptate, surâdea fermecător. Nu dădu atenţie stupefacţiei generale şi continuă netulburată:

— Totdeauna am susţinut că *Saint Bernard* este o rasă superioară. Un câine amabil, plin de sensibilitate.

Îl recomand călduros ori de câte ori am ocazia. Când îmi amintesc de *Parry*, îmi dau lacrimile.

— *Parry*? întrebă surprinsă Elena Hagianu.

— *Yes, Parry*. Închipuiţi-vă, a salvat şaizeci de oameni prinşi de o avalanşă şi i-a cărat la mănăstire. Un *darling*...

Şi sărută aerul.

Vorbele i se buluceau la gură. Se temea să nu fie întreruptă.

— Desigur, e foarte inteligent şi *Dingo*, dar lipsit de inimă. Urăşte celelalte rase şi mai ales pe europeni. Dacă vă amintiţi, când a sosit la Paris a început să urle de îndată ce a făcut cunoştinţă cu câini civilizaţi. Fireşte! În 1699, abia a fost descoperit în Australia. N-a avut timp să se stileze.

— Ce vrea? se interesă în surdină Ciolac.

Iacobescu ciocăni discret cu degetul pe tâmplă.

— O chestie cu câini... Bate câmpii la modul cel mai voios.

Celălalt îl măsură buimac. Englezoaica se desfăşura cu pânzele întinse:

— *Basetul* e un câine admirabil de interior. Capricios desigur, puţin ipocrit dar foarte puţin. Admirabil pentru oameni în vârstă, plin de atenţii delicate. Ca să nu mai vorbesc de *caniche*.

Prin faţa peretelui de sticlă trecu o pereche înlănţuită. Fata cu fusta foarte scurtă se rezemase de umărul tânărului care o săruta din mers.

Laurenţiu Pantelimon-Ciolac îşi ridică arogant bărbia:

— Elementară lipsă de decenţă! Sau mai degrabă nesimţire! Da, ăsta e termenul: Nesimţire! Aţi văzut ce fustă avea? Aproape că i se vedea instalaţia. Mă întreb, domnilor, nu-i aşa, unde o să ajungem cu manierele astea deşănţate?! Păi pe vremea mea, când intra tata în odaie săream de pe scaun şi-i pupam mâna.

— Impresionant. Şi? A contribuit cu ceva chestia asta la reuşita dumitale în viaţă? se interesă amuzat caricaturistul.

— Da! strigă Ciolac şi Mareş scăpă revista. Mi-a trasat o linie de conduită în societate, m-a învăţat ce înseamnă

cinstea, bunul simţ şi respectul faţă de bătrâni. Dar iată că există din nefericire, nu-i aşa, de-alde dumneata – degeaba te superi – care încurajează astfel de purtări.

— Nu mă supăr, domnule Ciolan.

— Pardon! Ciolac! rectifică înţepat contabilul. Laurenţiu Pantelimon-Ciolac.

— Mă rog. Trebuie să recunoşti însă că fata avea nişte picioare trăsnet. De milioane! Păcat să nu le arate. Dacă ar fi după mine aş decreta prin lege, care-s bine făcute, să umble goale. Ciolac îl privea sufocat. S-au schimbat vremurile! Acum, când prelaţii joacă fotbal la Vatican – şi fie vorba între noi nu-i nimic rău în asta, de ce să se anchilozeze nefericiţii, numai pentru că sunt funcţionarii lui Dumnezeu? – te necăjeşte faptul că o fustă are patruzeci de centimetri mai puţin decât erai obişnuit să vezi la mama dumitale?!

Făgădău primi săgeata cu acelaşi zâmbet blând. Profitând de pauză, englezoaica se ridicase în picioare perorând înfierbântată. Făcea impresia că uitase unde se află.

— *Scottish-terrier-ul*, *fox-terrier-ul* şi *loulou de Poméranie* sunt fără egal! Când lady Elisabeth Winston a cumpărat un *chow-chow*, eu i-am spus: Ei bine, lady Elisabeth, n-o să mă convingeţi că afurisitul acela de negustor n-a încercat să vă influenţeze. O englezoaică şi o lady ar fi ales un *griffon* ori în cel mai rău caz un *fox-hound jurancon*, şi atunci n-aş fi avut nici o pretenţie. Da, aşa i-am spus! Noi, în cadrul societăţii pentru protecţia animalelor.

— E clar! înţelese în sfârşit Iacobescu.

Elena Hagianu se strânse lângă braţul bărbatului.

— Ţii minte când am plecat la Madrid? Era o noapte asemănătoare. Ceaţă, rece… În vagon se făcuse frig şi tu mi-ai pus pe umeri pardesiul tău. Ai desfăcut sticluţa de *Cointreau*. Parcă simt aroma… În cuşeta de alături se afla o pereche în voiaj de nuntă. Erau teribil de jenaţi…

— Sunt şi ei bătrâni acum, mormăi Hagianu.

— Hi! Hi!

Bătrânul îşi ridicase picioarele în dreptul gurii pedalând în aer. Făgădău îi mângâie braţul.

Stewardesa Nina Aldea apăru cu o mapă sub braţ:

— Poftiţi la autobuz, vă rog.

Caricaturistul o măsură cu un zâmbet de golan bătrân. Şopti la urechea contabilului:

— Hm! Curăţică! Oare cine o lucrează?

Fata luă în primire bătrânelul mulţumindu-i din ochi preotului. Ovidiu Diamantopol îşi potrivi cârjele şi încercă anevoie să se ridice. Nina Aldea păru să ezite.

— Am să-l ajut eu pe dumnealui, şopti Făgădău, uitându-se la infirm.

Mareş şi Oprişan ieşiră primii.

Sprijinit de braţul preotului, Diamantopol îmbrăţişă pista luminată. Reflectoarele, terenul plat îi amintiră cu un şoc alt peisagiu. Şi străveziu, în contururi neclare, o siluetă de coşmar: Diavolul Alb.

Revizorul contabil Laurenţiu Pantelimon-Ciolac îl ajunse din urmă pe Iacobescu:

— Spune-mi te rog, chestia cu accidentele în aer a fost nu-i aşa, o glumă.

Caricaturistul surâse enigmatic:

— Desigur. Îl privi ţintă: Mai ai timp totuşi să te răzgândeşti…

Capitolul II

CIUDĂŢENII LA ZECE MII DE METRI

Trenul de aterizare părăsi pista şi avionul începu să urce spintecând noaptea. Bucureştiul rămăsese jos, în prăpastie, ghem de lumini tivite cu negură.

Val Iacobescu încercă să-şi imagineze Calea Victoriei. Calea Victoriei aşa cum o ştia el, la două sau trei dimineaţa, cu cheflii rătăciţi căutând o bombă unde ar mai putea găsi ceva de băut, cu taxiuri goale încetinind brusc în preajma pietonilor solitari. Calea Victoriei, cu stopuri adormite şi ferestre mute în spatele cărora oamenii visează la te miri ce, cu câte un câine vagabond adulmecându-ţi poalele şi cerşind adăpost. Se gândi apoi la nevastă-sa. Un zâmbet cald îi înflori pe buze.

Iustin Făgădău îşi făcu o cruce mare şi îngână o rugăciune surdă cu ochii închişi.

Stewardesa înveli picioarele moşneagului cu o pătură cadrilată. Nichita Dumitrescu ţinea în mână două creioane colorate şi o bucată de hârtie.

— Hi! Fac o căsuţă!

— *Bon voyage*, *chéri*, suflă Elena Hagianu.

În ochi avea lacrimi. Bărbatul îi strânse degetele.

Economistul Anton Oprişan smulse pardesiul din cârlig şi se ridică ostentativ.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Nina Aldea.

— M-aţi luat de tâmpit, aşa-i?!

— Nu înţeleg.

— Dumneata nu vezi că stau pe aripă? N-am nici o perspectivă!

Caricaturistul râse:

— E noapte, dom'le! Ce perspectivă să ai?

Economistul păru deconcertat dar nu abandonă.

— Treaba mea! E o chestiune de principiu în primul rând. Adică de ce să-şi bată ăştia joc de mine!?

Studie poziţia locurilor goale şi alese, nu prea convins, un scaun alături de Pantelimon-Ciolac.

— Nu cred că eşti prea inspirat, observă Iacobescu ascunzându-şi zâmbetul. În caz de accident, Doamne fereşte, cei mai expuşi sunt călătorii din faţă. Vreau să spun, cei din imediata apropiere a cabinei de comandă.

Brusc, ca la un semnal, Ciolac şi economistul se ridicară precipitându-se spre coada avionului.

Miss Dorothy James-Porter îi privi nedumerită fără să înţeleagă nimic.

Ovidiu Diamantopol îşi lăsă capul pe spate.

…A suta călătorie cu avionul. Lumea traversată în lung şi-n lat. Bregenz-La Paz-Bombay-Fort de France-Viena, cu barca pe Amazoane sau în sanie, orbit de gheţurile Alaskăi. Voiajuri încăpăţânate, dictate de o fantezie străină, de o himeră. Acum, cea mai scurtă şi poate ultima călătorie.

Vasile Mareş îşi privi ceasul.

„Au trecut abia cinci minute.“

Simţi o atingere pe umăr.

— Cu dumneata n-am făcut cunoştinţă. Revizorul contabil îşi trecu braţul pe sub nasul lui Oprişan pentru a putea da mâna. Îmi dai voie? Laurenţiu Pantelimon-Ciolac.

— A, da… Mareş… Vasile Mareş, scriitor.

— Extraordinar! Ştii că am auzit de dumneata! După ton, celălalt urma să-i fie recunoscător. Da, da, am citit ceva în Revista literară, dacă nu mă înşel…

— Vă înşelaţi, se strâmbă Mareş. Sublinie: În *România literară*, n-am publicat niciodată.

— Exclus! Probabil nu-ţi mai aminteşti. Chiar m-a izbit numele. Am o mătuşă din partea mamei, Marie-Jeanne Mareş, nevasta generalului. Râse din gât: Om fi rude, mai ştii.

— Nu cred.

— Cunoşti Viena?

— Puţin.

— Frumos oraş, se ambală Ciolac. Iar vienezii… amabilitatea personificată! Am făcut studiile acolo. Asta se întâmpla prin ’31-’32. Mi-aduc aminte, aveam o gazdă pe lângă Prater. Fiică-sa…

Mareş se agăţă de stewardesă ca de un colac de salvare.

— Domnişoară, dacă eşti amabilă, o cafea şi un coniac mare.

Ciolac îşi umezi buzele.

— Şi mie o oranjadă.

Caricaturistul nu rezistă ispitei:

— Ştii cât costă, domnule Ciolan?

— Pardon! Ciolac! Laurenţiu Pantelimon-Ciolac. Ai să mai auzi de numele ăsta!

— Sunt convins.

Fata dădu să plece dar contabilul o opri:

— Cu titlu informativ, nu-i aşa. Cât costă o oranjadă?

— Servim numai *jus*. Cincisprezece cincizeci.

Omul rămase cu gura căscată:

— Cât?! 15,50?! Dar unde vă treziţi?

— La drumul mare! făcu Oprişan ridicându-se. Bandiţi, domnule! Sunt în stare să te dezbrace!

— Bine c-am întrebat.

Stewardesa se interesă zâmbind subţire:

— Menţineţi comanda?

— Ei bravo! Crezi că eu fur? Ce te tot foieşti, domnule?

Oprişan aştepta în picioare cu pardesiul pe braţ:

— Nu-mi place aici. E prea izolat. Merg mai in faţă.

Ciolac se luă după el.

— Ai dreptate. Dumneata rămâi?

Scriitorul nu-i răspunse. Iacobescu se uită amuzat la economist.

— Tot nu ţi-ai găsit locul? Dacă nutreşti convingerea că te avantajează, sunt gata să ţi-l cedez pe-al meu.

Oprişan cântări poziţia apoi clătină din cap nemulţumit.

— Trage. Totdeauna trage lângă fereastră.

Pipăi îndelung stofa, încercă suspensia câtorva fotolii şi în sfârşit se aşeză lângă Ciolac.

Revizorul contabil îşi reluă amintirile:

— Şi cum vă spuneam, domnilor, în 1932 studiam la Viena. Tinerel, de familie, bani, evident fata gazdei a pus ochii pe mine. Uite aşa nişte cozi avea! Îşi arătă antebraţul: Blonde ca mătasea de porumb. Şi un ten carminat… Petală de rozã. Când roşea, ziceai că a dat cu chinoroz.

— Dar ea, sugeră caricaturistul, nimic! Naturală!

— Sută la sută, domnule!

— Gretchen! pufni dispreţuitor economistul Oprişan.

Ciolac îi privi nasul ascuţit, ochii mici, gura cârtitoare şi clătină capul:

— Un boboc de fată, ascultaţi-mă pe mine! Ce buziţe! Ce ochişori! Adoptă subit tonul de idilă: Sâmbătă seara mergeam la o berărie pe lângă Opernring. Eu luam doi ţapi şi ea ronţăia covrigi cu susan…

— Bănuiesc că-i dădeau lacrimile de recunoştinţă, observă caricaturistul.

— Dar ce, interesate ca deşănţatele astea de azi?! E posibil?! Vine fiu-meu la mine şi zice: „Tată, atinge-mă cu un pol, să-mi scot gagica.“

— Şi junele culant! Calcă bine…

— „Un pol!“ Ca să nu mai vorbim de vocabular! „Un pol? zic. Ai înnebunit?! Un pol? Adică zece pâini?“

Val Iacobescu continua să se amuze.

— Clar! O să-l ruineze femeile…

— Ţine minte de la mine! Pe maică-ta o duceam la un film şi ăla colea, la Rahova, că era 2,50 lei biletul. Nu ştie că eşti student?

Caricaturistul izbucni în râs.

— Hai că ai haz, nene! Zi mai departe cum e cu buziţele nemţoaicei.

— Oribil! Miss James Porter îşi fixă mai bine aparatul în ureche. Singurul animal care nu mi-e prieten: şobolanul! Numai când mă gândesc…

Făgădău o asculta resemnat clătinând capul la intervale regulate.

— A venit in Europa în 1727 traversând Volga înot. Îmi amintesc că atunci când secretara asociaţiei, Miss Susan Stevenson – o fată adorabilă cu un păr minunat – m-a anunţat că în cartierul de vest a început o campanie împotriva şobolanilor, nu m-am opus. Mi-am întărit inima şi mi-am întors obrazul. Exact cum vă spun. Mi-am întors obrazul. Dorothy James-Porter strânse pumnii. Înţelegeţi?

Preotul îi dădu toate asigurările că înţelege foarte bine.

— Nu, nimeni nu va afirma despre mine că sunt o femeie fără suflet. Am înfiinţat orfelinate, un spital, chiar un cimitir pentru animale şi nu mi-e ruşine să recunosc că tot eu am iniţiat rubrica „Adoptaţi-mă“ din magazinele ilustrate.

— Adoptaţi-mă?

— Nostim, nu? Ştiţi cum procedăm? Fotografiem câinii şi pisicile găsite şi le publicăm pozele în reviste. Nu vă puteţi închipui câţi bieţi micuţi am reuşit să cazăm până acum.

Ciolac îl trase de mânecă pe caricaturist:

— Ce tot cârâie aia?

— Despre pisicile orfane.

— E limpede. Scleroza…

— Avem oameni devotaţi… Când vorbea, Miss James-Porter pulveriza stropi de salivă şi Făgădău îşi ducea mereu mâna la nas, vânându-i ca pe ţânţari. Chiar această domnişoară Stevenson, secretara. Ce fată admirabilă! Luna viitoare împlineşte şaptezeci de ani. Ne-am gândit să-i comandăm o pendulă cu doi ogari din bronz. Nu credeţi că e minunat?

Preotul se înecă.

— Desigur…

Elena Hagianu îşi netezi părul fără culoare:

— Sunt atât de fericită, *chéri*. Nu mâine, dar poimâine am s-o caut pe Anne-Marie Von Rothman. Avu un râs mic: Mi-am amintit ceva nostim. Ştii, ea era externă. Se purtau ghete înalte cu şireturi. Perechea care-i plăcea avea trei numere mai mult. Le-a cumpărat aşa. Tot pensionul a murit de râs, până şi belgianca, domnişoara Lévrier, profesoara de pian.

— Uu… Uu… Uu…, chiui prelung bătrânelul.

Îşi umfla şi-şi dezumfla obrajii pufăind ritmic.

— *Le malheureux*… Umerii doamnei Hagianu se înfiorară: Nu mi-ar place să ajung ca el. Prefer câţiva ani mai puţin. Şi încă ceva: să mor pe neaşteptate. Să nu ştiu de dimineaţă că seara, ori peste câteva ore îmi voi da sufletul. Asta-i cel mai chinuitor: agonia. Agonia conştientă.

Stewardesa aduse cina. Tăvi apetisante cu pacheţele aseptice: şuncă, ouă, pui rece, caşcaval, tartine cu ciuperci.

Anton Oprişan aruncă o privire circumspectă spre porţiile celorlalţi, apoi strâmbă din nas. Chemă piţigăiat:

— Domnişoară!

Fata veni precipitat. Economistul nu era un pasager comod. Cunoştea genul.

— Aş putea afla de ce tocmai mie trebuie să-mi daţi piciorul? Nu suport picior de zburătoare! Vreau piept!

— Imediat!

Oprişan reţinu tava:

— Un moment! În al doilea rând, caşcavalul e numai coajă, ciupercile un pretext, chifla cea mai mică!

— Ştiţi, ne vin gata ambalate.

— He, he! râse economistul ca unul pe care nu-l poţi păcăli, arătând cu degetul gros spre ceilalţi: Ale dumnealor nu tot ambalate vin? Se compară?! Începu să se monteze: Nu înţeleg ce aveţi cu mine?! Vă sunt antipatic? Par mai tâmpit decât… Găsi: Amicul Laurenţiu Pantelimon-Ciolac?

Contabilul ţâşni în picioare:

— Domnule! Cere-ţi scuze imediat!

— De ce? Eu te consider un om normal. Etalon de măsură.

Nina Aldea luă tava şi dispăru în oficiu. Iacobescu râdea sincer amuzat:

— Eşti teribil! Mă întreb din ce ţi se trage.

Oprişan respinse provocarea. Colţul gurii îi zvâcnea. Studie îndelung a doua porţie şi începu să mănânce cu aer de martir.

Pantelimon Ciolac îl privea otrăvit. Când stewardesa îi întinse cina, refuză scuturându-şi mâinile.

— Nu domnişoară, mulţumesc. Seara nu mănânc. E, nu-i aşa, mai sănătos, şi privi important peste capetele călătorilor.

— Individul nu ştie că cina intră în preţul biletului, suflă caricaturistul la urechea lui Diamantopol. Îi e frică să nu plătească. Abia aştept să i-o spun. Evident, când ajungem la Viena.

Infirmul îl privi lung:

— Ai o inimă…

— Dă-l naibii! Mă enervează!

Ochii caricaturistului alunecară în lungul avionului. Scriitorul Vasile Mareş mânca absent, părea că înghite greu. Făgădău, delicat, cu gesturi mici de femeie. Hagianca, sub pretexte străvezii, ceda bucăţile cele mai bune bărbatului care se opunea de circumstanţă. Diamantopol aproape nu se atinsese, englezoaica mesteca saxon şi conştiincios, iar Ciolac răbda stoic.

Val Iacobescu râse încetişor. O idee îi trecu prin minte:

— Ştii ceva?

— Îm? făcu Oprişan puricând bucatele şi izolând dezgustat ceea ce i se părea suspect.

Caricaturistul se aplecă mângâindu-şi mustaţa scurtă.

— Am făcut un calcul! Suntem, va să zică, zece pasageri…

— Îl pui şi pe ăsta cu steguleţul la socoteală? Mă rog, să zicem zece. Şi ce-i cu asta?

— Ai răbdare! Cu stewardesa fac unsprezece. Plus doi piloţi.

Oprişan îşi holbă ochii mici.

— Ştii că ai dreptate? *Suntem 13.*

— Exact! exclamă satisfăcut Iacobescu. Un număr al naibii de norocos!

Oamenii tăcură. Gândurile li se încrucişau:

„Diamantopol! Ce caută aici? Să fie o simplă întâmplare?“

„Încă zece minute. Ar fi trebuit să pun cuţitul în buzunarul hainei. Oare m-a recunoscut?“

„Nu bănuieşte nimic. N-are cum să bănuiască. Până acum, totul a decurs perfect.“

„Doamne, Dumnezeule, ajută-mă! Dacă şi de data asta îl pierd…“

„Totul e să-mi păstrez calmul. Poate că nu e decât o coincidenţă, deşi… omul ăsta ar fi în stare să mă caute şi pe lumea cealaltă. Hans! Imbecilul! L-a avut în mână.“

„Încă nouă minute.“

Capitolul III

VERDICTUL

Peste hublouri se aşternuse o pojghiţă uşoară, un abur compact ca o crustă. Şi dintr-o dată, pasărea uriaşă orbi. Lumina se stinse. Avionul ezită apoi îşi continuă zborul.

Vocile se învălmăşiră în întuneric:

— Ce-i porcăria asta? Lumina!

— Hei! Domnişoară!

— Lumina!

— Ah, piciorul, Dumnezeule!

— Ce se întâmplă?

— Ajutor!

Lumina se aprinse. Nina Aldea apăsă pe rând butoanele roşii de la siguranţele tabloului electric.

— Un scurtcircuit provocat. Mă întreb…

Nu-şi termină gândul. N-o asculta nimeni. Pasagerii priveau înspăimântaţi spre cabina de comandă.

Cu un strigăt de groază, fata se repezi spre unul din piloţi. Îi luă capul în mâini, hohotind.

Reveni după câteva minute, închise uşa şi se sprijini cu tot trupul de ea. Faţa i se golise de sânge.

— Vă rog să vă păstraţi calmul.

Încerca din răsputeri să se stăpânească. Oamenii aşteptau încremeniţi cu gâturile întinse, cu mâinile încleştate pe fotoliu.

— Membrii echipajului au fost asasinaţi… Conduce pilotul automat… Lăsaţi-mă să vorbesc. Vom zbura în linie dreaptă până când… până când se va termina combustibilul. Afară doar… Îi privi cu o intensitate dureroasă: Doar dacă cineva dintre dumneavoastră poate să readucă aparatul la sol.

Nu se auzi nici un zgomot. Doar ţiuitul prelung, obsedant al motoarelor. Se uitau mut unii la alţii scormonindu-şi feţele. Într-un târziu, ridicară din umeri.

Nina Aldea respiră adânc:

— N-am voie sa vă ascund adevărul. Peste patru ore ne prăbuşim!

Era ora 22 şi 35 de minute.

Avionul continua să zboare în spaţiul negru fără sfârşit. Întunericul îi da târcoale aşteptând…

Compuneau un fragment din halucinantul tablou al lui Goya *Pelerinaj la San Isidro*. Figuri hâde, expresii dementiale, ochi ieşiţi din orbite.

Revizorul contabil Pantelimon-Ciolac rămăsese cu gura căscată. Placa îi căzuse descoperind gingiile devitalizate. Buza superioară încreţită aduna sudoarea în picături mărunte. Din chipul lui Oprişan nu se zăreau decât ochii congestionaţi, de fiară înjunghiată. Scriitorul Vasile Mareş tresărea convulsiv. Dimitrie Hagianu, cu sprânceana ridicată, părea o caricatură. Nevastă-sa încremenise cu mâna pe gât. Prăbuşită într-un fotoliu, Nina Aldea plângea în hohote. Iustin Făgădău privea în gol bolborosind.

— Doamne Dumnezeule.

Val Iacobescu încercă să zâmbească. Îi trecu în revistă pe fiecare apoi ochii i se pironiră asupra lui Pantelimon-Ciolac:

— Imbecilule! N-ai toaletă?

Apoi izbucniră dintr-o dată. Contabilul se agăţă de hainele celor din jur, întrebând fără să aştepte răspunsul:

— Cum e posibil?! Cum e posibil?! Aşa din senin? De ce?

— Cine-i nemernicul? ţipă isteric Anton Oprişan. Cu mâinile mele îl ucid!

Elena Hagianu îşi frământă degetele spasmodic.

— Ce se întâmplă, Dim?

Bărbatul nu-i răspunse. Maxilarul lui Pantelimon Ciolac tremura.

— Cum e posibil?! Cum laşi să urce un criminal în avion?

Caricaturistul continua să zâmbească. Se aplecă spre Diamantopol precizând cu tâlc:

— *Treisprezece!*

Pleoapele infirmului zvâcniră:

— Niciodată nu te înşeală intuiţia?

În panica generală, Miss Dorothy James-Porter scăpase aparatul acustic. Ciolac îl călcase fără să vrea, zdrobindu-l. Femeia examină neputincioasă carcasa strivită, izolată dintr-o dată, scutită de groaza celorlalţi. Sesiză totuşi agitaţia din jur şi atinse braţul infirmului:

— Ce se întâmplă?

Diamantopol ezită câteva clipe apoi îi comunică prin semne că totul e în regulă.

Anton Oprişan ţipă piţigăiat:

— Cine-i nemernicul?

Ciolac o apucă pe stewardesă de umăr:

— Tovarăşe! Dumneata n-auzi?!

Fata ridică încet capul. Lacrimile amestecate cu rimel desenaseră pe obraji două pârtii lungi, murdare. Se uită la el rătăcită. Contabilul perora agresiv:

— Răspunzi în faţa legii de tot ce s-a întâmplat! Ce înseamnă ne *prăbuşim*?! Nu mă interesează! Faci parte din echipaj. Obligaţia dumitale…

— Cretin! scrâşni scârbit caricaturistul.

Pantelimon-Ciolac realiză absurdul situaţiei şi se îndepărtă gesticulând dezordonat.

— Oricum… Ce vină am eu…

— Cuţitul! sugeră Oprişan. Trebuie să aibă cuţitul la el! Canalia!

Nina Aldea îşi apăsă palmele pe ochi.

— Calmaţi-vă! Pentru numele lui Dumnezeu calmaţi-vă! Se agăţă de preot: Părinte, fă ceva! Ajută-mă!

Ciolac strigă împungându-l cu degetul pe economist:

— Tu i-ai ucis! Te-ai ridicat de cincisprezece ori. A fost un simplu pretext ca să provoci scurtcircuitul fără să atragi atenţia.

Oprişan se contorsionă în fotoliu. Ochii îi alergau neliniştiţi:

— Idiot bătrân! De fiecare dată când m-am mutat ai venit după mine. Iar ultima oară, ocupai fotoliul din margine. Căutaţi-l! Trebuie să aibă arma la el.

Întinse mâna spre buzunarul contabilului. Pantelimon-Ciolac se feri.

— Nu mă atinge!

Vasile Mareş îşi concentră privirea asupra lui Hagianu.

— Înainte de a se stinge lumina stăteai în fotoliu lângă soţia dumitale.

— Exact.

— Când s-a aprins, te-am văzut în picioare. Preciză: Departe de ea.

Hagianu se ridică ameninţător. Vorbi rar, răspicat, cu tonul specific al individului foarte stăpân pe sine:

— Dacă-ţi pocnesc o palmă ai să vezi mai bine!

— Dim, te rog, n-are rost… Dumnealui s-a înşelat, desigur.

— Nu, doamnă, nu m-am înşelat.

— Ce impertinenţă!

— Căutaţi-l! strigă Oprişan. Unul din ei trebuie să aibă cuţitul.

Nina Aldea îşi astupă urechile. Preotul continua să se roage cu voce scăzută. Fulgerat de un gând Pantelimon Ciolac se întoarse spre Iacobescu:

— Îmi aduc perfect aminte că pe aeroport, încercai să ne familiarizezi cu accidentele aeriene.

— Iar ceva mai târziu – se asocie scriitorul – te obseda al naibii cifra 13. Poţi să ne explici şi nouă cum ai intuit catastrofa?

— Căutaţi-l! sugeră surescitat Oprişan.

Caricaturistul întoarse încet capul spre Diamantopol. Rosti calm:

— E pentru prima oară în viaţă când văd atâţia cretini adunaţi la un loc!

— Ce s-a întâmplat? întrebă contrariată Miss Dorothy James-Porter.

Adâncit în rugăciune, preotul nu-i răspunse. Ciolac se apropie privind-o lung. Explodă:

— Englezoaica e! Înainte de crimă s-a dus la toaletă. Am văzut-o cu ochii mei!

Femeia zâmbi nedumerită, neştiind ce să spună. Găsi ceva de circumstanţă:

— Sper ca vă simţiţi bine. O călătorie plăcută, nu-i aşa?

— Face pe tâmpită! se îndoi revizorul contabil. Crede că ne aiureşte.

— De ce? De ce? ţipă răguşit Oprişan.

— Într-adevăr, mormăi pe gânduri Hagianu. De ce?

Iacobescu se ridică:

— Aţi înnebunit! E o idioţenie, nu vă daţi seama? Avea o voce puternică care le acoperea pe toate celelalte: Ce vă pasă *cine* şi *de ce* a ucis? Evident, e unul dintre noi. Urmăreşte ceva. Nu asta-i important! Vreţi să faceţi justiţie acum, cu patru ore înainte de a crăpa? Nu înţelegeţi că o să crăpăm?!

Amuţiră.

„M-a recunoscut! Atunci?! De ce a trebuit să ucidă piloţii?“

„Hm! E ceva în neregulă! Prea e liniştit.“

„Nu mă slăbeşte din ochi. Ştie că eu. Precis ştie!“

„Calm! Calm! În fond, mai sunt aproape patru ore.“

Elena Hagianu îşi şterse lacrimile. Încercă să zâmbească:

— Poate nu va fi atât de îngrozitor. Adăugă într-un târziu: Eram prea fericită…

— Hi! chicoti bătrânelul ridicând în sus o hârtiuţă mâzgălită cu creioane colorate, apoi îşi reluă concentrat activitatea.

Contabilul – omul ideilor bizare – ţâşni în picioare:

— Paraşute nu aveţi?

— Nu. Cine s-ar mai urca în avion văzându-le?

— Ucigaşilor! izbucni Oprişan. Cea mai elementară măsură de precauţie!

— Nu se poate! Trebuie să existe o soluţie. Dacă ne-am lăsa pe-o aripă cumva, undeva pe o apă, sugeră aiurea Pantelimon-Ciolac.

Iacobescu îl repezi enervat:

— Baţi câmpii rău, amice! Ce apă? Care apă? Ai măcar idee unde te afli? Sau îţi închipui că porcăria asta e o raţă sălbatecă?! Auzi! Pe o aripă!!!

Iustin Făgădău se desprinse din rugăciune. Figura îi devenise cenuşie dar nu-şi pierduse calmul. Şopti, mai mult pentru el.

— Toate au fost de mult hotărâte…

Ciolac se ridică din nou în picioare.

— Cred că ar mai fi o şansă. Pilotul automat dirijează aparatul deasupra aeroportului din Viena. Văzând că nu aterizăm, că nu răspundem la apelul lor, vor trimite un avion în recunoaştere. Un pilot încercat ar putea cu puţin noroc să sară pe aripa noastră…

Caricaturistul fluieră a pagubă.

— Ăsta are un fix cu aripa! Pe-o aripă!… Ha, ha! Ca la circ! De ce nu pe coadă?!

Dorothy James-Porter trase de mâneca lui Făgădău. Vorbi neaşteptat de tare:

— Mi-am adus aminte, vroiam sa vă spun că ogarii de bronz comandaţi pentru Miss Stevenson sunt ruseşti. Spre deosebire de cei englezeşti, au botul mai scurt şi ţin

urechile spre spate. Am văzut schiţele. Adorabili… Expresia e tot ce poate fi mai izbutit. Cred că o să fie foarte încântată.

— Deci practic, n-avem nici o şansă, conchise revizorul contabil.

Pe buzele lui Oprişan apăruse o spumă uşoară:

— Ucigaşilor! Ucigaşilor!

Iacobescu îşi muşcă degetele.

— Într-adevăr, niciuna. Îl privi pe preot cu ironie lugubră: Doar dacă nu intervine cumva şeful dumnealui. Pune o pilă, părinte!

Ciolac privea în gol, cu gura căscată. Vasile Mareş începuse să scrie într-un caiet. Dorothy James-Porter îşi potrivi panglica înfoiată de la gât. Declară plină de importanţă:

— La Viena sunt aşteptată de Frau Dagmar Schultz, preşedinta de onoare a Asociaţiei din Austria. Închipuiţi-vă, corespondăm de doi ani fără să ne cunoaştem. O respect foarte mult. Ea a propus prima oară la Congresul de la Vancouver renunţarea la zgardă sugerând lesa căptuşită cu vatelină. Domnule pastor – femeia râse cochet –, am fost pur şi simplu invidioasă. Cum de nu mi-a trecut mie prin cap ideea asta pentru bieţii micuţi?!

— Ce zice? întrebă răguşit Ciolac.

Făgădău zâmbi trist.

— Că o aşteaptă cineva la Viena.

— Poate pe lumea ailaltă! Contabilul se proţăpi în faţa englezoaicei. Din ochi îi ţâşnea otravă. Ţipă: Murim cucoană! Ai să mori! Ne prăbuşim!

Pe obrazul femeii alunecă un surâs tremurat. Îl privea speriată fără să înţeleagă.

— Lăsaţi-o în pace, interveni preotul.

— Să ştie! răcni Ciolac. Să ştie şi ea! De ce să nu ştie?

Arătă cu mâinile cum se vor prăbuşi. Nu păru mulţumit şi smulse hârtia bătrânelului ca să-i deseneze. Moşneagul clipi nedumerit şi începu să plângă.

— Să ştie! Să se chinuiască şi ea! scuipă cuvintele Ciolac.

— De ce? întrebă Făgădău. Cu ce te linişteşte asta pe dumneata? Cu ce te ajută?

Bătrânul continua să-şi reclame scâncind bucata de hârtie. Iacobescu o luă din mâinile contabilului. Şopti printre dinţi, cu ură:

— Canalie!

— Mai avem trei ore şi patruzeci de minute.

Nichita Dumitrescu desena o casă cu acoperiş albastru.

Radionavigatorul Ştefan Sima se pregătea să-şi încheie ziua de lucru. Deschise registrul şi începu să noteze datele meteorologice.

13 iulie 197... Plafonul de nori ridicat. Peste 8 mii de metri. Viteza vântului, 15 km pe oră. Vizibilitatea, 4.000 de metri. Marja scade.

Pe ecranul radiolocatorului apăru un punct minuscul. Îşi privi ceasornicul:

„Cursa de Viena.“ Oftă: „Şi cu asta, basta!“

Puse în funcţiune aparatele de emisie:

— Sunt turnul de control Sibiu. Confirmaţi recepţia!

În căşti se auziră pocnete scurte. Repetă:

— Sunt turnul de control Sibiu. Vă rog să confirmaţi recepţia!

Aşteptă un timp apoi se întoarse spre comandant:

— Cursa de Viena nu răspunde.

— S-or fi supărat pe noi! Insistă!

Ştefan Sima îşi apăsă căştile pe urechi:

— Sunt turnul de control Sibiu. M-auzi? Răspunde!

Comandantul aeroportului se apropie de pupitru. Urmări punctul de pe ecran. Pierdea treptat din intensitate.

— Ne-au depăşit. Privi pe gânduri cerul întunecat: Mda! Acolo sus s-a întâmplat ceva. Cheamă Bucureştiul!

Capitolul IV

RENDEZ-VOUS CU MOARTEA

Minute lungi, nu vorbi nimeni. Pe feţele tuturor sentimentul de neputinţă şi conştiinţa acută a inevitabilului zugrăviseră în tonuri livide aceeaşi expresie. Stăteau încremeniţi în atitudini rigide, incomode, uitaseră să-şi mişte braţul sau umărul amorţit. Spectrul morţii îi anesteziase.

Priviţi din afară, ofereau un tablou deprimant. Un grup de oameni care-şi aşteaptă sfârşitul într-o ambianţă de rafinat confort: fotoliile roşii, mocheta, perdelele moi, zecile de butoane răspunzând unor comodităţi imediate. Te pregăteau pentru vacanţe colorate şi luminoase aşa cum ţi le sugerează prospectele acelea splendide unde avionul ajuns la destinaţie îşi revarsă pasagerii – toţi eleganţi, tineri şi frumoşi – în mijlocul unui peisaj de basm. Cerul e albastru acuarelă, marea ondulează valuri diamantine, băştinaşe cu figuri exotice întind ghirlande de flori purpurii. Sunt extrem de fericite, sosirea avionului companiei Lufthansa ori Sabena pare să le fi îndeplinit cea mai arzătoare dorinţă. Discret, se profilează silueta de manechin a stewardesei.

Diamantopol închise ochii. Pentru el avionul însemnase toată viaţa altceva. Lupta cu timpul. Timpul ostil şi implacabil.

„…A plecat acum zece minute. L-a văzut lift-boyul dispărând pe scara de serviciu… Dacă veneaţi cu o

jumătate de oră mai devreme…“

Gemu şi-şi încleştă mâinile pe cârjă.

Elena Hagianu îi şopti ceva lui bărbatu-său. Omul o privi surprins, apoi se adresă stewardesei:

— Regret că trebuie să te deranjez, domnişoară. Un coniac pentru doamna, dacă se poate. Se gândi puţin: Şi unul pentru mine.

Fata dădu din cap şi dispăru în oficiu. Uitase mersul de cadână. Păşea acum greu, cu umerii prăbuşiţi.

„Ce repede a îmbătrânit“ îşi zise Iustin Făgădău. Deschisese o carte de rugăciuni murmurând încetişor.

Pantelimon Ciolac îl privea fără expresie. Respira greu, pe gură, ai fi zis că în ce-l priveşte agonia începuse.

Bătrânelul adormise cu creionul în mână.

Miss Dorothy James-Porter zâmbi echivoc.

Economistul Oprişan icnea cu trupul scuturat de convulsii. Întrebă:

— Cât e ceasul?

— 190 de minute până la ora H, răspunse uscat caricaturistul. Dacă începi să le numeri, înnebuneşti. Îi îmbrăţişă pe toţi cu o privire ascuţită: Propun să ne îmbătăm. Cine izbuteşte e un norocos!

Caricaturistul se apropie cu paharul în mână.

— Nu bei ceva, părinte? Bănuiesc că empireul nu e prea dotat cu asemenea articole. Ar trebui să ne asigurăm.

Dădu paharul peste cap.

— Dacă la judecata de apoi s-o întâmpla să fiu prea beat, te rog să pledezi şi pentru mine. Spune-i şerifului că principial m-am conformat dispoziţiilor. N-am ucis, n-am furat… În chestia cu râvnitul la femeia altuia, am mai încurcat-o…

Făgădău spuse încet:

— Când cuvioasa Maria Egipteanca, după o viaţă risipită în desfrâu, a fugit în pustiul Iordanului…

— Lasă părinte, îl opri plictisit Iacobescu. Dacă simţi o plăcere în trup, consideră-mă mântuit, dar scuteşte-mă de predici. Făcu o pauză apoi adăugă pe un ton răstit: Toată viaţa am crezut în două lucruri: în mine – vreau să spun în ce pot face eu – şi în şansă! Nu există nimic altceva! Închipuieşte-ţi, mi-a mers grozav! Astăzi însă, eu nu pot face nimic, iar şansa mi-a întors popoul. În consecinţă, aştept calm deznodământul. Calmul marelui dezastru. Mi-ar fi plăcut ca ultimele două ore să fi fost mai agreabile. Dădu din mâini neputincios: Compania lasă de dorit.

Dim Hagianu încremenise într-o atitudine rigidă. Stewardesa privea în gol, legănându-şi bustul. Ovidiu Diamantopol mângâia absent cârjele. Englezoaica răsfoia surâzând o revistă cu exponate canine.

Anton Oprişan întrebă aproape strigând:

— Cât e ceasul?

Nu-i răspunse nimeni.

Revizorul contabil Laurenţiu Pantelimon Ciolac isprăvise desenul. Un avion rudimentar care se prăbuşea. Prin hublouri ţâşneau SOS-uri. Schiţă alături acelaşi avion în flăcări. Chibzui câteva clipe apoi scrise pe ambele aeronave: *BAC-1-11 Bucureşti-Viena*. Împături hârtia strâns şi încercă să o strecoare neobservat englezoaicei.

Caricaturistul îi prinse pumnul în aer. Privi desenul, alb la faţă, şi pe neaşteptate, ca un resort declanşat brusc, cârpi cu sete obrazul boţit al contabilului.

— Căzătură!

Vasile Mareş scria agitat, ferind paginile cu cotul. Mişcările dezordonate sugerau un scris grăbit şi mare. Din când în când se întrerupea. Privirea strălucitoare, aprinsă de febră, aţintea feţele celorlalţi. Îl însufleţea o energie stranie.

Bătrânul se trezi aşa cum adormise. Trecerile de la o stare la alta se consumau pe nesimţite. Rămase nemişcat un timp apoi scoţând o forfecuţă începu să decupeze figuri ciudate de hârtie. Zâmbea fericit.

— Cât e ceasul?

Lui Hagianu îi sticli ochiul căscat. Oprişan tremura din toate încheieturile. Repetă:

— Cât e ceasul?

— Ăsta-i sadism, remarcă Iacobescu. N-ai decât să te torturezi singur dacă-ţi face plăcere, dar ce ai cu noi?

— Lasă-mă-n pace!

Hagianu scoase Longines-ul de aur cu patru capace.

— Unşpe şi cinci. Oftă: Mai avem o sută optzeci de minute. Încă trei ore!

Economistul îşi duse mâna la gât:

— Trei ore! Nu se poate!

Preotul îi atinse umărul. Întrebă blând:

— Ţi-e frică?

Oprişan tresări. Semăna cu un şoarece prins în cuşcă.

— Ce vrei?

— Să te ajut. Dumnezeu a orânduit astfel lucrurile…

— Dumnezeu! Mie-mi vorbeşti de Dumnezeu?! urlă împroşcând cu salivă. Cincizeci de ani l-am slujit pe Dumnezeul tău. I-am adus laude şi ofrande! Am umplut bisericile cu candelabre! Şi care-i mulţumirea? Acum îşi întoarce faţa de la mine. E surd? E orb? Îşi rupse gulerul cămăşii smulgând de la gât o cruce mică de aur cu răstignirea lui Crist: Poftim! Scuip pe Dumnezeul tău!

Şi o azvârli. Oamenii îl priveau încremeniţi Elena Hagianu îşi duse îngrozită degetele la gură. În ochii preotului stăruia o tristeţe nemărginită. Se întoarse.

Economistul îl apucă de poala anteriului:

— Stai! Rămâi! Mi-e frică! Îşi luă capul în mâini şi izbucni în plâns: Nu vreau să mor.

— Dim!

Hagianu nu-i răspunse. Privea în noapte. Bătrâna se aplecă. Şopti:

— De un singur lucru mi-e frică, *chéri.* Să nu supravieţuiesc. Schiloadă… Ar fi oribil! Oribil…

Laurenţiu Pantelimon-Ciolac se apropie de infirm. Bolborosi precipitat:

— Te-ai întrebat de ce au fost ucişi piloţii?

— Crezi că are vreo importanţă?

— Oricum… să crăpăm aşa… e stupid! Îi încolţiră lacrimile: Ştii, treizeci de ani am visat să revăd Viena. După război a urmat seceta, foametea, pe urmă copiii. Am strâns ban lângă ban. Nu mi-am permis un ştrand ca să pot pleca… Oftă: Teribil de caraghios, nu? Aşa, din senin… Şi nici nu ştii pentru ce… Pentru ce, Dumnezeule? Pentru ce? Cine e ticălosul?

— Ticălos sau nebun. Numai un dement poate pune la cale aşa ceva.

Pantelimon Ciolac nu-l ascultă. Repeta într-una frângându-şi mâinile:

— Pentru ce? Pentru ce să mor? Pentru ce?!

Printr-o stranie coincidenţă, Miss Dorothy James-Porter se gândea tot la moarte:

— Cimitirul e instalat pe terenul din spatele sediului. L-am cumpărat de la foştii baroni M. Zâmbi modest: Din economiile mele… *Mister* Wilkes m-a felicitat călduros cu ocazia întrunirii anuale. La capul fiecărui biet micuţ există o placă: numele, rasa, vârsta şi câte un gând pios. Mândria noastră o reprezintă însă mormântul căţeluşului Gipsy. A aparţinut bunei doamne Lily Garth. Închipuiţi-vă, o excelentă bucată de marmură roz! În medalion, cea mai reuşită fotografie a lui Gipsy – un pechinez delicios. A murit stupid, călcat de furgoneta lăptarului. Băiatul acela cu părul roşu e cel mai zăpăcit pe care l-am văzut vreodată. Cum vă

spuneam… Pe plăcuţă e gravată cu litere de aur o poezie duioasă: *Dear Gipsy, tu ai murit, din cauza unui lăptar afurisit/Nicicând amintirea-ţi nu va păli, ţi-o jură a ta prietenă Lily!* Vă rog să mă credeţi, nu există un singur vizitator care să nu-i fotografieze mormântul.

— Nu vreau sa mor! hohotea Oprişan bătând cu pumnii în fereastră.

Caricaturistul sorbi ultima picătură de coniac. Se uită la paharul gol şi, pe neaşteptate, îl azvârli furios în peretele cabinei de comandă.

Dorothy James-Porter privi absentă cioburile. În ochi îi strălucea o lumină ciudată.

— Cred că te înşeli.

Val Iacobescu strângea în palme bolul de coniac. Amprentele înfloreau ca nişte petale pe pereţii de sticlă.

Ovidiu Diamantopol clătină trist capul.

— E deprimant!

— Bilanţurile sunt totdeauna deprimante. Fie chiar numai pentru ce lăsăm în urmă. La ce bun să mai înşirăm pe hârtie tot ce-a fost, ce ar fi putut să fie?

Infirmul îl cercetă câteva clipe. Caricaturistul, distins, subţire, elegant, degaja o atmosferă tonică. Doar zâmbetul –ceva mai nervos – şi mobilitatea nărilor trădau circumstanţele particulare.

— Adineauri, oftă Diamantopol, ai făcut o afirmaţie: „Mi-a mers bine…”

— Al dracului de bine! rânji Iacobescu.

— Mi se pare fantastic să poţi spune asta la urmă. Dumneata eşti ceea ce se numeşte un realizat.

— Din punctul meu de vedere, da.

— Singurul care contează. Nu te-ai auzit, dar era atâta satisfacţie în vocea dumitale încât te-am invidiat. Eu în schimb… Oftă: Ştii ce înseamnă să goneşti toată viaţa după o fantomă?

— Îmi închipui. Destul de incomod. Goli paharul: Scuză-mă, dar cred că ai plecat de la o premisă falsă. Fatal…

— Greşeşti. Fantomă devine astăzi când, vorba dumitale, îmi fac socotelile. Câteva ore, un accident infernal, stupid, şi iată-mă contemplând un fiasco total.

— Destin idiot. Hai să ne îmbătăm!

Diamantopol îşi ţuguie buzele.

— Destin idiot! Nu mă satisface. Dacă aş fi crezut în el, n-aş mai fi luptat. Or, totdeauna, m-am pus de-a curmezişul.

— E un non sens, nu-ţi dai seama? Nu poţi lupta cu ceea ce nu există. Armele, inerent, le-ai îndreptat împotriva cuiva. Eu îi zic destin, dumneata Popescu. Îi privi inconştient silueta oloagă: A mai fost ceva. Pare superficial, dar să ştii că reprezintă filosofia sănătoasă a unui creier încă nesclerozat. Ai luat viaţa în serios şi pe dumneata în primul rând.

— N-am arătat totdeauna aşa, zâmbi trist Diamantopol. Nu m-am născut deci cu o mentalitate schiloadă, rodul unui trup schilod. Vezi, m-am întrebat mereu când voi muri, unde, cine va fi lângă mine…

— Ce ţi-am spus eu? Obsesii morbide! Ce ai fi câştigat dacă ţi-ar fi răspuns cineva? Ai fi făcut cunoştinţă cu idioţii ăştia înainte de vreme. În liceu, profesorul de logică ne-a dat un exemplu de sofism. O pildă tâmpită însă, fără îndoială, plastică, dovadă că am reţinut-o. Premisa: luna e în tabachera mea. Raţionamentul: bag tabachera în buzunar, deci luna se află în buzunarul meu. Cam aşa bănuiesc că s-au întâmplat lucrurile cu dumneata. Ai acceptat, nu ştiu în ce circumstanţe, o premisă falsă, ţi-ai consumat existenţa dezvoltând-o mai departe pe coordonate verosimile, dacă vrei logice, însă nu şi reale. Iar acum, în sfârşit eşti grozav de supărat că scoţi tabachera din haină şi nu găseşti luna înăuntru.

Infirmul zâmbi enigmatic:

— Şi dacă aş fi găsit-o?

— Te-aş fi rugat frumos – râse caricaturistul – să mi-o arăţi şi mie şi mi-aş fi scos pălăria!

Elena Hagianu îşi desprinsese perlele de la gât. Le ţinea în poală, numărându-le una câte una, ca pe nişte mătănii.

— *Chéri!*

Izbit de tonul exclamaţiei, bărbatul ridică privirea.

— *Chéri,* continuă surescitată, am impresia că văd nişte lumini. Uite-le!

Toţi se bulucirăla hublouri. Îşi turteau fetele împingându-le în sticla groasă ca şi cum anulând câţiva milimetri, vedeau mai bine.

— Sunt avioane, observă Val Iacobescu. Probabil cei de jos alertaţi…

— Ce fel de avioane? îl întrerupse agitat economistul. Falca îi tremura. Se uită la stewardesă: Ce fel de avioane?

Nina Aldea nu răspunse. Privea în gol clătinându-se încet.

— Zburăm de o oră. Deci, româneşti, conchise Diamantopol. Ne aflăm încă pe teritoriul nostru.

— Ura! ţipă Ciolac. Suntem salvaţi!

Începu să facă semne disperate la ferestre.

— De ce nu scoţi un steag? întrebă glacial Iacobescu.

Celălalt îl privi buimac.

— Steag?! Ce fel de steag?

— Cam aşa bănuiam că se manifestă bucuria. Scrâşni: Dobitoc! Iremediabil dobitoc!

Revizorul contabil nu-l luă în seamă:

— Au venit după noi! Ne salvează, o să vedeţi!

Iacobescu rânji:

— Fii atent să nu scapi mişcarea, ştii, când o să sară ăla pe aripă.

Miss Dorothy James-Porter se înveseli grozav!

— Ce obicei minunat! Ne escortează ca pe preşedinţii de republică. Câtă amabilitate! Abia aştept să-i povestesc lui Miss Stevenson…

— Parcă fac nişte semne, observă zgâindu-se Oprişan. Începu să ţipe cu voce spartă: Aici! Aici! Salvaţi-ne!

— Da, le văd şi eu, bâlbâi Ciolac. Ne fac semne. Ce-or fi vrând să spună?

Caricaturistul scoase o ţigară. Gestul era dezinvolt dar mâinile îi tremurau.

— Se interesează dacă ştim rugăciunea aia cu… *şi ne iartă greşelile noastre precum şi noi iertăm greşiţilor noştri*… Habar n-au că avem printre noi o autoritate competentă. Râse: Ăsta zic şi eu noroc!

Pantelimon Ciolac se asocie economistului. Strigau din răsputeri:

— Salvaţi-ne! Salvaţi-ne!

— Se îndepărtează, observă Dim Hagianu.

— Hei! Unde plecaţi? Unde plecaţi?!!

Luminile mai pâlpâiră un pic apoi se topiră în noapte. Oamenii rămaseră lângă hublouri scrutând întunericul. Se desprinseră într-un târziu, cu umeri doborâţi şi ochi umezi.

— S-au dus! murmură sleit revizorul contabil năruindu-se în fotoliu.

Sprânceana lui Hagianu zvâcnea. Şopti întunecat:

— Şi cu asta basta!

— Nu se poate!

Oprişan gâfâia. Îşi mută privirea de la unul la celălalt, cerşind o speranţă. Sesiză resemnarea generală şi vorbele i se opriră în gât.

— Da, s-a terminat! îngână scriitorul.

Iacobescu se răsuci spre Iustin Făgădău:

— De, părinte, ai ghinion! Ultima şansă de a asista la un miracol a fost ratată.

Vâlvătaia din privirea lui Ciolac se stinsese. Abia acum părea să fi pierdut cu adevărat orice nădejde.

„Ochi stinşi, gândi Făgădău. E prima oară când îi văd cu adevărat.“

Miss Dorothy James-Porter surâdea fermecată.

În colţul lui, Vasile Mareş continuă să scrie.
Nichita Dumitrescu flutură degetele în faţa hubloului:
— Pa… Pa…

Capitolul V

LOVE STORY

Preotul ridică privirea şi se cutremură. Figuri cadaverice cu cearcăne negre, pometi năruiţi, ochi tulburi, expresii pe care numai conştiinţa acută a sfârşitului le imprimă.

Val Iacobescu zâmbea şters. Scăpase ţigara pe mochetă şi o privea cum arde, incapabil să facă un gest.

„Un tip dur şi ambiţios, calculă Iustin Făgădău. Şi-a consumat cea mai mare parte din viaţă încercând şi izbutind să-şi disimuleze gândurile.“

Soţii Hagianu evitau să se privească. Bărbatul renunţase la aroganţa aceea specifică a boierului obişnuit cândva să pălmuiască la Capşa ori în altă parte pe oricine ar fi îndrăznit să arunce ocheade femeii de lângă el. Sprâncenele inegal arcuite punctau expresiv concluzia implacabilă: sfârşitul.

Elena Hagianu, mică, neînsemnată, suspina uşor. O boare îi umezea ochii blânzi.

Pantelimon Ciolac, omul cu principii, atotştiutor şi cu tupeu, părea acum o cârpă murdară azvârlită pe fotoliu. Nu-şi mai da osteneală să ascundă găurile din pingele şi ciorapii cârpiţi.

Scriitorul Vasile Mareş umplea grăbit pagină după pagină. În ochi îi strălucea o flacără insuportabilă.

Sudoarea îi umezea pleoapele şi o ştergea din când în când cu dosul palmei.

„Încă n-a început să moară, îşi zise preotul. Circul va începe pentru el după ultimul punct.“

Oprişan obosise. Zăcea sleit cu capul în mâini, gemând dureros.

Cel mai deprimant spectacol îl oferea Nina Aldea. Continua să privească în gol, balansându-şi bustul. Avea o expresie cutremurătoare de extaz şi suferinţă. Lacrimile îi curgeau pe obraji şi totuşi fata zâmbea fericită.

— Pentru dumneata e cel mai greu, îmi dau seama, declară cu ochi umezi Elena Hagianu. Câţi ani ai? Douăzeci şi doi? Douăzeci şi trei?

Nina Aldea îşi ridică părul de pe frunte. O privi mult şi în sfârşit păru că o recunoaşte.

— Poftiţi?

— Încercăm să ghicesc câţi ani ai.

— Câţi ani?… Douăzeci şi opt.

— Ce neşansă! Îi prinse mâna plină de compasiune: Îmi pare sincer rău pentru dumneata.

Cuvinte searbăde, dar dincolo de convenţionalismul lor, simţeai că Elena Hagianu e sinceră. Nu găsise altceva de spus.

— Oricum, oftă, noi ne-am trăit viaţa. Cea mai mare parte din ea.

Stewardesa îşi ridică pleoapele vineţii. Ochii poposiră pe trupul firav al doamnei Hagianu. Purta o rochie verde de *triplevoile* scoasă în mod evident din una mai pretenţioasă. Cu toate eforturile depuse de croitoreasă, izul de vechi, de cârpă transformată, stăruia. Perlele false, scorojite, intrau în decolteul în formă de inimioară.

Dar fata nu văzu nimic. Spuse abia mişcându-şi buzele:

— Sunt fericită, doamnă.

Elena Hagianu zâmbi nedumerită.

— Unul din piloţi a fost omul care pentru mine a reprezentat totul. Lacrimile îi curgeau pe obraz şi fata şi le şterse cu pumnii aşa cum fac copii: A fost. Nu-mi pare rău că mor. Singură, n-aş fi avut niciodată curajul.

— Cât e ceasul, întrebă Oprişan.

— Aştepţi pe cineva?

Iacobescu, cu mâinile în buzunare, îl privea sarcastic.

Economistul îşi fixă două ghemotoace moi de vată în urechi.

— Procedezi înţelept. Medicii costă o avere la Viena, ca să-l citez pe domnul revizor contabil Laurenţiu Pantelimon-Ciolac.

Celălalt dădu nervos din mână. Repetă crispat:

— Cât e ceasul?

— Ţii minte ce zăpadă era? Niciodată n-am mai văzut aşa o iarnă…

Elena Hagianu vorbea parcă din transă. Nu ştia dacă bărbatu-său o ascultă. Simţea nevoia să-şi amintească.

— Papa a ţinut enorm ca nunta s-o facem la moşie. „Iarna e minunat la Crişani…“ S-a încăpăţânat teribil. Râse încetişor: Maman era dezolată, îşi frângea mâinile. Vroia să comande bufetul la Athénée Palace. A fost într-adevăr divin. Parcă văd rochia Valentinei, un furou de pan catifea roşie. Cu spatele ei, îţi închipui… În păr, o cunună din viţă de vie. A avut un succes *boeuf*. Tante Nathalie se sufoca. Am surprins-o şoptindu-i mamei: „Valentina asta e incorigibilă! Dacă are chef să umble goală, s-o facă în dormitorul ei… Şi pentru strugurii ăia putea să găsească o altă ocazie…” Înţelegi, îi părea rău că e mai frumoasă ca mine. „Mai bine decât mireasa. Lipsă de tact.“ Mă asculţi?

Bărbatul tresări:

— Da… Desigur.

— Atunci s-a colat cu Calotescu. Şi Mathilde, tot atunci l-a cunoscut pe Barbu. Bunică-sa o îmbrăcase în roz şi era

bosumflată: „Ca o fondantă…“ Oftă: Dumnezeule… drumul cu sania până la gară. Ningea cu fulgi imenşi. De-a lungul aleii, oameni cu torţe luminau calea. Mi-am întors capul. Flăcările acelea în noapte, ca o pârtie de foc. N-am să le uit niciodată. Degetele mici, uscate, strânseră mâna bărbatului: Ştii… Fata asta mi-a deschis ochii. Suntem împreună, dragul meu. Este tot ce mi-aş fi putut imagina mai desăvârşit.

Murise şi geana de lumină strecurată printr-o crăpătură de nori. Un întuneric compact înghiţea cerul.

Tăcerea devenise apăsătoare. La răstimpuri regulate, Mareş întorcea paginile înnegrite, Iacobescu luase sticla la el turnându-şi câte puţin. Ciolac îl urmărea cu o fixitate stranie. Caricaturistul îi surprinse privirea.

— Poţi să te serveşti fără grijă. Nu costă nimic…

— Cât e ceasul? întrebă Oprişan.

Iacobescu se răsuci pe călcâie. Îl repezi sec:

— Du-te dracului!

— Peste două ore şi zece minute, spuse Diamantopol.

Nina Aldea simţi sub talpă un obiect tare. Era cruciuliţa zvârlită de Oprişan. O învârti între degete contemplând Cristul în miniatură. Părea să încerce o revelaţie. Nu-şi putea desprinde ochii de pe chipul cu cunună de spini pe frunte. Şopti fără să se întoarcă:

— Trebuie să-ţi vorbesc, părinte.

I se adresase tare, făcând abstracţie de ceilalţi. Pentru ea nu existau. Nu exista nimeni şi nimic.

Iustin Făgădău îşi ridică faţa. Obrazul era palid dar senin. Zâmbi:

— Te ascult, fiica mea.

Îi făcu loc să se aşeze.

— Nu ştiu cum să încep. E pentru prima oară…

— N-are importanţă. Uşurează-ţi inima.

Preotul ridică coatele pe speteaza fotoliului din faţă culcându-şi fruntea în pumnii strânşi.

— Părinte, izbucni fata patetic, am minţit! V-am minţit pe toţi! El – arătă spre Nichita Dumitrescu – e tatăl meu! Şi mi-a fost ruşine s-o spun! Urma să-l internez într-un sanatoriu din Austria. M-am gândit să spun că mi l-a încredinţat cineva. Nu suport glumele proaste. Mi-e milă de el, mi-aş da sufletul şi totuşi mi-e ruşine.

Făgădău îi privi obrajii înflăcăraţi:

— Linişteşte-te. Minciuna şi trufia nu sunt cele mai grele păcate. Un licăr ciudat îi încolţi în ochi. Adăugă încet: Doamne, cât eşti de tânără!

— Ştii cine a fost tata, părinte? Faimosul Ciubaba. Spaima mahalalelor! Mafoame, Lică Chioru, de la el au învăţat meserie. Fireşte, pentru dumneata numele astea nu spun nimic. Vin dintr-o lume apusă. Lumea cuţitaşilor, a barbugiilor şi a hoţilor. M-am născut printre ei, în miros acru de murături deşertate primăvara pe maidan, de gunoi, şi flori de ciulini răsărite la margine de drum. Tata tăia în Mandravela. Asta se întâmpla prin ’36-’40.

Preotul îşi încruntă sprâncenele:

— Ciubaba… Parca am citit ceva pe vremuri.

— Urlau ziarele! Uscase samsarii şi cherestegii. Poliţia înnebunise căutându-l. Abia în ’42 l-au prins. Numai că înainte de a-i pune cătuşele, tata luase în cuţit trei comisari. Douăzeci de ani a tăiat sare.

— Îngrozitor…

— Când a ieşit, era o epavă. Treptat, a început să dea semne de senilitate.

Se uită la bătrân. Decupa hârtie şuierând încetişor.

— Iată ce a ajuns cel mai vestit caramangiu din Mandravela! Nu, nu-l condamn, părinte. Dacă ai cunoscut mahalaua aşa cum arăta odată nu ai dreptul să condamni. De la mizerie la disperare, era un singur pas. Iar următorul, în afara legii. Mahalaua dă procentul cel mai ridicat de prostituate, hoţi şi ucigaşi. Visul tuturor? Să evadeze cât nu e prea târziu. Respiră adânc: Mama a reuşit. Ne-am mutat într-o magherniţă de pe Lipscani. Din anii aceia tulburi n-a

mai rămas decât amintirea. Credeam că am rupt definitiv cu trecutul. N-a fost aşa. Canoanele mahalalei mă urmăreau ca un blestem. Bărbatul harnic e un noroc. Care nu bea şi nu umblă după altele, o comoară, „Ia-l maică, aşa cevaşilea nu mai pupi!“ La optsprezece ani am cunoscut un asemenea om. M-am grăbit să mă căsătoresc. Biata mama era în culmea fericirii. Soţul meu câştiga foarte bine, aducea toţi banii acasă, nu-l interesa altă femeie şi nu a ridicat o singură dată mâna asupra mea. Oare ce-şi mai poate dori o nevastă tânără? Clătină din cap obosită: Cel mai infect individ din câţi mi-a fost dat să cunosc. Vorbele îi miroseau a acru, părinte! Nu-i o figură de stil. Pur şi simplu îi miroseau! Cuvinte stătute însoţite în permanenţă de un mormăit de nemulţumire: „Na! Ţi-am adus leafa! Repede-te acum şi topeşte-o! Eu nu-mi permit nici o bere! Distrugăroaico!“ În fiecare zi însemna cu creionul chimic nivelul undelemnului din sticlă. Mânca trei căpăţâni de usturoi la o masă şi după un râgâit de satisfacţie începea să cerceteze dacă praful e şters deasupra dulapului sau în spatele caloriferului. De fiecare dată când intra în WC lăsa uşa deschisă. Iarna turna gaz în lighean, îşi muia picioarele apoi şi le înfăşura cu ziare. Să-i ţină de cald… Şi icnea, icnea şi gemea. Un coşmar! L-am lăsat dracului cu toată casa, mobila şi economiile lui. Doi ani mai târziu luam examenul de stewardesă. Am cunoscut un bărbat. E acolo, mort.

Preotul îşi ridică sprâncenele.

— Unul din piloţi?

— Da. Nu eu l-am ucis. Mi-aş fi smuls mai degrabă inima. L-am iubit din prima clipă. Astfel a început cel mai straniu episod din viaţa mea. Dacă ai şti, părinte! Dacă ai şti! Duc povara unor greşeli pe care nu le comiţi în şapte existenţe!

— Dumneata?

Fata nu răspunse. Lacrimile îi curgeau.

— A fost extrem de corect. Când a simţit că mă ambalez, m-a avertizat că aşteaptă pe cineva. A încercat să mă evite.

Inutil. Mă agăţam de el cu disperare. Îi iubeam ochii, respiraţia, surâsul. O dragoste nebună, sfâşietoare. Mi-aş fi vândut şi sufletul ca să fiu lângă el. Într-o seară l-am întrebat. Ţin minte, stăteam lângă fereastră şi priveam ploaia:

„De ce nu mă poţi iubi? Ce-mi reproşezi? Ce trebuie să fac?“

S-a uitat la mine. Aveam impresia că sunt străvezie.

„Joacă cinstit Nina, nu ţi-am promis nimic.“

„E mai frumoasă decât mine? E mai deşteaptă? Te iubeşte mai mult?“

Simţeam o nevoie perversă de a-l determina să-mi vorbească despre ea. Ca şi cum discutând, obligându-l să-mi facă mărturisiri suportam orice, oricât de greu, ori de intim răpeam din farmecele rivalei, i le smulgeam, unul câte unul. În noaptea aceea ploioasă am aflat adevărul. A sorbit din pahar, şi-a aprins o ţigară şi a început să vorbească:

„Când am văzut-o prima oară am simţit un şoc inexplicabil. Aşa a intrat în viaţa mea. Nu ştiu cum suporţi, Nina, să auzi lucrurile astea.“

„Spune. Vreau să ştiu tot.“

S-a uitat la mine înduioşat.

„Eşti splendidă, Nina. Îmi pare rău. Poate dacă ne întâlneam mai înainte… Ai avut ghinion.“

„Ştiu. Spune!“

„Mergeam spre casă… Mă simţeam obosit, plictisit, cum spui tu uneori, n-aveam chef de viaţă. În dreptul debitului, ştii în colţ la Cărpiniş, a oprit un Fiat. O femeie în pantaloni a ţâşnit ca o săgeată şi a intrat în tutungerie. Azi îţi spun că nu văzusem mare lucru din ea şi totuşi mi-a luat piuitul. Era Fana. Am aşteptat-o ca un năuc. Parcă nu mai văzusem femeie în viata mea.“

„Cum arăta?“

„Brună, foarte suplă. Ochi albaştri-verzi, nu prea mari, dar care ştiau să se uite. Pricepi? Femeile habar n-au să privească. Ea ştia. O gură mică cu dinţi de păpuşă. Cam

asta-i tot. Am acostat-o. Cred că aveam o faţă grozavă. A început să râdă şi m-a invitat în maşină.“

„Nu s-a prea lăsat rugată…“

„N-am spus niciodată că am răpit-o dintr-o mănăstire. E inutil să discutăm în condiţiile astea…“

Stewardesa îşi aprinse o ţigară cu mâini nesigure. Iustin Făgădău ţinea fruntea în pământ. Pe figura blajină nu se citea nimic.

— Au trăit împreună câteva luni. Când îmi vorbea despre zilele acelea ale Fanei, obişnuia să afirme că fuseseră singurele din viaţă care meritau într-adevăr trăite. Se vedeau aproape zilnic, în apartamentul lui, niciodată la ea acasă. Refuza cu încăpăţânare să-i dea cel mai mic amănunt despre preocupările ei. N-a ştiut cu ce se ocupă, cine e, unde stă, cum o cheamă. Fana şi atât! Îţi dai seama, lucrul ăsta l-a impresionat teribil. Rar femeile sunt discrete şi de obicei în primele zece minute îşi debitează toată biografia. Iar misterul intrigă, captivează. Îmi pot imagina ce poveşti fantastice trebuie să fi brodat el atunci. Sunt şi azi convinsă că dacă femeia aceasta s-ar fi comportat normal, fiind Fana funcţionară sau ingineră cu o adresă şi un număr în cartea de telefon, şi nu necunoscuta care poate dispărea oricând, înghiţită de neant, vraja s-ar fi destrămat de mult. Mi-a recunoscut-o şi el, de altfel…

„Tremuram din cauza nesiguranţei. Mi-era atât de frică să n-o pierd încât noaptea aveam coşmaruri. Visam că dansez cu ea, şi dintr-o dată mă trezeam cu braţele goale. Ştiam că dacă într-o zi va dispare, va fi pentru totdeauna.“

„Ce explicaţie ţi-a dat? Povestea mi se pare fantastică, nu văd cum ai înghiţit-o.“

„Niciuna. Pur şi simplu tăcea şi zâmbea. O singură dată, scoasă din pepeni, a ţipat: dacă într-o bună zi n-am să mai vin, înseamnă că nu trebuie să vin! E inutil să mă cauţi!“

„Şi asta te-a mulţumit?“

— A început să râdă:

„N-aveam nici un motiv s-o gonesc mai devreme.“

„De ce nu v-aţi căsătorit?“

„Hm, probabil pentru că ea n-a vrut.“

Stewardesa oftă:

— Şi, evident, într-o zi a dispărut. A început s-o caute dement bătând străzile şi bulevardele, intrând în toate localurile, fără alegere, în nădejdea nebună că ar putea-o întâlni întâmplător.

„Le luam pe cartiere – bufete, bodegi, café-baruri. Pe urmă mi-a venit ideea că aş putea-o găsi pe Litoral. Eram în iulie, plin sezon. Totul a fost zadarnic.

— Îl ascultam cu inima strânsă, cu un nod în gât. Mă gândeam ce aş fi fost eu în stare, părinte, să fac pentru un asemenea bărbat, conştientă în acelaşi timp că dacă aş fi făcut, nu m-ar fi iubit aşa. N-aş mai fi fost interesantă. Îi iubim pe cei mai răi... Abia în toamnă i-a dat de urmă. Intrase la Adam să-şi cumpere o cravată. O femeie învârtea axul suportului fără să se hotărască. I-a aruncat o privire întâmplătoare apoi s-a uitat mai atent. I se părea că o cunoaşte de undeva.

„Mi-am amintit dintr-o dată. O văzusem într-o seară la Melody. Eram cu Fana la masă şi s-au salutat. Când am condus-o la toaletă, ne-am întâlnit în drum şi au schimbat câteva cuvinte. Avea o privire stranie care ţi se întipărea în minte. O gură imensă, şi ochi foarte lucioşi. Încercai în prezenţa ei, nu ştiu de ce, un soi de nelinişte. Am glumit: Nu mi-ar place să fiţi prietene. Fana a râs: Nici nu suntem.“

Stewardesa îşi îndreptă spatele. Spuse cu glas stins:

— Ea i-a povestit ce se întâmplase cu Fana.

Făgădău îşi ridică fruntea. Nina Aldea îl privi în ochi:

— Era închisă. O condamnare de cinci ani.

— Pentru ce? întrebă în şoaptă preotul.

— Pentru furt şi înşelăciune. Asta era Fana: o hoaţă. Înţelegi, părinte? O hoaţă! Când am auzit, m-a apucat un râs isteric. Nu mă mai puteam opri. L-am întrebat:

„Nu ţi-a venit să verşi când ai aflat?“

„Niciodată n-am crezut-o o madonă, mi-a răspuns sec: Am iubit-o poate şi mai mult.“

„Asta o spui ca să mă jigneşti.“

„Nici gând, Nina! Tu n-ai nici o vină. De altfel, a zâmbit, ai afirmat de nu ştiu câte ori că pentru mine ai fi în stare să şi ucizi. Ceea ce a făcut ea e mult mai puţin grav.“

„Aş fi făcut-o pentru tine!“

„Ei şi? Poate că şi ea a făcut-o pentru cineva.“

— Da, respiră adânc stewardesa. Când mi-a povestit lucrurile astea, Fana era închisă de doi ani. Ştiam că lucrează şi că având o comportare bună, putea fi eliberată cam peste opt-nouă luni. Calendarul îmi ajunsese odios. Fiecare filă mă apropia de scadenţă. Era amabil cu mine, drăguţ, prevenitor, dar sentimentele lui nu depăşeau cadrul unei camaraderii indiferente. Dacă aş fi dispărut într-o zi, nu mi-ar fi dat nici măcar un telefon. Şi asta mă înnebunea! În fiecare lună, împrumuta maşina unui amic şi se deplasa la penitenciarul din M., încărcat cu pachete. Mă duceam şi eu. Mi-era mai uşor decât să rămân singură acasă. Supliciul singurătăţii. Îl aşteptam ceasuri întregi în curtea închisorii. Merita să-i vezi figura când ieşea de-acolo. Simţeam că ar fi dat totul ca să o poată strânge în braţe. O dată l-am întrebat:

„Ştie că vin şi eu?“

„Evident. Nu i-am ascuns niciodată nimic.“

„Şi?“

„M-a rugat să nu fiu prea rău cu tine. E un om minunat.“

— Deci îi era milă de mine. Asta mi se părea culmea! Tot drumul abia mi-am stăpânit lacrimile. Când am ajuns acasă, m-am jurat să pun capăt poveştii. Am început să mă afişez cu un coleg de-al lui, apoi am plecat în vacanţă. Într-o zi, când îmi venea să mă sinucid, m-am întors. Era o prostie să nu profit de ultimele clipe. Oricum, după aceea m-ar fi izgonit el. Cu trei săptămâni înainte de a fi pusă în libertate, a început să se pregătească. Cred că s-a gândit luni de zile la toate amănuntele unei primiri triumfale. Şi-a amintit că-i

place culoarea verde, şi a schimbat lustra şi draperiile. Umbla bezmetic prin tot oraşul după zeci de fleacuri: sfeşnice, lumânări, vaze, o trusă de toaletă. Mă târam după el ca un animal bolnav. „Ai gust, Nina. Spune-mi ce se poartă. Biata fetiţă vine fără o cârpă. Nu vreau să se simtă cenuşăreasă…“ Cumpăra tot ce era mai scump de la lenjerie până la cosmetice. Mi se învălmăşesc şi acum în cap toate pachetele acelea: tricouri, perie de dinţi Palmolive, papuci de casă, sutiene, pantaloni. Dumnezeule! Părea că nu se mai termină. Pe urmă masa – şampanie, flori, toată casa îngropată în flori. Am aranjat totul cu mâna mea. Le-am făcut şi patul. Seara ne-am despărţit. A doua zi dimineaţa pleca s-o ia de la M. M-a sărutat pe ochi. „Îţi mulţumesc, Nina. M-ai ajutat enorm. Îmi închipui ce obosită eşti.“

— Asta era tot ce găsise să-mi spună. Am simţit că mi se face negru în faţa ochilor. A doua zi, ascunsă după un chioşc, le-am pândit sosirea. El era în culmea fericirii. Fana zâmbea şters. Urmăream umbrele lor, siluetele care se contopeau într-una singură… Tremura carnea pe mine. Aveam frisoane, îmi clănţăneau dinţii, dar nu m-am putut desprinde de ascunzătoare până spre dimineaţă. Seară de seară, timp de o săptămână am reiterat calvarul. Apoi… Fana a fost din nou arestată pentru trafic de valută. I s-a descoperit în poşetă o sută de dolari.

Nina Aldea se uită lung în ochii preotului:

— Eu i-am strecurat banii, părinte!

Iustin Făgădău îşi prinse tâmplele în palme. Întrebă fără să o privească:

— Cum a fost posibil? Concret, adică!

— Uitase să-mi ceară cheia. În dimineaţa următoare, când a plecat să o aducă, m-am furişat în apartament. Aveam la mine o sută de dolari economisiţi din diurnă şi nedeclaraţi. Premeditasem de mult…

Tăcu. Făgădău aştepta fără grai. Reluă cu glas spart:

— Îi cumpărase o poşetă sport aleasă de mine. I-am dezlipit căptuşeala şi am băgat înăuntru dolarii. Nu se observa nimic. Peste o săptămână, am scris o anonimă la miliţie şi am plecat din Bucureşti.

— Ce fel de anonimă? întrebă răguşit Făgădău privind-o înspăimântat.

— Ştii foarte bine, părinte. Trafic de valută. Indicam unde îi ţine ascunşi.

— Bănuielile puteau cădea în primul rând asupra lui.

— Fana se mai ocupase de asemenea afaceri. S-a făcut o descindere şi au arestat-o.

— Ţi-a povestit el?

Fana clătină din cap:

— Nu. Dar a fost de ajuns să-i văd faţa astăzi, când ne-am îmbarcat. Murise cu mult înainte de a fi înjunghiat.

Capitolul VI

ADEVĂRATA EXISTENŢĂ A DOMNULUI PANTELIMON-CIOLAC

— Cât e ceasul?

Figura lui Oprişan era hidoasă. Un cap de şobolan hăituit, ochii congestionaţi.

— Nu se împacă deloc cu ideea, observă Diamantopol.

Caricaturistul ridică scârbit din umeri:

— Dă-l dracului! Îi întinse sticla: Vrei?

— Puţin.

— Domnişoară, un pahar te rog.

Fata nu se clinti. Privea fix în noapte, cu ochi lacomi. Iacobescu se întoarse scârbit:

— Nenorocita! Hm, se spune că dragostea e sentimentul cel mai înălţător. Devii mai bun… Mi-e greaţă! Ia paharul meu, acum nu mai are importanţă. Râse: Când ciocnesc, oamenii îşi urează sănătate. Ce caraghios!

Infirmul bău puţin, cu înghiţituri mici. Alături, Miss Dorothy James-Porter simţind mirosul de alcool îşi înfundă înţepată nasul în revistă. Preotul se ruga în şoaptă. Nichita Dumitrescu abandonase creioanele colorate şi începuse să meşterească un avion de hârtie.

— Moartea, începu Val Iacobescu, rămâne fără îndoială instituţia cea mai democratică. Toţi, absolut toţi devenim în sfârşit egali. Şi chestia asta mă enervează al naibii!

Diamantopol îl privi mirat:

— De ce?

— Bine, dar e simplu. Va trebui sa plec în lunga călătorie însoţit de o faună dezgustătoare: Ciolac, Oprişan, Hagianu, târfa asta…

— Cât e ceasul?

Iustin Făgădău se simţi privit şi întoarse capul. Întâlni ochii contabilului, insistenţi. Preotul se apropie:

— Vrei să-mi vorbeşti, fiule?

Ciolac deschise gura. I-o ghiceai uscată, cu limba de cârpă, incapabil să articuleze cuvintele. Dădu din cap afirmativ.

— Cât e ceasul? repetă plângăreţ Oprişan.

Hagianu îi răspunse ridicându-şi ostentativ manşeta.

— Încă o sută cincizeci şi opt de minute.

— Vedeţi cum vă planificaţi timpul, băieţi, sugeră Val Iacobescu. Să ajungă pentru toată lumea. Nouă spovedanii, de fapt opt – personal nu consum – asta zic şi eu normă, părinte!

Râse sinistru. Elena Hagianu reflectă cu voce scăzută:

— Pe omul ăsta nu-l înspăimântă nimic. Un diavol…

Bărbatul îl măsură scurt:

— Un aventurier. Probabil că nu o dată a privit moartea în faţă. Mi-l aminteşte pe Dragomirescu. Aceeaşi plămadă. Îl invidiez…

— Ţi-e frică?

Deşi preotul se aşezase lângă el, Pantelimon-Ciolac vorbea tare. Comentariile caricaturistului şi ale celorlalţi îi erau indiferente. Simţea nevoia să se descarce, să se audă vorbind.

— …La zece ani m-au scos de la orfelinat. Petrecusem acolo opt ani. Nu ştiu cine-mi sunt părinţii, adevăraţii părinţi. Mi s-a spus că au murit de tifos în 1917, la Iaşi. Erau învăţători, oameni modeşti. Nu rămăsese nimic de pe urma lor şi fatal am încăput pe mâna milei publice.

Ciolac îşi căuta cuvintele, fixând obrazul preotului. Dar ochii vedeau altceva.

…Poate dimineţile sordide din dormitorul îngheţat al orfelinatului când buimac, cu degete ţepene, nu reuşea să se îmbrace destul de repede. Umilinţe şi nedreptăţi îngropate în perna tare, cu faţă cenuşie, sau zile peste care străluceа un soare palid: Crăciunul cu felia lui de cozonac albicios şi împărţirea boarfelor irecuperabile trimise de gospodine care-şi deşertau cuferele prea pline.

— Nu ştiu cum sunt organizate azi aceste instituţii, dar atunci erau o calamitate. Majoritatea dascălilor o forma o echipă de fete bătrâne, nemăritate. Se răzbunau pe noi pentru tot ce le refuzase viaţa. Pedepse perverse! Cea mai frecventă era tăiatul cinei de duminecă. O aud şi azi pe domnişoara Constantinescu, pedagoga celor mici:

„Nu vei primi cina!“

— O instituţie admirabilă care recolta pentru societate oameni ipocriţi, egoişti, vicleni, hoţi şi uneori criminali. La zece ani sufletul mi-era mutilat. Un ochi atent m-ar fi putut eticheta chiar de-atunci: irecuperabil. Se întoarse spre caricaturist: Ai intuit bine! Sunt laş, fricos, mincinos şi în permanenţă mă străduiesc să par altul. Dar de ce sunt aşa cum sunt, te-ai întrebat? Dădu din mâini a lehamite: După ce s-au îndeplinit formele de adopţiune, am fost chemat în biroul directorului. Mi-a întins mâna emfatic: „Ei băiete, ştiu că ai avut noroc! De-acum în colo, trebuie să te străduieşti ca să-l şi meriţi.“ M-am uitat pieziş spre noii mei părinţi. Îi mai văzusem o singură dată, atunci când copiii se perindau prin faţa lor ca la un târg de vite spre a fi aleşi. N-am înţeles niciodată cum a căzut pleaşca pe capul meu. „Tata“, un tip uscat, fără vlagă, a mormăit expert: „Privirea nu e sinceră.“ Singura remarcă de bun simţ din viaţa lui. Nevastă-sa primea, sufocată de propria caritate, mulţumirile directorului.

— Uuuu! şuieră pe neaşteptate Nichita Dumitrescu şi Oprişan sări speriat.

— Ptiu! Fir-ai al dracului de ramolit! Apoi către Iacobescu: Cât e ceasul?

Ciolac îşi prinse capul în mâini, încercând să-şi adune gândurile. Făgădău îl asculta liniştit, mângâind crucea de la gât.

— N-au fost răi, părinte, mai mult obtuzi, incapabili să înţeleagă lucruri elementare. Ultimii oameni cărora trebuia să li se încredinţeze un copil. Principiile tatei în materie de educaţie erau două: severitatea şi reprimarea imediată a celei mai mici minciuni. Consecinţa? Râse amar: Am învăţat să mint mai bine, mai inteligent. „Mama“, o nefericită obsedată de respectarea riguroasă a programului tatei, mulţi ani după ce murise el mai tresărea când pendula bătea unu jumătate şi opt, orele de masă preocupată de ce spune lumea şi de economii la bancă. Vreau să fiu sincer, le-o datorez! Au făcut ce au putut pentru mine dar n-au ghicit ce şi cum s-o facă. Şi apoi acel leitmotiv: „Nu ştiu dacă mama şi tatăl tău ţi-ar fi dat mai mult.“ Completă încet: Nu spun lucrurile astea ca să mă dezvinovăţesc. După liceu, m-au trimis la Viena. Acolo am isprăvit Academia de comerţ. Tata a murit în timpul războiului. În ’48, le-au naţionalizat două case. Din toată averea, mama rămăsese cu un apartament de trei camere pe Bateriilor. Locuiam, bineînţeles, împreună. În 1949 m-am căsătorit. Un act nesăbuit. Mă asculţi, părinte?

Făgădău ţinea ochii închişi. Şopti:

— Da, fiule.

— Într-adevăr, un act necugetat din partea unui om ca mine. Mi-am calculat totdeauna fiecare pas, n-am riscat niciodată nimic. Doi lei, să zicem, pentru un bilet la loterie. Ea avea optsprezece ani şi eu treizeci şi patru. Asta n-ar fi însemnat nimic, dar era săracă, fără relaţii, fără studii. O astfel de căsătorie nu-mi deschidea nici un fel de perspective, ştiam, însă mă îndrăgostisem până peste cap. Când am adus-o în casă, maică-mea a început să plângă: „Uite pentru ce mi-am sacrificat viaţa! Ca să mi-aduci o

golancă! Şi-o mai cheamă şi Vasilica… Ţine minte! Lumea noastră s-a prăbuşit. Averi nu se mai fac astăzi. Nefericita asta n-are nici liceul. O să-ţi atârne toată viaţa de gât ca o ghiulea!“

Ciolac îşi şterse colţurile gurii:

— Şi a avut dreptate. Au venit ani grei. Ţineam o nevastă, trei copii şi pe maică-mea. Ce însemna pensia ei? Izbucneau discuţii din te miri ce. Nevastă-mea avea impresia că bătrâna mănâncă de pomană, îmi reproşa că sacrific copiii de dragul ei. Cele trei camere nu ne mai ajungeau. Mama n-avea tact. Reclama unica odaie izolată, primeneli săptămânale, fructe, mâncare dietetică. O enervau copiii. Prea gălăgioşi. Fusese obişnuită cu mine, îmbătrânit la orfelinat înainte de a fi împlinit zece ani. Economiile ajunseseră subiectul preferat. Ce putea să facă nevastă-mea dintr-un kil de carne e de neînchipuit. Vara rezolva eroic masa pentru şase persoane cu circa 30 de lei pe săptămână: roşii chiflicite, la 1,50 lei, o pâine neagră de 2 lei pe zi, o mâncărică de legume cu slănină, sau caltaboşi de 8. Când eram invitaţi undeva, îi speriam pe toţi cu apetitul. În ’57, pe mama a lovit-o damblaua. A rămas paralizată. Nu putea nici să vorbească. Am mutat-o împotriva voinţei ei, în camera de trecere. Copiii simt imediat când cineva e indezirabil. O înţepau cu acul, o gâdilau cu pana, îi băgau degetele în ochi, fiind siguri că nu vor fi pedepsiţi.

Făgădău ridică ochii şi îi coborî imediat. Ciolac vorbea într-una:

— De, îmi ziceam ipocrit, se joacă şi ei acolo. Şi îi încurajam… Nevastă-mea îşi înfigea exasperată mâinile în păr ţipând la bătrână: „Când ai de gând să crăpi, hoaşco? Dă-ţi silinţa, fir-ai a dracului! Lasă-i şi pe alţii să trăiască!“ Îţi spun sincer, părinte, cred că mama fusese o femeie blestemată. Era pentru ea mai bine la azil. A avut o vitalitate fantastică. Împlinise nouăzeci şi unu de ani şi nu vroia să moară. Deşi ţintuită la pat, torturată, batjocorită, nu vroia să moară. Era de ajuns să-i vezi doar ochii. Mă

rugam în fiecare zi s-o strângă Dumnezeu. Dădeam acatiste echivoce la biserică: „Împlineşte-mi, Doamne gândul.“ Mă înăsprise copilăria săracă. Respectul şi aviditatea pentru lucruri şi boarfe îmi anula orice alt sentiment. Cu câtă voluptate mă gândeam că după moartea bătrânei toate vor fi ale noastre. Şi pianul, şi scrinul, şi covoarele moi, argintăria! Un medic consultat întâmplător afirmase că maică-mea poate s-o mai ducă aşa şi zece ani: „Totul e cum o îngrijiţi.“

Ajunsesem la capătul puterilor. Băiatul cel mare crescuse, îi trebuia odaia lui. Şi, într-o noapte, mi-a venit ideea: s-o las să moară de foame!

Făgădău tresări puternic. Ciolac nu observă.

— Da, să moară de foame. Orice altă modalitate de crimă putea fi descoperită. Chiar dacă s-ar fi întâmplat să se constate subnutriţia, explicaţia era simplă: „Refuzase cu încăpăţânare hrana.“ Îşi încleştă pumnii: Nevastă-mea şi copiii erau la munte. A rezistat trei săptămâni nemâncată. Azi mă întreb ce-o fi fost în sufletul ei… Ce-o fi gândit.

— Fii fără grijă, interveni Iacobescu, o să ţi-o spună ea singură în curând. Scuipă scârbit: Pentru o odaie şi un blid de ciorbă! Eşti cel mai respingător individ pe care l-am văzut în viaţa mea! Şi te asigur că am întâlnit câţiva de soiul tău.

Ciolac se agăţă de braţul preotului:

— Mă căiesc, părinte! Fă ceva pentru mine.

— E un păcat greu, îngână cutremurat preotul.

Începu să se roage.

Miss Dorothy James-Porter exclamă vioaie:

— Aş vrea să vă vorbesc despre *setter*. Acest câine extrem de fidel e dotat cu o inteligenţă ieşită din comun. Însuşi regele George al V-lea…

Brusc, fără nici un motiv, Nichita Dumitrescu începu să plângă.

Capitolul VII

UCIGAŞUL

— De ce plânge? se interesă Dimitrie Hagianu.

Nichita Dumitrescu scâncea. Expresia aceea de copil bătut pe chipul ostenit, bătrân, era sfâşietoare.

Nina Aldea se ridică greu.

— Nu ştiu. Poate că îi e foame. Mănâncă des.

Îi aduse din oficiu două tartine şi un pahar cu lapte. Bătrânul întinse mâinile lacom.

— Înspăimântător! suflă Elena Hagianu. Îşi prinse gâtul între palme: Înspăimântător!

— Cum ai putut?! Cum e posibil? Mi-o închipui pe biata nenorocită… Se lipi de el: Mulţumesc lui Dumnezeu că nu ducem astfel de orori în mormânt!

Hagianu zâmbi. Linia amară a gurii îi alunecase. Dură, subţire ca o cicatrice.

Miss Dorothy James Porter privi în jur. Soţii Hagianu, inseparabili, discutau împreună, Făgădău se ruga, Mareş continua să acopere înfrigurat pagină după pagină cu un scris nervos şi lătăreţ. Oprişan ţinea obrazul ascuns în perdeaua hubloului. Îi veni o idee. Puse mâna pe braţul stewardesei abordând un zâmbet fermecător:

— Mă gândeam la acest gentleman cu steguleţul… Îl indică discret pe Nichita Dumitrescu: Cel mai recomandabil ar fi să i se ofere un câine. Asta l-ar uşura extrem de mult. Trebuie discutat cu familia. Sunt sigură că-şi va redobândi

reflexele. Când *Mister* Dodsworth din Sussex, un bărbat plin de demnitate, a suferit un mic accident asemănător, i s-a cumpărat un *baset*. Închipuiţi-vă, îl îndrăgise atât de mult încât ulterior pretindea să stea împreună la masă. Lui Tim, vreau să spun câinelui, i se punea tacâmul alături de al stăpânului său. Ce tablou adorabil! Îşi recăpătase interesul pentru viaţă. Fiul său a fost ales după aceea în parlament.

Se uită triumfătoare la stewardesă. Nina Aldea clătină uşor capul. Legătura dintre Tim şi alegerea în parlament a fiului lui Mister Dodsworth avea să rămână pentru totdeauna un mister.

Pantelimon-Ciolac descoperise spectacolul infailibil al clipelor. Ţinea în palmă ceasul vechi, demodat, un Anker din timpul războiului, privind fascinat goana acului care marca secundele. Limba subţire tăia timpul mărunt, egal, implacabil. Spuse fără să-şi ridice ochii de pe cronometru:

— Am citit undeva nişte versuri. Sau le-am auzit… „Arătătoarele îmi taie beregata!“ Unde naiba le-am auzit?

Încerca un reviriment cumplit, dureros, înregistrând fiecare rotire completă a secundarului cu o înclinare scurtă a capului. Buzele uscate articulau în şoaptă:

— Minut… minut… minut…

Val Iacobescu pocni din degete:

— Ciudat!

— E ceva care nu merge? se interesă Diamantopol cu ironie amară.

Caricaturistul îşi întinse confortabil picioarele.

— Al dracului de ciudat! Am dus o viaţă nu tocmai onorabilă…

Tonul sugera o intenţie de confesiune şi Diamantopol zâmbi:

— Eşti decis să nu uzezi de serviciile preotului?

Val Iacobescu îl privi contrariat:

— Te deranjez?

— Fii serios! Mă gândeam însă la mântuirea sufletului. Desfăcu braţele: Eu…

— Mântuire… Vacs! Sunt gata să trag toate ponoasele. Îmi vine să râd… Mă gândesc la ce-a fost viaţa mea şi pur şi simplu mă cutremur de râs. Evident, vizavi de ce se întâmplă astăzi, acum. La şaisprezece ani m-am cărat de-acasă. Cu ghiozdanul – plecasem de dimineaţă la liceu – şi cu puşculiţa mamei, câteva mii de lei. În ’23, ăştia erau bani. Am azvârlit cărţile în lacul Cişmigiu, cu excepţia Geografiei lui Mehedinţi, şi am urcat în primul tren. Existase dintotdeauna ceva sălbatec, nedomolit în mine. Un nonconformism, un soi de răzvrătire împotriva canoanelor impuse de civilizaţie. Tata, preşedinte la Înalta Curte de Casaţie – vezi genul, redingotă, tomurile lui Alexandresco, pincenez şi onorabil până în vârful unghiilor – îşi zdrobea creierii căutându-mi strămoşul corespondent în arborele genealogic. Mama era născută Jianu, dar nu ramura oltenească. Tata persevera însă în ideea unei legături cu haiducul. Îmi proorocea în fiecare zi la prânz, având grijă să nu-l audă slugile: „Ai să ajungi la galere, băiete! Să-ţi aduci aminte de vorbele mele!“

Începu să râdă încetişor. Diamantopol întrebă:

— S-a înşelat?

— În orice caz, n-a fost prea departe. Proiectasem fuga de luni de zile. Chestia era să mă hotărăsc. Se răsuci spre infirm: Aveam impresia că trăiesc într-un ţarc, iar când îl auzeam pe tata făcând proiecte îmi venea ameţeală: „Termini liceul şi mergi la Paris. Ai să urmezi Dreptul sau ceva cumsecade. N-ai decât să pictezi acasă cât îţi place. Da Vinci nu eşti şi chiar dacă ai fi, trebuie să ai şi norocul lui. Ftizia şi foamea în mansardele din Montmartre sunt nostime numai pentru turişti.“

Găseam că oamenii, în tâmpenia lor, mutilaseră viaţa, o croiseră anapoda. Cum, îmi spuneam, când eşti tânăr şi puternic în loc să zburzi, să fii liber, să vânezi urşi polari sau antilope, să cutreieri lumea sau să te dai peste cap, în fine,

sunt atâtea de făcut, în loc de asta să-ţi rozi coatele într-o bibliotecă deasupra tratatului unui individ cu ochelari şi barbişon care şi-a consumat existenţa căutând chichiţe la Digestele lui Justinian?! Idiot!

— E un punct de vedere, comentă neutru Diamantopol.

— Verificat. Din fragedă adolescenţă, am înţeles ce mare atu reprezintă tinereţea. În accepţiunea tatei, mi-am risipit-o. În a mea, chiar cea de acum, am câştigat-o. Sunt lucruri pe care le poţi face doar atunci iar eu o intuiam, o simţeam prin toţi porii. Îmi vine şi azi să-l sărut pe puştiul ăla de şaisprezece ani care şi-a azvârlit manualele în Cişmigiu şi a cheltuit o treime din bani pentru achiziţionarea unui costum de vânătoare lansat de Casa Worth din Londra. Trombon de-al lui Mitică Oprescu, croitorul de pe Calea Victoriei, evident. Asta era în capul meu! Să omor crocodili şi rinoceri, să mă dau cu patinele prin Alaska şi să caut perle în Marea Roşie.

Trase un gât de coniac. Avea în ochi luciri blânde, surâs luminos, adresat trecutului.

Oprişan tresări. Întrebă speriat:

— Cât mai avem?

— 127 de minute! anunţă Pantelimon-Ciolac incapabil să-şi desprindă ochii de pe ceas.

— Cum trece timpul, Dumnezeule!

Începu să se plimbe parcurgând precipitat culoarul de la un capăt la celălalt.

— 126 de minute!

Caricaturistul se întoarse:

— Ascultă… Ezita neştiind ce epitet să aleagă: Aşa ai de gând să o ţii?!

Pantelimon-Ciolac nu-i dădu atenţie. Aşteptă rotirea completă a secundarului precizând:

— 125 de minute.

— Ptiu! Cobea dracului! Val Iacobescu duse sticla la gură: Ţi-am spus că nu mă înşeală instinctul? Cel puţin în privinţa cretinilor.

— 124 de minut.

Caricaturistul sări în picioare:

— Dacă mai scoţi o singură silabă îţi bag ceasul pe gât!

— Lasă-l în plata Domnului, interveni Diamantopol. Spune mai departe.

— Ăsta-i de groaza lumii! Se aşează: Hm, în sfârşit, n-are rost să-ţi povestesc prin câte am trecut. Păcat că n-am condei, mă rog, n-am avut, aş fi stârnit fără îndoială invidia lui Panait Istrati chiar şi pe lumea cealaltă. Oricum, spre deosebire de cei mai mulţi care abandonează proiectele adolescenţei, mai grav le uită chiar – îşi amintesc nostalgic la un pahar de pelin „vroiam să devin marinar“ – eu am făcut aproape tot ce proiectasem acasă, sub ochiul vigilent şi îngrijorat a lui papa Iacobescu. Am măturat străzile din Zürich – o chestie rentabilă, ăia sunt obsedaţi de curăţenie şi snobi, treaba-i declasează – am făcut, pentru câţiva franci, caricaturi în Place du Tertre. Am lustruit pantofi în New York şi Chicago, am dat mâna cu Al Capone. Eram în al şaptelea cer, poţi să mă crezi! Am vânat de toate, în afară de bizoni, m-am jucat de-a scafandrul, am încălecat mustangi în *rodeo*-urile din California şi Arkansas. Am avut un bar în Mexic şi am dat faliment la Philadelphia. Din cauza unei încurcături, am naufragiat în Legiunea Străină: Congo, Alger, Maroc… În fine, am făcut destule. N-am fost totdeauna bun, viaţa însăşi te împiedică, dar am satisfacţia că niciodată nu mi-am pierdut respectul faţă de mine însumi. Cele câteva principii din ghiozdanul puştiului de şaisprezece ani au rămas intacte.

Ovidiu Diamantopol îl privi gânditor:

— Chiar intacte, intacte?

— Nu-ţi prea vine să crezi, aşa-i? Nu se asortează cu cele ce ţi-am povestit.

— Alcoolul te face susceptibil, surâse infirmul. Sunt curios. Eşti un om interesant.

— Aventurier, zicea tata. Când a primit prima veste de la mine, îi scrisesem din Brazilia şi-ţi poţi închipui că i-am

trimis o fotografie trăsnită, tot ce putusem găsi mai exotic – *sarong*, cizme, şi un lassou petrecut pe după umeri, bătrânul – mi-a povestit soru-mea ulterior a comentat îngrozit: „Nenorocitul! Face greşeli de ortografie!“ Pe urmă a deschis Larousse-ul: „Hm, sper că a învăţat să se păzească de crocodili!“

O spusese la modul cel mai serios. Mă întrebai de principii. N-au fost multe: să te descurci singur, să ai simţul proporţiilor, să nu pretinzi doi dolari doar pentru unul, prietenul, adevăratul prieten e un dar divin şi – râse – jurist prin filiaţie totuşi, să fiu totdeauna drept. De fapt vroiam să spun altceva. Am avut câteva momente dificile…

Tăcu o vreme, învăluit în fumul gros de ţigară.

„Seamănă cu un vultur“ gândi Diamantopol privindu-i profilul puternic. Ţi-o sugerau nu trăsăturile ci ţinuta mândră a capului, îndrăzneala din priviri.

Caricaturistul apucă o sticlă neîncepută de gin. O decapită expert izbind-o de rama fotoliului şi-şi turnă în pahar. Îl bău dintr-o răsuflare.

— Te ajută? se interesă Diamantopol.

Celălalt ridică din umeri.

— Fleacuri! Ai auzit de *garoşi*?

— Vag.

— Sunt nişte oameni foarte nostimi. Ca să ajungi la ei, iei avionul din Calcutta până la Nowgong. De-acolo mergi pe jos. Eram cu un amic, un italian. Încercasem împreună o afacere cu spaghete la Delhi dar nu ţinuse. Rajahii şi frumoasele lor cu benghi în frunte nu se lăsaseră ademeniţi de deliciile macaroanelor. Ne-am gândit că o schimbare de aer ne-ar prii, mai ales că poliţia ne luase în reflector, şi ne-am decis pentru vânătoarea de elefanţi.

Ce-i drept, n-am fost decepţionaţi. Erau destui. Ne instalaserăm cortul într-unul din sate. O mentalitate interesantă! Cel puţin eu n-am mai întâlnit-o pe nicăieri. La *garoşi*, adevăraţii conducători sunt femeile. Ele stăpânesc casa şi pământul, dau numele copiilor, sunt şefi de trib, îşi

aleg soţul, uneori chiar împotriva voinţei acestuia. În fine, tot ce ne-am obişnuit a considera atribuţii prin excelenţă masculine, aparţin femeilor.

Am stat acolo până a început musonul. Între timp, mă încurcasem cu o „garoşoaică“, o femeie destul de amabilă care îşi imagina că oferindu-mi zilnic o combinaţie de orez, sânge de taur şi ardei iute, nu mai am dreptul să pretind nimic de la zei. Într-o zi mi s-a făcut dor de Londra. Nu ţin minte de ce tocmai de Londra, dar mă şi vedeam luând ceaiul la Claridge – porţia de snobism – şi o cină zdravănă într-o cârciumă chinezească din Soho. Lucrurile n-au mers chiar atât de simplu. Dezertarea soţului e considerată de *garoşi* drept o crimă. După o evadare neizbutită, „nevastă-mea“, ultragiată a hotărât să mă omoare. Începu să râdă: N-a fost prea vesel. Italianul, mai şmecher, evitase complicaţiile matrimoniale: „Femeile! Nu poţi să ştii niciodată ce iese de aici…“

— 121 de minute! anunţă Pantelimon-Ciolac.

Caricaturistul oftă resemnat:

— A doua oară, am văzut moartea în Araguaia. Probabil ţi-e mai limpede dacă-ţi spun Mato Grosso. Flăcăii ăia au un fix: scapi cu adevărat de duşman doar dacă-l faci tocană. Şi ca să te păzeşti de duşmani, trebuie să le păstrezi capetele. Deci nu e o chestie de apetit ci de filosofie. Am avut ghinionul să-l supăr pe şeful de trib. Câteva zile am asistat terifiat la prelucrarea unui biet irlandez. Dumnezeule. Şi azi mă cutremur! Uneori, noaptea, în apartamentul din Magheru, alături de nevastă-mea, sub plapumă, mă scaldă încă sudorile. Îţi spuneam de irlandez. L-au decapitat, i-au retezat limba şi i-au băgat capul într-o saramură de humă. După câteva zile l-au expus la soare.

— Oribil!

— Stai că n-am terminat. I-au extras apoi oasele craniului şi l-au umplut cu pietricele încinse, pe urmă l-au afumat cu nu ştiu ce drac de rădăcini. O dată isprăvite toate operaţiile, l-au vopsit în toate culorile. Habar n-avea irlandezul ce

mândreţe de trofeu ajunsese scăfârlia lui… Asistam, legat de un copac, aşteptându-mi rândul.

Râse sinistru:

— Ştii de ce ţi-am povestit prostiile astea? Pentru că totdeauna, indiferent de situaţia în care m-am găsit, am continuat să sper. Mă obişnuisem să scap din toate belelele. Şi eram sigur că, până la urmă, voi reuşi să născocesc ceva. Eu voi reuşi, nu arhanghelii dumnealui – arată cu degetul gros înspre Făgădău: Nu te supăra, părinte! Acum ştiu, simt că e sfârşitul. Vârsta, faptul că ne zbenguim în aer şi nu simţim pământul sub picioare, conştiinţa neputinţei sau luciditatea. N-are importanţă, dar povestea s-a isprăvit.

Duse paharul la gură, bău şi respiră adânc:

— De fapt ce mă surprinde? Am ştiut că, în cele din urmă, doamna cu coasa îmi va face o vizită de la care nu mă voi putea eschiva. Îmi vine să râd doar că m-a găsit aici, la zece mii de metri înălţime. Grozav de caraghios…

Oprişan se opri în dreptul contabilului.

— Cât mai avem?

— 117 minute!

Lui Iacobescu îi sticliră ochii. Rânji:

— Încă o oră şi 57, băieţaş! Atâta ţi-a rămas! După care ai să crăpi! Înţelegi? Ai să te desfaci în bucăţele! O să-ţi sară întâi vata din urechi şi cu siguranţă vei pierde fularul. Mă întreb, ce-ai să te faci fără fular pe lumea cealaltă?

Oprişan îşi muşcă buzele. Răcni:

— Încetează!

— De ce te superi, drăguţă? Vorbesc foarte serios. Cine ştie cum o fi pe-acolo? Cât despre hoit… Eu, în locul tău, mi-aş însemna ciolanele cu creion chimic. Vor putea să te reconstituie. Unde mai pui că în felul ăsta previi eventuale confuzii. Nu-i exclus să apară mâine în ziare cu litere de-o şchioapă vestea că într-un avion de pasageri prăbuşit s-au găsit rămăşiţele unui animal neidentificate.

„E beat, gândi Iustin Făgădău. Atât cât poate fi el de beat. Nu se clatină, nu se bâlbâie, pare lucid dar e îmbibat ca un burete. Specia care ştie să bea.“

— 116 minute! anunţă Ciolac răguşit. De s-ar termina dracului o dată! Acuma… Nu-mi mai pasă.

Caricaturistul îl privi iute:

— Aş da mult să asist la clipa când buna ta mamă, topită de dor, te va îmbrăţişa. Întrebă brusc: Or fi cârciumi pe-acolo?

— Unde?! întrebă surprins scriitorul.

— Ascultă, domnule, toată viaţa ai fost aşa de idiot?

— Nu-i bine ce faci, observă Diamantopol. Lasă-i în pace…

Caricaturistul se scutură.

— Auzi, unde! Încă una din nenumăratele fisuri în opera lui Dumnezeu! Crearea caraliilor şi imbecililor. Cine avea nevoie de ăştia? Pufni: Dobitoci înspăimântaţi! Sinistru spectacol…

Făgădău îl privi trist:

— Şi dumitale ţi-e greu.

Un zâmbet rău schimonosi chipul lui Iacobescu.

— Eşti perspicace, părinte! Îţi umblă mintea, nu glumă!

Miss Dorothy James-Porter se ridică:

— Nu înţeleg de ce nu aterizăm.

E ceaţă pe aeroport, scrise Diamantopol şi englezoaica păru mulţumită de explicaţie.

— În sfârşit… Duminică sunt invitată la lady Elisabeth. Aşa ne-am înţeles: prima duminică după sosire. Garden-party-urile ei sunt extraordinare. Are un grădinar extrem de devotat. Până şi prinţul Charles a apreciat rondoul de panseluţe. Le-a răsădit împrejurul lebedei de marmoră. Chicoti: Ce idee fermecătoare!

— Să tacă! urlă pe neaşteptate Oprişan cu mâinile la urechi. Nu mai pot! Să tacăăă! Să tacă dracului, odată!

Doamna Hagianu zâmbi unui gând:

— Mi-a amintit de grădina Dragăi Miclescu. Cred că era cea mai frumoasă din Bucureşti. Ce gust avea femeia asta! Dădea câte un garden-party de fiecare sezon floral. Ţii minte, după petrecere, toate cucoanele primeau câte un coşuleţ cu floarea respectivă. În aprilie, lăcrămioare sau liliac, în mai bujori, în iunie trandafiri. Delicios…

Tăcu brusc, izbită de liniştea din jur. Neauzit, Iacobescu se apropiase de Vasile Mareş. Omul continua să scrie. Pe faţa răvăşită se citea o concentrare maximă. Ochii îi ardeau, iar buzele articulau cuvinte mute.

Caricaturistul îi smulse cu o mişcare iute caietul. Se uită la prima pagină cu o expresie de nemărginită surpriză.

Mareş, după un moment de stupoare, se năpusti:

— Dă-mi-l! Nu-ţi permit! Nemernicule!

Iacobescu îl înlătură cu o singură mână.

— Interesant… Ascultaţi, vă rog, un moment!

— Nu! Nu citi!

Oamenii îşi întoarseră privirile spectrale.

Caricaturistul parcurse cu voce domoală, accentuând, primele rânduri:

— La 15 minute şi jumătate după decolare, am provocat un scurtcircuit. Profitând de panică şi de întuneric, i-am ucis pe cei doi piloţi. Prima şi cea mai grea parte a planului fusese astfel îndeplinită…

Şapte perechi de ochi fixau figura scriitorului. Se strânsese în privirile acelea totul. Oroarea ultimelor ceasuri, ura – ura direcţionată în sfârşit, împotriva cuiva concret –, dorinţa pătimaşă de răzbunare.

Mareş făcu câţiva paşi înapoi. Se clătina. Ochii sticloşi, dilataţi, aveau o expresie dementă.

Oprişan ridică pumnul:

— Criminalul!

Fu ca un semnal. Oamenii dădură frâu liber nervilor. Se năpustiră, fiare descătuşate, asupra scriitorului, doborându-l pe Făgădău care încerca să-i oprească.

Pe neaşteptate, Mareş scoase cuţitul.

— Cine se apropie e un om mort!

Râse. Un râs isteric ce părea că nu se poate opri. Din colţul gurii i se prelingea un firicel alb.

Îl priveau pietrificaţi. Englezoaica clipea des, contrariată.

— Dumnezeule, e nebun! suspina îngrozită Elena Hagianu.

Iacobescu se desprinse de grup. Înaintă încet, elastic, cu mâinile lipite de coapse, cu umeri ţepeni. Părea calm dar îl simţeai încordat până la ultima fibră.

Nina Aldea îşi înfipse unghiile în palmă. O imagine clasică îi răsări înaintea ochilor: şeriful păşind în piaţa pustie. De pe acoperişuri îl pândesc puştile vrăjmaşe. La ferestrele *saloon*-ului, oamenii aşteaptă cu sufletul la gură deznodământul.

„Da, exact acelaşi mers.“

— Stai pe loc! ţipă Mareş. Sudoarea îi năpădise fruntea.

Caricaturistul nu clipi. Îl privea în adâncul ochilor. O privire fixă concentrată.

— Stai!

Iacobescu nu se opri. Ochii duri aveau sclipiri drăceşti, ardeau.

Celălalt se dădu încă un pas înapoi. Avertiză a treia oară, strângând crispat plăselele până când degetele i se înălbiră.

Caricaturistul întinse mâna. Spuse abia auzit, cu o linişte de gheaţă:

— Dă-mi-l!

Privirea fixă nu părăsea nici o clipă ochii scriitorului.

Şi dintr-o dată, omul se nărui. Emise câteva sunete neinteligibile. Un scheunat jalnic. Umerii începură să-i tremure şi arma îi scăpă din mână.

— Nu-l omorâţi! Făgădău se aşezase în faţa scriitorului împingând mâinile înainte: Nu vă încărcaţi sufletul de păcate tocmai acum! Gândiţi-vă că în curând veţi da socoteală!

— Nemernicul! Bestia! ţipă Oprişan. Din cauza lui!

Caricaturistul îşi şterse fruntea asudată.

— De fapt, observă Diamantopol, nu e vorba de două asasinate ci de treisprezece.

Miss Dorothy James-Porter îi privea înnebunită:

— Ce se întâmplă? Ce-a fost asta?

— O glumă, explică prin semne Iacobescu. Un joc de societate. Rânji: Se practică la noi. Apoi, spre Diamantopol: Popa are dreptate! Tot o să crape, barem să ştim ce-a fost în capul lui.

Oprişan, surescitat, izbea cu pumnii peste umerii lui Făgădău:

— Nu mă interesează! Trebuie să crape înaintea mea! Măcar cu o oră înainte!

Iacobescu se adresă soţilor Hagianu:

— Dumneavoastră ce părere aveţi?

Bărbatul ridică trist din umeri.

— Aşa ar fi drept. Acum însă totul a devenit îngrozitor de inutil. Adăugă încet: Pe mine nu mă mai încălzeşte cu nimic.

Elena Hagianu se ralie:

— Ce rost are?

Bătrânul agita triumfător steguleţul galben deasupra capului.

— Da, mormăi Dorothy James-Porter. Un căţeluş drăgălaş i-ar schimba ideile. *Baset* sau *caniche*. Pechinezul e prea răutăcios.

Iacobescu îi întinse un pahar cu gin:

— Dă-l pe gât.

Mareş îl luă absent. Li se părea că acum îl văd prima oară faţa. Mişcările erau dezordonate, ca şi cum ar fi fost incapabil să-şi stăpânească membrele. Ochii terni trădau neliniştea aceea singulară a ideii fixe devenită obsesie şi coşmar.

— Am vrut ceva extraordinar… Nu, nu e bine. Sunt un ghinionist…

Iacobescu surâse trist:

— De data asta cred ca ghinionul mare noi l-am avut. Nu puteai să iei naibii avionul de mâine?

Mareş ţinea paharul strâns cu amândouă mâinile. Îl măsură cu dispreţ:

— Idiot bătrân, ţi-am oferit o şansă pe care n-ai fi îndrăznit s-o întrevezi nici în cele mai frumoase vise: celebritatea! Cine eşti tu? Un boşorog caraghios, plin de ifose. Personalitate construită din amintiri vânătoreşti îndoielnice şi filme cu cowboy. Peste un an doi, urma să crapi într-un şanţ cu sticla de coniac în mână, dacă nu cumva la azil. Poţi să-mi povesteşti ce laşi în urmă? Cine o să-şi amintească de tine? Sau nemernicul de Ciolac…

Economistul îşi ridică ochii apoi lăsă capul să-i cadă.

— E un om cu principii şi personalitate! E demn! Personalitate, demnitate, principii, judecă moralitatea tinerilor… Izbucni cu ochii ieşiţi din orbite: Dar când urmăreai cum se stinge maică-ta, ce-ai făcut cu principiile, porcule!?

Brusc, trăsăturile i se destinseră. Se uită jur-împrejur.

— Cu ce drept mă judecaţi? Cine sunteţi voi? Ce vreţi de la mine? Afară! Ieşiţi afară! John, condu-i pe dumnealor! Astăzi nu mai dau autografe. Îşi luă capul în mâini scâncind: Nu mai pot… Am obosit…

Oamenii îl priveau îngroziţi. Iustin Făgădău îi puse mâna pe umeri.

— Linişteşte-te.

Vasile Mareş ridică într-un târziu privirea. Avea ochii uzi dar criza trecuse. Spuse încet:

— Da… Am vrut să devin celebru… Celebru! Râse amar: Viaţa mea a fost un şir de întâmplări idioate. Nu mi-a reuşit nimic! Nimic!! Am sosit totdeauna al doilea, sau prea târziu. O nevastă m-a lăsat, cealaltă a murit, a treia mă dispreţuieşte. Din cinci trenuri scap patru. Accident, pană, sau trece o defilare. Mi se întâmplă tot ce e mai absurd. O singură bombă a căzut în cartier. Evident, pe casa mea. În

tinereţe am luat în arendă nişte pământ. Doi ani la rând am avut grindină.

Bău lacom şi continuă pe nerăsuflate:

— Asta n-a fost viaţă! Am lucrat zece ani la un roman. Unic: atmosferă, personaje, idee. Mai ales ideea. Se bătu cu pumnii în piept: L-am scris cu sânge! Hălci din fiinţa mea am lăsat în paginile acelea! Iarna m-am dus la Sinaia să lucrez în linişte. Ultima etapă, finisarea. Fiecare virgulă, fiecare cuvânt cântărit de zece ori, de o sută de ori. Muncă de rob. Ştersături, adăugiri. În sfârşit, m-am hotărât să-l predau. La gară, în timp ce scoteam biletul de tren, cineva mi-a furat valiza. Înăuntru se afla manuscrisul.

Val Iacobescu clătină capul.

— Sinistru!

— Înspăimântător! Zece ani de muncă! 867 de pagini! Am dat anunţ în toate ziarele, am oferit recompense. Nimic. Trei săptămâni mai târziu, m-au internat. Dezechilibru… Îşi flutură mâna ca şi cum ar fi vrut să alunge un gând neplăcut: Ce spuneam? În ’45 am scris un roman de război. Vocea i se frânse: Cu puţin înainte de a fi publicat, a apărut în librării o carte identică scrisă de un american. Exact aceeaşi idee, acelaşi subiect. Am ratat totul. Editorul a refuzat să mi-l mai tipărească, ba m-a şi huiduit. Da, am visat să fiu un scriitor mare şi am făcut totul pentru asta. Ştiţi ce înseamnă să stai trei zile la o pagină? Coşmarul colii albe care ţi se aşterne în faţă… Ai impresia că nu vei reuşi niciodată s-o umpli…

Se ridică în picioare cu paharul la piept:

— Te scoli de dimineaţă. Eşti bine dispus, deschizi fereastra. Afară miroase a verde, a primăvară, a busuioc. Îţi faci o cafea. Abia aştepţi să te apuci de lucru. Eşti plin de nerv, capul îţi vâjâie de idei. Le şi vezi înşiruite grafic: paragrafe, dialog, semne de întrebare. Iei tocul în mână. Prima frază se lasă totdeauna mai greu spusă. Sorbi din ceaşcă. A trecut jumătate de oră. Scrii un rând. După zece minute îl ştergi. Şi nu mai scrii absolut nimic. Coala

blestemată, goală, te inhibă. Topul gros rânjeşte. Te ridici la prânz stors. Tâmplele sunt tobe în care pulsează sângele. A doua zi o iei de la cap. Munceşti un an de zile la câteva zeci de pagini: am cumpărat un magnetofon. Nu mai suportam hârtie în faţa ochilor. Toate cuvintele care mi se buluceau pe buze secau în momentul când începeam înregistrarea.

Îşi şterse sudoarea cu palma:

— Nu râdeţi? De ce nu râdeţi?! Am perseverat. Simţeam chemarea literelor tipărite, ştiam că am ce să vă spun. Dar voi aţi rămas surzi! Indiferenţi şi surzi! Idioţilor! Spunea cineva că-s nebun. Da, sunt nebun! Voi m-aţi înnebunit! Voi, ticăloşilor! Aşteptam cu sufletul la gură să iasă volumul pe piaţă. Pândeam apoi în spatele vitrinei cum se vinde cartea. Nu v-aţi uitat la ea. În jurul buzelor avea o spumă albă. Puteţi să-mi spuneţi şi mie de ce nu vă uitaţi? De ce n-aţi luat-o măcar în mână? De unde ştiaţi că e proastă? O dată, la librăria Academiei, am surprins o discuţie. Tocmai scosesem *Indescifrabila*, volum de mare subtilitate psihologică. Doi tineri răscoleau prin rafturi. Unul a început să răsfoiască romanul. Celălalt s-a uitat peste umăr:

„Cine?“

„Vasile Mareş.“

„Dă-l în mă-sa! Uite ce-au scos la *Enigma*!“

Îmi venea să-l strâng de gât! Indiferenţa voastră, nesimţirea criticilor m-au ucis! Cinci lucrări publicate în patruzeci de ani de muncă şi o singură recenzie! Nici măcar nu m-a desfiinţat. Ceva călduţ, moale, fără adjective. Transpira din totul mediocritatea. Oamenii din jur:

„Vasile Mareş? N-am auzit. Ceva la consiliul popular?“

Nevastă-mea:

„E ridicol! Nu ştiu ce să le spun vecinilor când mă întreabă cu ce te ocupi. În artă, ori te ştie toată lumea, ori faci figură stupidă, nu-ţi dai seama?“

Un amic statistician:

„Ca să vezi! Sunt vreo 700 de scriitori în Bucureşti şi numai 620 de avocaţi. Parol!“

Lovi cu pumnul în perete:

— Şi totuşi am perseverat! Am proiectat un roman cu peisaj miner. Am lucrat un an în subterane, ruinându-mi sănătatea. Degeaba! Degeaba a fost totul. Copiii mei şoptesc în spate:

„Îi dă zor cu zăpăcelile lui. Incurabil.“

— Nici măcar ei nu mă citesc! Vă daţi seama, nici măcar ei! Şi dintr-o dată mi-a venit ideea. Ideea genială: „Reportaj cu ştreangul de gât“. Ei, mi-am zis, de ce n-aş face şi eu ceva asemănător. Am socotit mult, domnilor, am socotit mult! Ştiam cu luni în urmă, când am depus cererea de plecare, că veţi muri alături de mine.

Pălălaia din privire devenise insuportabilă. Oamenii îl ascultau înspăimântaţi. Iacobescu zâmbea, dar ochii străpungeau.

— Ştiam, spuse Mareş cu gura plină de salivă. Pusesem totul la punct. Cum voi ascunde cuţitul în sacul stewardesei, cum îl voi recupera. Scurtcircuitul, înjunghierea piloţilor, tot, tot, tot! După aceea începea relatarea. Colile albe nu aveau să mă mai sperie. Trebuia doar să privesc în jurul meu şi să aştern. Reacţiile unor oameni care urmează să moară peste trei ore, două ore, o oră, cinci minute, ultimul minut. Ce fac, ce zic, ce simt. Cu zece secunde înainte de a ne prăbuşi îl închid într-o cutie metalică. Ce credeţi voi, am calculat totul! O s-o găsească cineva! O operă unică care va zgudui lumea! Răzbunarea mea!

Râse fericit:

— Închipuiţi-vă publicitatea extraordinară! Condiţiile, ideea, autenticul! Roman-verité. Aţi colaborat cu toţii. Strigă: Sunteţi imortalizaţi! Celebri! Generaţiile viitoare vor citi despre voi! Nu veţi avea morminte, în schimb, nu veţi muri niciodată. Numele voastre vor flutura pe buzele cetăţenilor anului 2000! Ale voastre şi al meu!

Iacobescu scrâşni din dinţi. Calm, luă caietul scriitorului şi începu să rupă metodic foile scrise.

— Nu! urlă Mareş aruncându-se asupra caricaturistului. Ce faci? Nu!

Se agăţă disperat de braţul lui Iacobescu. Saliva i se prelingea pe bărbie. Icni scurt şi îşi pierdu cunoştinţa.

Capitolul VIII

OMUL CU DOUA FEŢE

— 109 minute!

În glasul revizorului contabil Pantelimon-Ciolac se strecurase o undă de satisfacţie.

Dintr-o dată, simţiră că se prăbuşesc. Avionul pierduse brusc din înălţime. Apoi, cu o convulsie a scheletului de fier, se redresă.

— Un gol de aer, explică Iacobescu.

— Cât mai avem? întrebă răpus Oprişan.

Pierduse orice vlagă. Câte un scâncet jalnic, îi semnala prezenţa.

— 108 minute!

Hagianu socoti pe gânduri:

— Am depăşit Viena.

— Da, confirmă fata suspinând. Zburăm deasupra Cehoslovaciei.

— După calculele mele, interveni Val Iacobescu, ne prăbuşim în Irlanda. Se răsuci spre infirm: Ce chestie uluitoare! M-am născut pe malul Dâmboviţei şi dau ortul popii la Dublin.

— Ţi se părea mai firesc în Mato Grosso?

— De fapt, ai dreptate. Mă obişnuisem însă cu gândul că personal am epuizat surprizele. Anul trecut, nevastă-mea s-a apucat să repare cavoul la Belu. Clipi şiret, arătând spre Hagieni: Chestiunea n-are nici o legătură cu tradiţia… N-

am vrut să mă duc să-l văd. Nu mă dau în vânt după exhibiţii macabre. Fără îndoială, viaţa e un banc excelent. Problema e să poţi râde totdeauna.

— Dumneata am impresia că poţi.

Mareş se ghemuise pe covor cu pumnii la gură. Arunca priviri rătăcite care nu desluşeau nimic. Părea să-şi fi pierdut complet minţile.

— Uită-te la nenorocitul ăsta, continuă Val Iacobescu. A avut toată viaţa béguin la celebritate. S-a dat peste cap, a mâncat nori, treaba lui! Omul are o singură viaţă şi e dator să scoată ce e mai bun din ea. Dar ce vină avem noi? Abia mă abţin să nu-l strâng de gât.

— Un nefericit, conchise infirmul. Îl înţeleg. A vrut mereu să facă ceva şi n-a izbutit. În fond, semănăm. O să te surprindă, dar mi-e milă de el.

Caricaturistul se enervă:

— Milă?! Un ratat! Un impotent! Ieri încă, habar n-aveam de existenţa lui. Cu ce drept intră într-a mea, îi determină sensul, mi-o asasinează?! Mă duceam la Viena, trebuia să aranjez o expoziţie, voiam să mă amuz, eram bine dispus şi poftim! Cad în balamucul ăsta pentru că un idiot patentat n-a izbutit toată viaţa să mâzgălească hârtia mai cu aptitudine. Şi vrei să-mi fie milă?!

— Cât e ceasul? întrebă din senin Miss Dorothy James-Porter. Apoi, fără să aştepte răspunsul lui Ciolac: Abia aştept să-i comunic rezultatul lui Mrs. Book.

Val Iacobescu o măsură cu ochi lucioşi şi se interesă prin semne:

— Ce rezultat?

Femeia era fericită:

— Am venit in Bucureşti pentru a tatona şansele înfiinţării unei sucursale. Societatea noastră are peste tot reprezentanţe. M-au trimis de colo până colo. În cele din urmă am obţinut o audienţă. M-a primit un domn foarte amabil, plin de răbdare. Mi-a dat chiar speranţe şi m-a condus cu multă solicitudine până la uşă. Chestiunea se va

decide la o conferinţă luna viitoare. Conchise cu satisfacţie: Oh, a fost o călătorie cu adevărat fructuoasă.

Oprişan sări brusc de pe fotoliu:

— Dumnezeule! exclamă înspăimântat. Am uitat toate robinetele deschise acasă. Opriseră apa… Mi-a ieşit complet din minte. Ce nenorocire!

— Alt damblagiu! comentă fals uimit caricaturistul. Pe asta o obsedează soarta câinilor valahi, ăstuilalt îi pasă de nişte boarfe inundate cu un ceas înainte de a da ortul popii! Unde-am picat, domnule, unde am picat!

Economistul îşi reluă agitat plimbarea printre şirurile de fotolii. Făgădău îl privea deprimat, aşteptând din clipă în clipă să izbucnească. Oprişan, la capătul puterilor, nu mai făcea nici un efort să se stăpânească. La un moment dat, începu să alerge urlând răguşit:

— Nu vreau să mor! Criminali! Asasini! Bestii! Nu vreau să mor! Ajută-mă, Doamne! Scapă-mă!

— Hi! Hi! râse fericit Nichita Dumitrescu.

Ţinea degetul gros în gură şi părea că se amuză grozav.

Oprişan rupea hainele de pe el, părul îi cădea în ochi:

— Ucigaşilor!

— 105 minute!

— Gura! strigă Val Iacobescu.

Oprişan îl privi speriat. Tremura din toate mădularele, i se auzea clănţănitul dinţilor.

Revizorul contabil interveni cu voce nu prea sigură:

— De ce strigi?

— Hai sictir!

Oamenii tresăriră. Izbise nu injuria, ci ura şi dispreţul din glas. Cântăreau tone.

Hagianu se ridică. Măsură de câteva ori culoarul acoperit cu mochetă roşie apoi, cuprins de-o hotărâre bruscă, luă loc lângă Făgădău. Nevastă-sa zâmbi clătinând încetişor capul.

— Pauvre Dim! şi îşi sprijini fruntea de hublou.

Afară, întunericul era de nepătruns.

Zburau în necunoscut, oamenii zăceau epuizaţi.

Economistul se plimba agitat. Mareş îl urmărea cu ochi sticloşi. Avea în privire o atenţie încăpăţânată, caracteristică alienaţilor mintali capabili să contemple ceasuri întregi o bucată de cârpă, o frunză, sau un fleac oarecare. Când Oprişan ajungea în dreptul lui, se vâra între umeri gemând scurt.

Hagianu vorbea încet cu Făgădău. Pe faţă i se întipărise o expresie curioasă. Părea în mod straniu descătuşat.

„Ceva nu de ordin divin, fără îndoială“, gândi preotul.

Avu impresia că jos, la picioarele bărbatului de lângă el, zac lanţuri cu inelele zdrobite. Îşi trecu mâna peste ochi.

Doamna Hagianu zâmbea transportată. Era evident pentru toţi că femeia îi părăsise. Ochii bătrânei se desfătau răsfirând imagini vechi, peisaje luminoase, unde cândva fusese fericită, crâmpeie de culoare: o rochie galbenă de bal, trei garoafe într-un vas zvelt, pe *secrétaire*-ul din dormitor, prosoapele acelea caraghioase de la Lausanne…

— Niciodată n-aş fi crezut că voi putea povesti lucruri atât de intime unui străin. E de prost gust.

Nina Aldea clipi des:

— Poftiţi? Da, aşa e…

Bătrâna tăcu un timp.

— Dacă am putea face întotdeauna ce ne place! Detestam petrecerile la conac. Mi se păreau imorale. Arboram, desigur lucruri simple, de dimineaţă… Chicoti: Rochiţe de la Molyneux, sandale uşoare de la Raoul… Peste gard mă priveau chiorâş oamenii aceia desculţi, parcă flămânzi. Toată lumea râdea: „Sunt avari, *ma chère*, strâng bani la ciorap.“ Încercam unele îndoieli, desigur, dar preferam să cred că au dreptate. Prima căsătorie… Nu trebuia…

O umbră trecu peste faţa veştejită.

— Iubeam pe altcineva. Papa n-avea nimic contra lui: familie, relaţii, avere. La logodnă, a pus o singură condiţie şi un termen. Într-un an, să se apuce de ceva. Să aibă o ocupaţie. Oftă: Era cel mai bun tenisman, frumos ca o

cadră, se îmbrăca admirabil. Anul a trecut repede… A trebuit să rup logodna. Nunta cu Cornescu, savantul, s-a făcut imediat. Să n-am timp să mă dezmeticesc. M-am trezit dintr-o dată soţia unui om pentru care nu simţeam nimic. Evident, soţul meu ştia de celălalt. Locuiam la Craiova. Ani de zile, n-am avut voie să vin în Bucureşti pentru a nu da ochii cu fostul logodnic. Oricâte voiajuri în străinătate, dar nu în Capitală. Ce caraghios! L-am întâlnit totuşi pe un vapor în Pacific. Purtam o rochie de organdi alb, şi o florentină cu cireşe… Atunci l-am văzut ultima oară. Cornescu a murit după cinci ani. Am avut un băieţel împreună. Îşi şterse ochii: Totul e atât de vechi… Fusese un om bun, delicat, dar n-am reuşit să-l iubesc niciodată. La moartea lui n-am simţit nimic. Îmi părea rău doar pentru copil. Mă străduiam să plâng.

Stewardesa o privi impresionată:

— De ce nu v-aţi recăsătorit cu primul logodnic?

Doamna Hagianu dădu trist din umeri.

— Eşti tânără, fetiţo! Nu reînnozi viaţa acolo unde ţi-ar plăcea. Nu te poţi întoarce înapoi ca într-un roman. Sari paginile dezagreabile, le ştergi şi ajungi unde-ţi convine. Ar fi prea simplu. De altfel, la scurt timp l-am cunoscut pe Hagianu. Împlinisem abia douăzeci şi opt de ani. Ochii îi licăriră: Cea mai splendidă dragoste. Mulţumesc Cerului că mi-a fost dat s-o trăiesc.

Dimitrie Hagianu îşi răsfrânse buza de jos:

— Eram un *mauvais sujet*. Asta pentru babele care cleveteau la ora 5 în saloanele lor onorabile. Pentru ceilalţi, un tip şic.

Avea un ton cinic accentuat de glasul sec şi gutural. Aprinse o ţigară. Ochiul holbat, fără monoclu, privea peste capul lui Făgădău.

— La treizeci de ani pierdusem tot, eram complet decavat. *Sur le pavé.* Până atunci însă, aş păcătui, mă distrasem admirabil. Petreceri de pomină, Riviera, ultimul

tip de maşină, femei rasate, cazinouri. S-au dus pe rând puţurile cu petrol de la Ploieşti, moşia, apoi imobilele. Rânji: Pe mine unul, naţionalizarea m-a găsit proletar. În ’33, rămăsesem doar cu solda şi un teanc de cărţi de vizită: Dimitrie Hagianu, căpitan de cavalerie. Asta îmi lăsaseră portăreii şi, nostim, un platou de majolică. Depăşeau datoriile. Eram în timpul grevelor din februarie. Oribilă iarnă! Lapoviţă, mizerie, Bucureştiul murdar. Luam dejunul la Continental într-o dispoziţie sumbră. Un amic s-a aşezat la masa mea. Cel mai mic dintre fraţii Brătescu. Şnapanul e acum la Frankfurt. El mi-a dat ideea. Mormăi: Între consommé şi medalionul cu ciuperci…

— Cunoştinţa noastră a fost extrem de romantică, suspină Elena Hagianu. Eram invitată la Lise Marcian. Fuseserăm colege de pension. Ţinea cu orice preţ să mă mărit din nou: „E absurd de la vârsta asta să faci pe văduva. Şi ce dacă ai un copil?“ La un moment dat, a intrat în salon Iliuţă Brătescu împreună cu un ofiţer. Nu-l cunoşteam, dar de cum l-am văzut am simţit un şoc. Privirea lui magnetiza. Eram vreo zece cucoane. S-a uitat jur împrejur şi şi-a oprit ochii asupra mea. Asta a durat toată seara. Îl simţeam incapabil să se uite în altă parte. Lise râdea: „L-ai dat gata pe căpitan!“ Am plecat destul de tulburată acasă, mai ales că nu ceruse să-mi fie prezentat. În dimineaţa următoare primeam un coş uriaş cu garoafe. Fără nici o carte de vizită. Zâmbi: De atunci le ador… Timp de o săptămână sosea în fiecare zi câte un buchet de altă culoare. După aceea mi-a telefonat Iliuţă. Cerea permisiunea să mă vadă împreună cu un prieten, oribil de timid.

— Hm, Brătescu a pus totul la cale. Mi-a descris persoana şi perspectivele.

„Teribil de bogată, *mon* chér! Dacă-ţi spun că e fata lui Nea Ionică Poştalion, ăla care îi cerea lui Mackensen

vagoane ca să-şi transporte caii la Iaşi, şi fosta nevastă a lui Cornescu, devine mai mult decât interesantă.“

„Cum arată?“

„Fadă, bleagă, romanţioasă. De când e văduvă, suspină în fiecare seară cu Valéry şi Musset. Ştiu de la soru-mea. În consecinţă şi neprihănită. Ce dracu’ mai vrei?“

„Crezi că marşează? Nu prea sunt în dispoziţie de serenade.“

„Trebuie izbită frontal. *Coup de foudre.* Îi plac masculii cu trup de Siegfried şi suflet de fecioară. Corespunzi!“

— Şi a început să urle de râs. Am comandat o sticlă de Cotnari şi am pus totul la cale. O întâlnire întâmplătoare, la Lise Marcian unde se făcea în fiecare vineri, seară de muzică preclasică, o săptămână de flori fără expeditor şi, în sfârşit, cunoştinţa. A mers ca pe roate. Peste două luni o ceream în căsătorie.

Doamna Hagianu îşi mângâie perlele:

— Ce să-ţi spun, draga mea, după două luni ne căsătoream. Găsisem un soţ, un amant şi un camarad perfect. Suntem prea aproape de *au-delà* ca să nu îţi pot spune lucrurile acestea fără a roşi. Prietenele mă priveau surprinse, maman şi papa circumspecţi. Există un dezacord în Dim. Când îl vezi dur, întunecat, închis în el e cu neputinţă să-i intuieşti delicateţea sufletului. La început, când intra pe neaşteptate în camera mea, tresăream. Dincolo de expresia sumbră, timp de câteva secunde nu reuşeam să văd nimic. Inima îmi bătea în panică. Târziu de tot am reuşit să-i înfrâng rezervele. O copilărie nefericită îi ucisese expansivitatea.

Stewardesa o privea cu ochii larg deschişi:

— E minunat, doamnă. Să poţi vorbi astfel, acum…

— Da, fetiţo, e minunat, o întrerupse Elena Hagianu. Reluă repede: Era capabil de atenţii şi sacrificii uneori absurde. Am atâtea în faţa ochilor… Mi-amintesc de ceva caraghios, dacă vrei, dar mie încă îmi dau lacrimile. Ne

aflam cu un grup de prieteni la vie, la Panciu… Asta se întâmpla în toamna lui ’35. Invitaţia la cules de struguri reprezenta, bineînţeles, un pretext de a ne amuza. Seara am dansat. Ne-am retras pe la ora unu. În dormitor, mi-am dat seama că rătăcisem un şal alb de dantelă…

Întâmplarea m-a afectat. Nu conta un şal, îl primisem însă de la Dim. Mi-l cumpărase la Veneţia. Fără să spună un cuvânt, Dim s-a sculat din pat şi a început să se îmbrace:

„Ce vrei să faci?“

„Şalul ăla. Ţi-l aduc chiar de-ar fi ascuns în fundul pământului!”

M-am speriat. „Plouă, unde vrei să te duci? Sunt convinsă că l-am lăsat afară, o să-l găsim mâine dimineaţă.“

„Toată noaptea n-ai să te gândeşti decât la asta. Culcă-te.“

— Am început să plâng. M-a sărutat pe frunte şi a ieşit. Eram copleşită de atâta sensibilitate…

Hagianu îşi drese glasul. Făgădău asculta nemişcat.

— În realitate, avusesem noroc. Desigur, ea nu-mi stârnea nici un apetit. Când mă gândeam la patul conjugal, îmi imaginam totdeauna o broască lăfăită în aşternut princiar. Este femeia cu cele mai reci mâini şi picioare din câte mi-a fost dat să întâlnesc. Mai bine zis – râse sec – cu care m-am culcat. N-a fost urâtă, nefericita. Mai mult insignifiantă, prea albă, ceva nesănătos, limfatic, fără nerv. Norocul meu şi-al ei, eu pentru că puteam să-mi fac nestingherit de cap, ea pentru că n-a avut de suferit, jură şi azi pentru căsnicia noastră model, nici nu putea visa ceva mai perfect – norocul deci, a fost că toată viaţa a plutit în nori. S-a mistificat inconştient. Apucase să creadă c-o iubesc şi aşa a ţinut-o până la urmă. Bineînţeles, cu oarecari menajamente din partea mea. E genul care refuză organic ororile existenţei. De fapt nu poate să le vadă. Trebuie s-o izbească prea brutal pentru a găsi calificative. De pildă, n-am auzit-o niciodată spunând despre vreo femeie că e

urâtă. Izbutea să-i găsească câte ceva. O gură frumoasă, siluetă, sau măcar sprâncene: „Cum poţi să spui de Lise că e urâtă! Are atâta stil!“ Şi Lise arăta ca o pocitanie, evident. Puteam s-o păcălesc cum vream. Mi-amintesc o întâmplare petrecută la Panciu. Cules de vii cu tam-tam şi vin de-o jumătate de secol, desigur din pivniţele lui nea Ionică. Mă învârtisem toată seara în jurul unei prietene de-a nevesti-mi încântată că mă ocup de societate. O oarecare Ilinca Stroiescu. Era urâtă foc dar scotea flăcări. Ochi mici negri, pe o faţă de tip mongoloid, pomeţi pronunţaţi, gură mare. N-ar fi zis nu, dar trebuiau create condiţiile. În dormitor, nevastă-mea a avut impresia că pierduse un şal pe care i-l cumpărasem la Veneţia. Suferea grozav legat de valoarea afectivă a broboadei – condiţiile în care i-o dăruisem, voiaj de nuntă, tot felul de aiureli sentimentale.

Ca să mă înţelegi, părinte, trebuie să-ţi spun că păstrează încă presate primele garoafe de la mine, caietele cu suveniruri răsuflate din pension, o batistă cu care i-am legat poignet-ul scrântit pe vremea logodnei. Afară ploua. M-am oferit să caut şalul prin vie… Un colţ al gurii se deschise, i se vedeau dinţii puternici îngălbeniţi. Am râcâit uşor la uşa Ilincăi. O nebună! L-a lăsat pe bărbatu-său, senatorul, dormind şi a ieşit. La vreo trei sute de metri de conac se afla un soi de pavilion, cândva seră. Era cam umed, apa intra prin sticlele sparte…

M-am întors la 4 dimineaţa, murdar, plin de noroi. Nevastă-mea mă aştepta. Credeam c-o să moară de recunoştinţă.

Bătrâna îşi şterse ochii:

— Riscase o pneumonie de dragul meu. I-am făcut un ceai fierbinte şi l-am vegheat până dimineaţa. A dormit ca un prunc. Culmea, şalul l-a găsit camerista într-un vas din salon. Alunecase probabil.

Când ne-am căsătorit, avusesem emoţii ca Riri, băieţelul meu, să nu-l incomodeze. Ştii cum se întâmplă. Papa îmi

sugerase să las copilul la ei sau să-l trimit într-un pension în Anglia. Ţinea enorm la educaţia englezească pentru băieţi. Mi-ar fi fost greu să mă despart de el, şi apoi era atât de micuţ. Nici cinci ani. Ne-am înşelat cu toţii. Dim adora băiatul. Îl răsfăţa, se jucau împreună, îi dăruia cele mai splendide jucării. Riri a fost însă un copil capricios. În prezenţa soţului meu devenea dezagreabil, mofturos, într-adevăr incomod. Dim nu dezarma.

— Ce a devenit băiatul? întrebă Nina Aldea.

Bătrâna îşi strânse buzele.

— E singura amintire oribilă care mi-a întunecat viaţa de la căsătoria mea cu Hagianu. Am sărăcit, n-am mai voiajat, a trebuit să dau lecţii traversând în lung şi-n lat Bucureştiul, umblu aproape în zdrenţe, dar sufleteşte sunt fericită. Dim e mereu lângă mine şi nu cer altceva nimic. A fost şi atunci, fără el probabil aş fi înnebunit. Am zăcut aproape inconştientă două luni. Băieţelul a murit. Un accident groaznic. Abia împlinise şase ani. Ne mutaserăm într-o vilă gen cabană, la şosea. Două etaje şi o terasă. Terasa aceea blestemată… Eram în oraş, la dentist. Mi s-a povestit mult mai târziu. Guvernanta, o franţuzoaică din Bretania, coborâse în bucătărie să-i aducă laptele. Riri a urcat sus după o jucărie, o paiaţă. Nu mânca fără ea. A găsit terasa deschisă. Pesemne l-a atras un zgomot. S-a urcat pe scăunel. S-a aplecat prea tare şi a căzut. Două etaje… Jos era ciment. Dimitrie a suferit ca un nebun. Vroia s-o urmărim penal pe guvernantă. Ce-am fi realizat? Şi-apoi nenorocita n-avea nici o vină.

Hagianu stinse ţigara. Declară uscat, fără inflexiuni:

— Eu l-am omorât, părinte.

Bătrâna povestea cu voce scăzută. Val Iacobescu sorbea lung din sticla de coniac cercetându-i eticheta. Oprişan îşi continua plimbarea oprindu-se din când în când în dreptul contabilului.

— Cât mai avem?
— 98 de minute!

— Băiatul acela debil devenise o obsesie. La majorat intra în posesia averii Corneştilor, după taică-său. Pe de altă parte, dacă nevastă-mea ar fi murit înaintea mea, rămâneam iarăşi lefter. Contractul de căsătorie fusese încheiat sub regimul separaţiei de bunuri. Familia ei insistase. O considerau pe nevastă-mea tâmpită, iar în mine n-aveau încredere. Prodigalitatea mea făcuse vâlvă. Mare brânză nu moşteneşte soţul nici azi în concurs cu descendentul direct. Pe vremuri, însă, legislaţia prevedea restricţii şi mai dure. Puteam foarte bine peste un an sau peste zece să rămân mofluz. Aveam chiar toate şansele. Elena a luptat toată viaţa cu o anemie pernicioasă. Abia după cincizeci de ani s-a consolidat. Terasa mi-a dat ideea. Nevastă-mea era plecată la dentist, guvernanta la bucătărie după lapte. L-am luat în braţe. Se zbătea îngrozitor. Copilul acela neputincios ca un vierme avea instinct. Nu mă suferise niciodată. L-am trecut peste balustrada terasei. Se agăţa cu braţele de mine. Curios, nu ţipa. M-am desprins din strânsoare şi i-am dat drumul. N-a zis nici pâs. M-am strecurat după aceea în birou. Guvernanta l-a găsit după aproape un sfert de ceas. Credea că se ascunde prin casă. La înmormântare, am fost doar eu. Elena intrase în sanatoriu.

Preotul îşi ridică faţa. Hagianu avu o mişcare de recul. Expresia de pe chipul lui Făgădău era zguduitoare.

Capitolul IX

„PENTRU UN PUMN DE DOLARI“

— 96 de minute!

Val Iacobescu se ridică ameninţător. Îl înhăţă pe Ciolac de guler.

— Ascultă, hodorogule! Am stârpit cândva tot soiul de lighioane. Specia ta n-am întâlnit-o. Dacă mai cobeşti, te ucid, auzi? Te ucid!

Contabilul nu schiţă nici un gest. Continua să privească fascinat acele ceasornicului. Val Iacobescu îşi aprinse o ţigară şi reveni lângă Diamantopol.

Miss Dorothy James-Porter clipea mărunt.

— Nu înţeleg ce se întâmplă!? Au trecut aproape trei ore…

Nu-i răspunse nimeni şi deschise afectată o revistă de specialitate. Se zăreau, în fotografii reclamă, câini de toate seminţiile din profil, din faţă, ori surprinşi în poziţii drăgălaşe care dincolo de intenţiile iniţiatorilor sugerau numere de circ.

Femeia trăgea cu coada ochiului încercând să zărească un licăr de interes. Nimeni nu-i dădea atenţie, începu să-şi comenteze singură impresiile cu gestică şi exclamaţii zgomotoase. Izbea cu palma câte o pagină, clătina din cap extaziată, apoi ridica revista într-un brusc acces de miopie până în dreptul nasului. Obosită în cele din urmă de indiferenţa pasagerilor, se mută lângă Nichita Dumitrescu.

Bătrânul tăia hârtii extrem de absorbit. Englezoaica îl bătu pe mână arătându-i pozele. Ochii moşneagului se aprinseră brusc. Râse înveselit abandonând foarfecă.

— Miau…

Apucase revista pe dos admirând imaginile răsturnate. Amănuntul nu-l deranja.

— Ce v-am spus! exclamă încântată englezoaica. Priviţi la acest gentleman. Şi-a recăpătat interesul pentru viaţă.

Nina Aldea îl urmărea cu ochi umezi. Caricaturistul desfăcu altă sticlă de coniac. Beau acuma şi Hagianu, încălzind bolul între mâinile noduroase cu urme de schije, şi Ciolac. Se vedea că nu e obişnuit. Lua înghiţituri mari care-l cutremurau.

Iacobescu se întoarse. În spatele lui gâfâia Mareş.

— A mai rămas o oră şi ceva. 95 de minute. Încă nu e târziu. Pot să reconstitui prima parte. Restul vine de la sine… O nuvelă impresionantă… Un studiu… *Best-seller* mai răsunător decât cel al lui Papillon… Vom fi celebri! Oameni de pe cele cinci continente.

— Şase, corectă placid Iacobescu.

— …Îşi vor smulge cartea din mâini.

Continuă febril trăgându-l de umeri. Cuvintele i se prăvăleau din gura plină de salivă.

— Cum nu-ţi dai seama? Cum nu înţelegi? Dacă vrei, putem colabora. Se agăţă de idee: E şi mai bine! Da, da, e mult mai bine aşa. Dumneata faci desenele. Surprinzi expresia: Ciolac numărându-şi clipele. Priveşte-i ochii! Uită-te la Oprişan. Lui e suficient să-i desenezi mâinile… Sau Hagianu cu sprânceana lui încremenită în mijlocul frunţii. Poţi să-l faci cu gura deschisă. Are dinţi de lup… Sau schilodul. Pare calm dar e cel mai neliniştit. Nu mă înşel! Ascunde o mare dramă. O rumegă tăcut cu maxilarele crispate… Fă-i silueta în câteva linii şi insistă pe fălci. Un cap unic de expresie… Prin contrast, seninătatea ramolitului care-şi agită steguleţul. În timpul ăsta eu voi descrie reacţiile… Ce zici?

— Du-te dracului!

— De ce nu i-l dai, întrebă Diamantopol. Acum nu mai contează.

— Nu, sări Ciolac dintr-o dată atent. O să se afle totul! E o nebunie! Nu vă daţi seama!?

— Idiotule! Ai să fii celebru! peroră Mareş cu ochi ficşi. Grăbiţi-vă! O oră şi 38 de minute. Se uită la Val Iacobescu. Grăbeşte-te, pentru numele lui Dumnezeu!

— Ucigaşule! ţipă Oprişan. Ridică pumnii ameninţător: N-ai să mai scrii un singur cuvinţel. Ţi-ai bătut destul joc de noi! Ucigaşule!

Diamantopol îl privi lung:

— Dumneata ce ai de ascuns?

Economistul rămase o clipă fără aer. Se redresă:

— Treaba mea! Ce te bagi? E o chestiune de principiu…

— S-a molipsit şi ăsta de la Ciolac, remarcă Iacobescu. A luat-o cu principiile…

— Cât sunt şi eu aici, continuă Oprişan, n-ai să scrii o literă, auzi?!

Stewardesa se ridică. Obrajii îi dogoreau. Vorbi cu ochii aplecaţi:

— Cred că are dreptate.

Iustin Făgădău o măsură surprins.

— Mi se pare că ai o datorie faţă de cineva, fiica mea. Ar putea fi o soluţie.

Nina Aldea tăcu. Oprişan repetă întărâtat:

— Nici un cuvânt!

— Mie, unul, mi-e egal, mormăi Hagianu trăgând adânc din ţigară. Acolo jos, nu mai există nimeni a cărui opinie să mă intereseze. Rânji trivial: Scrie, flăcăule! Poate o izbeşti la urmă, mai ştii!

Nevastă-sa tresări. Tonul, cuvintele, o nedumereau. Vru să zică ceva dar se răzgândi.

— Încă nu e târziu, îngână Mareş. Dă-mi caietul! Dă-mi-l!

Caricaturistul se întoarse plictisit.

— Şterge-o!

— Te rog! Căzu în genunchi: E singura mea şansă. N-o pot rata şi pe asta. Toată viaţa mea a fost un şir neîntrerupt de rateuri. Se agăţă de pulpanele hainelor implorând cu vocea plină de obidă: Vă rog! Arătaţi-mi cel puţin milă dacă nu înţelegere.

— Înfiorător!

— Sunt la un pas de a-mi realiza visul! Lăsaţi-mă să-l fac! Nu pot să cred că până în ceasul morţii mă va urmări ghinionul. Un pic de omenie, pentru Dumnezeu! Nu mai aveţi nimic de pierdut şi puteţi câştiga totul! Gândiţi-vă! Asasinaţi o capodoperă!

Trăsăturile caricaturistului se înăspriră. Vorbi încet, abia stăpânindu-se:

— Sa nu vorbeşti de crimă! Ai asasinat deliberat treisprezece oameni]

— Dă-mi caietul! Îl prinse de gât: Dă-mi-l!

Iacobescu se descotorosi răsucind cu un gest scurt mâinile scriitorului. Rosti apăsat:

— Dacă mintea ta bolnavă mai e în stare să priceapă ceva, bagă-ţi în cap un lucru: am trăit fiecare după cât ne-au ţinut puterile. Am greşit, am pătimit, sau am împărţit bine. Pe toate acestea avem dreptul să le luăm cu noi în mormânt pentru că ţine numai de fiinţa noastră. Ne propui o autopsie care ne va aduce celebritatea, iar pe noi ne interesează o linişte decentă. Ne-ai condamnat la moarte deliberat. Ei bine, nu-ţi vom îngădui să ne ucizi a doua oară!

Mareş se prăvăli pe covor. Începu să se zvârcolească izbindu-se de picioarele fotoliului. Bolborosea sincopat, muşca tijele de metal. Prin pleoapele întredeschise i se vedea corneea.

— E insuportabil! suflă Diamantopol. A doua criză.

Iacobescu duse paharul la gură. Declară glacial:

— Fii liniştit. O să obosească.

— 93 de minute!

Caricaturistul îşi încleştă pumnii.

— Iar a început!

— Poate că aşteaptă să te ţii de cuvânt, opină Diamantopol. L-ai avertizat că îl ucizi.

— Merită ticălosul ăsta să-mi încarc conştiinţa?

Aprinse o ţigară şi trase o linie roşie – oblică pe harta TAROM-ului. Îşi privi ceasul şi calculă cu degetele ciorchine la buze:

— Zburăm de aproximativ trei ore. Trebuie să fim în Cehoslovacia, cam la sud de Pilsen. Cred că ne prăbuşim… Un moment!

Zvârli creionul clătinând din cap.

— Omul e teribil! Vorbesc în general. Vreau să ştiu unde voi muri. Mi se pare esenţial. De ce? Şi încă ceva. Mă trage aţa acasă. Mi-aduc aminte că în ultimii ani de viaţă, bunică-mea nu mai pleca din Băileşti de teamă să n-o prindă moartea în altă parte. Şi uite, mi se întâmplă acelaşi lucru. De ce?

— Poate pentru că ai îmbătrânit şi n-ai observat până astăzi.

Caricaturistul ridică din umeri:

— Poate. Deşi, ar trebui să-mi fie indiferent dacă mor în Honolulu sau în Balta Albă. Curios, nu m-am gândit niciodată la ziua în care îmi voi încheia socotelile. Nici cum voi arăta şi ce se va întâmpla cu mine. Fac înot, joc tenis… mă rog, jucam… Noţiunea de moarte lipsea din vocabularul meu.

— Mă gândesc, spuse Dim Hagianu, ce-o fi în capul ălora de jos…

Oprişan se apropie:

— Poate că ne-au şi îngropat deja, ticăloşii. Spune-mi, domnişoară, e adevărat că uneori scapă cei care în momentul prăbuşirii se află în spate, pe ultimele locuri?

— Uneori…

— Pentru ca apoi, interveni Pantelimon Ciolac să se târască restul zilelor în cârje. Epave în faţa cărora întorci

capul ca să nu visezi urât noaptea. Îşi aminti de infirm şi retractă penibil: Sigur… nu toţi sunt…

Iacobescu oftă.

— Las-o aşa… Ştie că eşti iremediabil tâmpit!

Se trânti într-un fotoliu şi desfăcu harta.

— Unde ne aflăm? se interesă Dim Hagianu.

— În Cehoslovacia. La sud-vest de Brno.

Oprişan deveni atent.

— Pe lângă Jihlava?

— Da.

— Destinul! murmura economistul. Cine şi-ar fi putut închipui?!

— Cât mai avem?

— 89 de minute!

Iustin Făgădău surprinse de câteva ori privirea lui Oprişan. Îşi rodea unghiile clipind nervos.

„Vrea să-mi vorbească şi nu îndrăzneşte. Îi vine greu după…“

Preotul netezi poalele anteriului. Încercă o senzaţie curioasă. Avu brusc impresia că pe oamenii aceştia îi cunoaşte dintotdeauna. Chipurile, destinele lor îi deveniseră extrem de familiare, ştia despre ei cu mult mai mult decât îi este dat unui om să cunoască despre semenii săi. Nu şi-i simţea prieteni ci parcă intraseră în viaţa sa aşa cum la un moment dat un frontispiciu pe care-l vezi zi de zi, ori o frântură de zid, ţi se apropie, încep să însemne ceva: simbol de permanenţă, garanţia apăsătoare uneori că mâine nu se va deosebi de astăzi. Iar oamenii aceştia dobândiseră o semnificaţie în existenţa lui.

Încercă să-şi amintească alte chipuri, rememoră peisaje dar dinaintea ochilor închişi stăruia acelaşi decor deprimant: avionul cu fotolii roşii, unde unsprezece fiinţe îşi aşteaptă crispat moartea.

…Hagianu sec, cu monoclu, desprinzându-se brutal din braţele copilului anemic. Apoi trupul însângerat zăcând pe

cimentul grădinii orânduită la fel ca altele o sută de pe Şoseaua Jianu. Ciolac, într-un interior sordid, neaerisit, refuzând bătrânei neputincioase câteva înghiţituri de mâncare. Femeia nu poate vorbi. Blestemă cu ochii… Val Iacobescu, tânăr, îngrozitor de tânăr în mijlocul unor privelişti exotice. În privirea dură mai străluceşte ceva pe care puţini îl păstrează: suflul copilăriei, o anumită tentă de inocenţă. Nina Aldea… Frumoasă, zveltă ca o vergea, strecurându-şi mâna în poşeta rivalei…

„Da, fireşte, nu mi-i pot închipui altfel.“

Privirea lui Oprişan îl apăsa ca o mână grea uitată pe umăr sau pe braţ.

„În cele din urmă se va apropia, va începe să vorbească. Poate a ucis, a chinuit sau cine ştie…“

Tresări.

— Îmi pare rău părinte, îngână Oprişan apropiindu-se.

Vorbea precipitat trăgând cu coada ochilor spre ceilalţi. Nasul ascuţit pălise în dreptul nărilor. Peste obrazul lui Făgădău trecu o umbră.

— A fost o ieşire necontrolată… Nervii nu mai rezistă… Cine a făcut frontul…

Se opri aşteptând o confirmare, ceva de circumstanţă. Preotul tăcea cu mâinile încrucişate pe pântece.

— N-am vrut să jignesc pe nimeni. Sunt creştin, ortodox, nu-i aşa… Părinţii mei au fost credincioşi. Şi soru-mea. Chiar eu… Am icoane splendide acasă… O colecţie…

— Te închini la ele, fiule?

Economistul înghiţi în sec.

— Vreau să spun… Nu-şi găsea cuvintele: Când am… În sfârşit, când am hulit, ştii… n-am crezut-o cu adevărat. O simplă izbucnire. Nici o legătură cu formaţia mea spirituală. Oftă: Trebuie să-ţi spun ceva, părinte. Ceva care mă apasă de douăzeci şi cinci de ani.

Făgădău zâmbi:

— Te ascult.

Oprişan trase de nodul cravatei slăbindu-l.

— De fapt, nu m-am gândit niciodată înainte. Nu-mi dau seama de ce acum.... Poate că... E bine să...

— Fiule! îl întrerupse preotul. Expresia era severă, ochii sfredelitori: Dumnezeu nu încheie tranzacţii. Dacă simţi nevoia să te spovedeşti, să-ţi uşurezi cugetul, vorbeşte.

— Da, părinte. Aşa e. Simt nevoia. Sunt şapte chipuri care mă obsedează. Le văd fiecare trăsătură, îi cunosc, ştiu cum îşi aprind ţigara, cum caută în înaltul cerului, cum râd, cum... Mai sunt alţii, mulţi... Ascunşi într-o ceaţă. Trupurile lor n-au chip dar sunt acolo, în spatele celor şapte. Toate mi se încurcă în cap... Când nemţii au intrat în Cehoslovacia, mă aflam la Praga. Din punctul meu de vedere, ocupaţia germană reprezenta o mană cerească. Speculam alimente, ţigări, efecte militare, obţinând beneficii fabuloase. Din cauza unei imprudenţe, poliţia a început să se ocupe de mine. Am reuşit să fug în ultima clipă la partizani. Le-am spus că sunt urmărit de Gestapo. Desigur, improvizasem o istorioară asortată. În iarna lui ’44 participam la o acţiune periculoasă. Aici, lângă Jilava... Trebuia să-l răpim pe comandantul oraşului, colonelul Herman, sau să aruncăm în aer comandamentul. Asta se întâmpla pe 6 decembrie... Exact de sfântul Nicolae.

Era noapte. Un ger îngrozitor. Ne învelisem bocancii în cârpe, să nu ne trădeze scrâşnetul tălpilor pe zăpada îngheţată. Am pătruns în oraş printr-o subterană tainică. Străbăteai un tunel şi te trezeai dintr-o dată în inima târgului.

Comandamentul german se instalase într-o casă ridicată pe un dâmb. Ne-am apropiat greu. Nu intru în amănunte. Am imobilizat santinelele şi am pătruns în clădire. Se auzea muzică... Camarazii mei au coborât în pivniţă să instaleze explozibilul, iar eu m-am furişat pe scară. Ţineam automatul sub braţ, gata să trag. Am ajuns pe palier. În faţa mea se aflau patru uşi. Ezitam... Dintr-o dată, una din ele s-a deschis. O fetiţă de vreo zece ani, în cămaşă de noapte, a traversat culoarul şi a intrat în altă cameră. Abia avusesem

timp să mă ascund. Am apăsat la întâmplare o clanţă. Încăperea era luminată, dar înăuntru nimeni. Un birou somptuos. În cămin ardea focul. Mirosea a tutun bun şi a alcool. Continuam să stau cu degetul pe trăgaci. Şi dintr-o dată a apărut colonelul Herman.

Oprişan vorbea sacadat. Pe fruntea îngustă apăruseră broboane de sudoare. Mâinile frământau tivul pardesiului.

— A tresărit dar şi-a revenit imediat. Omul ăla trebuie să fi avut o stăpânire de sine drăcească. A început să zâmbească. De dincolo se auzea patefonul. O melodie cu Tino Rossi: *Je suis seul ce soir, avec mes rêves…* Înainte de război o cânta Gică Petrescu la Mon Jardin. Economistul încleştă pumnii: ţin minte totul, fiecare amănunt. Neamţul zâmbea mereu:

„O vizită, deci…“

A încercat să se apropie. Am săltat arma:

„Fiţi atent, trag!“

„Ce doreşti?“

I-am explicat în câteva cuvinte misiunea noastră, l-am avertizat că în pivniţă camarazii mei instalau explozibil. Nu s-a speriat deloc. Înţelesese de la început.

— Ce? întrebă Făgădău.

— Totul. Ştia înainte ca eu să deschid gura. O citise pe faţa mea. A ridicat din umeri.

„După cum se vede, situaţia e disperată. Nu-mi rămâne decât să te însoţesc.“

Şi-a apucat haina de casă.

„Îmi permiţi să mă schimb? Măcar paltonul…“

Continua să zâmbească. Din ce în ce mai insinuant. A făcut o pauză.

„Sau poate mai există o soluţie…“

„Există.“

„Care?“

„Banii!“

A clătinat din cap. Mi s-a părut în mod absurd că mă compătimeşte.

„Aşa… Şi ce voi avea în schimbul lor?“

„Cei şapte sunt jos în pivniţă. Pot fi uşor imobilizaţi.“

„Adică îmi oferi camarazii dumitale…“

„Afară de asta, vă pot indica drumul subteran pentru a cădea în mijlocul detaşamentului.“

A exclamat ironic:

„Minunat! În principiu, cam o sută de oameni. Asta vinzi dumneata…“

„Şi desigur viaţa dumneavoastră…“

„Care e preţul?”

„Douăzeci şi cinci de mii de dolari. Acum.“

„Absurd! Nimeni nu are atâţia bani lichizi.“

„Dumneavoastră aveţi. Sunteţi comandantul unui oraş ocupat. Ce depăşeşte numerarul de care dispuneţi, mi-l plătiţi în aur sau bijuterii. E bine să vă hotărâţi mai repede.“

S-a gândit câteva clipe şi s-a îndreptat spre seif:

„De acord!“

Mi-a mai spus ceva. N-am uitat-o niciodată:

„Aş prefera ca Germania să piardă de trei ori războiul, decât să aibă luptători ca dumneata!“

Val Iacobescu îl privea incapabil să spună un cuvânt. Respira greu. Emise un sunet ciudat şi-şi prinse capul în palme.

— Cât mai avem?

— Optzeci şi cinci de minute.

Capitolul X

STURMBANNFÜHRER SS, DOCTOR IOSIF POTRA, MĂ RECUNOŞTI?

Noaptea cu mii de braţe înlănţuia avionul lipindu-şi de hublouri obrazul infinit. Din când în când stele mici zvoneau palid lumină. Apoi întunericul se umplea, redevenea dens, înfricoşător.

Feţele oamenilor păreau mânjite cu zgură. Trăsăturile contractate sugerau agonii lungi când viaţa se agaţă dureros, devine vrăjmaşă, când moartea întârzie să picure din vârful degetelor îngheţate alinarea.

Privirea preotului căzu pe braţul lui Iacobescu. Avea un Doxa extraplat. Pe cadranul negru, arătătoarele aurii desluşeau limpede timpul. Îşi tamponă cu batista fruntea şi obrajii.

— Încă 84 de minute!

Apoi se întâmplă ceva ciudat. Ovidiu Diamantopol îşi luă cârjele şi parcurse anevoie culoarul, oprindu-se în capătul avionului. Avea o expresie stranie. Abia îşi stăpânea emoţia. Buzele îi tremurau, ochii de o strălucire insuportabilă incendiau. Îi privi pe fiecare în parte, inventariindu-i, vrând parcă să se asigure că sunt acolo, la locurile lor.

Hagianu, impenetrabil, cu gura înţepenită într-un rictus amar. Alături, nevastă-sa, sfioasă, veştejită, mângâie amintiri pe care timpul le-a rotunjit, Ie-a îmbujorat. Nina

Aldea, dintr-o dată bătrână, desfigurată de ultimele ceasuri, se uită în gol.

Mareş îşi roade neputinţa. Şi ultima şansă a fost ratată! Oprişan tresare aruncând priviri furişe. Miss Dorothy James-Porter citeşte. Încă nu ştie ce se întâmplă cu ea. Ciolac înghite mereu în sec. Nu are destulă salivă. Pe chip i-a rămas un semn de întrebare. Preotul a încetat să se mai roage. Lângă ei, Nichita Dumitrescu moţăie. În faţă de tot, Val Iacobescu bea şi aruncă mucurile de ţigară aprinse direct pe mochetă.

Ovidiu Diamantopol se propti în cârje. Corpul lipsit parcă de oase, crucificat, semăna cu o broască. Prin cămaşa deschisă se vedea un corset de piele care îl încingea până la gât. Picioarele moi, inegale, abia atingeau mocheta. Rămase aşa minute lungi. Îţi făcea impresia că se arată, că încearcă o voluptate dureroasă, perversă, expunându-şi trupul respingător.

Elena Hagianu se întoarse. Priveliştea era îngrozitoare.

Glasul infirmului izbucni pe neaşteptate, făcându-i să tresară:

— Priveşte-ţi opera, doctore!

Se uitară buimaci unii la alţii fără să înţeleagă nimic.

Diamantopol încleştă pumnii:

— Diavolul Alb, „omul“ care m-a schilodit ştiinţific într-un lagăr de exterminare se află aici, printre voi! De 28 de ani îl caut!

Închise ochii şi strigă din toate puterile. O voce înspăimântătoare, venită din mormânt.

— *Sturmbannführer SS, doctor Iosif Potra, mă recunoşti?*

„Morţii n-au voie să se întoarcă, gândi abstract preotul. Trebuie să rămână acolo. Oamenii nu iubesc strigoii.“

Se uită la Diamantopol. Vibra. Tot ce rămăsese viu în el părea să se fi concentrat în privire şi în mâini. Mâini expresive, ferme, în necontenită mişcare.

— Diavolul Alb e aici printre voi! Nu-i mai ştiu chipul. După război şi-a făcut o operaţie estetică, iar ochii nu i-am văzut niciodată. Purta veşnic ochelari cu lentile negre. Îşi duse pumnii la gură. Totul a fost inutil! Decenii de suferinţe şi decepţii, şi speranţe, iar la capătul lor o întâmplare idioată care zădărniceşte totul! Clătină din cap deznădăjduit, izbucnind cu patimă sfâşietoare: Cine a spus că există un Dumnezeu?

— Nu pe el l-ai căutat, fiule, şopti trist Făgădău, ci pe Nemesis.

— Atâţia ani! repetă Diamantopol. Atâţia ani pentru o moarte absurdă, nemeritat de blândă! Nu aşa ai dreptul să mori, Iosif Potra! Altfel trebuia să plăteşti. Ca Eichmann, într-o cuşcă de sticlă, să te vadă oamenii şi să se înspăimânte! Să le auzi blestemele. Ale lor şi ale morţilor lor! Cele 4600 de victime asasinate cu sânge rece în lagărul blestemat din D.! Fantomele sutelor de mii de nefericiţi selectaţi pentru crematoriu!

Respiră adânc şi închise ochii de parcă flacăra lor l-ar fi ars în primul rând pe el. Ceilalţi îl urmăreau livizi. Fantezia deschidea poteci în negura unor suferinţe de neînchipuit. Disecau trupul infirmului cu privirea, căutându-le amprenta, intuiau crispaţi orori destinate de soartă copiilor săi vitregi. Orori despre care se obişnuiseră să citească ori să audă, grozăvii abstracte întâmplate aiurea, departe, dincolo de cercul familiei sau al cunoştinţelor imediate. Amintiri sinistre ignorate la un moment dat: „Iar chestiile astea cu Auschwitz? Au trecut aproape treizeci de ani, ce naiba! N-am chef să mă indispun…“

— Vroiam să-l vadă toţi, suflă Diamantopol cu voce sugrumată. Ţinea capul aplecat, ochii închişi: Într-o zi, la Frankfurt, un tânăr, nu prea convins de ororile comise în lagăre, remarca ironic: „Eraţi zeci de mii de deţinuţi împotriva a o sută sau două sute de nemţi. Ştiu, aveau mitraliere, dar calculaţi raportul. Câteva mii la unul singur.

Trebuia să-i înghiţiţi cu mitraliere cu tot! La Linz în octombrie ’58, spectacolul cu Anna Frank a fost boicotat. O adevărată manifestaţie contestând autenticitatea jurnalului. Până l-au detectat pe Silberbauer, omul care arestase familia Frank. Şi dacă nu l-ar fi găsit? Tinerii aceştia au învăţat istoria de la părinţii lor. O istorie deformată, menită să le camufleze propriile crime. Ne acuză de ficţiune. Inventăm monştri. Ei bine, vroiam să le arăt unul adevărat, în carne şi oase. Pentru asta şi pentru ceea ce Diavolul Alb a izbutit să facă din mine am luptat douăzeci şi opt de ani.

Reluă cu un surâs amar:

— Ce caraghios. Auzind ca X a ucis pe cineva, ne indignăm, reprobăm, nu găsim suficiente cuvinte pentru a înfiera fapta. Un accident pe stradă – victima însângerată ne cutremură. Suntem indispuşi toată ziua, ne gândim la familia nefericitului. Criminalul, victima, ne urmăresc. În timp ce 4600 de oameni asasinaţi îşi pierd semnificaţia. Devin o cifră, eventual o informaţie cu caracter statistic. O citim în Larousse sau în vreun almanah. Nu ne mai înspăimântă. Scandalul celor 4600 de crime se apără prin propria sa enormitate. Psihologie perversă!

Îşi ridică în sfârşit ochii. Oamenii îi ocoliră privirea. Miss Dorothy James-Porter zâmbea tâmp scuzându-şi infirmitatea, dând parcă asigurări că se simte foarte bine şi speră din toată inima că nu incomodează pe nimeni. Val Iacobescu asculta încruntat. Gâtul îi intrase complet între umerii puternici.

Oprişan scânci:

— Cât e…

Privirea sălbatică a caricaturistului îi opri cuvintele în gât.

— Ochii nu se împiedicau de nimic, copac, ori fir de iarbă. Doar piatră şi sârmă ghimpată. Kilometri întregi. Şi un fum gros. Printre SS-işti circula un spirit: „La noi oamenii intră pe uşă şi ies pe coş.“ Săptămânile se scurgeau una după

alta, epuizând surprizele din lagăr. De fapt nu existau surprize. Ne ştiam toţi aprioric condamnaţi la moarte, fără drept de apel. La 3-4 zile, Diavolul Alb tria deţinuţii hotărându-le cu indiferenţă soarta. Ceasuri crispate când aşteptai să-ţi vină rândul. În ochi ţi se aduna toată viaţa. O dorinţă pătimaşă de a trăi în ciuda condiţiilor inumane. O privire şi un gest al Diavolului Alb îţi acorda un răgaz ori te trimiteau la crematoriu. Supravieţuiau cei mai puternici, cei mai sănătoşi, capabili încă să muncească. Dar era imposibil să rezişti. Munca epuizantă, între douăsprezece sau paisprezece ore, sub ochii vigilenţi ai gardienilor, apelul ucigător din fiecare dimineaţă, acel *dörrgemüse* – ghiveci de legume, hrana insuficientă, complet lipsită de calorii şi vitamine, transformau în epave chiar pe cei mai robuşti dintre noi.

Timp de câteva săptămâni am umblat ca năuc. Atmosfera era ucigătoare. Priveliştea pleşuvă, fără nimic verde proaspăt, deţinuţii storşi, cu feţe împietrite de-o spaimă animalică, execuţii arbitrare, fumul de la crematoriu lăţindu-se peste albastrul cerului. În spatele lui, soarele părea un bec murdar. Mirosul de carne arsă ne urmărea peste tot. Noaptea, în baraca unde lumina nu se stingea niciodată, îl simţeam agăţat în cerul gurii, îţi venea să-l smulgi cu unghiile, ca pe ceva concret.

Adeseori ne trezeau coşmarurile. Oamenii plângeau în somn, urlau. Îşi zgâriau feţele. Nu l-am văzut pe nici unul râzând. Nici măcar în vis. În rarele clipe de răgaz se întocmeau menu-uri pantagruelice, sofisticate, unde fiecare îşi aducea contribuţia. Era subiectul cel mai frecvent. Rămâneam după aceea sleiţi.

Unii îşi răsfirau amintirile. Pătrundeai astfel, dintr-o dată, într-un univers necunoscut. Îl vedeai în faţa ochilor pe „tata“, un bătrânel hazliu cu vestă de lână şi gulere moi, pe unchiul Gilbert, escrocul familiei care fugise cu toată averea în Canada, pe tanti Suzana, îngrozitor de avară, care ştie să facă cozonac din două ouă. Făceai cunoştinţă cu Mara, o

fâşneaţă suplă, funcţionară la bancă, cu un profesor de latină fără dinţi, cu un colţ de stradă, cu o odaie luminoasă unde Lili, cea mai mică dintre surori, îşi îngrijea păpuşile şi iepuraşul mereu bolnav. Eram foarte tânăr pe atunci şi mi se părea ciudat ce loc îşi găseau în amintirile acelea, ce semnificaţie căpătau o creangă de liliac, ceaşca de lapte din faianţă roşie, un tablou mic de deasupra pianului. Toate erau descrise în amănunţime, cu ochi strălucitori, adunau în simbolul lor tot ce oamenii lăsaseră în urmă. Însemnau *acasă*.

Nu ştiam cum îl cheamă. Nu ştia nimeni, nici deţinuţii mai vechi. Îl găsiseră aici, învăluit în acelaşi mister. Toţi îi spuneau Herr Doktor. Atât. Renumele însă şi l-a cucerit din primele zile. Wenceslas, polonezul, avea certitudinea că îndeplineşte o misiune secretă şi că funcţia de medic şef al lagărului din D. e o acoperire.

Eu eram de altă părere. Aliaţii deschiseseră al doilea front, războiul se apropia de sfârşit, iar pronosticuri în favoarea Germaniei nu dădeau nici cei mai fanatici adepţi ai Führerului. Presupuneam deci că intuind catastrofa finală, şi-a luat unele măsuri de precauţie pentru inevitabilul *după*. Şi totuşi… Era teribil de imprudent să-ţi manifeşti neîncrederea în victoria celui de al III-lea Reich. Ce explicaţie găsise oare Diavolul Alb pentru a-şi determina superiorii să-i respecte enigma? Cu atât mai mult cu cât numele celorlalţi şefi ai lagărului, inclusiv al comandantului, fluturau pe toate buzele.

În general, avea o mulţime de ciudăţenii. De pildă, eu unul nu l-am auzit niciodată adresându-se cuiva fără pronumele de reverenţă. Mi-aduc aminte de-o scenă uimitoare. Se împărţea masa. Oamenii se înghesuiau în jurul cazanelor încercând să ajungă primii. Bătrânii şi bolnavii, prea slabi, aşteptau resemnaţi. Nu o dată rămâneau nemâncaţi, fiertura aceea blestemată, din legume uscate, isprăvindu-se înainte de a le veni rândul.

Un deţinut în vârstă alerga spre grămadă. În fugă, şi-a scăpat boneta. Urmăream scena de la fereastra infirmeriei, alături de Wenceslas. Diavolul Alb trecând întâmplător pe acolo s-a aplecat şi i-a ridicat-o. Bătrânul i-a mulţumit buimac urmărindu-l înspăimântat cum intră în blocul experimental. Nu-i venea să-şi creadă ochilor şi nici mie. L-am văzut a doua zi pe Diavolul Alb umplându-şi seringa cu nitrocridină şi inoculând-o în braţul aceluiaşi bătrân care-şi primea moartea surâzând, convins că i se face o injecţie cu calciu.

Diavolul Alb zâmbea victimelor sale. Şi-atunci când le inocula benzină sau fenol în regiunea inimii căutând formula cu maximum de eficacitate, şi atunci când se deda operaţiilor sălbatice, acele monstruoase vivisecţii, transplant de oase şi muşchi fără anestezic. Zâmbea serafic tinerelor poloneze când le extirpa ovarele sau când le umplea ţesuturile deschise cu cârpe şi gunoaie pentru a urmări ştiinţific fazele septicemiei. Tot cu zâmbetul pe buze se adresa viitoarelor ţinte vii pentru exerciţiul de tir într-o încăpere special amenajată.

„Vă rog să vă întoarceţi cu spatele.“

Diavolul Alb trăgea numai în ceafă.

Revizorul contabil Pantelimon Ciolac se smulsese din vraja ceasornicului. Asculta cu sufletul la gură povestea infirmului.

Capitolul XI

DIAVOLUL ALB SURÂDE

— Câteva zile după sosirea mea în lagăr, am fost trimis la blocul experimental. Un bărbat fierbea nişte seringi. Stătea întors cu spatele. Sub halatul alb se vedeau hainele de deţinut.

Părea la vreo patruzeci de ani. Trăsăturile slăbite aveau personalitate. Un nas acvilin, ochii înguşti, inteligenţi.

„Mă numesc Ovidiu Diamantopol, medic…“

I-am întins mâna. Ignorând-o, întrebă abia mişcându-şi buzele într-o germană stâlcită:

„Nu ţi s-a dat un număr?“

„Ba da. 012 365.“

„Ăsta-i numele dumitale! Nume, profesie, vârstă, biografie. Zilele trecute l-au ucis în bătaie pe unul cu bastoanele de cauciuc. Îşi amintise că a fost învăţător.“

Pleoapele lui Diamantopol zvâcniră.

— Era polonez. Îl chema Wenceslas. Se afla în lagăr de un an şi jumătate. El mi-a vorbit pentru prima oară de Diavolul Alb.

„Au nevoie de cadre sanitare. De aceea te-au chemat.“

L-am privit în ochi:

„Am avut noroc?“

„La D., nimeni nu are noroc.“

Apoi amuţi brusc. Clanţa începuse să se mişte uşor.

— Aveam să observ mai târziu că era una dintre ciudăţeniile Diavolului Alb. Nu intra niciodată – chiar într-o încăpere goală – fără să încerce în prealabil clanţa. Ferea parcă liniştea odăii. Şi azi mă întreb care poate fi explicaţia. Un tic simptomatic, ecoul îndepărtat al unor refulări din copilărie, nu ştiu.

În prezenţa lui, încercai o ciudată senzaţie de nelinişte. Ceva curios, asemănător vertijului. Simţeai nelămurit că eşti în pericol. Era prima întâlnire cu Diavolul Alb dintr-un război pe care aveam să-l ducem peste un sfert de veac. Pe atunci oamenii, Europa, nu cunoşteau prea multe despre lagărele de exterminare. Desigur, circulau unele zvonuri dar abia azi sunt în măsură să-mi dau seama cât de dezinformaţi eram. Nu mă aşteptam câtuşi de puţin ca D. să fie un sanatoriu. Dar ceea ce găsisem aici depăşea orice închipuire.

Mi-amintesc că, în timp ce îl urmăream cum se spală la chiuvetă, reflectam stupefiat că în viaţa mea nu văzusem oameni atât de slabi ca cei din lagăr. Aproape te mirai că mai umblă, că nu le auzi oasele ciocnindu-se.

Şi-a şters tacticos mâinile şi l-a expediat cu un gest scurt pe polonez. Abia după aceea m-a privit. Era un bărbat de statură mijlocie, cam de vârsta mea. Douăzeci şi patru poate douăzeci şi cinci de ani. Avea o faţă latră, cu trăsături regulate. Unul dintre acele chipuri despre care nu poţi să spui nimic. Poate doar faptul că-şi ascundea ochii. Căci îi ascundea! E o certitudine. Am fost în preajma lui patru luni. O singură dată nu şi-a scos ochelarii. Nici măcar în gestul acela de oboseală, când masezi rădăcina nasului sau colţul ochilor. Mi-am dat imediat seama că am de-a face cu un individ pedant. Cabinetul, instrumentele, străluceau de curăţenie. Purta numai haine albe: halat impecabil, pantaloni, şosete, pantofi. Punea uniforma doar când părăsea lagărul. S-a aşezat în faţa biroului.

„Dumneavoastră?“

Am luat instinctiv poziţia de drepţi:

„Sunt deţinutul 012 365.“

„Mă interesează numele şi specialitatea. Ştiu că sunteţi medic, altfel n-aţi fi fost adus aici.“

Glasul era plăcut, cu inflexiuni amabile.

Am ezitat. Wenceslas mă avertizase că singura mea identitate e numărul.

„Sunt deţinut 012 365.“

„Aici, în încăperea asta, domnule doctor, puteţi răspunde fără grijă. O să vă convingeţi de altfel foarte curând.“

„Ovidiu Diamantopol, neurolog.“

Şi-a ridicat sprâncenele apoi s-a lăsat pe spate zâmbind amuzat.

„O, neurolog… Interesant, extrem de interesant! Luaţi loc. Unde v-aţi făcut studiile?“

„La Bucureşti.“

„Aşa! Înseamnă că aţi fost studentul profesorului Paul Dragomirescu.“

L-am privit surprins.

„Ce vă miră? E un savant de talie mondială. Tratatul lui de patologie excepţională a fost tradus şi la noi. O minte îndrăzneaţă…“

Am avut impresia nedesluşită că se justifică dar n-am zăbovit asupra gândului. Eram prea copleşit de ciudăţenia situaţiei. Trebuie să fi trecut cineva prin lagăr pentru ca să-mi înţeleagă uluiala. Făcând abstracţie de hainele mele vărgate şi de peisajul apăsător, mă puteam crede în timpuri normale, discutând degajat în cabinetul unui confrate.

Mi-a întins apoi pachetul de ţigări. A scos dintr-un dulap o sticlă de coniac şi două păhărele. Când a turnat, i-am observat mâinile. Am fost totdeauna convins de sinceritatea lor. Ochii, obrazul, pot minţi. Mâinile niciodată. Erau scurte, cu muchia exterioară extrem de bombată. Mâini brutale, lipsite de sensibilitate. Contrastau strident cu glasul plăcut, învăluitor. N-a ciocnit. A ridicat doar paharul înclinând uşor capul.

„De ce aţi fost internat?“

Mi-am ridicat privirea.

„Pentru că am ascuns nişte evrei. O familie.“

„De ce i-aţi ascuns?“

Am tăcut. Diavolul Alb a zâmbit.

„Înţeleg, vă e teamă. Da… Veniţi deci din România. Frumoasă ţară.“

„O cunoaşteţi?“

„Din auzite. Zâmbi: Se spune că nu ne prea iubiţi. E adevărat?“

Încercam să mă eschivez. N-aveau sens eroismele gratuite.

„Sunt din Bucureşti. În Ardeal şi Banat se vorbeşte mult limba germană.“

„Dar preferinţele se îndreaptă totuşi către Franţa. Şi-a tras scaunul mai aproape întinzându-mi paharul de care nu mă atinsesem: Nu trebuie să vă fie teamă. Suntem amândoi medici. Ipostaza de deţinut al lagărului D. e subsidiară. O întâmplare nefericită pe care eu o ignor. Cel puţin în acest cabinet. Aş vrea să aveţi deplină încredere în mine.“

M-am înclinat de circumstanţă. Simţeam că-mi vâjâie urechile.

„Trebuie să aveţi încredere! Este prima condiţie a unei colaborări fructuoase.“

„Colaborare?!“

„Ce vă surprinde?“

„Nu, nimic…“

Mi-a oferit încă o dată pachetul cu ţigări:

„Domnule Diamantopol, vă dau cuvântul meu de onoare că indiferent care sunt opiniile dumneavoastră, nu veţi suporta nici o consecinţă.“

„Aş putea şti cărui fapt datorez acest tratament? Primul lucru pe care l-am aflat sosind în lagăr a fost că nu trebuie să ai opinii.“

„Practicăm amândoi o profesiune umanitară. Avem planuri grandioase pentru a căror îndeplinire vor fi

necesare eforturile a două sau trei generaţii. Vă cerem să ne ajutaţi.“

„Cum?“

„Punându-ne !a îndemână cunoştinţele dumneavoastră.“

L-am privit lung. Printre deţinuţi se aflau sute de medici cu experienţă, unii dintre ei veritabili savanţi. De ce mă alesese tocmai pe mine? Coniacul băut pe stomacul gol îmi crease o stare de uşoară euforie. Glasul îmi tremura. Am avut senzaţia că mă arunc în gol. Un salt dement.

„N-am învăţat să omor.“

„În sfârşit!“ Părea satisfăcut. „Acum aţi fost sincer. Apropo, v-aţi întrebat vreodată de ce omorâm?“

„Nu. Nu în sensul la care vă gândiţi dumneavoastră. Crima nu poate avea niciodată justificare…“

„Maxime, domnule Diamantopol! Superstiţii caracteristice unei civilizaţii obosite, descompuse. Prejudecăţi de tip creştino-iudaic. Când un organ e bolnav îl operăm. De ce nu ne-am imagina lumea ca pe un imens organism pe care avem menirea să-l însănătoşim, să-i extirpăm ţesuturile putrede?“

Ştiam că risc enorm dar nu m-am putut abţine să-l întreb:

„Cine v-a menit, domnule doctor? Şi cine a trasat coordonatele pe care urmează să evoluaţi?“

„Viaţa. Aşa cum va arăta ea peste câteva decenii. Va recompensa până şi pe cei sceptici.“

M-am foit neliniştit pe scaun. Pentru ce mă provoca? Unde vroia să ajungă? Mult mai târziu, aveam să-mi dau seama că discuţia urmărea un scop precis. Era prima etapă a experienţei fără precedent pe care Diavolul Alb o încerca cu mine. Intuiam că doreşte să-l contrazic fără reţineri şi că-mi cântăreşte atent fiecare argument.

„Viaţa nu poate să ceară moarte. Nu poate condamna la pieire popoare întregi pentru că au pielea oacheşă ori pistrui şi nu corespund unui anumit standard de frumuseţe. Ea însăşi i-a creat, nu-şi poate asasina propriii copii. Am clătinat hotărât din cap: Şi nimeni nu are dreptul s-o facă!“

„Forţa creează dreptul, domnule Diamantopol. Noi suntem cei mai puternici. Şi suntem în acelaşi timp capabili să scrutăm viitorul cu ochi lucizi pentru că ne-am debarasat de balastul unor mentalităţi neroade. Ne-am înălţat pe piscuri inaccesibile, de unde privim în perspectivă istorică. Imaginea e de o limpezime îmbătătoare. Un popor tânăr, viguros, rod al mâinilor noastre, va sălăşlui pe un pământ asanat. Căci asta facem noi: asanăm. Zămislim un popor genial.“

M-am uitat la el. Oare delirul acela de grandoare al Führerului îi contaminase pe toţi?

„Da, repetă liniştit, fără ostentaţie. Un uriaş popor de genii. Ţelul nu vi se pare îndeajuns de nobil?“

„Înălţător… Dar nu pot scăpa de-o imagine. Etalaţi precepte morale, pline de mărinimie după ce în prealabil aţi azvârlit Biblia pe foc.“

„E o imagine foarte plastică. Într-adevăr, asta am făcut la propriu şi la figurat. O cărticică dulceagă şi inutilă…“

„…Şi incomodă.“ am completat moale.

„Şi incomodă! Adevăratul crez al popoarelor, altă biblie se scrie astăzi! Ea reprezintă opera noilor demiurgi. Avem şansa de a trăi o extraordinară aventură. Transformarea din temelii a omenirii.“

„Hm, nu toţi am putea numi asta şansă.“

„Nimic nu vatămă un scop grandios, domnule Diamantopol. A ştiut-o Machiavelli, o ştim şi noi. Când oamenii vor culege mere de aur, cine va mai sta să răscolească istoria numărând câte victime au murit la D.? Cine ne-o va mai reproşa? Nici peste douăzeci de ani n-or s-o mai facă.“

„S-ar putea ca într-adevăr poporul acela de genii să n-o facă…“

Mi-a turnat din nou coniac. Declară fără urmă de iritare.

„Sesizez ironia. Dumneavoastră nu vă puteţi debarasa de-o povară. În fond nici nu vă daţi seama că o purtaţi. Tot acel bagaj de principii aşa-zise umanitare deprinse în

abecedar, acasă, la biserică. Ele vă împăienjenesc imaginea, vă împiedică să vedeţi limpede. Când veţi izbuti să le depăşiţi, să vă curăţaţi de această zgură, veţi trăi zile extraordinare. O senzaţie de beatitudine, de purificare, veţi respira alt aer, vă veţi simţi nou, puternic, liber.“

„Încercaţi să mă convingeţi sau vă justificaţi? Oricum efortul e inutil. Ştiţi bine că vrând-nevrând sunt la dispoziţia dumneavoastră.“

„Trebuie să vă conving!“

„De ce?“

A zâmbit, sigur de efect:

„Tot n-aţi înţeles, domnule Diamantopol?“

M-am sprijinit de masă. Diavolul Alb vorbise româneşte.

— Puf! Puf! Puf!

Nichita Dumitrescu se juca de-a trenuleţul.

Capitolul XII

PLAN DE EVADARE

— M-a reţinut la blocul experimental. Îmi crease un regim preferenţial. În fiecare dimineaţă găseam câte un pachet cu hrană: carne, grăsimi, fructe şi pâine. Fuma liniştit în timp ce eu mâncam. O dată am oprit ceva cu gândul să duc seara celor din baracă. Mi-a interzis. Aveam impresia idioată că sunt în situaţia puştiului din poveste pus la îngrăşat de căpcăun în perspectiva unei mese copioase. Ce intenţiona cu mine Diavolul Alb?

Răsuceam problema în fel şi chip fără să-i găsesc soluţia. Când în sfârşit mi-am dat seama, m-am cutremurat. Eram cobai. Şi nu pentru o experienţă obişnuită de extirpare a oaselor sau a măduvei…

Uneori vorbea româneşte. Pentru mine era limpede că deprinsese limba în copilărie şi că cel puţin câţiva ani de şcoală îi făcuse în ţară. Sunt fleacuri, amănunte, un anumit accent pe care nu le înveţi din cărţi.

Nu mai suportam fumul gros, ochii nenorociţilor obligaţi de cele mai multe ori să-şi privească moartea în faţă, ultimul spasm al trupului. Nu mai suportam glasul Diavolului Alb, mâinile lui sigure, pachetele lui. Devenisem apatic, noaptea mă sufocau miile de schelete care-mi apăsau pieptul şi grumajii. Şi totul mirosea a carne arsă. Îmi era indiferent dacă mor. Într-o zi, pe la sfârşitul lui octombrie, am văzut trecând deasupra lagărului un cârd de

cocori. Urmăream păsările cu ochi înlăcrimaţi. Mă revedeam la Beştepe, un sat în Deltă, unde toamna vânam raţe sălbatice.

Încropisem acolo o bojdeucă pe care iarna o îngrijea Diadia Mihail, un pescar lipovean. Cam prin perioada asta obişnuiam să-i fac o vizită. Probabil mă aştepta.

Şi dintr-o dată mi-a venit ideea. Cocorii, păsările acelea cenuşii, elegante, mi-o dăduseră: trebuia să evadez!

— Ştiam că practic e imposibil, nimeni nu evadase dintr-un astfel de lagăr, dar aveam convingerea că eu voi reuşi. Mi se părea că am un atu în plus: nu mai mi-era teamă de moarte şi deci puteam risca. Mă înşelam.

În fiecare noapte, căutam înfierbântat soluţia. Un fapt rămânea cert. Singur nu voi izbuti niciodată. Aveam nevoie de un complice. M-am gândit reflex la Wenceslas. Multă vreme nu încetase să mă privească neîncrezător. Privilegiile evidente pe care mi le acorda Diavolul Alb îl făceau circumspect. Vorbea puţin, aproape niciodată neinterpelat. Părea un om închis, făcea impresia că ştie multe şi le ţine pentru el, că încearcă o voluptate specială la gândul că este singurul care cunoaşte un amănunt esenţial, semnificativ, dedesubtul unor fapte. O discreţie înnăscută.

Niciodată, nici la el la Klawek, nu fusese mai expansiv. Din ziua când m-a surprins subtilizând medicamente pentru cei din baraca noastră a devenit mai comunicativ. După câteva săptămâni nu se mai ascundea de mine. În absenţa Diavolului Alb, întocmea note despre experienţele efectuate. Le transcria mărunt pe prospectele subţiri de la medicamente.

„Ce faci cu ele?“ l-am întrebat.

„Sunt pentru americani. Vor să ştie! Cineva trebuie să plătească atrocităţile acestea într-o bună zi. Au înfiinţat o secţie care se ocupă cu crimele de război: *Psychological Service*.“

„Cum ajung la ei?“

M-a privit lung. Ochii înguşti n-aveau culoare, dar erau plini de dârzenie.

„Le ascund într-un bulgăre de humă. Când oamenii pleacă la lucru, cineva îl scapă într-un anumit punct. Un agent de-al lor îl ridică. Nu ştiu când, dar îl ridică.“

Am simţit că-mi vine ameţeala. Legătura asta cu cei de-afară mi se părea extraordinară. Parcă ar fi răsărit dintr-o dată soarele, un soare mare, roşu, parcă din fundul unei prăpăstii primeam o frânghie de care să mă agăţ. Nu eram complet uitaţi, continuam să trăim, exista cineva care se interesează de noi. Mi-am luat capul în mâini.

„La ce te gândeşti?“ a şoptit Wenceslas cu ochii pe clanţă.

l-am răspuns emoţionat:

„Vreau să evadez!“

„Eşti nebun?“

„Nu. Evadez sau termin cu viaţa!“

„Au ei grijă de asta. Nu înţeleg de ce trebuie să te grăbeşti. A clătinat din cap: Din D. nu pleacă nimeni, decât pe lumea cealaltă.“

„Eu voi pleca!“

Mi-a pus mâna pe umeri. Germana lui stâlcită îmi păru mai caldă.

„Sunt de patru ani aici. Crede-mă, nimeni n-a izbutit.“

„Eu voi izbuti! E singura raţiune de a mai exista.“

„Crezi că eşti primul căruia i-a venit ideea?“

„Probabil. Oamenii nici nu îndrăznesc s-o gândească. Nu-i învinuiesc. Prea sunt înspăimântaţi. Dar eu trebuie să încerc! Atâta timp cât mai am forţa s-o fac.“

„Cum?“

„Nu ştiu. Voi găsi.“

„Am căutat înaintea ta. Nu există nici o posibilitate. Absolut niciuna. Pricepi? Sârmă ghimpată, curent de înaltă tensiune, reflectoare, santinele înarmate până-n dinţi, câini. Cum vrei să fugi de-aici?“

„Am furat o fiolă de otravă. Mai pot face rost de una. E de ajuns. La bucătăria lor lucrează un deţinut din blocul B. Îl

cunosc din România.“

„Naiv! Chiar dacă reuşeşti să-l convingi pe românul tău, e inutil. Mâncarea gardienilor se verifică înainte. Sunt folosiţi drept cobai câţiva Kapo care se consideră norocoşi. Îţi faci iluzii. Şi-au luat toate măsurile de precauţie!“

„Dacă am organiza o răscoală? În fond, suntem o mie contra unul.“

Wenceslas râse:

„Ai făcut armata? Ştii ce înseamnă un cuib de mitralieră? Poate ţine uşor piept unei companii în atac. Iar noi n-avem o sârmă să ne legăm pingelele…“

„Trebuie să găsesc ceva!“

„Lângă biroul comandantului, surâse polonezul, există o săliţă. Sunt acolo câteva automate. Ţi-o spun eu. Şi tot eu îţi spun că nu poţi ajunge acolo. Uşa are gratii, se deschide cu două chei.“

„De unde ştii toate astea?“

„Înainte, am fost inspector de poliţie. Şi nu dintre cei mai proşti.“

— Mi-a povestit ulterior. Orăşelul în care trăise fusese aproape ras de pe faţa pământului. Nemţii îl incendiaseră. Arsese atunci şi imobilul poliţiei. L-au arestat cu ocazia unei razii pe străzile Varşoviei. A putut să-şi ascundă profesia. L-am întrebat:

„De ce-ai făcut-o?“

„Mi s-a părut că mă avantajează mai mult profesiunea iniţială: felcer. Calculul a fost just. Sunt aici de patru ani. Adică supravieţuiesc.“

— Discuţiile pe tema unei eventuale evadări au continuat zile de-a rândul. Născocisem soluţii absurde, fanteziste, fără o singură şansă de izbândă. Wenceslas cunoştea toate secretele lagărului. Răsfirase cu mult înaintea mea orice posibilitate de fugă. Apoi se resemnase. Şi totuşi se întâmpla ceva interesant cu el. Deşi respingea aprioric ideea de evadare, ca unul care-şi formase o opinie fermă în

legătură cu un fenomen şi în consecinţă nici nu mai vrea să se gândească la el, se lăsa antrenat în discuţii. În zilele acelea, polonezul îmi amintea de bătrânii care caută anturajul tinerilor. Nu speră nimic, tinereţea e o maladie care trece dar nu se ia, prezenţa lor însă îi înviorează. Încearcă impresia nedesluşită că emană un aer tonic, şi se grăbesc să-l inhaleze până în adâncul plămânilor. Cam acelaşi lucru se întâmpla cu Wenceslas. Buzele lui cârteau sceptic, dar ochii, ochii aceia înguşti, fără culoare, străluceau altfel. Ştiam că în cele din urmă mă va ajuta chiar într-o întreprindere riscantă.

Într-o dimineaţă l-am prins de umăr:

„Cred că am găsit!“

Vorbeam ca de obicei, în şoaptă abia articulând cuvintele cu privirea pe clanţa galbenă.

„Ce ne împiedică să ieşim noaptea din lagăr? Sârma ghimpată prin care trece curentul şi reflectoarele, nu? Într-un cuvânt, electricitatea. Nu ne rămâne decât să aruncăm uzina electrică în aer!“

S-a uitat lung la mine:

„Eşti în toate minţile?“

„Ascultă-mă, Wenceslas, m-am gândit mult. E formula cea mai eficace şi cea mai simplă. În primul rând, anulează sârma aceea blestemată care înconjoară lagărul ca o centură de foc. Cazarma gardienilor şi depozitul de muniţii sunt lângă uzină. Nu-i exclus să se extindă explozia. În panica generală, ne vom strecura afară. Şi apoi faci abstracţie de un element esenţial. Vom avea un răgaz de câteva ore în care să ne îndepărtăm.“

Un licăr nou îi apăru în priviri.

„Ştii ce înseamnă să alergi peste câmp hăituit de câini în pijamalele astea?“

„Deci accepţi că prima etapă, şi cu siguranţă cea mai dificilă, ieşirea din lagăr, e posibilă?“

„Să zicem. Apoi?“

„Îl vei înştiinţa pe omul tău. Trebuie să ne ajute. Avem nevoie de câteva boarfe şi un loc unde să ne ascundem. Mă rog, astea-s fleacuri. Totul e să ieşim. După aceea…“

„Într-adevăr. Întâi să ieşim. Cum ai de gând să arunci uzina în aer? Cu ce? De unde iei explozibil?“

„Îl fabricăm noi, Wenceslas! Nitroglicerina ţi se pare destul de bună? Mai clar: glicerină şi acid azotic. Dacă le amestecăm cu humă, obţinem dinamita.“

L-am simţit dintr-o dată încordat, arc. Maxilarele îi jucau sub pielea întinsă. Ochii se îngustaseră şi mai mult.

„Înţeleg. Cred că înţeleg.“

În infirmerie se afla un dulap blindat. Nu-l văzusem niciodată deschis. Cu alt prilej, polonezul îmi povestise ce se află înăuntru. Îngrozitoarele fiole de cyclon B., cianură, acid clorhidric, diferite substanţe chimice, documente secrete privitoare la experienţele din lagăr, statistici etc. Glicerina, inofensivă ca atare, o aveam la îndemână. Totul era s-o sustragem în cantităţi mici fără să atragem atenţia. Ne lipsea în schimb acidul azotic. Pentru asta trebuia să deschidem dulapul safe.

Wenceslas continua să tacă privindu-mă intens. Ştiam că de fapt nu mă vede. Am supralicitat:

„Înăuntru sunt şi hârtii care i-ar putea interesa pe aliaţi. Ei, ce zici?“

À şoptit palid la faţă:

„Ar fi ceva. Cheile sunt la Diavolul Alb. Nu se desparte niciodată de ele. Murmură pe gânduri: O bucată de ceară.“

Dimineaţa, când Diavolul Alb îmbrăca halatul scotea cheile din buzunarul hainei. Rămâneau pe birou exact două sau trei minute cât se spăla pe mâini.

Wenceslas nu mă slăbea din ochi.

„E singurul moment în care putem lua mulajul. Foarte primejdios! O privire în oglindă şi ne împuşcă pe amândoi.“

„Ţi-e frică?“

A ridicat din umeri:

„Merită încercat.“

Câştigasem. Desigur, mai erau multe, foarte multe de pus la punct: procurarea unei chei brute, pila, legătura cu omul din afara lagărului şi asentimentul său, dar mie mi se părea că obţinusem lucrul cel mai dificil: consimţământul lui Wenceslas. Vom colabora. I-am întins mâna:

„Riscăm?“

Mi-a strâns-o. I-am simţit degetele îngheţate.

„Riscăm.“

În clipa aceea a intrat Diavolul Alb. L-am privit speriaţi. Până atunci, afectasem unul faţă de celălalt indiferenţă, uneori chiar ostilitate, înlăturând orice idee de bună înţelegere care ar fi putut genera în perspectivă o complicitate. Ne surprindea acum mână în mână.

Ne-a măsurat câteva clipe şi a zâmbit:

„Îmi pare bine că aţi început să vă înţelegeţi. Nu mi-a plăcut niciodată să lucrez cu oameni care se detestă.“

Mai târziu, în cursul aceleiaşi zile, polonezul mi-a şoptit:

„A început prost. De aci înainte va fi cu ochii în patru.“

„Numai să nu ne despartă. N-aş rezista!“

M-a privit trist:

„Nu ăsta ar fi lucrul cel mai rău.“

Şi a tăcut. Ca mulţi oameni de acţiune, Wenceslas era superstiţios. Credea în tot felul de semne, parte preluate prin tradiţie, parte inventate de el însuşi. Înainte de a fi arestat, avusese un *porte-bonheur*, un papuc mic de argint ca un imineu. I-l luaseră. În lagăr, îşi găsise altă mascotă. O pietricică albă, rotundă, uşor translucidă care semăna cu o boabă de naftalină. Îşi băgase în cap că-i poartă noroc. Încerca să tragă soarta de limbă cu o naivitate înduioşătoare: dacă Osiris se va vedea la noapte sau dacă distanţa dintre două obstacole dă un număr de paşi cu soţ, însemna că e bine, poate acţiona. Semnele însă se arătau defavorabile.

Trecuseră câteva zile. Atitudinea Diavolului Alb rămăsese în ce ne priveşte neschimbată. Părea să fi alunecat pe lângă un incident fără să-i caute semnificaţia. Asta i-a dat curaj lui

Wenceslas alungându-i în cele din urmă temerile. Începusem să furăm glicerina pe care o depozitam într-o cutie goală de conserve. Mai greu era să obţinem cheia brută şi ciotul de pilă.

Am hotărât să acţionăm imediat. O întâmplare pe care polonezul o considera providenţială, şi în consecinţă de bun augur, ne oferea un prilej unic. La temelia uzinei electrice se formase o pânză de apă. Deţinuţii începuseră săpăturile în vederea unor infiltraţii cu beton. Acolo trebuia introdus explozibilul.

Ne-am înţeles ca în dimineaţa următoare să luăm mulajul cheii pe o bucată de ceară. Avea să opereze Wenceslas, mai abil, în timp ce eu sub un pretext oarecare urma să mă interpun între el şi Diavolul Alb astupând imaginea din oglindă.

„Zece secunde, repeta la infinit polonezul. Atâta am nevoie: zece secunde!“

Îl aşteptam cenuşii la faţă, cu maxilarele încleştate, incapabili să schimbăm o vorbă. A intrat ca de obicei, la ora 8 fix. Şi-a scos haina, a pus cheile pe masă, a îmbrăcat halatul. Îi urmăream crispaţi fiecare gest. S-a îndreptat spre chiuvetă. În clipa aceea, uşa s-a deschis brusc şi un căpitan l-a chemat afară. I-am aruncat o privire lui Wenceslas.

„Acum!“

Mâinile îi tremurau. Cheile se aflau lângă el, la câţiva centimetri. A ales-o pe cea de la safe. Zgomotul sec, mi s-a părut un dangăt de clopot. I-a luat mulajul.

Diavolul Alb s-a întors pe neaşteptate. După direcţia capului puteam să jur că se uitase la Wenceslas. Acesta, cu fruntea năpădită de sudoare, abia avu timpul să pună o scrumieră mare de birou cu fundul scobit peste bucata de ceară.

Apoi a început tortura. Părea că în dimineaţa aceea Diavolul Alb nu are de gând să părăsească nici o clipă masa

de lucru. L-a expediat pe polonez şi rămaşi singuri mi-a zâmbit.

„Nu prea sunt în apele mele azi, ce-ar fi să flecărim puţin!“

Şi-a aprins ţigara şi a tras scrumiera mai aproape. Nu-mi amintesc să fi trecut vreodată în viaţa mea prin momente mai grele. Diavolul Alb mă privea insistent. Pe buze îi stăruia un zâmbet pe care nu reuşeam să-l înţeleg. Trist, uşor zeflemitor. Făceam eforturi îngrozitoare să nu mă uit la scrumieră. Începuse să mă doară capul, iar mâinile îmi transpiraseră. Încercam din răsputeri să mă stăpânesc. Niciodată nu fusesem un tip tare, cu nervi de oţel. În timpul studenţiei, examenele constituiseră pentru mine un calvar.

„Vă aflaţi de două luni în lagăr“, constată Diavolul Alb.

Am repetat mecanic:

„Da, de două luni.“

„Cred că am ajuns să vă cunosc. Reprezentaţi exponentul tipic al generaţiei dumneavoastră, al Europei stoarse de vlagă din secolul XX. Şi totuşi nu sunteţi lipsit de curaj…“

Am încercat să zâmbesc. Diavolul Alb se răsuci brusc aţintindu-şi privirea pe fereastră. Afară, deţinuţii săpau la temelia uzinei electrice sub un cer scund şi opac ca o pastă cenuşie. Strigătele SS-iştilor răzbăteau până la mine.

„Nu mă înşel. Vă urmăresc cu deosebită atenţie. Posedaţi o stranie încrucişare între morbid şi vital, în ciuda paradoxului. Lăcrimaţi de milă pentru ceea ce vedeţi în jurul dumneavoastră şi în acelaşi timp vă răzvrătiţi, continuaţi să luptaţi. Aşa se numesc aici actele filantropice. Cedaţi din hrana dumneavoastră, subtilizaţi medicamente riscându-vă viaţa. Unii au fost împuşcaţi pentru mult mai puţin.“

Am înghiţit în sec. Diavolul Alb a ridicat mâna:

„Între noi există un mic pact. Speram să fiţi leal.“

Şi-a scuturat ţigara privind intens scrumiera.

„Aţi fost leal cu mine, domnule Diamantopol?“

Îmi simţeam colţurile gurii zvâcnind. Mâna mi s-a desprins de pe genunchi pipăind taburetul mic de metal. L-am apucat.

Dacă ridică scrumiera îl ucid! Oricum, nu mai am nici o şansă.

„E un eufemism, domnule doctor. Asociaţia presupune aceeaşi platformă pentru ambii parteneri. Un singur gest din partea dumneavoastră şi în definitiv, dacă-mi este îngăduit să vă întreb, ce urmăriţi?“

„Credeam că aţi înţeles. Mă interesează omul de mâine, posibilităţile de a-l crea. Omul, aşa cum vă spuneam, eliberat de prejudecăţi. Cei de rând, brutele, constituie un material ordinar. Dumneavoastră însă sunteţi medic, un ins instruit, fin, expresia şlefuită de milenii a lui homo-sapiens. Din păcate, sufocat de himere: conştiinţă, milă etc. Găsesc că este esenţial să aflăm dacă o asemenea construcţie poate fi modificată radical.“

Începu să mângâie distrat marginile scrumierei. M-am interesat crispat, cu intenţia de a-l distrage:

„Adică?“

„Vă creez toate condiţiile unei evoluţii pe care noi o considerăm firească. Rezultatul, sunt convins, nu va întârzia.“

„Ce rezultat aşteptaţi, domnule doctor?“

Răspunsul veni repede, brutal:

„Ziua când veţi putea ucide cu sânge rece.“

— Orice s-ar spune, câinele rămâne animalul cel mai fidel, exclamă Miss Dorothy James-Porter. Desigur, se povestesc multe întâmplări în care delfinii… Mă ascultaţi, domnule pastor?

Iustin Făgădău nu-i răspunse. Privea cu luare-aminte chipul infirmului. Ovidiu Diamantopol goli paharul cu apă, apoi continuă:

— Am tresărit. Desigur, întâlnisem în scurta mea carieră simptome de dezechilibru grefate pe un fond criminal, dar oamenii aceia se mulţumeau să scoată din senin cuţitul şi să-l înfigă în spinarea primului trecător ieşit în cale. Teoretizarea crimei însă, inventarea unor jaloane legale care s-o încadreze, s-o transforme în crez, în ideal, mai mult dorinţa de a descoperi în om germenele răului şi de a-l cultiva mi se păreau forme de dementă fără precedent.

Şi totuşi Diavolul Alb nu-şi pierduse minţile.

„Da, reluă, veţi ucide. V-am urmărit foarte atent în prima noastră discuţie, domnule Diamantopol. Aţi riscat îngrozitor. Ştiu cât preţuieşte în ochii dumneavoastră cuvântul de onoare al unui SS-ist, care vă dă anumite asigurări. Şi totuşi aţi riscat. De fapt, este ceea ce mi-am dorit. Aţi riscat şi mai mult, nebuneşte în lipsa mea. Stinse ţigara în scrumieră fără să mă slăbească din priviri. Întrebă: Ce s-a întâmplat?“

„Nimic.“

„Nervos?“

„Nu, vă înşelaţi, domnule doctor.“

„Probabil. Aşadar, corespundeţi din toate punctele de vedere. Reprezentaţi o anumită categorie socială, intelectualitatea, aveţi o profesiune umanitară, un psihic robust, şi vârsta când te arunci primul pe baricadă. Am notat de asemenea voinţa, încăpăţânarea, tăria opiniilor. Într-un cuvânt, sunteţi ultimul om de la care te poţi aştepta să-şi uite convingerile.“

„Nădăjduiesc din tot sufletul.“

„Şi eu. Făcu o pauză: Şi cu toate acestea, în cele din urmă le veţi uita, domnule Diamantopol.“

„Mă îndoiesc.“

„O să vă ajut să le uitaţi.“

„Cum? Cu pistolul în ceafă?“

„Nu, râse, nu aşa. Pe la sfârşitul secolului XIX, signor Cesare Lombroso îşi trecea încântat degetele prin barbă. Găsise o explicaţie a omuciderii. Vă amintiţi? După opinia domniei sale, anumiţi indivizi se nasc predestinaţi pentru

crimă. Mai mult, oferea omenirii date după care aceştia pot fi identificaţi sugerând unele măsuri preventive.“

„Vă referiţi la *Crima, cauzele şi remediile ei*?“

„Desigur.“

„O aberaţie! Un manual de scuze la îndemâna ucigaşilor.“

„O lucrare excelentă, domnule Diamantopol! Din păcate premisa lui Lombroso e incompletă. A rămas la un pas de adevăr. Instinctul criminal există în *toţi* indivizii!“

„Căutaţi cumva circumstanţe atenuante pentru clipa când va trebui să daţi socoteală?“

„N-am de ce, şi în primul rând cui?“

„S-ar putea ca într-o bună zi să se găsească totuşi cineva. Mă întreb cum veţi explica atunci milioanele de cadavre.“

„Când oamenii sunt fericiţi, nu mai pun întrebări. În sfârşit, ăsta e deja alt aspect. Vorbeam de instinctul criminal. Există în fiecare din noi, deci şi în dumneavoastră. Nu aţi ucis până acum pentru că nu v-au favorizat împrejurările.“

„Sunt un ghinionist… V-ati decis să-mi oferiţi prilejul?“

„Da. O mică experienţă. Repet, plec de la ideea că în accepţiunea unei Europe depăşite, lipsite de vlagă, reprezentaţi tipul perfect moral. Se aplecă peste masă şoptind cu patimă: Şi totuşi veţi ucide! Veţi cunoaşte marea bucurie a dreptului de viaţă şi moarte asupra celorlalţi. Problema asanării umane nu vi se va mai părea o monstruozitate ci o chestiune vitală. Imperios necesară.“

„Sunteţi convins?“

„Veţi ucide sau vă veţi sinucide. În ultimă analiză e acelaşi lucru.“

M-a privit printre gene apoi a ridicat brusc scrumiera. Am simţit că-mi pierd respiraţia. Diavolul Alb se uită la bucata de ceară lipită de fund. Strigă:

„Domnule Wenceslas!“

Polonezul intră. Era alb la faţă.

„Domnule Wenceslas, ăsta e bloc experimental, nu cocină. Vă rog să curăţaţi scrumiera…“

Seara, după apel am rămas în sfârşit singuri, Polonezul mi-a şoptit emoţionat:

„Ce noroc, Dumnezeule! Dacă nu se lipea de fundul scrumierei vedea mulajul.“

„Sunt convins că l-a văzut.“

„Fii serios, ne împuşca pe amândoi, nu-ţi dai seama?“

„Sunt convins, Wenceslas! În orice caz a mirosit ceva. Tot timpul a sucit şi învârtit blestemata aia de scrumieră.“

„Ţi s-a părut.“

„Poate. În fine, ce-i cu mulajul?“

„În regulă.“

„Pila?“

„Cheia şi pila mi le va procura bavarezul. Sper. Lucrează afară.“

Am rămas pe gânduri. În urechi îmi răsuna încă glasul Diavolului Alb: *Ziua în care veţi ucide cu sânge rece, domnule Diamantopol, sau vă veţi sinucide!*

Polonezul mă apucă de braţ:

„Nu mi-ai spus ce-a vrut.“

„Să facă din mine un ucigaş.“

Capitolul XIII

O EXPERIENŢĂ FĂRĂ PRECEDENT

— Apoi a început coşmarul. Şi astăzi mă cutremur când îmi amintesc. Diavolul Alb m-a condus pas cu pas pe drumul întortocheat al disperării. Selecta cu grijă nefericiţii care-şi pierduseră orice urmă de demnitate umană, răscolea în cotloanele sufletului lor atrăgându-mi atenţia asupra aspectelor celor mai jalnice.

„Şefii de baracă, mi-a spus, sunt şi ei deţinuţi. Uitaţi-vă cum bat. Mai rău decât gardienii. Înjură, fură mâncare, torturează şi uneori ucid. Ucid, domnule Diamantopol!“

„Fiecare popor îşi are denaturaţii lui. Nenorocirea nu-i face mai buni. Dimpotrivă.“

„E altceva. Am reuşit să realizăm, să ne întoarcem la climatul primar al individului. Puterea asupra celorlalţi e o băutură care ameţeşte repede, mai ales când n-ai gustat-o niciodată. Ieşirea din anonimat, dorinţa legitimă de a supravieţui, invidia, ura, rapacitatea, sunt aspecte premergătoare ale aceluiaşi fenomen: crima. Chiar şi dragostea...“

„Dragostea?“

„Ce vă surprinde? Câte femei nu şi-au ucis soţul pentru a se putea bucura în linişte de îmbrăţişările amanţilor? Sau copilul indezirabil din prima căsnicie. Răsfoiţi presa de scandal. Instinctul de conservare îţi pune cuţitul în mână. Veţi avea prilejul să vă convingeţi.“

M-a condus într-una din încăperile blocului experimental. De camera alăturată ne despărţea o uşă prevăzută cu geam şi gratii. Diavolul Alb mi-a făcut semn să mă apropii.

„Priviţi, domnule Diamantopol.“

Cinci bărbaţi complet goi zăceau pe duşumea. Văzusem mulţi oameni-epave în lagăr dar era pentru prima dată când mi-a fost dat să asist la asemenea spectacol. Cinci schelete, cinci grămezi de oase articulate în care mai pulsa viaţa.

„I-am selectat cu deosebită grijă. Sunt de naţionalităţi, profesii şi religii distincte. De trei săptămâni nu au primit hrană. Numai apă.“

Vorbea calm, cu liniştea aceea a ghidului care însoţeşte turiştii prin catacombele sfintei inchiziţii.

„După cum desigur observaţi, trăiesc şi vor continua să trăiască dacă le funcţionează instinctul de conservare. Eu sunt convins că da.“

Dădu la o parte o draperie şi dispuse sec:

„Puteţi începe!“

În camera celor cinci fu introdus un bărbat gras, un olandez ales dintre deţinuţii sosiţi cu o zi în urmă. Privea îngrozit scheletele care începuseră să se agite. Diavolul Alb deschise uşa:

„Vă rog să vă dezbrăcaţi. Complet.“

Îşi lepădă hainele rostogolindu-şi ochii speriat.

Diavolul Alb se adresă celor cinci.

„Inaniţia totală, cu consum de apă se suportă aproximativ patruzeci de zile. Dumneavoastră sunteţi la mijlocul drumului. Manifestaţi primele edeme. Simptomele următoare, halucinaţii, delir, convulsii şi moartea. Mă auziţi?“

Spectacolul era înfiorător. Cinci cranii se clătinau dând senzaţia că sunt gata să se desprindă de pe umeri. Nenorociţii dădeau astfel asigurări că nu şi-au pierdut capacitatea de percepere.

„Există o singură şansă să supravieţuiţi. Nu o dată, s-a întâmplat ca marinari lipsiţi de hrană să tragă la sorţi victima ce urma să fie sacrificată. Carnea de om este…“

Am strigat înnebunit:

„Herr Doktor!“

„Păstraţi-vă calmul, domnule Diamantopol!“

„Ce vreţi să faceţi?!“

„Experimentez.“

„E monstruos! Un act dement! Nu vă daţi seama?“

M-a fulgerat cu privirea.

„V-aş sugera să vă amintiţi unde vă aflaţi şi mai cu seamă în ce calitate.“

„Herr Doktor, pentru Dumnezeu!“

„Numele ăsta nu-mi spune nimic, v-am avertizat. Şi apoi nu vă înţeleg neliniştea. Aţi făcut risipă de argumente demonstrându-mi performanţele civilizaţiei, ale educaţiei în spiritul respectului faţă de tine însuţi, a omeniei etc. Păreaţi sceptic când am afirmat că în fiecare există germenele crimei. De ce vă neliniştiţi? Dacă m-am înşelat, nu se va întâmpla nimic. Dar se pare că nu m-am înşelat. Nu-i aşa, domnule Diamantopol? Priviţi-i! Au început să le sticlească ochii. Ultimul din stânga e profesor de filosofie. Ani de-a rândul a lătrat despre Platon, Socrate, Hegel… Urmăriţi-l! Încearcă să se ridice. Va muşca primul din osânza olandezului. Celălalt e scriitor. A intoxicat o generaţie întreagă cu baliverne despre copii milostivi. Hm, salivează. Iată că şi domnul judecător dă semne de interes. Individul ăsta mi-a ţinut cândva o prelegere despre infamie. Evident, înainte de război, când reprezenta justiţia. Întâmplarea a hotărât să ne întâlnim…

Ochii îi sticleau demenţial. Urmărea evoluţia fiecăruia, cu sufletul la gură.

„Iată-i, s-au ridicat!“

Olandezul scoase deodată un urlet sfâşietor.

Mi-am pierdut cunoştinţa.

— Proceda cu o exactitate de cronometru. Excelent psiholog, Diavolul Alb reuşise să mă cunoască perfect. Spectacolele sale variau astfel ca durată şi intensitate oferindu-mi un repertoriu de atrocităţi pe care mintea omenească refuză să le imagineze. Ani în şir, nu am putut scăpa de priveliştea celor doisprezece cobai din salonul C.

Era o încăpere mică, pătrată, cu unul din pereţi din sticlă incasabilă. La mijloc se afla o masă încărcată cu bunătăţi: aperitive, grătar, sosuri, toate extrem de condimentate. Au fost introduşi doisprezece deţinuţi aleşi dintre supravieţuitorii cu doi ani de lagăr. Priveau hipnotizaţi bucatele. Diavolul Alb i-a invitat să se servească apoi s-a retras.

„Vă asigur, domnule Diamantopol că preparatele sunt excelente. Ridică neputincios din umeri: Din păcate, n-am putut să ie ofer şi băutură.“

Iniţial nu mi-am dat seama ce-a vrut să spună şi mă întrebam ce urmăreşte. După trei zile am revenit. Cei doisprezece cobai urlau căţărându-se pe pereţi. Mâncaseră tot, fără să primească un strop de apă.

Diavolul Alb şi-a scos ceasornicul:

„Vom urmări împreună efectele setei. Ideea îmi aparţine. Am experimentat-o prima oară la sanatoriul din Hartheim. Doctorul Lohauer era încântat.“

În 1962, aveam să aflu că la castelul Hartheim din vecinătatea oraşului austriac Linz funcţionase o şcoală pentru exterminatori. De aici, ieşise cea mai strălucită promoţie de ucigaşi: Christian Wirth, conducătorul lagărelor poloneze de la Berzec şi Sobibor, Franz Stangl – comandant la Treblinka, Rudolf Lohauer, Diavolul Alb…

Cobaii se năpustiră la peretele de sticlă. Chipuri descompuse, pe care tortura zugrăvise expresii de coşmar. Şi totuşi n-am putut să-mi întorc privirea. Urmăream terifiat simptomele deshidratării, de la febră, până la starea depresivă.

După un timp – mi s-a părut un secol – Diavolul Alb şi-a pus ceasornicul în buzunar. A deschis apoi o vizetă şi s-a adresat celor doisprezece nenorociţi:

„Căutătorii de aur rătăciţi în deşerturile Statelor Unite, ca să nu moară de sete ucideau coyoţii şi le sorbeau sângele…“

— Apoi am asistat la o experienţă în „odaia mică“, o încăpere perfect izolată, prevăzută cu duşuri care nu funcţionaseră niciodată. Deţinuţii, goi, manipulau nedumeriţi robinetele. Atunci ţâşneau dintr-un tub fixat într-un ungher substanţe toxice caustice. De obicei acid cianhidric sau sulfuric.

Diavolul Alb îşi nota cronometrând în cât timp se dizolvă picioarele, genunchii etc.

— După trei săptămâni, m-am prăbuşit. Aveam febră, coşmaruri, simţeam că în curând îmi voi pierde minţile. Wenceslas făcea eforturi ca să-mi întreţină moralul.

„Uite cheia. Mâine avem şi pila, iar peste patru zile evadăm. Vom fi liberi, auzi? Liberi!“

Îl ascultam fără să-l aud. Prin faţa ochilor îmi defilau cobaii din camerele morţii. Rânjeau, întindeau spre mine degete uscate ca nişte cângi. I-am mărturisit:

„Am să-l ucid, Wenceslas!“

„Eşti nebun! Vor trimite altul, şi mai odios.“

„Mai odios decât monstrul ăsta?“

„Întreabă-i pe cei transferaţi de la Auschwitz ce experienţe efectuează doctorul Mengele sau profesorul Clauberg. Trebuie să rezişti! Patru zile, atât! Azi e miercuri. Duminică noaptea ne aşteaptă americanul meu, dincolo, în pădure. Trebuie să rezişti!“

— Continua să mă privească cu ochi de expert:

„Mă întreb, domnule Diamantopol, care va fi prima dumneavoastră victimă.“

Făceam eforturi supraomeneşti să mă stăpânesc.

„Credeam că aţi ghicit.“

„Bănuiesc. Numai că vă faceţi iluzii deşarte.“

„Şi dacă până la urmă experienţa se va dovedi ineficace?“

„Exclus! În momentul de faţă, traversaţi o perioadă critică firească ţinând seamă de şocul resimţit. Domnul Wenceslas vă dă probabil asigurări că totul se va sfârşi cu bine. Într-un fel are dreptate, evident, nu în sensul dorit. Peste câteva zile se va restabili echilibrul. Alt echilibru, străin pentru dumneavoastră, până acum. Şopti: Veţi pune mâna pe cuţit, domnule Diamantopol. Lucid, perfect conştient de ceea ce faceţi. Pentru că e necesar. Aşa cum sunt necesare aerul, hrana şi apa. Necesitate mai imperioasă, mai desăvârşită decât o noapte cu o femeie pe care ţi-ai dorit-o. Mai ademenitoare decât cocaina. Veţi simţi cum viaţa celuilalt se strecoară în dumneavoastră. O senzaţie unică, fără egal. O otravă dulce de care nu vă veţi putea lipsi niciodată.“

L-am privit ţintă:

„Spuneţi-mi, domnule doctor, atenţia de care mă bucur nu se datorează oare faptului că sunt român? Am adăugat subliniind cuvintele: Şi eu?“

Diavolul Alb s-a apropiat de fereastră. A rămas un timp cu spatele la mine.

„Puteţi să-i comunicaţi domnului Wenceslas că pe zi ce trece îmi întăreşte o anumită convingere: nu s-a numărat niciodată printre cei mai buni poliţişti din Klawek.“

— Seara, după apel, polonezul mi-a făcut semn discret să nu scot o vorbă. Alături, un deţinut pipernicit, cu faţa ascuţită, se căznea să-şi repare bocancii. Era poreclit *Şobolanul*. Multă vreme ne-am întrebat cum reuşise să scape de selecţiile Diavolului Alb. Răspunsul aveam să-l aflu în noaptea aceea.

Wenceslas s-a îndreptat spre toaletă. M-am luat după el. Imediat a apărut şi *Şobolanul*. Polonezul i-a pus mâna în beregată şi l-a împins într-o cabină.

„Dacă scoţi un singur sunet te ucid.“

Celălalt clipi speriat în semn că a înţeles. Wenceslas slăbi strânsoarea. Îmi şopti:

„Netrebnicul ăsta se ţine scai de noi. Cred că a mirosit ceva.“

„Ascultă, am intervenit, Diavolul Alb ştie că ai lucrat în poliţie. Nu cumva…“

Polonezul pricepu. Întrebă privindu-l pieziş:

„Cine te-a pus să ne spionezi?“

„Nimeni. Ţi s-a părut, Wenceslas! Jur că ţi s-a părut!“

„Juri strâmb! Se întoarse spre mine: Goleşte-i buzunarele!“

Am găsit un capăt de sfoară, un colţ de pâine şi o bucată de ciocolată. Polonezul, alb la faţă, îl scuipă scârbit:

„Iudă!“

Celălalt se chirci speriat.

„Cine te-a pus să ne spionezi?“

„Diavolul Alb. Scânci jalnic: Mi-a garantat că voi supravieţui.“

„Stârpitură! Polonezul tremura de furie: De unde ştii că am lucrat în poliţie?“

„Te-am recunoscut. Înainte de război, la Klawek. O afacere cu stupefiante… Dumneata mi-ai întocmit dosarul.“

„Aha! Ce trebuia să-i raportezi?“

„Discuţiile, starea de spirit… ezită: Preocupările. Adevărul e că n-am turnat mai nimic. Crede-mă Wenceslas. Chestia cu poliţia. Atât.“

„Atât ai ştiut, deocamdată.“

„Crezi? Clipi şiret cu un aer de complicitate: Pentru unul ca mine, cu câţiva anişori petrecuţi prin închisori, nu-i greu de ghicit ce înseamnă să pileşti o cheie. Vreţi s-o ştergeţi.“

„Cu o cheie falsă?“

„O cheie poate să deschidă depozitul de arme, magazia cu echipament, ori safe-ul Diavolului Alb.“

„Ca să ieşim prin el.“

„Nu. Ca să procuraţi un anumit acid care intră în compoziţia nitroglicerinei. Să-ţi spun şi ce se poate face cu explozibilul? Rânji: Pentru asemenea informaţie mi-aş fi sporit mult creditul. Şi totuşi nu i-am dat-o.“

„De ce?“

„Merg pe mâna voastră!“

Situaţia era deosebit de gravă. A doua zi urma să deschidem dulapul, şi delatorul aproape că ghicise combinaţia. În ochii polonezului se ivi o hotărâre bruscă. Scoase un şiş lung, improvizat dintr-o furculiţă, l-am apucat mâna:

„Wenceslas! Ce vrei să faci?!“

„E singura soluţie.“

„Nu! Îl luăm şi pe el.“

Douăsprezece ore mai târziu aveam să-mi dau seama că am comis o mare greşeală.

— N-am închis ochii toată noaptea. Polonezul mârâia:

„O să avem surprize cu stârpitura asta. Ţine minte. Trebuia ucis.“

„Fii serios. E o şansă şi ar fi tâmpit să o piardă. De altfel i-am avertizat pe sârbi să nu-l scape din ochi.“

Wenceslas oftă:

„Mda… Am emoţii groaznice. Ca în ziua când mi s-a încredinţat prima anchetă. Şi mai e ceva. Pietricica aceea… ştii tu… mascota… am pierdut-o.“

— Dimineaţa, imediat după apel ne-am pus pe treabă. Eu pândeam prin uşa întredeschisă, Wenceslas ajusta cheia. Degetele-i tremurau. Din când în când, o introducea în broască apoi o scotea înjurând printre dinţi.

„Nu merge!“

„Mai încearcă, Wenceslas! Avem timp, aproape o oră. N-a venit niciodată înainte de opt. Încearcă!“

S-a auzit un declic uşor, apoi respiraţia precipitată a polonezului. Izbutise. Acidul l-am găsit repede. De pe

ultimul raft, Wenceslas trase un dosar voluminos şi două reviste. Le frunzări încetişor.

„Fantastic!“

Materialul era într-adevăr fantastic. Diavolul Alb ţinea o evidenţă meticuloasă, tipic nemţească, a tuturor victimelor din D. Insista în mod deosebit asupra experienţelor efectuate descriind simptomele şi concluziile finale. Unul din registre se ocupa exclusiv de fenomenul exterminărilor în masă. Astfel, am aflat că numărul deţinuţilor selectaţi pentru camerele de gazare numai în ultimele şase luni depăşea cifra de 50 de mii. Am descoperit de asemenea copia unui raport în care medicul îşi exprima nemulţumirea faţă de capacitatea redusă a crematoriului, ceea ce frâna în mod considerabil procentul de exterminare.

„De necrezut!“

„Wenceslas, priveşte!“

Ţineam în mână o notă a secţiei experimentale nr. 5 din Leipzig, expediată de inspectorul Bougrowski, obergruppenführer SS. Era adresată sturmbannführerului SS Doctor Iosif Potra, medic şef al lagărului D. I se aduceau mulţumiri pentru iniţiativele avute sugerându-i-se să insiste asupra experienţelor cu tifos exantematic, arsuri provocate de fosfor, şi a edemelor pricinuite de foame.

„Iosif Potra! În sfârşit, ştim cum îl cheamă.“

„Ce mai doriţi să ştiţi, domnilor?“

Am încremenit. În pragul uşii, Diavolul Alb ne privea surâzând.

— Minute lungi am fost incapabil să fac o singură mişcare. Polonezul încremenise. Îi auzeam doar scrâşnetul dinţilor. Iosif Potra intră închizând uşa cu grijă. M-am uitat la Wenceslas. Pupilele i se dilataseră. Mâna îi coborî încet spre buzunarul în care ţinea şişul. Diavolul Alb continua să zâmbească:

„Staţi liniştiţi, domnilor! La prima mişcare suspectă, sunteţi morţi!“

Se uită spre salonul C. Ne-am întors instinctiv. Un feldwebel îşi îndreptase automatul spre noi.

„Vreau să discutăm fără martori. Treceţi vă rog dincolo.“

Am intrat în salon şi feldwebelul s-a retras. Diavolul Alb aruncă o privire în dulap, clătină din cap, apoi se aşează la birou aprinzând o ţigară. Ne urmărea prin peretele de sticlă cu un amestec de curiozitate şi amuzament.

„Iată, domnule Wenceslas, încă o dată se dovedeşte că intuiţia nu mă înşeală. N-aveţi stofă de poliţist! Cum v-aţi putut imagina că informatorul meu va opta pentru o încercare nesăbuită ca aceea pe care aţi pus-o la cale! Pentru că trebuie să recunoaşteţi, tentativa dumneavoastră e pur şi simplu copilărească. Nimeni nu a evadat din D. Şi nu va evada!“

Polonezul surâse amar:

„De aceea tremuraţi la fiecare apel şi v-aţi dat peste cap să recrutaţi spioni?“

„Elementară măsură de precauţie.“

„Noi îi zicem altfel. Frică! Pedepsele s-au înmulţit, hrana a scăzut considerabil. Aţi instituit un regim de intimidare, de vlăguire pentru că vă e frică, domnule doctor! Mai frică vă e dumneavoastră de o răscoală decât nouă de crematoriu.“

„Ce utopie!“

„Sunt aici de la înfiinţarea lagărului. Nici un deţinut, nici măcar gardienii nu vă cunosc numele.“

„Şi aţi ţinut cu tot dinadinsul să-l aflaţi?“

„Asta înseamnă, continuă polonezul, că de mult nu mai credeţi în victoria Führerului. Altminteri nu v-aţi ascunde identitatea. În ultimă analiză, problema are aceeaşi cheie: frica. Frica de ziua când va trebui să plătiţi. Totul se plăteşte, domnule doctor.“

Diavolul Alb se uită la mine.

„Şi dumneavoastră, domnule Diamantopol, dumneavoastră la ce concluzie aţi ajuns?“

Reuşisem să-mi recapăt echilibrul. Partida, oricum, era jucată.

„Doriţi să vorbim în limba natală?“

„Vă obsedează chestiunea. Apropo, nu era nevoie să-mi forţaţi safe-ul pentru atâta lucru. N-aveaţi decât să mă întrebaţi ca să vă răspund. Nu sunt român. Tata, originar din München, a fost trimis înainte de primul război mondial în România cu o anumită misiune.“

„Spionaj!“

„După cum observaţi, domnule Wenceslas, nu fac nici un efort ca să-mi ascund identitatea.“

„Explicabil. Mă întreb ce soartă ne-aţi hărăzit. Camera de gazare, moarte prin inaniţie, sau ţinte vii în sala de tir?“

„Din nou daţi dovada unei penibile lipse de fantezie. Nu aşa veţi sfârşi. Se întoarse spre mine: Ieri încercam să ghicesc cine va fi prima dumneavoastră victimă. Acum ştiu. Peste un sfert de oră, prietenul Wenceslas va fi dus la interogatoriu. Spre deosebire de dumnealui care pălmuia hoţii de buzunare din Klawek, ca să-şi mărturisească fapta, băieţii noştri ştiu să-şi facă meseria. Toţi care au trecut prin mâinile Gestapoului au sfârşit prin a mărturisi. Va mărturisi deci şi prietenul Wenceslas cui aparţine ideea exploziei şi complicii.

Asta înseamnă sfârşitul dumneavoastră, domnule Diamantopol.“

Tăcu un timp jucându-se cu scrumiera.

„Există o singură şansă de a supravieţui. Să daţi ascultare instinctului despre care discutam mai demult.“

„Adică să-l ucid pe Wenceslas?!“

„Exact. O crimă necesară, lucidă, cu efect dublu: Pe dumneavoastră vă scoate din încurcătură şi mie îmi încununează mica experienţă. Se ridică uitându-se la ceas: aveţi cincisprezece minute ca să vă hotărâţi.“

Vroi să iasă. L-am oprit:

„Ascultă-mă, Iosif Potra! Eşti cea mai dezgustătoare creatură din câte mi-a fost dat să întâlnesc! Un măcelar

odios, un vierme în halat alb. Mi-e ruşine pentru femeia care te-a zămislit! Mi-ai fluturat prin faţa ochilor, luni de-a rândul, aspectele cele mai înjositoare pentru o fiinţă omenească, m-ai plimbat printre epave, mi-ai demonstrat pas cu pas cât de uşor se poate trezi instinctul criminal. Într-adevăr, sunt, au existat dintotdeauna oameni slabi. În condiţiile înspăimântătoare din lagăr s-au pretat la josnicii. Dar ceilalţi? Actele de emoţionantă solidaritate de care dau dovadă oamenii ăştia flămânzi şi bolnavi, le-ai remarcat? Ştii câţi îşi împart bucata de pâine cu cel de alături care nu mai rezistă? Câţi au vrut să se ofere ca să-i înlocuiască pe cei aleşi de dumneata pentru camerele de gazare? Pe Frantisek, cehul, l-ai trimis la moarte întrucât nu avea înălţimea corespunzătoare. Dar era sănătos şi putea să reziste. Peste noapte, l-a înlocuit unul din baraca noastră. Jivko, un sârb. Bănuia că nu mai are multe zile de trăit. Putea totuşi să supravieţuiască. Frantisek a fost selecţionat a doua oară dar gestul lui Jivko rămâne! Ai crezut că mirosul de sânge va face din mine un ucigaş. Crimă de dragul crimei. Acum condiţionezi. Vrei cu orice preţ să dau curs unor elucubraţii pe care doar un creier bolnav le poate închipui. Ai o excelentă părere despre dumneata şi visezi nemurirea printr-o operă de răsunet sau cam aşa ceva. Eroare! Eşti doar un măcelar sadic!

Diavolul Alb m-a ascultat cu atenţie, apoi mi-a declarat surâzând:

„Izbucnirea dumneavoastră, domnule Diamantopol o pun pe seama atmosferei încărcate şi a încordării din ultima vreme. Cu alte cuvinte, trec peste invective. În ceea ce priveşte mica mea experienţă, trebuie să vă avertizez că v-aţi grăbit puţin. Faptul că nu-l veţi ucide pe Wenceslas, sau că în general nu sunteţi dispus s-o faceţi, nu înseamnă nimic. Dacă vă amintiţi, când anticipam rezultatul experienţei, vorbeam despre crimă sau sinucidere, precizând că în ultimă analiză este acelaşi lucru. Poate că sinucigaşii sunt cei mai înrăiţi criminali. Lovesc un corp fără

apărare. Aşadar, vă veţi sinucide, domnule Diamantopol. Voi avea grijă să vă creez toate condiţiile, ca şi până acum.

— Într-adevăr, mi-a creat toate condiţiile. A început prin a-mi inocula sub epidermă acridină şi albastru de metilen născocind în fiecare zi chinuri insuportabile. Nu uita să-mi amintească:

„Alături, pe noptieră e o fiolă cu cianură. O spargeţi între dinţi şi totul ia sfârşit.“

În timpul ăsta lui Wenceslas îi smulgeau unghiile, la interogatorii.

A recurs apoi la operaţii de o cruzime cutremurătoare: transplant de oase şi muşchi, extirparea măduvei, toate bineînţeles fără narcoză.

Devenisem o masă de carne însângerată pe care Diavolul Alb continua s-o sfârtece repetându-mi:

„Aveţi la îndemână o fiolă cu cianură, domnule Diamantopol…“

Capitolul XIV

ÎN NUMELE JUSTIŢIEI

— În mai 1945 am fost eliberat. Nu, nu era o zi însorită. O ploaie rece şi piezişă de primăvară târzie spăla ferestrele lagărului. Şi totuşi, când m-am trezit în dimineaţa aceea ţintuit pe patul de tortură, semiinconştient, mi s-a părut că văd un cer limpede. O faţă uscăţivă, cu ochi albaştri, se aplecase deasupra mea observându-mă cu o curiozitate crispată. L-am auzit comentând stupefiat:

„Dumnezeule mare, Mike! Uită-te ce au făcut friţii din flăcăul ăsta!“

Erau primele cuvinte în engleză pe care le auzeam de ani de zile. Am leşinat.

Diamantopol, îngândurat, îşi trecu degetele străvezii peste obraji:

— Sunt amănunte peste care voi trece. Am mai rămas şase luni în lagăr. Medicamentele, alimentarea raţională, libertatea şi tinereţea au tămăduit ce se putea tămădui din trupul meu hăcuit. Wenceslas îşi revenise mai repede. M-a întrebat:

„Şi acum ce ai de gând?“

O fată din serviciul auxiliar al armatei engleze trecea prin faţa noastră. Am urmărit-o lung cu privirea fără s-o văd.

„Îl voi căuta pe Diavolul Alb. Am adăugat după o pauză: Trebuie să-l găsesc! Şi-l voi găsi. Tu?“

Polonezul zâmbi:

„Aş fi vrut să uit. Visam o viaţă normală după aceea… Să mă îndrăgostesc, cămin, copii…“

„Ce mai aşteptţi?“

A scuturat violent din cap, rostind sălbatic:

„Nu pot! Ideea că trăieşte, că e liber, că respira, mă ucide. Şi-a încleştat degetele în braţul meu: Îl vom căuta împreună.“

— Îmi închipuiam pe atunci că toată povestea va dura câteva luni. Wenceslas, mai sceptic, apreciind mai realist şansele lui Potra de a se da la fund în condiţiile debandadei de după război, se gândea la un an. De altfel, spunea, făcând apel la cunoştinţele vechiului poliţist, dacă un tip pe care-l urmăreşti reuşeşte să se ascundă mai mult de câteva luni poţi să fii convins că ţi-a scăpat pentru totdeauna. În 99 la sută din cazuri, dosarul e clasat.

Dar lucrurile aveau să se petreacă cu totul altfel. Fosta legătură a polonezului, omul care urma să ne ajute dacă evadarea ar fi izbutit, lucra la unul din birourile lui *Psychological Service*. El ne-a procurat acte, arme şi bani. Ne-a urat noroc fiind convins că va apuca să-l cunoască pe Diavolul Alb înainte de-a părăsi Europa.

— Anii 1946 şi ’47 au fost infructuoşi. I-am istovit în rătăciri nesfârşite de-a lungul Germaniei şi Austriei urmărind piste vagi, adeseori false. Eram lipsit de experienţă, nu dobândisem încă intuiţia aceea specială care nu ţine atât de instinct, cât de rutină. Învăţam o meserie nouă, investigaţia. Wenceslas, abil şi lucid, se încăpăţâna să verifice toate urmele.

În august, ne aflam la München. Stăteam în holul hotelului privind distrat recepţionera, o femeie încruntată care bea sirop de mentă. Cineva m-a bătut pe umăr. Era polonezul, leoarcă de sudoare. Venise într-o goană şi-abia putea să vorbească. Mi-a întins extrem de emoţionat un ziar, indicându-mi cu unghia:

„Citeşte asta!“

— În timpul nopţii, fusese găsit în hale un bărbat împuşcat. Un fost deţinut al lagărului D. Îl recunoscuse. Declaraţia sa corespundea cu actele găsite asupra cadavrului. Victima se numea Iosif Potra, de profesiune medic.

Pur şi simplu mi s-au tăiat picioarele:

„Nu se poate!“

Wenceslas frământa braţele fotoliului:

„Sper. E absurd! Trebuia să fie tâmpit ca să mai păstreze actele autentice. Ori Diavolul Alb numai tâmpit nu e!“

„Atunci?“

„Povestea e cusută cu aţă albă. O să vedem. L-am detectat pe fostul deţinut, martorul ocular. Ne întâlnim diseară cu el.“

— Individul nu-mi plăcea deloc. O figură ieftină, cu ochi extrem de mobili. Zâmbea tot timpul. Genul pe care superficialii îl califică spontan, băiat bun. Aveam să întâlnesc alţii ca el mai târziu, în porturile italiene. Atunci, pur şi simplu, nu-mi plăcea.

Purta o haină de piele americană iar pe cap o şapcă cu cozoroc lung. Flecărea bine dispus, despre mica lui afacere, un garaj modest, accepta fără mofturi băutura plătită de noi.

Wenceslas îl urmărea atent. Părea o pisică pândind o gaură de şoareci. Strecura iscusit întrebări despre viaţa din lagăr, înnădea capcane asociind nume reale cu altele imaginare. Insinua perfid, pe tonul unei discuţii între foşti camarazi, amănunte false. Celălalt se descurca perfect. Răspundea inteligent, fără ezitări, corecta uneori cu aerul că nu sesizează manevrele polonezului.

Faptul că nici unul din noi nu-l recunoscusem, nu era edificator. Zeci de mii de deţinuţi se perindaseră prin D. În berărie se afla lume multă. Alături, un grup de militari americani îi invidia zgomotos pe colegii lor cantonaţi la Paris.

Individul schiţă un gest evaziv:

„Se distrează! Bravo lor! Au câştigat războiul.“

Cu un gest brusc, polonezul îi ridică mâneca. Am privit nedumerit pielea intactă. N-avea faimosul număr tatuat pe braţ.

— În cele din urmă a vorbit. Primise o sută de dolari ca să-l recunoască pe Potra în individul împuşcat.

„Cine ţi-a dat banii?“

Omul ridică din umeri:

„Unul, Karl. Rânji: Ăştia nu se prea recomandă. Cred că e şofer.“

„Adică?“

„L-am văzut pe un camion transportând presa pentru armata americană. Tot el m-a învăţat ce să povestesc despre lagăr. Îşi consultă ceasul: Nu ştiu dacă vă interesează ce crede unul ca mine, dar eu v-aş da un sfat, măi băieţi: păziţi-vă pielea! În locul vostru m-aş uita mai bine unde calc şi în ce pat mă culc.“

Dădu să se ridice. Wenceslas îl opri scurt:

„Mergi cu noi la poliţie. Ai să dai o declaraţie scrisă care să infirme comunicarea din presă.“

Celălalt păli:

„Să fiu al dracului dacă fac chestia asta! Mă credeţi tâmpit?“

„Nu, ticălos! N-o să ţi se întâmple nimic. Te-ai înşelat, şi cu asta, basta!“

„Îţi imaginezi cumva că poliţia plăteşte sugaci? Şi ce fac cu Karl? Ăla nu mă iartă în nici un caz.“

Wenceslas îl apucă de braţ:

„Dar cum o scalzi cu noi te-ai gândit? Mergi singur, sau te umflu pe sus!“

Îşi desfăcu haina, lăsând să se vadă revolverul agăţat la subsuoară.

Ieşisem din berărie. O dată cu noi părăsise localul un bărbat între două vârste, cu aspect de funcţionar mărunt.

N-am dat importanţă amănuntului. Când să traversăm strada, un Plymouth în plină viteză apăru brusc în faţa noastră. Wenceslas a sărit trăgându-mă în ultimul moment. Ne-am prăbuşit amândoi. Martorul mincinos căzuse la câţiva metri de noi. Automobilul îl izbise în plin. Ne-am aplecat asupra lui. Murise.

— Karl obişnuia să frecventeze aceeaşi berărie de la marginea oraşului. În odaia din spate, fără acces pentru consumatorii ocazionali, se întâlneau în fiecare seară grupuri de foşti „combatanţi“. Patronul, un bărbat voinic de vreo şaptezeci de ani, nu se dezlipea de lângă draperie.

Se risipeau înainte de miezul nopţii, plecând pe rând, câte unul.

Karl locuia în apropierea berăriei. Se uita des în spate. Ca să nu-i atragem atenţia, îl urmăream de pe trotuare distincte. Când a băgat cheia în uşă, eram lângă el. A schiţat un gest de surpriză dar polonezul a fost mai iute. L-a împins înăuntru, pipăind imediat în stânga după comutator.

„Ce vreţi?“

Se speriase şi nu încerca s-o ascundă. Era un bărbat înalt, cu umeri laţi şi gură fermă. Mâinile lungi îi atingeau genunchii. O gorilă. S-a lăsat pe un scaun, încordat, gata să sară.

„Ai plătit o sută de dolari unui individ să recunoască în cadavrul găsit la hale pe Iosif Potra.“

„Habar n-am despre ce vorbeşti. Karl avea un glas gâtuit: În viaţa mea n-am avut atâţia bani.“

„Sunt convins. Cine ţi-a dat dolarii?“

„Ce dolari? Îşi îngustă pleoapele: Cred că aţi încurcat borcanele. Sfatul meu e să vă vedeţi urgent de treabă. E mai sănătos!“

„Încă unul care dă sfaturi, observă Wenceslas privindu-mă. Îl prinsese brutal de braţ: Uite ce e, drăguţă, am stat patru ani în lagărul D., ca invitaţi ai doctorului Potra. Pricepi? Ne-am bucurat de un regim de favoare. Ei bine,

tipul ăsta ne-a învăţat ceva carte. De exemplu, cum se descleştează gura cuiva la modul curat şi ştiinţific.“

Scoase demonstrativ un briceag lung a cărui limbă ştiam că o frânsese cu o seară în urmă în timp ce deschidea o cutie de conserve.

Karl înghiţi un nod:

„E o confuzie. Vă înşelaţi. Sunt un om cinstit, şofer. Transport presa pentru americani.“

„Cu alte cuvinte, colaborezi cu aliaţii. Polonezul îşi ridică bărbia declarând răspicat: Ascultă aici! Te încăpăţânezi şi ai să regreţi. Îmi aruncă briceagul: Doctore, crestează-i ochii!“

Diamantopol oftă:

— Karl mărturisi, în cele din urmă, că l-a transportat pe Iosif Potra într-un motel din apropierea oraşului Bregenz. Ne-a comunicat parola. L-am predat poliţiei. Sunt convins că i-am făcut un serviciu. Complicii nu l-ar fi iertat. Comisarul ne-a condus până la uşă strângându-ne mâinile.

„Fiţi extrem de atenţi. În general, nu mă înşel. Am impresia că o s-o păţiţi.“

Goneam peste graniţă într-un Topolino pe care ni-l dăruise americanul de la *Psychological Service*. După două ore, eram la Bregenz.

Când am intrat în holul motelului, hotelierul s-a ridicat prompt. Părea treaz iar în ochi i-am desluşit expresia caracteristică a veghei crispate, neîntrerupte. Ne privea limpede. Doi ochi reci implântaţi într-un obraz impasibil.

Urcarăm treptele. La un moment dat, scara făcea un cot. Wenceslas m-a oprit brusc. Se auzea până la noi şoapta tulbure a hotelierului. Vorbea la telefon.

„Îl avertizează!“ scrâşni polonezul.

Am coborât în goană ieşind din motel. Ne-am oprit o clipă derutaţi. Wenceslas încerca să se orienteze.

„Trebuie să mai fie o ieşire. Ia-o pe partea cealaltă. Ne întâlnim în spate.“

Când am dat colţul clădirii, am văzut un Packard care aştepta cu portiera deschisă. Motorul bâzâia uşor. Am recunoscut silueta Diavolului Alb. Tocmai punea piciorul pe scară.

Polonezul apăru cu revolverul în mână. Strigă:

„Potra! Stai! Trag!“

Diavolul Alb se azvârli pe canapea şi automobilul ţâşni, topindu-se în întuneric. Ne-am repezit la maşina noastră. Wenceslas scuipă o înjurătură groasă.

Micuţul Topolino avea cauciucurile sfârtecate. Din prag, ne privea fără expresie hotelierul.

— Trei zile mai târziu discutam cu un oarecare Hubert, ofiţer al poliţiei din Viena, pe care ni-l recomandase acelaşi american.

Era o seară ploioasă de toamnă. Gazda ne ascultă atent, sorbindu-şi grogul fierbinte. Din când în când, clătina sceptic capul:

„Nu vă daţi seama pe cine aveţi de înfruntat! Doi oameni, cu două revolvere şi un Topolino! Dumnezeule! Îşi trase scaunul mai aproape de masă: Nici Mafia nu-i atât de bine pusă la punct. Au o reţea fantastică! Din 50 în 50 de kilometri există grupe de trei-cinci oameni afectaţi acţiunii. Altă treabă nu au decât să ungă roţile acestui uriaş angrenaj.“

„Spuneţi-mi, m-am interesat, cine finanţează toată afacerea?“

„Habar n-am, presupuneri însă se pot face câte vrei. Surâse: Se pare că în ultimele clipe, SS-ul şi-a mai pierdut din fanatism, câştigând în luciditate. În orice caz, judecând după uşurinţa cu care se scurg banii, sacul n-are fund.“

„Ni s-a spus că ne puteţi ajuta“, interveni Wenceslas.

Hubert împinse paharul pe masă:

„Părerea mea ar fi să vă lăsaţi păgubaşi. Ăsta e un sfat şi ştiu că nu sfaturile vă interesează. În sfârşit… Sunt informat că unul din itinerarii trece prin Tarragona.“

„Spania“, am fluierat subţire.

„Spania, repetă celălalt. Sforile le trage un individ, Haddad Said, deţinătorul unui paşaport sirian. S-ar putea ca numele autentic să vă fie mai la îndemână: Hauptsturmführerul Franz Röstel. El asigură tranzitul ştabilor din SS spre America Latină.“

Ne privi un timp îngândurat apoi notă ceva pe o bucată de hârtie.

„Ce-i asta?“ am întrebat.

„Adresa unui bar din Tarragona. Sunt convins că veţi afla câte ceva. Mi-a fost şoptită la ureche cu titlul de confidenţă şi în semn de mare simpatie.“

După ce a închis uşa l-am auzit comentând cu nevastă-sa:

„Nişte fanatici! Ţine minte ce-ţi spun, Annelie! Or să-şi rupă amândoi gâtul.“

Wenceslas râse scurt:

„Sunt sigur că nu se înşeală.“

— Am ajuns la Tarragona abia a doua zi, spre seară. Barul se afla pe o stradă strâmtă şi gălăgioasă, plină de dughene. Mirosea a pizza – plăcintă italienească – şi a susan. Am cerut două pahare cu vin şi le-am băut în picioare, sprijiniţi de tejgheaua udă. Barmanul, un individ cu ochi şireţi, ne observa atent. Se interesă în treacăt:

„Veniţi de departe?“

„De la Bregenz“, răspunse polonezul privindu-l ţintă.

Omul clătină capul:

„Bregenz… O localitate frumoasă din câte mi s-a povestit.“

Vându nişte ţigări apoi se întoarse:

„Staţi mult în Tarragona?“

Wenceslas se aplecă peste bar:

„Depinde. Nouă, ca să fiu sincer, cred că ne-ar prii mai mult aerul din America Latină…“

Barmanul tamburină cu amândouă mâinile pe o sticlă de Scotch: „Uneori e foarte sănătos.“

„Aşa spunea şi prietenul nostru din Austria.“

Wenceslas trase adânc din ţigară apoi adăugă:

„Ţine un motel la marginea oraşului.“

„OK, rânji barmanul ducând un deget la tâmplă. Ne-am molipsit… Din toate, cel mai bun e Whisky-ul. Spuse abia mişcându-şi buzele: Încercaţi la hotel *Castilia*.“

— Ne-am îndreptat spre hotel fără întârziere. După aproape un an de peregrinări pe urmele Diavolului Alb, învăţasem să preţuim altfel minutele. Erau de ajuns uneori 30 de secunde pentru a zădărnici eforturi de luni de zile. Azi, cinci minute au pentru mine o semnificaţie teribilă, deosebită de a celor din jur. Mult mai cuprinzătoare, concentrând uneori un univers.

Wenceslas nu ridica piciorul de pe accelerator. Maxilarele îi zvâcneau sub pielea spongioasă de blond trecut de prima tinereţe.

„Câteodată, declară încruntat, îmi vine să cred că suntem nebuni că umblăm după o fantomă. L-am putea, la fel de bine, căuta pe Ptolomeu, sau pe Franz-Josef.“

„De fapt tot un Iosif căutăm…“

„Are bani! Oftă: Bani, oameni şi o baftă fantastică.“

Evenimentele aveau s-o confirme încă o dată. Hotelierul ne ascultă cu multă amabilitate, recunoscu imediat în descrierea semnalmentelor lui Potra pe unul din pasagerii săi şi cercetă registrul:

„Jarko Ştefanovici din Belgrad. A plecat acum zece minute.“

— Îşi schimbase numele. Din întâmplare, hotelierul îl cunoştea pe şoferul care îl condusese. Peste două ore, beam cu el calvados într-o cârciumă de la periferia oraşului. Pe piept avea un medalion de aur romboidal. Era un tip expeditiv şi cu intuiţie.

„Sunt gata să pariez pe tot ce am că Ştefanovici nu vă e prieten. Ăla fugea, nu ştia cum să se ascundă mai bine, iar voi doi aveţi mutre de copoi.“

Am râs fals. Şoferul a ridicat din umeri:

„Chestiile voastre nu mă interesează. A întins palma: Număraţi aici cinci mii de pesetas şi mâine-l aveţi pe tavă.“

M-am consultat din priviri cu polonezul şi-am consimţit. Omul a adăugat:

„Jumătate acum.“

Ne-a dat întâlnire pentru a doua zi. Wenceslas era nervos. Îşi petrecuse toată dimineaţa la hotel, căutând semne favorabile. Din douăzeci de zaruri nu reuşise să dea nici o dublă, odaia strâmtă nu putea fi traversată decât în număr de paşi impar. Spre seară s-a trezit şi mai indispus. Visase copaci carbonizaţi, care în interpretarea unei verişoare bătrâne din Cracovia, amatoare de zubrovcă, nu-mi amintesc ce semnificaţie teribilă aveau.

La ora fixată ne-am îndreptat spre locul de întâlnire. Banca unde trebuia să-l aşteptăm era înconjurată de lume şi poliţişti. Abia am izbutit să ajungem în faţă. Şoferul zăcea împuşcat în ceafă.

— Peste două ore, poliţia ne-a arestat. Nici n-am avut timp să ne dezmeticim. Hotelierul anunţase autorităţile că victima îşi petrecuse ultima seară în tovărăşia noastră.

Diamantopol respira greu. Se uită în jur parcă surprins de asistenţă. Apoi privirea i se învălui din nou în acelaşi abur diafan care-l îndepărta. Rămânea în avion doar glasul limpede.

— Am petrecut două luni în penitenciarul din Tarragona. Eram suficient de obişnuiţi cu detenţia pentru a suporta regimul infernal din închisoare. În fiecare dimineaţă, Wenceslas îmi comunica cu o satisfacţie sinistră că presimţirile nu-l înşeală niciodată. Îmi amintea de ghinionştii notorii care după o întreprindere ratată, exclamă invariabil: Ai văzut? Ştiam de la început!

Noaptea, şobolanii se căţărau pe zidurile umede apoi îşi dădeau drumul, plonjau pur şi simplu, pe trupurile

puşcăriaşilor. Senzaţia era oribilă.

Deţinuţii reprezentau o harababură de seminţii, vârste, tipuri şi delicte în care abia te puteai descurca. Găseai acolo de toate: negri, europeni, sud-americani, hoţi, criminali şi pederaşti, rechini şi peştişori mărunţi, moşnegi şi copii, oameni fără patrie şi cel mai adesea fără nume. Din prima zi, ne-au dispărut banii şi ţigările.

Wenceslas a zâmbit:

„Abia împlinisem douăzeci de ani şi mi se părea că arăt grozav în uniformă. Şeful, din câte se şoptea, nu tocmai cruce de biserică, m-a măsurat cu un soi de milă şi a mormăit în barbă: Dacă ăştia – a arătat cu degetul undeva sus – ar fi deştepţi, n-ar accepta pe nimeni în poliţie fără cel puţin o lună petrecută în prealabil la puşcărie. Înveţi acolo cât nu reuşeşti în zece ani de meserie.“

Eram chemaţi aproape în fiecare zi la interogator. Comisarul, un individ mustăcios, sugea pastile parfumate şi ne cerea să repetăm la nesfârşit povestea noastră. Avea certitudinea unor substraturi ascunse pe care se încăpăţâna să le dibuiască şi în general ne trata ca pe nişte infractori ieşiţi din comun, solii unei misiuni misterioase.

Izbutisem să trimitem printr-un deţinut eliberat, în schimbul ceasului meu de aur, o scrisoare americanului de la *Psychological Service*. După câteva zile, am primit scuzele sceptice ale comisarului – el unul se spăla pe mâini – şi am fost îndrumaţi spre señor R., marcantă personalitate politică din Spania.

Diamantopol îşi flutură degetele în dreptul gurii:

— Señor R… Unul din puţinii oameni adevăraţi pe care i-am întâlnit în viaţa mea. Am stat la el câteva zile. Era nebun după Bach şi lăsa magnetofonul să funcţioneze toată noaptea. Adormea şi se trezea în sunete de orgă. Din cauza muzicii şi a pereţilor înalţi îmbinaţi în arcade, aveai impresia că te afli într-o catedrală gotică.

Reuşise să afle că paşaportul emis pe numele de Jarko Ştefanovici fusese vizat cu două luni în urmă pentru Bolivia.

La despărţire, ne-a înmânat nişte bani, ne-a îmbrăţişat de mai multe ori şi s-a întors la muzica lui Bach.

Am părăsit casa aceea albă însoţiţi de acorduri funebre.

„Dacă mi-ar fi zis cineva, pe când rezolvam hârtii fără importanţă, şi interogam borfaşi în biroul meu amărât din Klawek că am să văd La Paz-ul, l-aş fi crezut nebun.“

Wenceslas nu contenea să se mire. Scotoceam de trei săptămâni oraşul fără nici un rezultat. În primele zile, epuizasem surpriza ineditului: vegetaţia de paradis, poziţia – o extraordinara panoramă pe care o puteai admira de la 4300 de metri înălţime –, rozul şi portocaliul în nuanţe vii al veşmintelor. În schimb, răul de munte, acel blestemat „soroce“ nu ne lăsa nici noaptea. Aveam permanent senzaţia de vertij, aproape că nu puteam mânca.

O vizită la poliţie mi-a curmat orice nădejde despre un eventual concurs al autorităţilor. Guvernele ţărilor din America Latină acordau azil politic naziştilor şi, în consecinţă, refuzau să-i extrădeze. În cel mai fericit caz, ne puteam aştepta la o expectativă amabilă. Dictatorii care se perindau, dat fiind instabilitatea guvernamentală, se refugiau adesea ei înşişi în Europa unde solicitau adăpost. Nu vroiau deci să se compromită prin adoptarea unor instituţii care s-ar fi putut întoarce cândva împotriva lor.

Tot atunci am aflat că cea mai mare parte a criminalilor de război notorii stabiliţi în America Latină se supuseseră unor operaţii estetice. Firește, numele medicilor erau trecute sub tăcere.

Mituind o infirmieră abandonată de amant – chirurg specialist in operaţii de plastică facială – am obţinut adresa acestuia.

Era un neamţ stabilit de mult în Bolivia, care îl simpatizase pe Hitler de la distanţă. Ne-a vorbit circa trei sferturi de oră despre geniul Führerului şi mârşava trădare a generalilor săi. Îşi exprima convingerea că ideile sale n-au fost semănate în vânt, apoi ne trânti uşa în nas nu înainte

de a ne avertiza că investigaţiile noastre lovesc interesele coloniştilor germani şi în concluzie, s-ar putea să ne rupem gâtul.

— La hotel ne aştepta un nou avertisment. Un plic cu câteva rânduri edificatoare. Eram somaţi să încetăm orice fel de cercetări. În caz contrar, aveam să regretăm amarnic. După stilul naiv pompos, am dedus că producţia aparţinea unui localnic.

Lui Wenceslas i-au strălucit ochii.

„În sfârşit, primul indiciu! Ştiu că din acest moment n-ai găsi un singur individ de bun simţ care să parieze cinci centavos pentru pielea noastră, dar e un indiciu. Suntem pe drumul cel bun, altfel nu-şi băteau capul cu bileţele.“

În aceeaşi seară, am vizitat-o din nou pe infirmieră. A primit cadoul nostru şi şi-a încruntat sprâncenele.

Avea o faţă frumoasă dar comună. Din o sută de bolivieni, jumătate arătau la fel ca ea.

„Nu sunt sigură, dar s-ar putea să fie ceva…“

În timp ce vorbea, îşi înfoia rochia minunată cu flori de portocal. Sunt convins că nu o interesam nici eu, nici Wenceslas dar era genul de femeie incapabilă să-şi uite sexul în prezenţa unui bărbat.

„Există în oraş un tip, medic, rus parcă sau… În sfârşit, nu prea sunt tare la geografie…“

„Poate iugoslav“, am sugerat cu inima strânsă.

„Cam aşa ceva… Se interesă candid: Toţi sunt urâţi acolo?“

Începusem să mă îndoiesc. Diavolul Alb avea o figură anonimă. Nu puteai spune nimic despre el. Urâţenia, la diapazonul pe care-l folosise femeia, singularizează. Continuă fără să aştepte răspunsul:

„Poartă tot timpul ochelari negri. Acum un an, când făceam practică la clinica Santa Barbara îl vedeam mereu.“

„Acolo lucrează?“

„Doar câteva ore pe zi. Are un cabinet în oraş.“

Era o fată cumsecade. Înainte de-a pleca ne-a întins banii:

„Luaţi-i! N-am impresia că aveţi prea mulţi şi apoi s-ar putea ca iugoslavul să nu fie omul pe care-l căutaţi.“

În cameră, am găsit a doua scrisoare de avertisment. Polonezul jubila.

„El e! Jur că e el! O simt! Ştii doar, intuiţia nu mă înşeală niciodată.“

Eu eram mai sceptic:

„Sunt de acord că am nimerit o pistă, dar nu am deloc convingerea că la capătul ei se află Potra. Posibil să dăm peste un alt grangur.“

„Nu, el e! Ochelarii, profesia, cetăţenia… Prea multe coincidenţe. M-a întrebat pe neaşteptate: Ascultă, te-ai gândit vreodată ce ai să faci după ce-l prindem?“

L-am privit surprins. Era prima oară când discutam despre eventualitatea unei vieţi normale. În ce mă priveşte, ştiam un singur lucru; n-aveam să mai fiu niciodată medic. Simpla privelişte a unui cabinet sau a unei săli de operaţie îmi făcea rău.

„Eu m-am gândit. Mă întorc la Varşovia. Cred că n-am să mai călătoresc în viaţa mea. Mi-a ajuns.“

A doua zi, s-a trezit prost dispus. Bănuiam că iar a visat şi preferam să nu aflu. Mi-a mărturisit totuşi, la cafea:

„Ce coşmar îngrozitor! O pisică cu un cap uriaş care-mi vorbea. Îmi vorbea în polonează…“

„Şi ce ţi-a zis?“

„Maica ta te aşteaptă. Şi-a umezit buzele: Mama s-a prăpădit când aveam opt ani. Înţelegi?“

— Peste doua ore, era mort. Ne îndreptam spre clinica Santa Barbara. În dreptul unei clădiri în construcţie, cineva a prăvălit de sus un drug de fier. Wenceslas a murit pe loc. Pe mine m-au internat în spital cu o fractură a bazei craniene.

Capitolul XV

LAYTON – OMUL PROVIDENŢEI

Iacobescu îi întinse paharul plin. Diamantopol sorbi îngândurat:

— Wenceslas fusese un om minunat. Unul dintre puţinii oameni pe care viaţa, vicisitudinile ei nu-l pot mutila. L-am plâns ca pe un frate. Când am ieşit din spital, m-am dus să-i văd mormântul. Un nume fals – cel din actele procurate la D. după eliberare – pe o cruce rudimentară. În felul acesta lua sfârşit a doua existenţă a lui Wenceslas. Un anonim îngropat într-o margine de cimitir, undeva în Bolivia.

Mi-am petrecut convalescenţa în La Paz. Câteva săptămâni în care străbăteam oraşul în nădejdea absurdă că aş putea da peste firma lui Jarko Ştefanovici. Autorităţile boliviene deveniseră tot mai ostile faţă de investigaţiile particulare. Erau anii aceia zbuciumaţi, când comandouri israeliene vânturau America Latină în căutarea lui Bormann. Drum spinos la capătul căruia, după cum se ştie, aveau să dea peste Eichmann.

Simţindu-şi urmele adulmecate, foştii conducători nazişti se repliau înconjuraţi de mercenari şi adepţi fanatici, se organizau în adevărate fortăreţe.

M-am împrietenit cu un italian, medic secundar la clinica Santa Barbara. De la el am aflat că Potra îşi închisese cabinetul şi părăsise Bolivia cu o lună în urmă.

„Un individ ciudat, constatase italianul. Deşi era îndatoritor şi amabil, când lucram alături de el simţeam fiori pe şira spinării. Nici pacienţii nu-l prea agreau. Nu inspiră încredere. În meseria noastră, asta e o calamitate.“

„Ai idee pe unde poate fi?“

„Bănuiesc. Într-o bună zi a dispărut pur şi simplu. Cu o săptămână înainte, l-am văzut studiind oferta extrem de avantajoasă a unui centru de cercetări meteorologice aflat pe o insulă – posesie australiană – în apropierea Polului Sud. S-ar putea să fi acceptat. Desigur, e o simplă presupunere.“

— Potra părăsise staţiunea de curând. Directorul centrului mi-a explicat dezolat că doctorul Ştefanovici nu suportase clima.

Infirmul zâmbi trist:

— Voi împlini în curând şaizeci de ani. Pot să spun că dacă mi-a fost ceva fidel în viaţă, cu adevărat şi tenace fidel, atunci desigur ghinionul e acela. Cel mai greu suportam ideea că Diavolul Alb se află mereu doar cu jumătate de braţ înaintea mea, adică suficient de aproape pentru ca dincolo de fiecare eşec, să-i pot zări rânjetul batjocoritor.

Mă dădusem drept sârb, o rudă a lui Ştefanovici, pentru ca investigaţiile mele să nu pară ciudate. Directorul, un omuleţ serviabil, m-a pus în legătură cu o familie. Fiica lor cea mai mare părăsise insula împreună cu Diavolul Alb. Primiseră tocmai o ilustrată de la ea. Mi-au arătat-o încântaţi de frumuseţea peisajului şi a timbrelor cu fluturi splendizi.

Cei doi se stabiliseră la Tamatave, în Madagascar.

— Am luat la rând spitalele din Tamatave. Mă interesam discret de Ştefanovici, un european cu ochelari negri, venit de curând. După două zile, obţineam în schimbul unui mic bacşiş adresa.

De astă dată eram convins că Diavolul Alb nu-mi va mai scăpa. Am dat o raită prin cartier, privindu-i de departe locuinţa. Era o vilă modestă, înconjurată de grădină. Pe verandă, citea o femeie tânără, despre care îmi închipuiam că trebuie să fie australianca.

M-am adresat autorităţilor malgaşe solicitându-le concursul. Pentru a fi mai convingător, le-am fluturat şi un document de la *Psychological Service*, fără valoare în fond, dar care dădea o tuşă de oficial întreprinderii. Au fost convinşi probabil că au de-a face cu un agent camuflat al FBI-ului.

La 8 seara, maşinile poliţiei se opreau în faţa locuinţei Diavolului Alb. Cinci oameni rămăseseră afară păzind toate ieşirile. Am pătruns în vilă împreună cu şeful brigăzii şi adjunctul său. Mă simţeam sufocat de emoţie. Când am apăsat pe sonerie, urechile îmi vâjâiau. Ne-a deschis australianca. Avea ochii umflaţi de plâns. Părea complet răvăşită, iar din frânturile de frază scăpate printre sughiţuri am izbutit să înţeleg un singur lucru. Potra o părăsise cu două ore înainte, pradă unei nelinişti subite. Refuzase orice explicaţie.

— Mă întrebam buimac dacă îl avertizase cineva sau acţionase pur şi simplu sub impulsul unei inspiraţii de moment. Probabil că n-am s-o aflu niciodată. În general, nu am presimţiri, nu intuiesc catastrofa. Momentele dramatice din viaţa mea nu cunosc preludii care să-mi anunţe dezastrul cu cel puţin jumătate de minut înainte. De aceea când surprind fenomenul – şi nu-l pot contesta, l-am trăit de nenumărate ori alături de Wenceslas – mă simt doborât, demobilizat. E un handicap neleal care într-o competiţie consacră invulnerabilitatea adversarului.

„Avea doar două posibilităţi ca să dispară, mi-a spus şeful poliţiei. Fie că a luat trenul spre Tananarive, fie vaporul. Înclin din toate punctele de vedere pentru a doua ipoteză.“

Eram zdrobit. Abia am putut să îngân:

„Ce vapor?“

„Spre Bombay, pleacă de aici la ora 19:30.“

Într-adevăr, luase vaporul. Funcţionarii din port observaseră un străin cu o valiză mică şi ochelari care reuşise să se îmbarce în ultimele minute. Tocmai se pregăteau să ridice pasarela.

M-am lăsat pe un scaun:

„Când e următoarea cursă?“

Ne aflam în biroul căpităniei. Un bărbat roşcovan, cu o pipă între dinţi, mă observa atent. Îi simţeam privirea fixă dar eram prea obosit, prea deprimat ca să-mi pese de el.

„Spre Bombay, domnule?“

„Evident.“

„Peste două săptămâni. Adăugă scuzându-se: Nu avem destui pasageri.“

Mi-am prins capul în mâini şi am închis ochii. Două săptămâni, Dumnezeule! Diavolului Alb îi fusese de ajuns o jumătate de oră ca să dispară…

Cineva mi-a pus mâna pe umăr. N-am reacţionat. Mâna deveni mai insistentă. Mă scutura, gata să mă dea jos de pe scaun. Mi-am ridicat privirea.

Individul roşcovan şi-a scos pipa din gură.

„Bătrâne! Am impresia că un whisky e exact ceea ce-ţi lipseşte. Hai să-l bem împreună!“

L-am urmat ca un automat. Era o cârciumă mică, cu ziduri roşii. La al treilea pahar băut pe nerăsuflate a zâmbit, larg:

„De mult vroiam să fac cunoştinţă cu un român.“

Am căscat ochii.

„De unde ştii cine sunt?“

„Mi-a spus şeful poliţiei. Avea un aer extrem de fericit ce care nu mi-l puteam explica. Îşi umflă pieptul: Tocmai mă gândeam că ar fi momentul să fac o vizită în România. Ştii, eu sunt primul aviator american care a bombardat Bucureştiul în aprilie ’44. Pocni din degete: Ăsta zic şi eu noroc să te întâlnesc!“

Layton era un aventurier înnăscut, de tipul cel mai iresponsabil, gata să se bage în orice dandana cu condiţia să fie convins însă că e vorba despre o dandana sută la sută. Împrejurările făcuseră să nu pună piciorul în România şi să nu cunoască nici un „flăcău cumsecade de pe-acolo“. În consecinţă, mă bucuram de simpatia lui spontană şi gălăgioasă.

După război, izbutise să dea o lovitură câştigând câteva sute de mii de dolari. Considerase că din punctul lui de vedere făcuse suficient pentru societate şi că e momentul să se distreze puţin. În sensul ăsta, abdica de la tradiţiile de acumulare ale americanului, adoptând mentalitatea britanică: efort susţinut în vederea unei confortabile vacanţe viagere, îşi cumpărase un yacht cu care hoinărea de câţiva ani prin toată lumea. Avea o înclinaţie specială pentru complicaţii, indiferent la ce scară şi puteai fi convins că acolo unde s-a tras un foc de revolver, vei da peste el, ca simplu observator sau suporter activ al echipei mai slabe. Era un sportiv excentric care se bucura necontenit că poate face tot ce-i trece prin minte. M-a invitat să-i vizitez yacht-ul. Se numea *Arcaşul verde*.

„Este singura carte de bun simţ pe care am citit-o vreodată, m-a asigurat Layton. Într-o bună zi, îi voi face o vizită acestui *mister* Wallace pentru a-i strânge mâna.“

Vasul avea trei dormitoare, o sufragerie, un salon şi un bucătar negru, Slim, care se îmbăta în fiecare seară împreună cu stăpânul său schimbând idei asupra unor itinerarii năstruşnice.

După cină, fumam pe covertă. Privind stelele şi respirând aerul curat, i-am povestit despre Diavolul Alb. M-a ascultat jumătate de noapte cu sufletul la gură, uitând aproape să-şi bea whisky-ul. Slim, bucătarul, ieşea din când în când şi privea îngrijorat cerul.

„Nu trebuia plecat. Furtună vine la noi.“

În curând a început să picure. Am coborât în salonul vasului. Mobila trăda nişte intenţii în acest sens dar acum

încăperea se transformase în depozit de băuturi. Faţă de capacitatea unui individ normal, se aflau acolo provizii pentru o viaţă.

Când mi-am isprăvit povestirea, ochii albaştri ai lui Layton scoteau flăcări. Mă socotea un individ providenţial. Din cauza emoţiei şi a exploziei de entuziasm abia putea să articuleze cuvintele: „Merg cu dumneata! Îl vom găsi pe afurisitul ăla de Fritz chiar dacă pentru asta va trebui să răscolim iadul!“

— Mă tem că cei mai mulţi dintre dumneavoastră găsesc existenţa mea de un spectaculos grotesc, file smulse din *Dox*-uri, sau alte producţii asemănătoare şi înghesuite între coperţi zugrăvite strident. Un caleidoscop în care cioburile închipuie privelişti ieftine, alteori de un exotism căutat şi gratuit sau frizând pur şi simplu imposibilul.

Diamantopol zâmbi:

— Nu mă supăr. Uneori, când privesc îndărăt peste ani, am impresia că viaţa mea a fost inventată. O fantezie satanică, schizofrenică, i-a însemnat punctele cardinale blestemând-o în veci.

Bucătarul nu se înşelase. În noaptea aceea s-a dezlănţuit o furtună năpraznică. Uraganul zgâlţâia mica ambarcaţiune a lui Layton, zvârlind-o ca pe-o jucărie. Trombe de apă măturau puntea.

M-am repezit în cabină. Layton şi Slim, beţi morţi, cântau cât îi ţinea gura: *Jessie pune-ţi pălăria!*

O jumătate de oră mai târziu, *Arcaşul verde* se izbea de-o stâncă.

Naufragiasem pe una din insulele arhipelagului Maldivelor. Micul yacht pierise înghiţit de valuri. După ce furtuna încetase, băştinaşii recuperaseră câteva cutii de conserve şi, spre satisfacţia americanului, vreo duzină de sticle cu scotch-whisky.

Ne-au salvat de la moarte printr-o minune trimiţând în ajutorul nostru o barcă de pescari. În aceeaşi noapte, trei insule complet inundate dispăruseră în apele oceanului.

Toate acestea aveam să le aflu mult mai târziu. Mi-am revenit greu, sub îngrijirile unui vraci care ne administra de câteva ori pe zi o fiertură tonică. Slim scăpase neatins, iar Layton cu o fractură uşoară a braţului. Când am deschis ochii, eram întins pe un soi de mindir din frunze de cocotier.

Layton pariase pe un tirbuşon că voi trăi. Provocase la rămăşag toată insula, dar băştinaşii nu cunoşteau asemenea practici. Se mulţumise cu Slim care se arătase foarte sceptic. Faptul că-şi pierduse vasul şi desigur era vinovat de catastrofă, nu-i alungase buna dispoziţie.

Am petrecut aproape doi ani printre oamenii aceia cumsecade care se închinau lui Mohamed iar din când în când, se îmbătau cu un soi de rachiu lăptos extras din fructele cocotierilor. Furtul ca noţiune le era cu desăvârşire necunoscut. Puteai abandona orice obiect pe insulă. Îngrădindu-l cu beţişoare, devenea tabu, nimeni nu încerca să-l însuşească. Slim era interpretul nostru şi după şezătorile pe care le organiza în fiecare seară – gura nu-i stătea o clipă iar bieţii oameni îl ascultau cu ochii căscaţi de groază – puteam să-mi închipui ce năzdrăvănii povesteşte. Când m-a văzut făcând primii paşi, i-a cedat în sfârşit lui Layton tirbuşonul.

Gândul că Diavolul Alb a scăpat încă o dată, poate pentru totdeauna, mă sufoca. Noaptea mă trezeam asudat, cu un gust oribil în cerul gurii. Îl recunoscusem înainte de a-mi da seama unde mă aflu. Fumul gros al crematoriului din D. Coşmarurile mele înlănţuiau o suită delirantă de imagini: Wenceslas, masa de tortură, fiolele sinistre cu cyclon B, crucea sărăcăcioasă din cimitirul bolivian.

Layton zburda de dimineaţă până seara ca un băieţaş în vacanţă. Pescuia, împletea coşuleţe care nu foloseau nimănui şi evident, se îmbăta. Îi surprindeam uneori

privirea. Parcă aştepta ceva de la mine. Într-o dimineaţă m-a întrebat:

„Ce ai de gând cu Fritz?“

„Îl caut!“

„OK. Îl căutăm împreună. Chestia e cum ieşim din ligheanul ăsta.“

Americanul era fără îndoială un camarad desăvârşit dar incapabil să evite încurcăturile. L-am luat pe departe:

„Layton, eşti convins că vrei să mergi cu mine?“

„Bineînţeles. Ţin foarte mult să-i văd mutra. Înţelese ezitarea mea şi îşi lăsă capul în jos: Desigur, dacă… Uite, îţi dau cuvântul meu că nu mai pun un strop de whisky în gură, până nu-l dibuim.“

Singura posibilitate de a pleca mai departe era să ajungem la Male, capitala arhipelagului. Acolo ne-am fi putut eventual îmbarca pe un vas care asigura legătura între Madagascar şi Coasta de vest a Indiei. Din nefericire, trebuia să mai aşteptăm. Din mai până în septembrie, nu puteam întreprinde nimic din cauza musonilor şi a ploilor tropicale.

Am tocmit doi pescari tineri care să ne ducă la Male. Slim n-a plecat cu noi. Într-o discuţie extrem de agitată cu stăpânul său, i-a explicat că rămâne pe insulă. I se oferea – a pretins – un post de consilier în probleme externe, mă rog, cam pe-aici. Reflectase asupra propunerii şi ajunsese la concluzia că după aşa ceva a tânjit toată viaţa. Funcţia de bucătar nu-l mai aranja.

Layton epuizase toate argumentele. În cele din urmă a cedat:

„Ei bine băiete, te concediez!“

Au băut toată noaptea plângându-şi pe umăr şi recapitulând isprăvi comune. A doua zi dimineaţă, ne-am luat rămas bun de la indigeni şi am pornit la drum. După vreo două ore, americanul beat mort şi-a bătut o palmă peste, frunte:

„Ştiam că am uitat ceva! Slim avea o reţeta nemaipomenită pentru supa de broască ţestoasă.“

Locuisem pe insulă exact un an şi zece luni. Şi era un an şi zece luni de când pierdusem urma Diavolului Alb.

— Primul drum a fost la consulatul american din Bombay. Layton abia aştepta să ia legătura cu omul lui de afaceri, un notar din Louisville. N-aveam un ban – călătorisem pe un vas portorican îndeplinind oficii jalnice –, eram morţi de foame şi arătam ca nişte sălbatici. Pe Layton îl frământa o singură idee. Nu dăduse nici un semn de viaţă de aproape doi ani şi se temea ca nu cumva moştenitorii considerându-l dispărut, şi poate mort – îl socoteau în stare de orice excentricitate – să-i fi subtilizat averea. Ruda cea mai apropiată era un văr, pastor în Virginia. Numai când se gândea la el i se zbârlea părul.

„Ăsta-i un tip nebun! Precizăm: Cel mai nebun din familie. Dacă notarul meu a fost destul de tâmpit ca să-şi închipuie că m-am curăţat, pot deja să lustruiesc pantofi. Din dolarii mei n-a rămas nimic. I-a împărţit la fecioare bătrâne şi a ridicat o biserică.“

Secretarul, bineînţeles, n-a crezut o iotă din toată povestea noastră. A telefonat totuşi plictisit la Louisville. Notarul lipsea din oraş şi am petrecut vreo două nopţi penibile sub o streaşină. A treia zi, Layton s-a întors triumfător fluturând un teanc de bancnote. Notarul îşi cunoştea clientul, nu se impacientase deloc.

Am intrat într-o baie publică, apoi ne-am cumpărat îmbrăcăminte. Într-unul din elegantele restaurante europene am luat, în sfârşit, prima cină civilizată. Mă gândeam la Diavolul Alb, la pistele pe care va trebui să le abordez. Layton a ridicat paharul:

„Pentru Fritz! Sper că ne aşteaptă teafăr şi sănătos.“

Şi-a adus aminte de ceva şi a început să râdă înecat:

„Am uitat să-ţi spun. Vărul meu, pastorul... Şi-a abandonat credincioşii şi s-a înscris la o şcoală de

cosmonauţi. Layton crăpa de râs: Îşi închipuie că acolo sus… Înţelegi… Vrea să-i strângă mâna lui Dumnezeu.“

În Bombay, Potra nu se angajase nicăieri. Era un fapt cert. Răscolisem toate spitalele, clinicile şi sanatoriile. Ne vârâsem nasul contra unui bacşiş oarecare în zeci de registre. Pe de altă parte, poliţia nu eliberase nici o viză pe numele de Jarko Ştefanovici. Amănuntul, evident, nu ni se părea edificator. Era foarte posibil ca Diavolul Alb să-şi fi procurat alt rând de acte false.

Ceva m-a avertizat totuşi că a părăsit Bombay-ul. Există în psihologia urmăritului un soi de nelinişte de care nu poate scăpa. Cel mai mult sunt sfâşiaţi de obsesii nomade. Trenul, avionul, vaporul, pun o distanţă între hingher şi prada sa. Îşi închipuie din senin, nemotivat, că la Delhi vor fi mai feriţi decât la Cairo, ajunşi în Delhi au impresia că au săvârşit o greşeală capitală şi se îndreaptă în panică spre celălalt capăt al lumii. Încep să mizeze prea mult pe instinct, intuiţia suprasolicitată o ia razna ca un ceasornic cu maşinăria dereglată.

Într-o dimineaţă, Layton s-a întors la hotel extrem de agitat. Dăduse peste un prezicător, un şarlatan care avea informatori pretutindeni. În schimbul unei sume – triplul taxei încasate în mod obişnuit pentru o şedinţă – am aflat următoarea etapă din itinerariul Diavolului Alb: Martinica.

— Peste trei zile eram in avion spre Fort de France. Conform obiceiului, imediat ce am sosit americanul s-a îmbătat crâncen. Dăduse peste romul de Martinica căruia, din câte ştiu eu, i-a rămas credincios şi astăzi.

Cu toate acestea, când am părăsit insula a răsuflat uşurat. Îi era teamă de şerpi. Layton avea în genere un curaj nebunesc, caracteristic iresponsabililor şi oamenilor lipsiţi de imaginaţie. Reptilele însă făceau asupra lui o impresie ieşită din comun. Pălea, începea să tremure, rămânea ţintuit locului incapabil să se mişte. În fiecare

seară, închidea bine ferestrele şi uşile după o inspecţie minuţioasă a tuturor încăperilor. Visa mereu că e muşcat de un jaraka şi se trezea urlând.

A doua zi am început să-l caut pe Potra. M-am adresat autorităţilor franceze, convins că voi fi ascultat cu solicitudine. Sunt poliţe care nu se uită niciodată iar naziştii le semnaseră destule în timpul războiului.

Omul cu care discutam era un francez de vârstă mijlocie. Îşi muşca din când în când mustaţa căruntă, nu în semn de nervozitate, ci vrând parcă să se asigure că e acolo. M-a urmărit cu răbdare, apoi a oftat:

„Ce ghinion!“

L-am privit înspăimântat. Şi-a lăsat braţele obosit pe birou.

„Acum trei luni, l-am arestat pe Ştefanovici în urma unui denunţ. Habar n-aveam de trecutul lui. Fusesem informaţi că provoacă avorturi. L-am prins în flagrant delict. Culmea, îşi opera ibovnica. A fost judecat şi condamnat la cinci ani închisoare.“

„Şi?“

„În timp ce era transportat la un penitenciar din Bellefontaine a evadat. O treabă aranjată, desigur. Unul din gardieni fusese cumpărat. Au dispărut amândoi.“

Când m-am ridicat, mă clătinam. S-a uitat la mine, plin de compasiune:

„Cred că vă pot oferi o pistă. Din surse sigure, sunt informat că a fost luat de un vas care se îndrepta spre Statele Unite. Mi-a strâns mâna: Vă urez mult noroc, *monsieur*.“

— Am vânturat California, apoi Alaska şi Canada, fiind de fiecare dată la *un* pas de-a pune mâna pe el. Ghinionul mă urmărea cu încăpăţânare. Între timp, Diavolul Alb devenise pe rând *mister* Biket, Arthur Collins, Señor Robert…

Eternul „a plecat acum zece minute“ mă înnebunea. La Montreal, persoane autorizate mi-au indicat o pistă care ducea în America Latină.

M-am despărţit de Layton. Fauna Amazoanelor nu-l amuza şi-apoi se plictisise să tot joace pe-aceeaşi carte. Cei trei ani în care mă întovărăşise în urmărirea aceluiaşi ţel reprezentau mai mult decât era el în stare de obicei. Mi-a propus să-l dau dracului pe Diavolul Alb.

„Am o poftă nebună să-mi încerc norocul la cazinourile din Monte Carlo. Hai cu mine! O să ne distrăm straşnic împreună. Nu merită Fritz atâtea eforturi, zău aşa.“

Am zâmbit obosit. Îl îndrăgisem pe Layton. În ciuda excentricităţilor era un băiat cumsecade şi câtă vreme dispoziţia labilă îl menţinea pe acelaşi meridian cu partenerul, puteai fi încredinţat de camaraderia şi onestitatea lui. Te putea abandona desigur oricând dintr-o trăsnaie, ori pentru un capriciu, niciodată însă din interese meschine. Ghinionul era că avea o grămadă de bani. Asta îi îngăduia să-şi facă de cap la modul năstruşnic. Cheltuia cu pofta unui băieţaş de zece ani lăsat singur într-o cofetărie sau la bâlci.

Ne-am despărţit pe aeroport. El se îmbarca pentru Marsilia, eu mă îndreptam spre Argentina. M-a silit să primesc cinci mii de dolari.

„Am să fiu mai liniştit, înţelegi? Într-un fel, simt că dezertez. Dacă te răzgândeşti, în următoarele trei luni mă găseşti la Saint-Tropez sau Monaco. După aceea, poate îi fac o vizită lui Slim. Îmi lipseşte grozav supa de raci.“

Diamantopol surâse unui gând luminos:

— Acum cinci ani am primit o scrisoare de la el. Îmi scria din Polul Nord. Nu înţelegea de ce Slim îşi dă cu pumnii în cap pentru că şi-a abandonat postul de consilier din Maldive.

Capitolul XVI

URME

Diamantopol stinse ţigara şi îşi încrucişă mâinile la piept. Surprinse mina înspăimântată a doamnei Hagianu. Îl asculta cu gura întredeschisă. Cea mai imaginativă poate dintre toţi, trăia intens fiecare episod relatat de infirm.

— Argentina, Patagonia, Uruguay, Venezuela, din nou Bolivia, Peru, Columbia, Brazilia… Ai impresia că un elev silitor stă în faţa hărţii. Le-am străbătut în lung şi-n lat mânat de aceleaşi nădejdi mereu proaspete, culegând aceleaşi eşecuri. Dorinţa de a-l depista pe Diavolul Alb şi de a-l preda autorităţilor nu m-a părăsit niciodată. În ea am găsit energia şi puterea de a înfrunta acest itinerar fantastic.

Dorinţa şi poate o anumită vigoare sufletească, înnăscută. Numai oamenii slabi uită că au suferit. Nu reproşez supravieţuitorilor din D. că au naufragiat în existenţe comode, că au încercat din răsputeri, şi poate unii au izbutit, să uite, anii aceia petrecuţi între crematoriu, blocurile experimentale şi gloanţele SS-iştilor. Viaţa priveşte dintr-un unghi a cărui perspectivă se deschide numai spre viitor. A te circumscrie în această rază, reprezintă în fond marea victorie. Din nefericire, eu fusesem zămislit altfel. Gândul că Diavolul Alb trăieşte mă obseda într-atâta încât nici nu ştiam, nu observam ce se întâmplă în jurul meu.

Banii lui Layton s-au isprăvit repede. În anul 1953 mi-a murit o mătuşă stabilită în Italia. Se bucurase până la sfârşitul vieţii de uzufructul unei proprietăţi care aparţinuse de fapt tatălui meu. Poate că unii dintre dumneavoastră au auzit de el: Hanibal Diamantopol, istoricul.

Fusese toată viaţa îndrăgostit de Italia şi prin anii ’20 cumpărase la Capri un teren pe care ridicase o vilă. Am petrecut câteva vacanţe acolo. Tata îl cunoştea pe Axel Munthe. Omul acela minunat a avut asupra mea o influenţă covârşitoare. Nu e greu de ghicit, că vrând să-i semăn am ales profesiunea de medic.

Infirmul dădu din mână alungând amintirea:

— Vroiam să spun că preţul terenurilor şi al imobilelor la Capri crescuseră între timp atingând cifre astronomice. Astfel, la moartea mătuşii mele, înstrăinând proprietatea, am primit o sumă neaşteptat de mare. Ea mi-a îngăduit să-mi continui cercetările.

La sfârşitul lui 1953, mă aflam la Sao Paulo, orbecăind în plin necunoscut. Deşi dobândisem o experienţă substanţială – distingeam, în principiu, o informaţie autentică şi reperam aproape automat escrocii care încercau să-mi stoarcă bani pentru relaţii pur fanteziste – mi se întâmpla totuşi să urmăresc piste neinteresante la capătul cărora dădeam peste anonimi, ori infractori de duzină fără relevanţă din punctul meu de vedere.

Pe la sfârşitul verii am primit o scrisoare din partea omului de la *Psychological Service*. De fapt, răspundea unui anunţ pe care îl publicasem în New York Times: *Ovidiu şi Wenceslas din D. caută pe…*

Îl amintisem şi pe polonez pentru ca americanul să înţeleagă mai uşor despre cine este vorba. În schimbul de scrisori ce au urmat, i-am relatat împrejurările morţii lui Wenceslas. Am înnădit astfel o corespondenţă, care, exceptând aspectul afectiv, părea să nu ducă nicăieri. În ultima scrisoare însă îmi comunica o informaţie de maximă

importanţă. În jungla Amazoanelor, pe malurile râului Curaray, se consolidase o puternică colonie germană. Se referea desigur la foşti conducători SS-işti, mercenari şi suporteri fanatici. Toate căile de acces spre citadela nazistă erau tăiate. Americanul îmi atrăgea atenţia că oameni înarmaţi până în dinţi asigură invulnerabilitatea teritoriului iar „personalităţile“ sunt însoţite de gărzi puternice. N-ar fi putut garanta însă dacă Diavolul Alb se află sau nu acolo. Din punctul lui de vedere, orice tentativă de apropiere era sortită eşecului. Un eşec dezastruos care, mai mult ca sigur, echivala cu o sinucidere. În afară de vigilenţa paznicilor nemţi – „oamenii aceştia nu vor ezita nici o clipă să te lichideze, orice act asemănător rămâne în iadul acela fără consecinţe“ – aveam de înfruntat o întâlnire cu indienii tribului Auca. Personal, opina pentru o expectativă atentă şi plină de răbdare urmând să profit de o ieşire a Diavolului Alb pe un teren mai prielnic. „Din experienţa lui Wenceslas ar fi trebuit să înveţi ceva. Să nu-mi spui că e un destin. Rămâne încă la latitudinea dumitale să nu-i dai curs…“

— Desigur, zâmbi trist Diamantopol, nu l-am ascultat. Pentru a-i urma sfatul, ar fi trebuit să am o răbdare peste puterile unei fiinţe omeneşti. Mângâie absent cârja: Abia în 1956, o expediţie americană a încercat pentru prima oară să străbată pădurile peruviene. După cum se ştie, cei cinci nenorociţi – membri ai expediţiei – nu s-au mai întors niciodată. Sunt probabil unul din puţinii oameni de pe glob care-şi poate imagina pe departe ce s-a întâmplat cu ei.

Se cutremură:

— Un adevărat iad. Americanul îl intuise. Orice palmă de pământ pe care urma să păşeşti trebuia cucerită. După câteva ceasuri, braţele nu te mai ascultau. Bilanţul unei zile – mă odihneam maximum patru-cinci ore – era deprimant. Mă aflam abia cu trei sute de metri mai departe decât în zori. Uneori nici atât. Lianele împleteau o ţesătură deasă, camuflând jungla, apărând-o. Kilometri de frânghii verzi o încingeau. Moartea putea sosi în orice clipă. Din stânga, din

dreapta, ziua, în timpul nopţii, din văzduh. Mii de ochi pândeau: şerpi, jaguari, caimani, lilieci uriaşi, ibişi, ţânţari, oribila mata-mata. Din nefericire, nu găsisem nici un însoţitor.

Un indian *suya* – americanii îi numesc buzaţi din cauza beţişorului roşu înfipt în buza de jos – pe care mi-l recomandase o cunoştinţă m-a abandonat după două zile. Zeii îi interziceau să meargă mai departe.

Mi-am continuat drumul singur. Cea mai mare problemă o constituia odihna. Nu mă încumetam să adorm în mijlocul junglei. Până atunci, îmi alternasem orele de somn cu ale indianului.

După trei săptămâni, am observat urme de paşi. Drumul devenise mai uşor. Lianele fuseseră retezate, un soi de potecă se deschidea. M-am decis să aştept căderea nopţii. În orice caz, ştiam că mă aflu în apropierea unei aşezări omeneşti. Nemţi sau indieni, odată cu întunericul, vor aprinde luminiş

Noaptea m-am apropiat pe furiş. În fundul unei liziere, am zărit mai multe construcţii rudimentare. Forma şi materialele, deşi totul părea improvizat, certificau o viaţă civilizată. Nu nimerisem într-un trib. Dintr-o dată am auzit glasuri. M-am speriat atât de tare încât am făcut un pas înapoi, strivind nişte crengi uscate. Vorbeau în germană. Erau probabil atât de siguri de securitatea meleagurilor încât zgomotul nu i-a tulburat.

Purtau cizme şi pantaloni de piele. Revolverele, fiecare avea câte două, le atârnau pe şolduri. Am înţeles repede că sunt paznici, care îşi fac tura obişnuită.

În dimineaţa zilei următoare i-am văzut pe membrii coloniei. Am numărat vreo treizeci. Duceau – atât cât am putut să-mi dau eu seama – un regim foarte asemănător cu al fermierilor americani sau, din punct de vedere al plictiselii şi preocupărilor, cu al micilor proprietari rurali din Anglia. În pantaloni golf şi puşca pe umăr, plecau la vânătoare rătăcind prin junglă. Erau însoţiţi de patru-cinci

haidamaci cu guri încleştate, care aruncau priviri automate scrutând toate tufişurile. Asigurau paza repartizaţi în formă de cruce. Unul sau doi păşeau înainte, alţii doi flancau, iar ultimul asigura spatele.

Am încercat să-l depistez pe Diavolul Alb. Mă aflam însă la o distanţă prea mare, iar multora le vedeam doar spatele. La un moment dat, am crezut că-l recunosc pe Mengele, fostul medic şef de la Auschwitz. Nu am nici astăzi certitudinea. Îl ştiam numai din fotografiile publicate în presă. Cred totuşi că nu m-am înşelat. Chipul acela brutal, oacheş – poate de aceea îi detesta pe ţigani – nu putea fi confundat. Pe Potra însă nu l-am văzut sau nu l-am recunoscut.

În noaptea următoare, m-am apropiat mai mult. După toate aparenţele, membrii coloniei sărbătoreau ceva. Ferestrele erau puternic luminate, se auzeau strigăte şi coruri gălăgioase. Mă întrebam dacă e vorba de o petrecere obişnuită sau aniversarea vreunuia dintre ei. Mă despărţeau circa treizeci de metri de prima clădire, când am simţit o mână pe umăr. N-am apucat să mă întorc. Am fost imobilizat şi trântit cu faţa la pământ. Cineva m-a lovit sălbatec cu piciorul în coaste. Îmi atinsese ficatul.

M-a cuprins o senzaţie groaznică de vomă. Nu ştiu prin ce corelaţie absurdă de idei îmi adusesem aminte.

Era 20 aprilie, ziua de naştere a lui Adolf Hitler.

La un moment dat, înainte de a leşina, am auzit glasul Diavolului Alb:

„A! Vechiul meu prieten din D., doctorul Diamantopol! Hans, te rog să-i acorzi toată consideraţia.“

— M-au bătut cu metodă, cu răbdare, cu ură. Foloseau un par. După două ore, poate două zile, devenisem o masă de carne însângerată. Îmi fracturaseră toate oasele, inclusiv coloana vertebrală.

Diamantopol îşi privi trupul:

— Consecinţele le puteţi constata singuri. Cum de am supravieţuit rămâne şi pentru mine o enigmă. În faţa ochilor, îmi jucau zeci de figuri. N-am putut să desluşesc nimic. Apoi m-am scufundat, simţeam cum cobor într-o mare de întuneric. Lăsam în urmă un chip care rânjea: Diavolul Alb, aşa cum îl cunoscusem în lagăr.

— Şi-au imaginat probabil că nu merit să-mi zboare creierii cu un glonţ. Mă credeau mort sau poate se distrau pervers la gândul agoniei chinuitoare care mă aştepta în junglă. Fiarele aveau să le desăvârşească opera, smulgându-mi cu colţii ultima răsuflare.

Nu ştiu cât am zăcut fără cunoştinţă. Ici, colo, imagini tulburi, deschid câte un ochi într-o plasă compactă care-mi învăluie amintirea. Din relatări şi presupuneri ulterioare, am reuşit să reconstitui o cronologie aproximativă a evenimentelor care au urmat.

Un tânăr indian asistase îngrozit la masacrarea mea. Noaptea, pe furiş, m-a transportat pe o împletitură de crengi. Astfel am ajuns în mijlocul tribului Auca.

M-au îngrijit câteva bătrâne care-mi alinau durerile insuportabile cu aburi de *curara*, îngânând în acelaşi timp formule sacramentale. Anesteziat de vaporii otrăvitori, somnolam semiinconştient cea mai mare parte a timpului. Am zăcut luni de zile nemişcat, cu tot trupul prins în şipci, ca într-un scriu.

Când mi-au desfăcut cureluşele, au rămas dezamăgiţi. Era limpede şi pentru ei că nu aveam să mai fiu un om întreg niciodată; din punctul lor de vedere, o astfel de viaţă reprezenta pentru oricine o povară. Mă salvaseră şi nu ştiam cum să-mi arăt recunoştinţa. Duceau o existenţă mizeră. Toată averea lor consta în hamace, săgeţi şi vestita *curara*. Prepararea ei era încredinţată câtorva bătrâne din trib. Nu era îngăduit nimănui să asiste.

Într-o dimineaţă, tânărul care mă salvase m-a anunţat că membrii coloniei germane părăsiseră jungla. În barăcile

goale începuseră să se aciueze jivinele. Au organizat imediat o expediţie din care s-au întors plini de trofee. Căraseră tot ce putea fi luat, până şi geamurile.

În aceeaşi zi, i-am anunţat cu multă prudenţă că intenţionez să-i părăsesc. N-am întâmpinat nici un fel de opoziţie. Doi oameni m-au scos în câteva ore la marginea junglei, lăsându-mă în preajma unei aşezări civilizate. Au aşteptat ascunşi până au văzut un grup de albi care mă ridicau.

Au scos câteva strigăte în semn de rămas bun şi-au dispărut înghiţiţi de oceanul verde.

— Din nou pierdusem urma Diavolului Alb. Am petrecut şase luni într-un sanatoriu supus la tot felul de tratamente. Când l-am părăsit, eram ceva mai întremat, aveam un corset, două cârje şi o certitudine: făceam parte dintre nefericiţii care nu se pot ajuta singuri.

Din când în când, mă vizita americanul de la *Psychological Service*. Pentru omul acesta voi rămâne până la sfârşitul zilelor sale un mister.

Cam prin perioada aceea, mai exact în primăvara lui ’55 a izbucnit în presă scandalul provocat de apariţia la Frankfurt a unei lucrări pseudoştiinţifice: *Contribuţii şi variaţiuni pe teme lombrosiene*. Semna un oarecare H. Kokenmüller. Cumpărasem cartea din curiozitate. După primele pagini am ştiut cine-i autorul: Diavolul Alb!

Încercând să dea o tuşă doctă aberaţiilor pe care le dezvolta încă la D., Potra demonstra existenţa în fiecare individ a unor valenţe criminale. Instinctul, pretindea, a fost atrofiat în timp de norme morale şi religioase, dar mai ales de cele punitive, făcea o paralelă naivă între apendice, care chiar dacă şi-a pierdut destinaţia iniţială nu înseamnă că nu există. Cu o îndrăzneală ce mă punea pe gânduri, mărturisea că locul unde făcuse experienţe în acest sens fusese un lagăr de exterminare. Mai mult, descria – desfăşurat pe etape – *Experienţa doctor Diamantopol*.

Convins probabil că am murit în jungla peruviană, şi deci în imposibilitate de a contesta, susţinea că administrându-mi o mixtură de persuasiune şi terifiere îşi atinsese scopul. Instinctul criminal fusese declanşat. Ucisesem, în cele din urmă, cu sânge rece. Din nefericire, conchidea autorul, protagonistul experienţei, doctorul Diamantopol, murise după război din cauza unei cangrene diabetice.

Am luat primul avion spre Europa. Istoria era încă fierbinte, cartea dezlănţuise un puternic val de indignare şi am fost ascultat cu răbdare. Într-o conferinţă de presă chiar la Frankfurt, am dezminţit afirmaţiile Diavolului Alb. O dovadă irefutabilă asupra inexactităţii lucrării o constituia însuşi faptul că trăiesc.

După şase luni, un bărbat îmbrăcat în cenuşiu m-a oprit în holul hotelului legitimându-se discret. Era inspector de poliţie. Avea suficiente motive – mi-a spus – să-şi închipuie că ştie unde se află Potra. Cunoştea epopeea mea şi m-a şi întrebat dacă nu vreau să-l însoţesc într-o descindere.

La zece seara, ne aflam pe o stradă liniştită din cartierul aristocratic. Două maşini pline cu poliţişti supravegheau camuflate intrarea unui imobil întunecat. Câteva minute mai târziu au apărut patru indivizi. După ce s-au asigurat privind în jur că nu-i filează nimeni s-au strecurat înăuntru.

„De astă dată, domnule Diamantopol, aţi atins în sfârşit punctul terminus al călătoriilor dumneavoastră!“

„Sper. Deşi… Ciudat! Foarte ciudat!“

Recunoscusem fără urmă de îndoială printre cei care intrau în clădire pe doi foşti deţinuţi din lagărul D. Consideram absurd să-mi imaginez că oamenii aceştia ar putea întreţine relaţii, indiferent de factura lor, cu Diavolul Alb. Inspectorul a zâmbit:

„O manevră care a dat rezultate. Când au simţit că pierd războiul, pe la începutul lui ’44, eminenţele Abwehr-ului şi-au deportat agenţi în lagărele de exterminare având grijă să avertizeze conducerea. Desigur, nu li s-a întâmplat nimic. Le întocmeau astfel certificate inatacabile de luptători

antifascişti pentru a putea fi folosiţi după război. Vă daţi seama de câtă încredere se bucură foştii deţinuţi, victime pe care orice supravieţuitor le poate recunoaşte. Se pare că după eşecul contribuţiilor la teoria lui Lombroso, doctorul Potra s-a reprofilat pe spionaj.“

Deveni brusc atent. În spatele clădirii, se auzi un zgomot vag de motor, urmat de câteva împuşcături. Pocni din degete dând dispoziţie să pornim. Am ocolit imobilul. Un Ford Mustang se îndepărta în mare viteză.

„A şters-o!“ observă încruntat inspectorul.

„Bănuiam. Nu mă mai surprinde nimic.“

A început o urmărire nebună pe străzile Frankfurt-ului. Mustangul se îndreptă spre marginea de sud a oraşului apoi se avântă cu toată viteza pe autostradă.

La aproximativ o sută de kilometri, între Mannheim şi Heidelberg, se afla un aeroport particular. Am ajuns acolo după o cursă infernală. Primul lucru pe care l-am văzut a fost Mustangul abandonat cu portiera deschisă. O siluetă în care l-am recunoscut pe Diavolul Alb alerga din răsputeri spre un avion mic, de-o singură persoană.

Poliţiştii n-au mai avut timp să-l ajungă. La o diferenţă de douăzeci de secunde, avionul începu să alunece pe pistă. Au tras câteva gloanţe dar nu l-au nimerit. Am rămas pe loc, privind lung libelula de argint care decola sub un cer plin de stele.

Diamantopol oftă:

— În 1956 eram din nou la Viena. Atinsesem în cercetările mele un punct mort pe care se părea că nu-l voi mai putea depăşi niciodată. Diavolul Alb dispăruse în neant. Umbra lui n-o mai zărise nimeni.

Am luat legătura cu Biroul arhitectului Wiesenthal, neobositul vânător al criminalilor de război. Potra figura pe listele lor. N-aveau idee unde se ascunde, dar posedau o informaţie preţioasă. Familia Diavolului Alb – soţia şi doi copii – locuiau în Viena.

Agenţii lui Wiesenthal se mulţumeau pentru moment să supravegheze neîntrerupt casa şi relaţiile doamnei Schwalbe – numele de fată – fiind convinşi că, în cele din urmă, Potra va da un semn de viaţă. Am hotărât să fac acelaşi lucru.

După două luni, închiriam locuinţa din imediata lor vecinătate. Mă îngrijea o bătrână care-mi spunea Herr Theo. De la fereastra dormitorului meu, le puteam supraveghea grădina şi veranda din spatele casei.

Elsa Schwalbe-Potra era o femeie de vreo treizeci şi cinci de ani, cu o figură neînsemnată. Se îmbrăca elegant, dar discret. În general, părea să dispună de venituri mult superioare faţă de ceea ce ar fi dorit să se creadă. Ducea o viaţă retrasă, ocupându-se cu conştiinciozitatea specific germană de educaţia copiilor. Nu primea nici un fel de vizite, cu excepţia mamei sale care apărea lunar. Stătea trei zile şi sporovăiau de dimineaţă până seară. Croşetau neobosite, consumând kilometri de lână.

Obiectivul principal era să pătrund în intimitatea familiei Potra. Ştiam că nu-mi va fi uşor. Elsa, era evident, nu dorea nici un fel de cunoştinţe, mai mult, le ocolea sistematic. Se dădea drept văduvă, beneficiind de o mică rentă datorită căreia îşi putea îngădui să nu lucreze. Pentru vecinii indiferenţi, părea inconsolabilă pe plan afectiv, dar mulţumită de cenuşiul unei existenţe tihnite.

După vreun an abia, stând la soare în căruciorul meu de infirm, am cutezat s-o salut. Mi-a răspuns absentă, dar creasem un precedent.

Ştiam un singur lucru. Pentru a o câştiga pe ea, trebuiau atraşi în primul rând băieţii, în aşa măsură încât uitând buna educaţie să arunce câte o privire peste gard în grădina infirmului; până la urmă am găsit.

Ideea mi-a dat-o o notiţă dintr-un ziar pe care-l cumpăram pentru că, pe de-o parte, era gazeta preferată a doamnei Elsa Potra iar pe de alta, pentru că aveam

impresia că unele anunţuri, aparent inofensive, ascund diverse mesaje.

Cineva vindea în condiţii extrem de avantajoase un cimpanzeu. L-am cumpărat şi năzdrăvăniile lui n-au întârziat să-şi arate roadele. Ieşeam dimineaţa în grădină şi citeam în timp ce maimuţoiul se zbenguia la soare.

În ciuda admonestărilor doamnei Potra, la sfârşitul săptămânii se căţărau de-a dreptul pe gard pentru a-l observa în voie. I-am invitat în grădină. Cred că a fost cea mai fericită după-amiază din viaţa lor. După aceea mă vizitau în fiecare zi. Doamna Potra începuse să-mi surâdă îngăduitor, răspunzând salutului meu.

Peste câteva luni mă invita să luăm ceaiul împreună. Bref, doisprezece ani în şir, de trei ori pe săptămână, jucam cărţi cu Elsa Potra. Devenisem unul din intimii familiei.

Acum cinci zile, m-a anunţat emoţionată că aşteaptă un frate despre care credea că e dispărut. Ştiam că minte. Elsa era singurul copil al lui Karl Schwalbe.

Am pus mâna întâmplător pe telegramă. Venea din Bucureşti şi anunţa ziua şi avionul cu care va sosi. Era semnată Iosif.

— A doua zi eram la Bucureşti. Aşteptam cu sufletul la gură momentul când pasagerii se vor îndrepta spre avion. Surâse: Operaţia şi cei douăzeci şi opt de ani care au trecut de când l-am văzut ultima oară… Nu, n-am reuşit să-l recunosc deşi sunt convins că e printre dumneavoastră. Nimeni nu a renunţat la călătorie – m-au asigurat cei de la TAROM, iar biletele eliberate pe bază de paşaport nu sunt transmisibile. În schimb el… El mă recunoaşte. Sturmbannführer SS, doctor Iosif Potra, mă recunoşti?

Capitolul XVII

MISS DOROTHY JAMES-PORTER GĂSEŞTE CHEIA PROBLEMEI

Nimeni nu se uita la ceas. Păreau a fi uitat unde se află, nu mai numărau minutele. Pe feţele tuturor se aşternuse aceeaşi expresie: groază, uimire, sinceră compasiune, pe undeva o undă de admiraţie.

Cutremurătoarea poveste a infirmului îi zguduise până în adâncul sufletului. Prin faţa ochilor, le defilau episoadele dramatice din lagărul morţii, goana pe toate meridianele globului, secvenţe reluate şi răstălmăcite sau amplificate.

Elena Hagianu cu figura mică, boţită, nu putea scăpa de imaginea omului neputincios imobilizat pe o masă, în timp ce celălalt, omul fără chip, ciopârţea sălbatic. Se înfioră. Brutalităţile fizice o înspăimântaseră totdeauna, nu suportase cea mai mică durere. Îşi aminti de o prietenă, Olia, actriţă, internată într-un lagăr din Polonia. Scria disperată cerând medicamente, haine groase şi alimente. Apoi scrisorile încetaseră brusc. Nu mai auzise niciodată nimic despre ea. Fusese o fată veselă, cu ochi albaştri ca nişte flori de miozotis. Visase s-o joace pe Nora…

Faţa uscată a bătrânei se schimonosi a plâns. Lui Dim Hagianu, încremenit, i se stinsese ţigara între degete. Nu mişca, părea că nu respiră.

„Seamănă cu fiinţele acelea chircite, pietrificate din Pompei“ gândi Iustin Făgădău.

Preotul avea ochii roşii, îşi pierduse aerul senin. O mască a durerii izbitoare şi dramatică se instalase pe figura rotundă, aproape bucălată.

Nina Aldea, cu mâna uitată pe gât, privea picioarele infirmului. Se gândea la miile de femei tinere sfârtecate, aruncate apoi în gura crematoriului. Femei care iubiseră, migăliseră în seri lungi de iarnă la broderia trusoului, avuseseră o pălărie preferată, se întinseseră pe nisip la soare cu simţământul inefabil de plenitudine pe care-l poate încerca doar un trup tânăr şi sănătos. De pe urma lor nu rămăsese nimic, absolut nimic. Poate doar o fotografie făcută la sfârşitul liceului între douăzeci sau treizeci de colege în uniforme, promoţia anului…

Vasile Mareş respira greu. Îşi umezea mereu buzele pleznite.

„Ce tragedie! Pe lângă aşa ceva, ai impresia că nimic nu mai contează. Şi totuşi…“

„Un om cu voinţă puternică, gândi Val Iacobescu. Nici un obstacol nu a putut să-i abată din calea lui.“

Se simţea cuprins de admiraţie, copleşit de personalitatea lui Diamantopol. Salutase dintotdeauna perseverenţa, încăpăţânarea de a sluji aceleiaşi idei, demnitatea verticală inflexibilă de la care nu abdici niciodată. Avusese o existenţă agitată, violentă, putea să înţeleagă mai bine decât oricare altul ce însemnaseră ultimii treizeci de ani din viaţa infirmului. Un coşmar cu o halucinantă alternanţă de secvenţe: Lagărul din D., München, Tarragona, Bolivia, Polul Sud, Madagascar, India, Alaska… Zig-zag înnebunitor pe harta lumii trecând prin sită trei miliarde de oameni, pentru a-l detecta pe Diavolul Alb.

„Un tip puternic“, îşi zise şi se uită la infirm. Ideea nu i se păru caraghioasă. Forţa nu are nimic de-a face cu muşchii, pleacă de dinăuntru. O ştia de mult.

Istovit, Diamantopol se prăbuşi în fotoliu, lăsând să-i cadă cârjele.

Miss Dorothy James-Porter, care aţipise, se trezi speriată. Pălăriuţa cu pană îi alunecase pe ceafă. Zâmbi jenată, cu ochii împăienjeniţi, jena celor care adorm în tren sau în autobuz şi se gândesc neliniştiţi că au fost priviţi, au sforăit poate, au oferit un spectacol penibil.

Pantelimon-Ciolac îşi drese glasul şi rosti emoţionat:

— Domnule Diamantopol, este extraordinar…

Gesticula dezordonat, incapabil să-şi găsească cuvintele.

Infirmul nu-i răspunse. Faţa galbenă, de ceară, nu spunea nimic. Părea doar extrem de obosit.

— Ce destin! şopti Elena Hagianu. Nu mi-aş fi închipuit… Credeam că lucrurile astea nu se întâmplă niciodată.

Iacobescu clătină din cap.

„Hm, destin! Destinul ţi-l croieşti singur! Dar Diamantopol nu putea să facă altfel.“

Şi se întrebă sincer dacă el ar fi avut puterea, curajul, să gonească douăzeci şi opt de ani după o himeră. Dacă n-ar fi obosit, dacă n-ar fi încercat să înmormânteze undeva, într-un cimitir necunoscut, sub o lespede grea, fără inscripţie, tortura şi groaza anilor petrecuţi în D.

Oprişan, cu fularul desfăcut, ignorând curenţii de aer, clipea des. I se vedea gâtul subţire de recrut care iese de obicei dintr-un guler prea larg. Bâlbâi:

— Fantastic!

Nina Aldea îşi luă capul în mâini:

„Ce ticălos!“

Avea faţa umflată de plâns. Îl măsură pe fiecare în parte şi ţipă dintr-odată:

— Cine?! Cine poate fi? Uită-te la ei! Uită-te bine! Un gest, părul, mâna, ceva trebuie să-i fi rămas.

Infirmul zâmbi secătuit. Ca la un semnal oamenii începură să se privească. Intens, fără jenă, în plin obraz. Se răsuceau pe scaune pentru a surprinde mai bine un profil, forma feţei, ochii aceia pe care nu-i văzuse nimeni.

Ciolac vorbi primul:

— Un individ abil, tare, care a putut să dejoace atâtea manevre…

Oprişan îi culese cuvântul de pe buze:

— Un aventurier!

— …Bolivia, Madagascar, Amazoane, gâlgâi Mareş privindu-l ţintă pe caricaturist. Repetă: Bolivia, Madagascar, Amazoane…

— Un tip dur, vezi bine, rânji Hagianu. Nu-i o cocuţă.

Contabilul apăsă:

— Poate face faţă oricărei situaţii. Nu-i e teamă de un revolver…

Asediat de priviri, Iacobescu izbucni într-un râs dispreţuitor:

— Boilor!

Diamantopol ridică greu o mână:

— Am omis să vă spun ceva. De fapt să precizez: Diavolul Alb ştie să piloteze.

— Atunci, lângă Heidelberg, când poliţia era gata să-l prindă, a urcat într-un avion particular de o persoană, pe care l-a condus singur.

Săriră toţi de pe scaun. Privirile li se aprinseră, le tremurau buzele. Au râs, au plâns isteric. Respirau precipitat, incapabili să-şi stăpânească emoţia.

— Asta înseamnă…

După coşmarul atâtor ore, se îndoiau, încă nu le venea să creadă, îşi agăţaseră ochii plini de speranţă de silueta respingătoare a infirmului. Nu, Diamantopol nu minţea. Exista deci încă o nădejde.

— Vă… vă daţi seama? Avem o şansă nesperată! bâlbâi Oprişan cu spume la gură ridicându-şi pumnii încleştaţi.

Expresia era ciudată: triumf şi încă ceva. Aerul acela răzbunător pe care ţi-l dă în general o victorie neaşteptată, căzută din senin acolo unde înfrângerea, dezastrul erau demult acceptate.

— Oare e posibil? îngână doamna Hagianu. Dim, ştii… nici nu pot…

Izbucni în plâns acoperindu-şi faţa. Şiragul de perle îi alunecă din poale pe mocheta roşie. Nina Aldea privea îndobitocită bilele strălucitoare. Pieptul umflat se ridica ritmic, prizonier în bluza diafană.

— Hi! Hi! exclamă pe neaşteptate bătrânelul. Nichi merge la plimbare. Cine-l duce la plimbare?

Semăna a cântecel. Nimeni nu-l luă în seamă. Vasile Mareş se apropie cu paşi de lup. Avea privirea lacomă, dilatată. Îl smuci de umăr pe Diamantopol.

— E adevărat? Ştie?

— Bineînţeles că ştie, răspunse repede Ciolac, speriat ca celălalt să nu infirme.

Maxilarul moale i se bălăngănea ca o cârpă.

— E adevărat? repetă scriitorul.

Infirmul răspunse sec:

— Da.

Iacobescu se uită în spate. Zâmbi sardonic:

— De, părinte, cred că ai câştigat.

Iustin Făgădău privi nedumerit. Ochii inflamaţi aproape sângerau.

— Dumnezeu ţi-a ascultat rugăciunea. Vom asista la un miracol.

Preotul se închină fără să răspundă.

Dimitrie Hagianu îşi slăbi nodul cravatei. Întrebă, holbându-şi ochiul fără monoclu:

— De ce n-ai spus-o de la început?

— Chiar! se miră Oprişan.

Îşi surprinse gâtul gol şi se împachetă repede, pipăind convulsiv dopurile de vată din urechi.

— Trage, domnule! Avioanele astea sunt o porcărie. Voi reclama! E posibil?!

Aveai impresia că se şi vede la sol, viu şi nevătămat, dând buzna într-un birou, făcând scandal.

— Repet, nu înţeleg de ce ai tăcut? insistă Hagianu.

Nevastă-sa încercă să-l tempereze:

— Te rog…

Diamantopol vorbi fără să se întoarcă.

— De ce a tăcut *el*? Ore întregi am aşteptat să reacţioneze într-un fel. Să…

Se opri brusc. Val Iacobescu tresări. Spuse încet:

— Să se desconspire. Asta ai vrut să spui?

— Fireşte.

— E limpede!

Hagianu îl privi iute:

— Înţeleg… Hm, a dracului treabă!

Tăcu muşcându-şi buzele.

— În sfârşit! interveni Oprişan, nu are importanţă. Chestia e să ne grăbim!

Chipul de şoarece era schimonosit de nerăbdare, îl luă de braţ pe Mareş uitând cu desăvârşire că abia cu două ceasuri în urmă dorise să-l omoare. Celălalt părea de piatră, îl privea orb.

Ciolac interveni practic, bâlbâindu-se de emoţie:

— Mai sunt 65 de mi… minute!

Economistul abandonă haina lui Mareş, foindu-se agitat:

— 65 de minute! Ce naiba aşteptaţi? Fiecare clipă e preţioasă!

— Noi ne grăbim! Problema e dacă şi el e dispus să se grăbească, constată caustic Val Iacobescu.

— Ce vrei să spui?

Ciolac rămăsese cu gura căscată. Amuţiseră toţi cu ochii la caricaturist, Iacobescu se uită interogativ la Diamantopol. Infirmul încuviinţă obosit:

— Da, vorbeşte dumneata.

Caricaturistul luă o gură de coniac.

— Chestiunea e simplă! Acceptând să salveze avionul, Diavolul Alb se denunţă automat, ipso facto!

— A! făcu uşurel Elena Hagianu.

Ceilalţi îi urmăreau consternaţi. Ciolac întrebă cu gura uscată:

— Ce ips…? Vorbeşte, domnule, româneşte!

— Imbecilule! ţipă scos din fire Iacobescu. Cuvântul acesta îl ştii, sunt convins, nu e prima oară în viaţă când îţi este adresat! Ne scapă pe noi, şi după cinci minute Diamantopol îl predă primului poliţist!

— A!

— Al dracului de greu pentru capul tău pătrat! Erai parcă mai isteţ când calculai şansele lui maică-ta.

— Mă întreb dacă ceaţa nu s-o fi împrăştiat, declară senină Miss Dorothy James-Porter. Mi-e atât de neplăcut să întârzii! Frau Dagmar Schultz se va nelinişti, fără îndoială. Mă aşteaptă cu cina. Prepară nişte brioşe minunate. Tot secretul e să le ţii exact douăzeci şi nouă de minute în cuptor. Nici o secundă mai mult, niciuna mai puţin, se servesc fierbinţi cu compot de vişine. Anul trecut…

— Cât e ceasul? întrebă agitat Oprişan.

— Poftim! Iar a început! observă caricaturistul ridicându-se ameninţător: Dacă mai întrebi o singură dată, îţi dau cuvântul meu.

Iustin Făgădău interveni calm:

— Liniştiţi-vă! Totul se va sfârşi cu bine, sunt sigur!

— Eşti sigur! râse Iacobescu. Nu i-a fost greu ticălosului să trimită la moarte mii de oameni, şi o să se împiedice acum de zece amărâţi?

— Cu o condiţie, constată Hagianu. Să aibă altă şansă de scăpare. Ori, refuzând să piloteze avionul, va muri odată cu noi. Adică se va sinucide. Adăugă enigmatic: Spune-mi, te rog, domnule Iacobescu, sinuciderea a intrat vreodată în calculele dumitale?

Caricaturistul ridică din umeri.

— La urma urmei, puţin îi pasă! Oricine ar prefera soluţia asta decât să fie plimbat în cuşcă de sticlă, scuipat, hulit ca până la urmă să ajungă tot acolo.

— Am impresia că dumneata îţi pledezi propria cauză, declară Pantelimon-Ciolac.

— Eu am impresia că madam Ciolac, care e o intuitivă, îţi va depune floricele lângă fotografie cu cel puţin jumătate de oră înainte de a fi cazul!

— Domnule! Nu permit!

— Uitaţi-vă la el! Iar îl dă personalitatea afară din casă. Îl privi cu admiraţie ostentativă: Eşti formidabil! Cum dracu' n-ai făcut carieră?

Mareş trase adânc din ţigară:

— Ai vreo propunere?

— Da, făcu Iacobescu calculându-şi pauza. Să jucăm bâza…

— Încă 59 de minute! anunţă Ciolac, ignorând fulgerele din ochii caricaturistului.

Dimitrie Hagianu se propti în faţa infirmului:

— Nu crezi c-ar fi momentul să te hotărăşti?

Diamantopol privi de jos în sus silueta înaltă ameninţătoare. Spuse rece:

— Sunt ani de când m-am hotărât.

— Adică în momentul în care aterizăm…

— Voi alerta imediat poliţia, oamenii. Nu vreau să vă mint. De altfel *el* ştie treaba asta. O ştie foarte bine.

— E ridicol!

— Din punctul dumitale de vedere, cred că da.

Hagianu îşi înfipse unghiile în carne:

— Ne trimiţi la moarte cu sânge rece!

— Nu eu vă trimit. E la latitudinea lui să vă salveze.

— Dar nu poate s-o facă din cauza dumitale! Ce dracu', ecuaţia e simplă!

— Extrem de simplă.

— Atunci? Trebuie să crăpăm cu toţii ca să-ţi satisfaci dumneata ambiţiile?

Doamna Hagianu se apropie împleticită. Rochia tocită la poale, demodată, atârna pe trupul sfrijit. Monturi mari deformaseră pantofii escarpen ţesuţi la încheieturi. Se agăţă de mâneca bărbatului:

— Dim, te implor, nu te enerva. Nu are rost…

Hagianu îşi eliberă braţul. Scrâşni:

— E un act îngrozitor!

— O crimă! se asocie Anton Oprişan.

— Mi se pare amuzant că tocmai dumneavoastră îmi daţi lecţii de morală, zâmbi liniştit Diamantopol.

Nina Aldea îşi trecu mâna peste frunte.

— Ce coşmar, Dumnezeule!

Pantelimon-Ciolac îl luă pe infirm de după umeri vorbindu-i cu duhul blândeţii:

— Dumneata, nu-i aşa, eşti un om inteligent, excepţional aş zice, cu bun simţ, cu… mă rog… Tot o să-l găseşti până la urmă. De ce numaidecât azi trebuie rezolvată problema când, nu-i aşa, sunt în joc vieţile noastre. O să plătească, te asigur. Nu există faptă fără răsplată.

— Cam târziu ţi-ai adus aminte de chestia asta, constată caricaturistul. Ştiu că ai tupeu!

Ciolac îl ignoră:

— Grăbeşte-te! Au mai rămas 57 de minute!

— 57 de minute! repetă ca un ecou stewardesa.

Hagianu îşi umezi buzele:

— În fond ai aşteptat douăzeci şi opt de ani de ani. Ce mai contează o săptămână sau chiar o lună?

Diamantopol clătină hotărât capul:

— Nu-l voi mai găsi niciodată! Din 1960, pierdusem orice nădejde. Am continuat să acţionez în virtutea unui principiu, dar nu mai speram. Este un prilej unic. Nu-l pot scăpa.

— Dar ce câştigi dacă murim cu toţii? strigă Ciolac. Ne-ai împuiat capul că vrei să-l dai pe mâna justiţiei. Cum ai s-o faci, după ce ne prăbuşim?

— Am dorit-o într-adevăr, oftă infirmul. Nu s-a putut. Acum vreau un singur lucru. Să nu scape! Să plătească!

Nichita Dumitrescu izbucni în plâns.

— Nichi vrea la plimbare… la plimbare.

— Acest gentleman suferă, se foi neliniştită englezoaica. O ceaşcă bună de lapte cald i-ar face foarte bine. E un

calmant excelent.

— 56 de minute! anunţă Ciolac.

Economistul Oprişan se ridică:

— Îţi baţi joc de noi? Ce vină am eu?

— Niciuna, fireşte. Cel puţin în cazul de faţă. Despre asemenea vinovăţie vorbeai, nu?

Hagianu îşi pierdu cumpătul. Răcni scos din minţi:

— Cum poţi să sacrifici zece vieţi de dragul unei idei fixe? Nu ai dreptul! Te lăudai că experienţa doctorului Potra nu a avut nici un efect asupra dumitale. Minţi! Ne ucizi cu sânge rece!

Infirmul, livid la faţă, declară abia muşcându-şi buzele:

— Domnule Hagianu, nădăjduiesc din toată inima că nu-ţi dai seama ce vorbeşti.

— Mă rog… În sfârşit, dacă dumneata nu mai ai ce aştepta de la viaţă…

— Am! Sunt decenii de când aştept clipa când voi putea împlini dorinţa, ultima dorinţă a miilor de nenorociţi arşi în crematorii. Fiecare clipă pe care ucigaşul o trăieşte, le pângăreşte memoria. Să plătească! Şi dumneavoastră îmi cereţi să-l las? Pot să-l las?

Deodată se auzi un schelălăit jalnic. Un plâns ciudat, venit parcă din altă lume. Tresăriră înspăimântaţi.

Miss Dorothy James-Porter ţinea în braţe un căţeluş de lapte.

— Bietul micuţ s-a trezit. L-am găsit într-un parc din Bucureşti. O rasă interesantă. Priviti-i doar urechiuşele.

Se uitau la ea stupefiaţi, incapabili să deschidă gura.

Ciolac anunţă:

— Încă 55 de minute!

Elena Hagianu surâdea unui gând. Clepsidra din casa bunicului… Stătea în birou, lângă tabla de şah cu figuri din argint masiv. Regele, bust de împărat roman, nebunii pleşuvi, cu expresii dramatice… O piesă unică. Revăzu cutiile mari de ţigări *Coroana*, ceştile de ceai din porţelan

englezesc, miezul trandafiriu al sugiucului, inhală parfumul dulce de sulfină şi iasomie al dimineţilor de iunie. Totdeauna iubise luna iunie. E o desăvârşire în dimineţile acelea înalte, cu sonorităţi de cristal, care te îmbată. Nu e rozul abia îmbobocit al lui mai, nici mirosul de zambilă din duminica Paştelui al lui aprilie, nici aurul greu, roşu, al lui august. Iunie are lumină, puritate, transparenţă. Le regăsise la Roma, în pânzele lui Rafael. Rămăsese cu imaginea unui paradis în etern cireşar.

O trezi glasul lui Hagianu:

— Dumneata ce spui, părinte?

Făgădău îşi miji ochii injectaţi:

— Să ne rugăm…

Celălalt dădu din mână agasat, Iacobescu mârâi:

— E în sfârşit cazul să fim serioşi.

— Omul acela se va îndupleca, articulă nesigur preotul.

Ciolac, cu ochii pe ceas, incapabil să se uite în altă parte, rosti spart:

— 51 de minute!

Panica lui Oprişan spori. Îl zgâlţâi pe Mareş:

— Auzi? 51 de minute! Sunteţi nebuni?

Scriitorul, impasibil, n-avea reacţii. Era cu neputinţă să-ţi dai seama la ce se gândeşte. Englezoaica îşi consultă chipul searbăd în oglindă. Satisfăcută, băgă pudriera în poşetă şi înfoindu-şi panglica de la gât, declară importantă:

— Mi s-a întâmplat ceva asemănător la Philadelphia. Din cauza zăpezii, nu puteam ateriza. Va trebui să iau o cameră la hotel. La ora asta… Frau Dagmar Schultz va fi cât se poate de afectată. N-aş vrea s-o considere drept un afront.

Val Iacobescu o scrută lung. Mormăi pe gânduri:

— Cred totuşi că va trebui să-i spunem.

— Ce să-i spui? se interesă Oprişan.

— Cum stă chestia.

Desenă cu mâna în aer un picaj brusc. Hagianu săltă din umeri:

— Speri să-ţi dea vreo idee?

— Are dreptul să ştie. Completă apăsat: Acum!

— 50 de minute! răsună glasul lui Pantelimon Ciolac.

Nina Aldea începu să râdă isteric.

— Atât ne-a rămas, 50 de minute! Cât un film de scurt metraj. Cât o şedinţă de dragoste! De două ori 25… Poţi să le desfaci în secunde! Apoi… moartea.

— Taci! ţipă Oprişan astupându-şi urechile. Începu să tremure: Taci, nu mai suport!

Val Iacobescu aşternu câteva cuvinte pe o bucată de hârtie. Reflectă şi mai adăugă o frază pe verso. Întinse biletul englezoaicei.

Femeia mângâia căţeluşul. Surâse convenţional şi începu să citească. Dintr-odată, pe faţă i se aşternu stupoarea. Ochii holbaţi păreau gata să-i iasă din orbite. Gura încremenise crispată arătându-i dinţii saxoni, mari, puţin repeziţi înainte. Se uita buimacă la Iacobescu, paralizată, incapabilă să mai respire.

Pantelimon-Ciolac îi urmărea reacţiile cu un zâmbet urât. Îşi desprinsese în sfârşit privirea de pe cadran uitând să anunţe minutul.

Şopti sufocată:

— E imposibil! Nu pot să cred…

Miss Dorothy James-Porter mototoli spasmodic biletul lui Iacobescu, îl desfăcu iar, îl netezi mecanic. Ochii îi căzură pe ultima frază, scrisă pe verso. Citi cuvintele şi începu să respire agitată, privind în jur. O privire nouă. Culorile îi reveniră. Exclamă uşurată, mângâind nervos căţelul:

— O! Dar e foarte simplu! Extrem de simplu!

Oamenii o observau încordaţi, Iacobescu rânji spre Hagianu:

— Mi se pare că ai intuit. Are o idee.

— Foarte simplu, repetă înflăcărată englezoaica. Dacă am înţeles bine, acest biet gentleman – arătă spre Diamantopol – caută pe cineva. Cum ar face Interpolul. Nu-i aşa? Celălalt ştie să conducă avionul. Ne poate salva, dar atunci va fi predat poliţiei de către dumnealui, pentru a răzbuna

moartea camarazilor. O, mi se pare odios! Nu-i o răsplată demnă de nişte gentlemeni.

— Ce cârâie? se interesă Ciolac.

Dim Hagianu făcu un semn cu mâna.

— Recapitulează.

— Consideraţi, zâmbi subţire Diamantopol, lipsit de eleganţă să-l denunţ pe Diavolul Alb după ce ajungem la sol?

— Categoric! decretă Oprişan.

— Scăpându-ne pe noi de la moarte, argumenta englezoaica, va recompensa cu vârf şi îndesat tot ce a făcut rău înainte. Merită iertarea noastră. O, de asta sunt sigură!

Hagianu o întrerupse agasat:

— Diamantopol nu e de acord. Completă bombănind în româneşte: Bate câmpii idioata! Pierdem vremea de pomană.

— Dim!

Caricaturistul se interesă sarcastic:

— Ai ceva mai important de făcut?

— Oh, trebuie convins, gesticulă femeia. Eu…

— Degeaba, nu vrea! Înţelegi? Nu vrea! Îl dă imediat pe mâna poliţiei.

Miss Dorothy James-Porter se încreţi. Apoi ochii i se pironiră asupra lui Diamantopol. Ceva ca o flacără roşie îi străfulgera. Ridică până în dreptul obrazului căţeluşul alb şi se lipi de el. Spuse răspicat:

— Chestiunea se schimbă radical. Bietul fugar nu va consimţi să piloteze, indiferent de promisiuni. Această vânătoare care durează de atâţia ani va împiedica orice om de bun simţ să-şi descopere obrazul. Cine-l poate asigura că mister Diamantopol este un gentleman?

— Aşa e, domnule! observă Hagianu. Formidabil! Ne-am răcit gura de pomană.

— Adică? întrebă nedumerit Oprişan.

— Adică una vorbim şi alta facem. E clar? Poate să-mi jure până în pânzele albe! De unde ştiu eu că ajunşi jos, n-o

suceşte?

Englezoaica zâmbi pe gânduri:

— Atât timp cât mister Diamantopol se află printre noi, partida e pierdută. Există deci o singură soluţie.

Iacobescu o privi iute. Întrebă gâtuit:

— Care?

Femeia îi privea buzele:

— Să-l ucidem.

Capitolul XVIII

STUPEFACŢIE

Încremeniseră. Se uitau la englezoaică îndobitociţi, ca la un animal ciudat, apocaliptic. Figurile rigide exprimau spaimă, uluială, repulsie. Nu se auzea nici o şoaptă, nici un suspin, îşi ţineau respiraţia. Tăcere de moarte tăiată în bucăţele de clănţănitul argintiu al foarfecelui. Nichita Dumitrescu decupa un peşte uriaş.

Ciolac, cu gura deschisă, îşi repezise capul înainte. Doamna Hagianu strângea îngrozită decolteul în formă de inimioară. Oprişan nu mai clipea. Val Iacobescu, în sfârşit tulburat, înghiţi în sec.

Miss Dorothy James-Porter părea că se simte foarte bine. Ţinea căţelul într-o mână iar cu cealaltă îşi netezea mecanic rochia cafenie. Iustin Făgădău o privea îngrozit, cu ochi umezi. Brusc, Nina Aldea sări în picioare şi, verde la faţă, se precipită spre cabinetul de toaletă. În fugă, îl izbi pe Mareş. Scriitorul nu băgă de seamă. Se uita hipnotizat, fără suflu, la englezoaică.

Dimitrie Hagianu îşi reveni primul:

— Mda…

— Ce oroare! îngână nevastă-sa. Cum poate cineva…

Îi aruncă o privire furişă, jenată, lui Diamantopol. Pe buzele infirmului încremenise un surâs stins. Părea complet detaşat, dar trist, sfâşietor de trist.

— V-aş rămâne îndatorată, domnilor, declară senină Miss Dorothy James-Porter, dacă v-aţi decide să priviţi chestiunea cu luciditate şi păstrând simţul proporţiilor.

Iacobescu, răvăşit, aruncă sticla de coniac goală. Scuipă:

— Odios! În viaţa mea n-am auzit ceva mai murdar. Mi-e silă! Izbi cu călcâiul în cioburile de sticlă şi răcni: Mi-e silă!

— Teribil! exclamă Oprişan. Ce-a putut să-i treacă prin cap…

Nina Aldea se întoarse cu paşi împleticiţi. Îşi spălase obrazul. Arăta îngrozitor de palidă. Se lăsă să cadă pe un fotoliu:

— Femeia asta e o bestie! Se cutremură: După tot ce-a suferit, după toată tragedia…

— Uite, frate, observă filosofic Ciolac, unui român nu i-ar fi trecut aşa ceva prin cap.

— Fireşte, orientali! comentă Hagianu. Moi! Fleaşcă! Una două, pipi pe ochi şi acatiste la biserică.

— Mai bine. Există un Dumnezeu.

— Zgripţuroaica dracului! ţipă Oprişan. Cu o mână gâdilă javra aia, cu cealaltă ucide.

Miss Dorothy James-Porter îşi ţuguie buzele:

— Orice om de afaceri din City poate demonstra că uneori trebuie să sacrifici 5 lire pentru a salva 500.

— Ce v-am spus? râse Hagianu. Morala: simplă operaţie bancară.

— Cum puteţi fi atât de crudă? N-aveţi nici un pic de inimă?

Englezoaica îi sesiză atitudinea ostilă şi o măsură dispreţuitoare:

— Fetişcană fără minte!

Iustin Făgădău îşi descleştă mâinile:

— Dumnezeu nu va îngădui niciodată o astfel de crimă.

Iacobescu privi în jur apoi clătină din cap:

— Dumnezeu a îngăduit, neîngăduit de multe!

Se împărţiseră în două tabere. Instinctiv, fără premeditare, manifestându-şi simpatia fată de soarta lui Diamantopol, oamenii se grupaseră în jurul lui. Miss Dorothy James-Porter rămăsese izolată. Mângâia fără încetare capul căţeluşului, aruncându-le priviri piezişe. Neutru, Nichita Dumitrescu adormise, înconjurat de un maldăr de hârtii.

Domnea o atmosferă de surescitare, un soi de satisfacţie febrilă, nervoasă. În ochi le sclipea mulţumirea de sine, comentând incidentul păreau să se felicite reciproc şi în primul rând pe ei înşişi pentru atitudinea de înaltă ţinută morală, pentru jertfa lor. Depăşiseră ispita şi pentru asta plăteau un preţ unic, plăteau cu propria lor viaţă.

— Încerc un sentiment extraordinar, îi spuse Ciolac economistului. Niciodată nu m-am simţit atât de pur – căută emoţionat – de fericit…

Oprişan încuviinţă dând din cap. Fularul îi alunecase dar perspectiva unei răceli părea să nu-l mai preocupe.

— Ai dreptate. E ceva cu totul nou. N-aş fi recunoscut-o înainte, dar poate… În sfârşit, nu m-am gândit în viaţa mea la altcineva. Singur, veşnic burlac…

— Eu am familie, spuse contabilul înghiţindu-şi saliva. Şi ce folos? Am tras ca o vită. Nu tu concediu, nu tu restaurant. Stăteam în Bucureşti pe 40 de grade. Copiii au ieşit oameni, sunt licenţiaţi toţi, dar… parcă se putea şi altfel. Cum spuneai dumneata… N-aş fi recunoscut-o în ruptul capului. În viaţa mea n-am dat o bucată de pâine unui cerşetor. Când a murit socru-meu, n-am făcut pomeni. Ne-a huiduit lumea. Da, se putea şi altfel…

Pieptul sfrijit al economistului sălta zbuciumat. Nu-l auzea pe Ciolac. Ochii mici ai acestuia rătăceau în trecut, contabilizau:

— Acum îmi pare rău. Sincer. Banii ăia… Nici măcar nu m-am bucurat de ei. La treizeci de ani, mama a rămas văduvă. A fost al doisprezecelea copil al unei familii bogate. Averea au luat-o fraţii mai mari. Când se căsătoreau ei,

mama era un copil. Părinţii credeau că până o ajunge de măritat, or să strângă alte acareturi. N-au mai apucat. Au murit de febră tifoidă. Şaptesprezece ani s-a judecat mama cu fraţii ca să pună mâna pe ce i se cuvenea. Nu pot să spun c-am dus-o prea greu. În orice caz, nu penibil. Dar ce însemna în copilăria mea chiria unei case, nişte bijuterii de familie şi câteva mobile mai acătării! M-a crescut în cultul bogăţiei. I-am preluat deviza. „Banii, ăştia ţi-s paşaport în viaţă!“ Asta nu are nimic de-a face cu avariţia. Când m-am văzut cu douăzeci şi cinci de mii de dolari, credeam că l-am apucat pe Dumnezeu de-un picior. Da, bani blestemaţi.

Acum zece ani, încă puteam să mă însor. O nefericită, una Angela. Funcţionară, divorţată, cum sunt cu miile în Bucureşti. Vârsta critică, 40-45 de ani, ştearsă, gospodină, coafor săptămânal, rochiţe bunicele, inel de aur gol pe dinăuntru, garsonieră cât o cutie de chibrituri, telefon şi televizor, o mie cinci sute pe lună, economii la CEC. Speriată că vine bătrâneţea, speriată de singurătate, dezamăgită de primul soţ, pe undeva regretându-l.

Angela asta ar fi dat orice să se mărite. O înnebunea odaia pustie, invidia orice femeie întâlnită pe stradă cu o plasă plină din care ies sticle cu ulei, margarină, morcovi, pungi de zahăr şi orez. Însemna că are o gospodărie a ei, înţelegi, un bărbat şi copii pentru care să robotească. Nenorocita n-avea ce face cu timpul liber. Venea de la serviciu şi începea să plângă, îi era teamă de azil, de concedii searbăde la Govora şi Sovata, de duminici lungi, apăsătoare, când nici măcar telefonul nu sună.

— De ce nu te-ai însurat cu ea? întrebă Ciolac.

— M-am obişnuit să trăiesc singur. Şi nu mă interesau actele de caritate. Am tabieturile mele, sunt cam bolnăvicios din fire, mă îngrijesc, la două săptămâni îmi pun ventuze pentru orice eventualitate, beau în fiecare zi ceai de sunătoare. Protejează ficatul… În fine, nu ştiu cum ar fi văzut ea toate astea. Acum, îmi pare rău.

— Ai mai întâlnit-o?

— Da, în vară. Pe Griviţei. Schimbase Fram-ul cu un Zil. Asta-i tot ce i se întâmplase în ultimii zece ani…

Economistul rămase pe gânduri. Semăna cu un şoarece singur, trist. Şopti:

— Nimic… Nimic…

Ciolac îşi privi instinctiv ceasul. Constată firesc:

— Încă 40 de minute!

Celălalt ridică din umeri. Repetă absent:

— Nimic…

Faţa lui Iustin Făgădău era scăldată în lumină. Privea transportat, undeva sus, deasupra capetelor oamenilor. Bolborosi cu mâinile împreunate peste crucea de la piept:

— Dumnezeu n-a îngăduit încă o fărădelege. Ne-a arătat chipul, alungând ispita. Tot ce-a fost păcat s-a alungat din inima noastră. Cu suflete neprihănite ne vom înfăţişa Lui. Sunt fericit că mi-a fost dat să trăiesc această zi.

Nichita Dumitrescu se trezi brusc. Visase probabil ceva căci începu din senin să cânte războinic, cu mâna dusă goarnă la gură:

— Tu-tu-tu-tu-tu!

Elena Hagianu se strânse lângă bărbatu-său:

— Bietul bătrân, el e fericit. Am să-ţi spun ceva. Mi-a fost grozav de frică. Acum sunt liniştită.

— Îmi pare bine, răspunse plictisit Hagianu.

— Auzisem mereu că… înainte de asta, pogoară o linişte. Natura… Aşa cum după ce ai îmbătrânit, nu-ţi mai e groază de bătrâneţe.

— Mie mi-a fost tot timpul.

— O, Dim, râse Elena Hagianu, tu n-ai fi fost niciodată bătrân. Îl privi plină de duioşie: N-ai fi fost nici la o sută de ani.

— Cine mai trăieşte azi o sută de ani…

— *Tante* Mathilde împlinise nouăzeci şi şase. Dacă nu era gripa din ’57, o mai ducea. A rămas lucidă până-n ultima

clipă. Mă ţinea de mână. Îi era teamă să moară, îi părea rău. „Dacă aş şti că după mine nu mai e nimic, mi-ar fi mai uşor.“

— Altă lume îngână absent Hagianu.

— Într-adevăr... Spune-i azi cuiva că în toată viaţa ei n-a pus o singură dată piciorul pe caldarâm – cupeu sau automobil – că n-a vorbit niciodată cu cineva care nu-i fusese prezentat...

— Feudală!

— Ştiu, Dim, dar nu era vina ei. Aşa a fost crescută. Şi pe urmă, avea atâta stil... Cu câtă eleganţă servea ceaiul! Inegalabilă! Şi mersul de regină...

Hagianu se strâmbă:

— Asta nu l-a împiedicat e bărbatu-său s-o părăsească.

— E un destin, Dim. Iar acum... Glasul i se frânse: Nu se putea altfel. Omul acesta, Diamantopol, a suferit îngrozitor.

Hagianu nu răspunse. Nevastă-sa îl măsură câteva clipe cu ochi miopi. Întrebă încet:

— Nu-i aşa, Dim?

— Da, oftă celălalt ridicându-se. Aşa e. Nu se putea altfel.

— Nimic! exclamă pe neaşteptate Vasile Mareş împroşcând cu salivă.

Ochii recăpătaseră expresia lucidă:

— Nimic! Ăsta-i bilanţul! Cu asta ne alegem şi eu, şi dumneata. Am umblat cu limba scoasă după un scaun în galeria celebrităţilor. Am şi ucis pentru asta. Ei şi? Oare Shakespeare aude în groapa lui, osanalele urmaşilor? Posteritatea înseamnă ceva doar pentru supravieţuitori! Ce farsă lugubră! Parcă am fost legat la ochi. Se uită la infirm rostind încet: Lucrurile astea nu ni le spune nimeni.

Nina Aldea se ghemui lângă doamna Hagianu. Părea complet doborâtă. Buclele desfăcute îi atârnau în laţe umede pe lângă obrajii livizi.

„Ce tânără e!“, gândi bătrâna. O privi plină de compasiune:

— Ce se întâmplă, fetiţo?

Stewardesa nu răspunse.

— Ţi-e greu, ştiu, ne e greu şi nouă. Spun prostii, dar peste… Elena Hagianu ezită: Peste o jumătate de oră, nimic nu va mai conta.

Fata dădu din umeri.

— Altceva… Glasul era răguşit: Sunt sfârşită şi nu mă pot dumeri. În două zile s-au întâmplat atâtea… Mai mult decât într-o viaţă. Fana… Înghiţi în sec: Arestarea ei, moartea lui, şi acum noi… Ceasurile astea… Poate am înnebunit.

— Gândeşte-te la bietul nenorocit. Arătă cu bărbia spre Diamantopol: Ce a însemnat existenţa lui? Gândeşte-te bine. E aproape tonică.

— Tonică?!

— Da, draga mea. Nu s-au inventat vreodată suferinţe mai mari decât cele prin care a trecut el. În locul lui, aş fi preferat moartea de o sută de ori, de o mie de ori. Desigur, eu n-am fost niciodată o Jeanne D’Arc.

— Nici eu, şopti rătăcită Nina Aldea.

— Cu atât mai mult. Încearcă să-ţi închipui că ai fost scutită de un întreg şir de tragedii. E un efort de imaginaţie dar uneori o moarte timpurie sau oportună poate reprezenta un cadou divin. N-ai auzit de atâtea ori în jurul dumitale: „mai bine murea înainte să…“ Oftă: Oare ne-a rămas altceva?

Stewardesa aruncă o privire spre infirm. Se uita în noaptea de dincolo de hublou şi nu i se vedea faţa. Trupul inert semăna mai mult ca oricând cu o cârpă.

— Nu, nu ne-a rămas. Dar măcar Diamantopol… El, s-a ales cu ceva?

Elena Hagianu clătină capul:

— El singur o ştie. A visat să facă justiţie, o compensaţie răsunătoare. Se mulţumeşte acum doar cu principiul. Zâmbi: Şi cu noi, poate. Suntem toţi alături de el.

Tăcu îngândurată. Spuse într-un târziu, fără să-şi dea seama dacă Nina Aldea o ascultă sau dacă se mai afla lângă ea.

— Toată viaţa am crezut în oameni. Nu m-am înşelat.

Iacobescu pocni din buze:

— Fleacuri! Eu nu m-am luat niciodată în serios.

— Îţi place să pari aşa. În fond, eşti altfel. Poate cel mai bun dintre toţi.

Caricaturistul începu să râdă:

— Te înşeli, zău te înşeli. N-am făcut nimic în viaţă. M-am distrat doar cât m-au ţinut puterile. Un singur lucru pentru care mă pot felicita: i-am lăsat şi pe alţii să trăiască. În sens vulgar, sunt un epicurian de duzină. Nici un act de eroism în şaizeci de ani. Ăştia, în felul lor, sunt nişte martiri. Au luptat pentru ceva, au construit, au zămislit. Copii, bătaie de cap… Mii de chestii care-ţi umplu viaţa, îţi apasă umerii. Eu, de când mă ştiu, am avut doar grija mea. M-am amuzat, am răscolit lumea, dacă într-o zi n-am avut chef să mă scol din pat, nu m-am sculat, dacă mi-a căşunat să stau o vară întreagă la Constanta şi să mă uit după fâşneţe, aşa am făcut. Munca mea a fost o jucărie. Poate, zic poate, aş fi izbutit mai mult dar n-am avut timp. Arta serioasă nu se împacă cu vânzoleala pe toate meridianele globului. Aia cere studiu, eforturi, încercări. M-am prostituat la modul cel mai rentabil. Caricaturi, afişe, reclame. Rahaturi!

Diamantopol îl măsură curios:

— Regreţi?

— Deloc. În artă nu există rataţi ci doar lipsă de vocaţie. Dacă ar fi fost într-adevăr, ceva de capul meu, dacă aş fi avut ceea ce în general se numeşte foc sacru, încremeneam într-un atelier cu pensula în mână. Nu-mi mai ardea nici de crocodili, nici de fluturi exotici. Mi-am urmat chemarea şi nu-mi pare rău. Am avut noroc. Până şi cu nevastă-mea am nimerit-o. M-am însurat la patruzeci şi cinci de ani. E ingineră. Niciodată nu mi-a cerut mai mult decât aş fi fost în

stare să-i dau. M-a luat aşa cum sunt şi ne-am înţeles admirabil.

— Probabil aşa arată fericirea.

— Hm! ricană Iacobescu. Asta aduce puţin a suficienţă. Nu ştiu dacă sunt fericit. În orice caz, mă accept fără convulsii de conştiinţă. Cum spuneai dumneata, e o chestie să împlineşti şaizeci de ani şi să poţi afirma c-ai dus-o grozav de bine. Providenţa a făcut destul pentru mine. Aş mai fi dorit să trăiesc 10-15 ani, e adevărat, dar nu poţi miza la infinit pe acelaşi număr. Îngerul meu păzitor, pe unde o fi, s-a plictisit probabil şi el.

Infirmul zâmbi:

— Esenţial e că nu ţi-e teamă. *Acum*.

— De ce mi-ar fi teamă? De judecata divină? Chiar dacă ar exista, sunt înaintea mea alte dosare pe rol, mult mai consistente. Esenţial e altceva: n-am regrete. N-am lăsat, acolo jos, nimic neterminat. Rânji: Pentru că n-am început nimic… Dar nu asta vroiam să spun. Şi nu despre mine.

Se uită la Ciolac şi la Oprişan:

— Ca să fiu sincer, încerc o mare surpriză. Credeam că mă pricep la oameni. Ăştia doi m-au dat peste cap.

Diamantopol surâse neutru:

— Mda…

— Trebuie să recunoşti, e un succes formidabil, nesperat! Ai toate sufragiile de partea dumitale. La urma urmei, toţi sunt gata să moară de dragul unei idei care nici măcar nu le aparţine.

Infirmul îşi ridică încet pleoapele:

— Oare?

Capitolul XIX

PLEDOARIE PENTRU CRIMĂ

Miss Dorothy James-Porter lăsă căţeluşul pe fotoliu apoi cu gesturi largi îşi privi ceasul care-i atârna la gât. Exclamă tare:

— 37 de minute!

Ceilalţi tresăriră.

Pe buzele caricaturistului se înghesuiră cuvinte groase, birjăreşti. Femeia cu gura ţuguiată şi căţelul alături, un ghem alb, viu, era odioasă. Sugera o figură aproape clasică. Altădată, soţii Hagianu sau Val Iacobescu s-ar fi amuzat contemplând-o discret. O englezoaică şuie, între două vârste, a cărei copie o poţi întâlni în aproape toate metropolele de interes turistic, în hoteluri de mâna a doua. La Cairo, la Roma, la Paris sau pe puntea unui transatlantic, plimbând cu importanţă o existenţă fără importanţă, inventându-şi ţeluri, lozinci, drapele fluturate pătimaş. O doamnă care-şi aşteaptă victimele întinsă într-un şezlong, pentru a le vorbi pe nerăsuflate de lady M. sau Sir Arthur, de mister Midleton, trecând apoi repede la verişoara Mary şi vecina ei, bătrâna doamnă Hastings. Afirmaţii excentrice, năucitoare, de genul: „Mister Edwards a murit plin de demnitate la optzeci şi nouă de ani, după ce înainte s-a pieptănat cu cărare. Nimeni, bănuiesc, nu poate pretinde mai mult“, lasă interlocutorul cu gura căscată. Omul încearcă vag să înţeleagă despre ce este vorba. Nu

izbuteşte, scutură din cap, cere un whisky dublu şi bagă o monedă în tonomat care începe să urle şi tocmai asta îi face bine.

Miss Dorothy James-Porter repetă tare:

— 37 de minute! Este momentul să vă hotărâţi!

Scotoci în poşeta de voiaj cadrilată şi scoase un flacon mic cu buşon metalic.

— Întâmplător, vă pot fi de folos. Sunt debilă, şi doctorul meu mi-a recomandat tonice. Am aici stricnină. E o doză suficientă. Chicoti: Abia am început sticluţa. Un adevărat noroc!

Ridică sus de tot flaconul ca să poată fi văzut. Diamantopol se întoarse greu. O privi lung, curios. Femeia îi suportă nestingherită privirea.

— Ce? bolborosi îngrozită Nina Aldea. Ce spui?!

— Stricnină, răspunse senină englezoaica urmărindu-i buzele. Arătă spre infirm: Acest gentleman nu se va chinui deloc. Un pahar de apă şi gata. Mult mai amabil decât o strangulare sau chiar un glonţ. Sunt procedee barbare. Am detestat totdeauna mijloacele brutale, lipsite de eleganţă.

Iacobescu rânji sinistru:

— Femeile! Aceşti îngeri căşti…

— *Mister* Diamantopol trebuie să înţeleagă. Nu are nici un sens să moară unsprezece indivizi în loc de unul singur. Un mic sacrificiu pentru care, sunt sigură, începe să fie dispus. Este doar un om cu atâta bun simţ! Iar noi nu pretindem nimic extraordinar.

— Nu-şi dă seama ce spune! interveni sufocată Elena Hagianu. E odios!

Miss Dorothy James-Porter zâmbi cu părere de rău:

— Sunt convinsă că fiecare din noi ar proceda la fel pentru prietenii săi. Dar nu toţi avem acest noroc. Calităţile noastre cele mai bune rămân ascunse pentru că nu se ivesc prilejuri. Îmi închipui ce satisfacţie trebuie să simtă mister Diamantopol. Câtă mulţumire de sine! Îl invidiez!

— E acolo otravă suficientă pentru doi, sugeră prin semne caricaturistul.

— Câtă ipocrizie! se minună Ciolac cu ochii la englezoaică.

Femeia zâmbea radios:

— Sunt sigură că dragului nostru prieten nu-i venise ideea. Ei bine, noi i-am oferit-o. Se adresă expeditivă stewardesei: Eşti atât de bună să aduci un pahar cu apă? Eu, una, am învăţat un lucru. Dacă trebuie să faci ceva, e bine să-l faci cât mai repede. Ne vom simţi după aceea extrem de uşuraţi.

Fata nu se clinti şi englezoaica o privi contrariată. Se uită apoi la ceilalţi, solicitându-le sprijinul.

Scârbit, Iacobescu îi întoarse spatele:

— E fenomenală! Pur şi simplu mă depăşeşte!

— Bestie! bâlbâi absent Oprişan cu nasul în fular.

Iustin Făgădău îşi crăpă pleoapele congestionate:

— Nu reuşesc să înţeleg. Să-ţi fie milă de un câine, de o pisică şi totodată să poţi fi atât de crud!

Miss Dorothy James-Porter rămase în expectativă câteva clipe apoi se ridică brusc şi înaintă spre grup cu un aer hotărât:

— Nutresc speranţa că m-am exprimat destul de limpede. Domnul Diamantopol are nevoie de un mic ajutor ca să plece cu conştiinţa împăcată. Dumnealui a înţeles, sunt sigură, că pe oamenii aceia morţi nu-i mai poate ajuta nimeni. În timp ce noi avem dreptul să trăim.

— Lasă-ne dracului în pace! mârâi Oprişan.

Caricaturistul surâse vag. Întâlni privirea lui Hagianu care trecu peste el, mai departe. Diamantopol rigid, aproape că nu respira.

Nichita Dumitrescu mărşăluia jalnic în culoarul dintre fotolii, târându-şi picioarele. Fularul roşu, angorat, îi flutura pe spate.

— Un mic efort, domnilor, şi totul se va sfârşi cu bine. În maximum 15 minute, vom fi din nou pe pământ.

Mareş vorbi ca din transă, cu ochi goi:

— N-am nici un interes să mă întorc.

— Cred şi eu, râse caricaturistul.

Femeia îi privi deconcertată. Hagianu îi explică cu gesturi semnificative:

— I-a asasinat pe cei doi piloţi.

— Decât să-mi petrec restul zilelor prin puşcării, continuă scriitorul, mai bine crăp naibii acum! Eu mi-am încheiat socotelile.

Miss Dorothy James-Porter rămase o clipă interzisă de argument, apoi începu să râdă nervos:

— Ce prostie! Dumnezeule mare, ce prostie! Dar ce te poate împiedica să afirmi că mister Diamantopol i-a omorât pe piloţi şi după aceea s-a sinucis? Toţi aceşti gentlemeni şi bineînţeles eu, vom confirma.

Îl privi triumfătoare.

Iacobescu căscă ochii aiurit. Desenă în aer un semn de întrebare:

— Cum vine asta?

Englezoaica izbucni într-un şuvoi de cuvinte:

— V-am explicat, doar! Vom da vina pe mister Diamantopol. Este suficient de generos pentru ca acest amănunt să i se pară un fleac. Lui tot nu-i mai pasă. Şi înţelegem cu toţii că asasinarea piloţilor reprezintă un accident. O rătăcire de moment. Nu avem de-a face cu un criminal de profesie. Îi dăm posibilitatea să se îndrepte.

— Şi cine va ucide practic? îi scrise Mareş într-o engleză foarte aproximativă.

Femeia îşi arătă dinţii până la măsele:

— Oh, sper din toată inima că mister Diamantopol va înţelege purtarea la care avem dreptul să ne aşteptăm din partea lui. Va bea singur doctoria.

— Nu cred deloc c-o s-o facă, clătină din cap scriitorul.

Dorothy James-Porter căscă ochii de parcă ar fi încercat o mare surpriză:

— Într-adevăr? În fine, suntem obligaţi să ne aşteptăm la orice. Ei bine, atunci vom trage la sorţi, francezii au o veritabilă slăbiciune pentru acest procedeu. Va aranja toată afacerea persoana care se va nimeri. Scotoci în poşetă: Cred că mai am o monedă.

— Absurd! scrise Mareş. Mai devreme sau mai târziu ceilalţi vor trăncăni.

Englezoaica îl privi lung. Exclamă dintr-odată bătând din palme:

— Am găsit! Miss Stevenson obişnuieşte să afirme: „E imposibil ca reflecţiile tale să nu ducă la un rezultat. Din nenorocire oamenii sunt destul de leneşi pentru a cugeta.“ Mă surprinde chiar că nu m-am gândit de la început. Vom participa toţi la această mică afacere. O garanţie, la care sper că nu veţi găsi obiecţii.

Mareş îşi înghiţi saliva:

— Adică?

— Dar e atât de limpede. Vom turna *toţi* stricnină în paharul lui Mister Diamantopol.

— Cum poate să le întoarcă, domnule! se minună Pantelimon-Ciolac nu fără admiraţie.

Hagianu dădu din umeri:

— Ţi-am spus eu? E plină de impulsuri nobile. Ăştia când încarcă arma, intonează psalmi şi încearcă să te convingă că Isus purta un colt 41 la şold cu care trăgea în zarafi.

Doamna Hagianu se aşează lângă Diamantopol:

— Femeia asta are o fantezie macabră! Mi-e ruşine pentru ea! Aş vrea să înţelegeţi. Eu şi soţul meu. Roşi. Pe obrazul ofilit, valul de purpură părea zdrenţuit: Vă bucuraţi de toată simpatia noastră.

Infirmul îi mulţumi din ochi. De buze îi atârna acelaşi zâmbet sceptic. Se uită discret la Mareş. Privirea nu mai era apatică. Părea înviorat. Scriitorul întrebă pentru prima oară, aparent fără interes:

— Cât o fi ceasul?

Iacobescu îl măsură circumspect:

— Ce-ţi pasă?

— Încă 35 de minute! răspunse mecanic Ciolac.

— La urma urmelor, dumneata ai o obligaţie, argumentă englezoaica în continuare agăţându-se de Mareş. Să îndrepţi ce ai făcut, să te căieşti. Oamenii aceia au avut o familie. Ai să te dedici lor.

Scriitorul zâmbi nesigur:

— E ceva. Nu-i chiar atât de lipsită de logică.

Miss Dorothy James-Porter supralicită:

— Toţi avem datorii, dar a dumitale e cea mai importantă. N-ai dreptul să fugi din faţa ei.

Puţin câte puţin, cei doi se izolaseră. Câţiva paşi îi despărţeau de grup.

— Are dreptate, bâlbâi răguşit Mareş. Le voi căuta familiile. Toată viaţa mea va dobândi un nou ţel. Da, aşa voi face…

Iacobescu se cutremură de silă:

— Credeam că eşti doar dement. Un criminal dement. Ar fi fost o scuză. Dar m-am înşelat. Eşti o canalie josnică!

Mareş se scutură instinctiv de parcă injuriile caricaturistului, concrete, îi rămăseseră pe trup.

Englezoaica se aşează mai aproape de el. Câştigase un aliat şi parcă-i era teamă să nu se răzgândească, să nu se întoarcă în tabăra adversă.

— E de ajuns un pahar cu apă. Mă surprinde că mister Diamantopol nu vrea să ne dea o mână de ajutor. Ar fi spre binele tuturor. Trebuie să faceţi un mic efort! Încăpăţânarea mi se pare în momentele acestea o comportare nestăpânită.

Iacobescu încleştă pumnii:

— Dacă nu tace, o strâng de gât!

— La urma urmelor, e un punct de vedere, ridică din umeri Hagianu. Las-o în pace să trăncănească.

Nevastă-sa îi aruncă o privire surprinsă. Rămase cu gura uşor întredeschisă. Pe buzele lui Diamantopol, zâmbetul se

accentuă.

Oprişan îşi strânse haina în jurul trupului:

— Evident, o simplă opinie. Aşa au fost crescuţi, duri, ştiu să taie în carne vie.

— Negustori, domnule, observă Ciolac. Au, nu-i aşa, simţul valorii. Ăştia operează matematic, cu creionul în mână, fără chestii sentimentale. Tat-su să fie, la o adică, şi ţi-l execută. Nimeni nu-i aplaudă, fireşte, e o chestiune de mentalitate pe care noi o înţelegem, fără îndoială, mai greu.

Făgădău îşi pipăi crucea de la piept. Rosti deprimat:

— Poate că ne-am bucurat prea devreme. Rugăciunea noastră.

— Ce mai aşteptaţi? Glasul englezoaicei îl acoperi: În curând vom fi unsprezece cadavre. Este în puterea noastră să alegem: unul sau unsprezece.

— 31 de minute! anunţă încet Ciolac.

Infirmul se răsuci spre Iacobescu:

— Tot nu-i limpede?

— Da! exclamă înfierbântat Mareş. De aici înainte, voi lupta până la ultima picătură de sânge.

— Pentru ce, boule? îl repezi caricaturistul.

Scriitorul nu-l auzi. Privea sticlos, undeva sus.

— Dar trebuie să înţelegeţi, mister Diamantopol. Englezoaica trecuse la atac frontal, adresându-i-se direct: Nu vă cerem – repet – decât un mic efort. De ce vă opuneţi? Aveţi posibilitatea să faceţi un lucru extraordinar.

Iacobescu fluieră stupefiat. Ciolac, comentă:

— Îndrăzneală! Ce mai, domnule, au îndrăzneală! Asta nu le-o poate contesta nimeni.

Femeia flutura sticluţa gesticulând larg. Diamantopol se uita la ea ţintă fără să spună o vorbă.

Privire grea în care nu era nici dispreţ, nici revoltă, nici repulsie. Nimic în afară de înţelegere. O înţelegere de factură specială.

„Pentru el nu mai există surprize, gândi Elena Hagianu. E de ajuns să-i vezi ochii. N-am întâlnit niciodată o astfel de

privire. Emană un scepticism patetic, o resemnare abstractă faţă de tot ce reprezintă natura umană, universul ei.“

Se întoarse spre Hagianu. Sprânceana încremenită îi schimba obrazul.

— Dim, exclamă stins. Tu nu spui nimic?

Bărbatul îşi muşcă buzele. Miss Dorothy James-Porter continua să pledeze înflăcărat, căutând argumente cât mai convingătoare.

— Atitudinea dumneavoastră trădează un egoism de care, hotărât, nu vă credeam capabil. Gândiţi-vă că la urma urmelor vă cerem un fleac. Oricum, v-aţi hotărât să muriţi. Ei, făceţi-o de dragul nostru cu zece minute înainte!

— E formidabil cum pune în ecuaţie, şopti Oprişan în urechea lui Ciolac. Arătă-mi o singură fisură în logica ei.

— Explicaţi-mi cel puţin punctul dumneavoastră de vedere, continuă englezoaica pulverizând stropi de salivă. Dorinţă, simplu retorică, pentru că, peroră mai departe fără să răsufle: Încăpăţânarea nu duce la nimic bun în viaţă. Fostul meu logodnic, *mister* Bernard Dodley, a fost un îndărătnic. Ei bine, nu a progresat deloc din această cauză. Acum se află în Alaska.

— Nenorocitul! observă caricaturistul. Cred că nici acolo nu se simte destul de departe.

Femeia se aplecă peste Diamantopol:

— Ce urmăriţi? Vreţi să murim? Da?

— Cucu! exclamă pe neaşteptate Nichita Dumitrescu prăpădindu-se de râs. Cucu!

Râdea cu lacrimi, cuprins de-o veselie grozavă.

Mareş izbi cu pumnul în fotoliu:

— Voi fi părintele lor! Câţi pot să fie? Trei? Patru? Voi face totul pentru ei.

— Ce să faci?! urlă Nina Aldea. Şi pentru cine? Piloţii n-aveau copii, nici familie. Pentru cine atunci, nemernicule!

— Copiii mei sunt mari, nu mai au nevoie de ajutor, o ignoră Mareş. Îmi voi smulge bucata de la gură, ultima

picătură de sânge. O misiune nobilă căreia mă încredinţez cu totul. Se opri pentru a da mai multă pondere cuvintelor: Aceasta este calea pe care suntem obligaţi s-o urmăm. Nu umblaţi după fantome! Viaţa cere viaţă! Trebuie să trăim!

Iacobescu se răsuci fulgerător. În ochi avea sclipiri drăceşti, părul îi cădea răvăşit pe frunte. Se desfăcu ca un arc, ca o supapă care cedează. Lovi cu sete. Mareş se clătină şi căzu.

— Ucigaşule! strigă caricaturistul. Nu-ţi ajung două crime?

Ceilalţi îi urmăreau muţi. Nina Aldea şi doamna Hagianu plângeau. Nichita Dumitrescu îşi izbi palmele:

— Cucu!

Englezoaica luă o gură de aer. Şopti, trăgând speriată cu ochiul la Iacobescu.

— Avem cu toţii obligaţii, mister Diamantopol. Amintiţi-vă, vă rog, de asta. Eu conduc un institut de binefacere. Sase sute de bieţi micuţi faţă de care am o datorie. Sunt situaţii când nu poţi să te gândeşti doar la tine. Şase sute! E o cifră care, sper, vorbeşte de la sine.

— Încă 30 de minute! spuse Ciolac părând că nu se adresează nimănui.

Băgă în buzunar ceasornicul plat. Mareş încă nu-şi revenise de pe urma loviturii. Se ţinea de obraz privindu-l fix pe Iacobescu. Oprişan tresări parcă trezit din somn. Îşi scoase nasul din fular. Ochii mici îşi redobândiseră mobilitatea.

— Cât ai spus?

— 30 de minute! repetă contabilul.

— Da, înghiţi economistul. Şi din nou: Da…

Hagianu trase din ţigară. Întrebă crispat:

— Adică?

Oprişan se vârî între umeri.

— Nimic. Râse nervos: Cred că… Hm…

Iacobescu îi aruncă o privire subţire şi celălalt se dădu câţiva paşi înapoi.

— Obişnuiai să te exprimi mai limpede. Ce vrei?

— În fond cine eşti dumneata să repezi pe toată lumea? izbucni piţigăiat economistul.

— Ce vrei? repetă Iacobescu întărâtat.

— Faci uz de forţă, îţi impui voinţa, ne bagi pumnul în gură… De ce? La urma urmelor e viaţa noastră la mijloc şi avem dreptul la o opinie personală.

Caricaturistul apucă braţele fotoliului:

— Spune ce vrei!

— Suntem aici unsprezece oameni. Să punem la vot. Majoritatea…

— Opinia ta ne interesează, îl întrerupse celălalt brutal. Lasă-i pe ăilalţi!

Diamantopol ridică uşor sprâncenele. Declară pe un ton ciudat, aproape blând:

— Vorbiţi, domnule Oprişan. Aveţi într-adevăr acest drept. Eu nu mă supăr…

Economistul strâmbă din nas:

— N-am nimic cu dumneata. Ce să am? Dar e o chestie de principiu.

— Cam târziu pentru astfel de dezbateri, ricană Hagianu.

Englezoaica îşi plimba privirile încercând să înţeleagă.

— 28 de minute! anunţă Ciolac.

Oprişan prinse curaj. Arătă spre englezoaică:

— Tâmpită asta, într-un fel raţionează sănătos.

— Aha! făcu Iacobescu. Continuă, băieţaş! Devii interesant…

Economistul îşi înghiţi saliva.

— Pe dracu’ acela alb, Potra sau cum naiba îl cheamă, nu mai pune Diamantopol mâna în veci.

— Până aici suntem de acord. Şi?

— Pe chestia asta ne sacrifică pe noi. Dacă eşti aşa deştept, explică-mi legătura.

— Ţi se pare mai normal să-l sacrificăm pe Diamantopol, nu-i aşa?

— Eu nu vreau să sacrific pe nimeni.

— Atunci taci din gură şi vezi-ţi de treabă.

Iacobescu se întoarse ostentativ cu spatele. Chipul economistului se schimonosi de furie:

— M-am săturat până în gât de aerele dumitale! Nu mă interesează să fiu victima unor ambiţii. Dacă ai chef de justiţie, n-ai decât! Auzi! Să mă sinucid acum pentru nişte fantome! Asta-i cea mai mare tâmpenie pe care am auzit-o vreodată!

— Bun, interveni Hagianu. Cum vezi dumneata practic problema?

Oprişan se eschivă:

— Să punem la vot.

— Inutil! Sunt doi, probabil trei, contra opt.

— Nu se ştie, rânji economistul.

Se auzi glasul lui Făgădău:

— Vorbeşte limpede, fiule. Eşti dispus să împărţi soarta noastră, a tuturor sau consideri că domnul Diamantopol trebuie jertfit? Gândeşte-te bine. Există o judecată la care ne vom înfăţişa toţi într-o zi. Adăugă moale: Mai devreme sau mai târziu.

— O dilemă, comentă sec Hagianu. Cel mai perfect exemplu.

Nevastă-sa întoarse capul mijindu-şi ochii:

— Dim… Noi…

Bărbatul o asigură dând neglijent din mână:

— Ei?

Oprişan făcu încă un pas înapoi, apropiindu-se şi mai mult de Mareş şi englezoaică. Declară împleticit:

— Se pare… În fine, nu există decât o singură soluţie.

Toţi îşi ţineau respiraţia. Val Iacobescu, cu trăsăturile descompuse, şuieră:

— Care?

Economistul îşi lăsă ochii în jos:

— Diamantopol… Otrava!

Caricaturistul izbucni într-un hohot de râs îngrozitor:

— Parcă puteai să te aştepţi la altceva din partea şobolanului ăsta?

— Pleavă! exclamă Hagianu lăsându-se să cadă lângă nevastă-sa. Viaţa e un imens rahat!

— Dim, sunt îngrozită! Atâta ticăloşie… Cum de n-am văzut-o? Unde eram eu? Şi de ce trebuie acum, în ultimele clipe…

Nina Aldea respira greu. Dintr-odată, ochii i se aprinseră şi se repezi înainte cu unghiile. Oprişan ridică scurt cotul, oprind-o.

— Pisică sălbatecă! Tu ai fost mai bună?

O scuipă lat, în plin obraz. Stewardesa rămase o clipă descumpănită apoi se năpusti din nou. Iustin Făgădău o prinse de braţ:

— Nu trebuie, fiica mea! Stăpâneşte-te!

Nina Aldea izbucni într-un plâns isteric. Se cutremura toată. Simţeai în convulsiile acelea, umilinţă, neputinţă, tensiunea ucigătoare a ultimelor ceasuri.

Ciolac îşi regăsi glasul:

— Ca să vezi!… Nu-mi închipuiam… Ca să vezi!

— Ce să văd, tâmpitule?! ţipă Oprişan. Că-ţi atârnă ăştia funia de gât? Câte vieţi ai de eşti aşa de darnic? Şi voi ăştilalţi? Nu dau nici o zi, nici o clipă! N-am de dat! Cine e Diamantopol? Frate-meu? Ce-am eu cu Diavolul Alb? Ce mi-a făcut?

— Isprăveşte! urlă Iacobescu. Tu vorbeşti de viaţă?! Viaţa ta meschină! Ptiu! O hazna!

— Şi ce-ţi pasă? E a mea! Repetă încântat de sensul şi sonoritatea cuvintelor: Nu dau un minut, nu dau o clipă! Vreau să trăiesc până la capăt! Diamantopol n-are decât să crape! Drum bun! Se zgâlţâia din tot trupul: Ha! Ha! Ha! Ce credeţi voi?

Miss Dorothy James-Porter puse mâna pe un pahar. În cealaltă, continua să ţină flaconul cu stricnină.

— Un mic efort, mister Diamantopol. Sunt sigură că am început să surprind pe faţa dumneavoastră curajul care vă lipsea. Trebuie să fim foarte socotiţi cu timpul nostru. Aţi putea să ni-l cruţaţi, dându-vă puţin silinţa. Vă va face atâta plăcere momentul când în jurul dumneavoastră se vor afla doar chipuri radioase. O amintire de neuitat!

— Mi s-a ridicat un văl de pe ochi, declară Vasile Mareş. A trebuit să trăiesc atâţia ani ca să ajung aici. Ce perspectivă minunată mi se aşterne în faţă! Voi fi mai mult decât un părinte pentru acei copii, un prieten. Banii, viaţa, experienţa mea dureroasă, le voi depune la picioarele lor.

Hagianu căută privirea lui Iacobescu.

— Al dracului! A înţeles foarte bine că n-are pe cine ajuta, dar se face că plouă.

Caricaturistul strângea din dinţi. Iustin Făgădău puse mâna pe braţul lui prevenind o izbucnire. Îşi păstrase calmul, liniştea obosită. Doar zâmbetul din jurul buzelor pleznite dispăruse.

— Nici o clipă, nici o secundă! repetă mecanic Oprişan.

Ciolac îşi aduse brusc aminte, şi scoase ceasul.

— Încă 26 de minute!

Englezoaica îi surprinse mişcarea. Reluă plină de energie.

— Mister Diamantopol, prezenţa dumneavoastră ne face multă plăcere şi sunt convinsă că după aceea vom fi cât se poate de dezamăgiţi. Dar nu trebuie să vă gândiţi acum la noi. Vom încerca să ne întărim unul pe celălalt.

— 25 de minute şi 30 de secunde! se auzi vocea contabilului.

— Grăbiţi-vă! exclamă Oprişan. Daţi-i hapul!

Iacobescu schiţă o mişcare. Hagianu îl opri:

— Cum poţi fi atât de copil?! Cu cine vrei să te lupţi?

— Îmi vine să vărs!

— 25 de minute!

Pantelimon-Ciolac închise cu zgomot capacul ceasornicului. Se ridică şi împingându-şi înainte bărbia, anunţă cu emfază:

— Domnilor, după o matură chibzuinţă, nu-i aşa, am ajuns la concluzia că nu avem dreptul să ne asasinăm cu propriile noastre mâini. Dacă trebuie să moară cineva… Făcu un gest larg: Dacă, nu-i aşa, trebuie neapărat… Regret, domnule Diamantopol!

Se apropie de grupul englezoaicei.

Nina Aldea îşi ridică ochii plini de lacrimi:

— Nu ţi-e ruşine? Nu ţi-e scârbă de dumneata?

Ceilalţi priveau muţi. Mareş, Oprişan, Ciolac şi Miss Dorothy James-Porter, strânşi unul lângă altul, abia îşi camuflau expresia de triumf, trecuseră peste momentul cheie, atunci când încă bolnav de reticenţe, faci saltul în gol. Momentul după care nu-ţi mai pasă de nimic.

— Ca să fiu sincer, rânji Hagianu, mă aşteptam. Mă mir că a întârziat atât.

Iacobescu, cu fruntea în pământ, tăcea. Tăcere ameninţătoare cu pumni şi măsele încleştate. Umerii masivi se ridicau ritmic sub o respiraţie sacadată.

— Ispita a fost mai puternică, oftă preotul fără să se adreseze nimănui. Doamne, nu lăsa îndoiala să se strecoare în sufletele noastre!

— Oh, mister Diamantopol! Englezoaica părea că dispune de resurse inepuizabile. Spuse persuasiv: Doar nu ne puteţi refuza acest mic serviciu! Înclin să cred că vă purtaţi extrem de egoist şi de superficial. Capitulaţi vitejeşte, faceţi un mic efort iar noi vom primi gestul cu recunoştinţă. Exact cum spune miss Jackson, consiliera noastră, o fiinţă absolut încântătoare: „Nu cunosc nimic mai frumos decât recunoştinţa!“ Acest lucru vorbeşte de la sine în favoarea ei.

Ciolac îşi drese glasul:

— V-am ascultat cu atenţie pe toţi, domnilor. Am cântărit obiectiv argumentele fiecăruia. Trebuie să recunoaştem, trecând desigur peste sentimentele noastre, domnul Diamantopol se bucură în unanimitate de simpatie şi sinceră compasiune, trebuie deci să recunoaştem că logica şi bunul simţ, nu-i aşa, sunt împotriva domniei sale. Viaţa, domnilor, are legile sale de fier pe care le aplică de la individ la individ. Unii au ghinionul, nefericirea, să nimerească sub călcâiul lor. Ne pare rău, îi deplângem dar mai presus de orice există, nu-i aşa, obligaţii sfinte de la care nu ne putem sustrage.

Reluase fără să-şi dea seama tonul demagogic de la începutul călătoriei. Construia fraze rotunde, se asculta singur, se plăcea cu nesaţ.

Hagianu îl privi cu dispreţ:

— Crezi că trebuie să-ţi explici mârşăvia? Lasă-ne dracului în pace!

— Mârşăvie?! Aşa numeşti dumneata un act lucid şi responsabil? Nu sunt singurul pentru care viaţa mea înseamnă ceva. Am o familie, o nevastă fără serviciu, copii.

Hagianu se strâmbă:

— Până mai adineauri erau toţi licenţiaţi, la rosturile lor…

— Ei şi? se holbă contabilul. Repetă pentru a câştiga timp, răscolindu-şi argumentele: Ei şi, domnilor? Există acel sprijin moral de care un individ are nevoie până în anii celei mai coapte maturităţi şi pe care doar părintele său i-l poate acorda. Nu ne putem gândi, nu-i aşa, doar la aspectul meschin, material. Şi apoi, lucrez într-un minister. O muncă de înaltă calificare şi răspundere. Interesul obştesc trece înaintea celui personal. Nu mai vorbesc de obligaţiile pe care mi le-am asumat singur, dintr-un dezvoltat spirit cetăţenesc: administraţia a trei imobile ceea ce, nu-i aşa, presupune o gestiune de zeci de mii, amenajarea spaţiilor verzi din perimetrul alocat blocurilor şi mă rog… atâtea altele.

Nichita Dumitrescu, atras de glasul baritonal, se oprise în dreptul contabilului. Asculta clipind mărunt, mişcând capul de la stânga la dreapta.

— Desigur, continuă Ciolac, umflându-se în guşă, desigur, îl compătimesc din tot sufletul pe domnul Diamantopol. Îşi împreună mâinile spre cer şi-ţi venea să crezi că e gata să plângă: Desigur, soarta aceasta mă îndurerează profund, domnilor, o tragedie pe care anticii, nu-i aşa, anticii…

— Nichi vrea pipi! îl întrerupse bătrânelul trăgându-l de mânecă.

Dezorientat, Ciolac îl privi buimac:

— Lasă-mă, dom'le în pace!

— Toţi avem obligaţii! exclamă tare Oprişan.

Mareş clătină filosofic din cap.

— Mă gândesc la copiii aceia. Abia aştept să-mi încep misiunea. Voi răscoli în sufletele lor, voi căuta ce e mai bun, le voi lumina drumul.

Doamna Hagianu îşi cuprinse umerii. Chipul sfrijit se strânsese într-un pumn. Semăna cu o mumie care în mod ciudat se mai mişca, mai putea plânge. Spuse abia auzit:

— Dim, ne-a mai rămas foarte puţin. Aş vrea acum, ştii, în clipele astea să te simt mai aproape. Rămâi lângă mine…

— Faceţi un efort, *mister* Diamantopol! Trăim un moment straniu şi totuşi noi vă înconjurăm cu căldura sentimentelor noastre. Sunt sigură, ultima dumneavoastră dorinţă ar fi să nu întunecaţi fericirea prietenilor. Dar mi-e teamă că-n curând va trebui s-o gândim şi pe asta. Adunaţi-vă puterile şi înghiţiţi acest mic fleac. Nu aş visa altceva decât să fiu în locul dumneavoastră. Pot să văd cu ochii minţii întinderea necuprinsă de… dincolo. Gestul acesta vă va asigura o bună primire.

Diamantopol tăcea privindu-l intens pe Iacobescu. Caricaturistul, vânăt la faţă, avea trăsăturile descompuse de o durere mai degrabă fizică.

Oprişan continua să se agite:

— Daţi-i hapul! Daţi-i hapul!

Semăna cu o paţachină ale cărei sfori erau trase de un nebun. Din nou îşi pipăia fularul şi dopurile din urechi. Dintr-odată se opri locului străfulgerat de o idee:

— Cât e ceasul?

— Încă 23 de minute! anunţă prompt Ciolac.

— Unde crezi că suntem?

— Da… de ce mă întrebi?

Oprişan se contaminase brusc de panica celuilalt.

— Păi… la o adică… unde aterizăm?

— Auzi întrebare? Unde o da Dumnezeu! Traiectoria avionului a fost calculată. Cei de jos bănuiesc că a intervenit o defecţiune şi în consecinţă toate aeroporturile aflate pe traseul nostru ne păstrează o pistă liberă. Încă mai avem timp! Putem ateriza la Bruxelles, Haga sau Rotterdam. Ne aflăm deasupra Olandei.

Hagianu trăgea nervos din ţigară. Mâna cu urme de schije începu să-i tremure. Miss Dorothy James-Porter se întoarse spre grupul de adepţi:

— Dumnezeu mi-e martor că am făcut totul pentru a-l convinge pe acest gentleman. Nici un om de bun simţ nu-mi poate pretinde mai mult. Oftă: Trebuie s-o facem noi.

— Ce mai aşteptăm?! urlă Oprişan.

— Nichi vrea pipi!

— Încă 22 de minute 30!

Ciolac, sub impulsul unei hotărâri subite, se apropie de infirm. Îl măsură câteva clipe mângâindu-şi bărbia creaţă. Iustin Făgădău îl urmărea crispat. Parcă intuindu-i intenţiile, declară cu o voce tremurândă:

— Ia seama, fiule! Cândva vom da socoteală. Vorbele tale nu se spulberă acum în vânt!

Contabilul dădu din mână plictisit:

— Domnule Diamantopol, vă vorbesc în numele tuturor. Sunt clipe când ipocrizia nu-şi mai are rostul. Ajutaţi-ne!

Infirmul tăcea.

— Vă conjur, gândiţi-vă la noi. Avem familii, copii care ne aşteaptă. Arătaţi că sunteţi generos.

— Ce vrei să facă? întrebă limpede, cu glas de gheaţă, preotul.

Ciolac arătă spre englezoaică. Desfăcea buşonul sticluţei.

— Aproape nu are gust. Un singur gest, nu-i aşa.

Nimeni nu văzu când plecă pumnul lui Iacobescu. Un pumn formidabil plasat sub maxilarul lui Ciolac care se prăbuşi.

Contabilul luă paharul cu coniac întins de Oprişan. Bău lung, dintr-odată, ca necunoscătorii. Un roşu cărămiziu îi coloră obrajii surpaţi.

— E inadmisibil! bâlbâi. Cum îşi permite! Un huligan!

Iacobescu îi aruncă o privire tulbure şi contabilul amuţi. Caricaturistul se aşezase lângă Diamantopol. Crispat, neclintit, cu umeri puternici făcea impresia că-l apără pe infirm de mâini întinse, gata să-l sfâşie.

Nina Aldea căzuse într-o stare de prostraţie. Trupul încremenit era străfulgerat de convulsii. Nu mai semăna deloc cu femeia superbă care împărţea zâmbete şi îndrumări.

Echipele erau acum aproximativ egale. Englezoaica, Mareş, Ciolac şi Oprişan spre fundul avionului. În faţă, soţii Hagianu, stewardesa, caricaturistul, preotul şi Diamantopol. Nichita Dumitrescu îşi reluase vechea ocupaţie. Mâzgălea oameni verzi cu capete mari şi un singur ochi.

— 21 de minute! scânci Ciolac bâţâindu-se de frică.

O împunse cu degetul pe englezoaică arătându-i ceasul. Femeia şi-l verifică pe-al ei şi păru consternată. Două pete roşii îi răsăriră pe obraji. Exclamă indignată:

— Asta este pur şi simplu o comportare plină de dispreţ! O atitudine nesăbuită! Nu, oricât m-aş strădui, nu voi găsi alt calificativ. Atâta indiferenţă faţă de soarta semenilor tăi nu înseamnă generozitate. Ba, aş putea spune că reprezintă chiar contrariul. Aş dori să am cuvinte de laudă pentru mister Diamantopol, dar din păcate nu face nici un efort.

Ciolac încuviinţă dând in cap, fără să înţeleagă un singur cuvânt.

— Cred că asta este cea mai mare crimă! declară scriitorul cu vocea lui caracteristică. Parcă vorbea din altă încăpere. Să nu-i îngădui cuiva să şi le răscumpere pe ale sale.

— Ambiţii! izbucni cu ură Oprişan. Îşi fac ambiţiile pe pielea noastră. Şi noi stăm ca nişte tâmpiţi! Ca nişte cretini! Ar trebui…

Se opri brusc aruncând o privire în jurul său. Părea să cântărească şansele unei eventuale ciocniri violente cu suporterii lui Diamantopol.

Iustin Făgădău şopti:

— Oameni… Oameni…

— 20 de minute! Ciolac holbă ochii ca şi cum nu-i venea să creadă. Repetă: 20 de minute!

Hagianu îşi zvârli capul pe spate şi se ridică hotărât de lângă nevastă-sa. Din câţiva paşi ajunse la grupul englezoaicei. Se aşează strângând puternic spătarul fotoliului din faţă.

Îl priveau stupefiaţi. Părea ciudat şi dacă stăteai să te gândeşti bine, nu găseai nici un fel de argumente, dar evadarea lui Hagianu în tabăra adversă stârnise cea mai mare surpriză. Nevastă-sa încremenise, nici nu clipea, ceilalţi rămăseseră fără grai.

Gura amară alunecă spre bărbie într-un zâmbet cinic. Glasul gutural, cu accente distinse le izbi timpanele:

— Consider că moartea lui Ovidiu Diamantopol căruia îi prezint umilele mele scuze, reprezintă singura ieşire din impas. Unica soluţie rezonabilă în momentul de faţă. Pentru că timpul e foarte avansat, mi-am închipuit că punctul meu de vedere ar contribui la adoptarea unei hotărâri comune. Vreau să spun, adoptare grabnică! Ar fi absurd să decideţi prea târziu. Rânji: E idiot să murim pentru că ne lipsesc

eventual două sau trei minute după ce tot ne-am încărcat conştiinţa.

— Dim! suflă sufocată nevastă-sa.

Pe faţă i se citea neîncredere şi groază. Buzele albe îi tremurau. Ochii terni fixau terifiaţi chipul bărbatului:

— Dim! repetă, înghiţindu-şi eroic lacrimile. Împotriva oricărei evidenţe părea încă să spere, nu voia să creadă: Nu… nu se poate!

Hagianu o ignoră. Oprişan îşi frecă mâinile de parcă i-ar fi fost frig.

— Are dreptate. Unica soluţie rezonabilă. Doar nişte imbecili.

— Da, confirmă înghiţind în sec Ciolac. Nişte imbecili care fac pe vitejii! Mai sunt 19 minute, domnilor! Numai 19 minute!

Îl surprinse pe Făgădău ştergându-şi discret ochii. I se adresă iritat:

— Cred că nu-ţi înţelegi misiunea, părinte! Dumneata, nu-i aşa, eşti primul care trebuia să iei o poziţie, nu să condamni unsprezece inşi la moarte.

— Propun să ne asumăm toată răspunderea, interveni englezoaica. Nu se poate spune că nu am aşteptat destul. Îl vom obliga pe mister Diamantopol să înghită, în sfârşit… nu înţeleg de ce trebuie să folosim cuvinte vulgare, indiferent de încercările pe care ni le trimite Dumnezeu. Cu adevărat, nimic nu se îndreptăţeşte. Va înghiţi pur şi simplu.

Nina Aldea o privea cu ochi imenşi care nu exprimau nimic.

— Hm, făcu Hagianu ridicându-şi piciorul peste celălalt, Iată o hotărâre care nu poate fi ignorată. Totul e să ne grăbim.

Elena Hagianu reuşi să articuleze:

— Dim… Nu se poate!

— Te înşeli, draga mea. După cum vezi, e perfect posibil. Domnul Diamantopol se va sacrifica de dragul nostru. Sau…

cum era cântecelul acela… *ouvre moi ta porte, pour l'amour du Dieu.*

Se lăsă liniştea. De pe ochii doamnei Hagianu se ridicase parcă un văl dezvelindu-i o privelişte nebănuită, înfricoşătoare. Îi scăpă un urlet sfâşietor:

— Dim! E abject! Tu nu poţi face asta!

Bărbatul îşi muşcă buza. Figura împietrită de obicei tresări…

— E penibil Dim, suntem în lume! Te compromiţi!

Elena Hagianu scutură violent din cap. Hohote de plâns îi zguduiau trupul plăpând. Trase de şiragul de perle. O sufocau.

— Isterică! mârâi Hagianu.

Femeia nu-l auzi. Exclamă printre suspine:

— N-avem voie să facem asta! Nu trebuie, Dim! Viaţa noastră… E destul… Să nu murdărim. Îşi împreună mâinile: Pentru dragostea… Se înecă: Pentru mine, Dim! Promite-mi! Pentru mine!

Bărbatul o măsură lung. Din ochi îi ţâşneau flăcări. Dădea impresia unei fiare care-şi cântăreşte prada, anticipând savuros festinul sângeros.

— Aşa… Va să zică aşa… Cuvintele se rostogoleau ca nişte bolovani: Pentru dragostea noastră… Din adoraţie faţă de tine!

— Da, Dim gâlgâi femeia ignorând tonul sarcastic.

Hagianu îşi pregăti pauza. Declară rar, apăsat:

— Eşti cea mai tâmpită fiinţă din câte am cunoscut!

Nevastă-sa încremeni, lovită parcă în moalele capului.

— Ar trebui să-mi fie milă de tine dar idioţii îmi repugnă. Mă fac să vărs.

În glas îi clocotea ura. Tonul sacadat mergea în crescendo. Tot ce fusese zăgăzuit ani de zile ţâşnea la suprafaţă cu o violenţă înspăimântătoare:

— Să vărs, aşa cum mi-a venit toată viaţa numai când te vedeam!

Bătrâna, mută, închise ochii. Bărbatu-său se repezi la ea şi începu s-o zgâlţâie de umeri. O scutură ca pe o cârpă.

— Acum ai să mă asculţi! Ai să afli în sfârşit adevărul! Suavul adevăr despre viaţa şi dragostea noastră magnifică! Te urăsc! Te-am urât din prima clipă. Pentru faţa ta ca o zdreanţă, pentru banii tăi de care am avut nevoie! Pentru îmbrăţişările pe care a trebuit să ţi le suport ani de zile şi trupul de reptilă respingătoare. Ca să scap de ele, am simulat impotenţa. M-ai compătimit discret, ca o cucoană mare, nu-i aşa? *Pauvre Dim…* Ha, ha, ha! În timpul ăsta mă culcam cu toate prietenei tale. Da, *cheri*! Cu Mady, şi Ilinca, şi Georgette, până şi cu inegalabila Lise Marcian. Tot Bucureştiul crăpa de râs! Se ţinea cu mâinile de burtă în timp ce tu, incorigibil idioată, îţi plimbai senină fericirea de alcov. De când aştept să ţi le spun! Mi-era teamă să nu crăpi înainte să afli. Odată am pus un pariu. Douăzeci şi cinci de sticle *Veuve Cliquot* lui Iliuţă Brătescu dacă reuşeşte să se culce cu tine. Da, iubito, îţi aminteşti? Perioada în care îmi mărturiseai pudic că vrei să-l eviţi o bucată de timp pe nebunul de Iliuţă. E prea insistent… S-a retras brusc şi-a plătit sticlele. Ştii ce mi-a spus? „E prea de tot! Miroase a moluscă. Nu pot face amor cu o nevertebrată.“

Se aplecă. Cuvintele, cu răsuflarea lor ucigătoare, izbeau faţa bătrânei.

— Nu ştii ce voluptate încerc! Acum, când în sfârşit pot să ţi le spun. Nu-ţi poţi imagina! Asta nu intră în capul tău de păsărică. Te-am urât pe tine, şi pe plodul tău, din adâncul sufletului! S-o ştii şi pe asta! Eu l-am azvârlit de pe terasă pe avortonul ăla! Se încolăcea ca şi mă-sa… Nu voia să-mi dea drumul… Se agăţa cu gheare mici, rapace. L-am azvârlit cu sete. Merita să-i vezi ţeasta degenerată risipită acolo pe ciment… Spectacolul ăsta l-ai pierdut. Râse sinistru: Dumnezeule mare! Din dragoste, din dragoste pentru tine le-am făcut pe toate!

Femeia se prăbuşi inertă pe fotoliu.

Oamenii priveau fără glas trupul mototolit cu chip de ceară.

Respira, inima continua să bată, dar Elena Hagianu murise.

Ţinea ochii deschişi. Două fărâmituri de cenuşă care nu mai vedeau. Obrazul fără viaţă, tot trupul prăbuşit acolo unde-l azvârlise bărbatu-său devenise un obiect. Lovită, ori străpunsă cu cuţitul, femeia n-ar mai fi reacţionat. Sentimentul de cadavru căruia n-a avut cine să-i închidă pleoapele era atât de puternic, încât oamenii îşi întoarseră privirile. Imaginea Elenei Hagianu devenise insuportabilă. O plantă, peste care cineva azvârlise o găleată de apă clocotită.

— De ce ai făcut asta? întrebă sugrumat Iustin Făgădău. Nu pot să înţeleg. Acum, în pragul…

Glasul lui Iacobescu îl întrerupse violent:

— Am să-ţi spun eu de ce, părinte! Pentru că e un monstru! Cea mai abjectă canalie! Nici măcar o dată la zece generaţii n-ai să întâlneşti unul ca el! Un coiot!

— Mi-e egal ce gândiţi, declară Hagianu. V-am avertizat, doar.

Îşi regăsise calmul, glasul placid cu accente cinice. Diamantopol îl privea fix.

— Degeaba te uiţi la mine. Nu sunt eu tipul pe care-l cauţi. Completă rânjind: Deşi aş fi putut să fiu. Mi-ar fi plăcut!

— Încă 18 minute! se tângui Oprişan plimbându-se agitat. Hotărâţi-vă o dată, pentru Dumnezeu!

— Când te gândeşti, clătină Mareş capul, 18 minute, atât ne desparte de viaţă, de ţeluri nobile sau de nimic. Imensul, adâncul, necuprinsul, nimic!

— Da, domnule, ai dreptate! observă mecanic Ciolac cu ochii la doamna Hagianu.

Femeia, nemişcată, cu obraz pământiu golit de sânge, îl fascina. I se părea că nu văzuse în viaţa lui ceva

asemănător: o moartă vie.

Miss Dorothy James-Porter trecu din nou la atac:

— Cred că nu mă înşel dacă afirm că acum suntem mult mai aproape unii de alţii. Sper că împărtăşiţi acelaşi sentiment şi poate că ar trebui să începem prepararea acelei mici băuturi. De fapt, presupun că mister Diamantopol se află acum într-o dispoziţie mai prielnică. Se uită la Nichita Dumitrescu: Nu ne putem aştepta din partea acestui bătrân gentleman să înţeleagă ceva. Da, mă îndoiesc că vom avea această satisfacţie. Vom găsi însă un mijloc să-l antrenăm. N-ar fi prea cinstit din partea noastră să-l ocolim.

Hagianu o întrerupse brutal:

— Destul! Ne-au rămas exact 17 minute şi jumătate!

Suntem cinci contra trei. Bătrânul e senil, iar Diamantopol nu are drept de vot fiind în cauză.

— Mai e şi doamna Hagianu, remarcă surd preotul.

Celălalt îşi săltă umerii:

— Ea nu contează! N-a contat niciodată.

Caricaturistul se ridică cu pumnii strânşi. Spuse mocnit, abia stăpânindu-se:

— Uite ce e, băiete! Te-am tot ascultat. Acum ai să mă asculţi tu pe mine! Am câteva vorbe să-ţi spun! Înainte de a vă atinge de un singur deget de-al lui Diamantopol, veţi avea de-a face cu mine.

— 17 minute! se lamentă Oprişan dârdâind din tot trupul. Ochii îi căzură pe silueta frântă a Ninei Aldea. O apostrofă cu gândul aiurea: Ce mai aştepţi?

Hagianu încruntă sprâncenele:

— I-a speriat junele Iacobescu pe toţi. Ofrande aduse pe altarul justiţiei. Îi puse mâna pe umăr scuturând-o violent: Nu fi proastă, domnişoară!

Stewardesa nici nu clipi. Privea înainte, cu aceiaşi ochi imenşi, fără expresie.

— Nu fi proastă, repetă Hagianu. Te sacrifică ăştia ca pe un pui de găină. Viaţa e un imens rahat, ţi-am mai spus-o, dar altceva mai bun încă nu s-a inventat. Eşti tânără! Mii de drumuri ţi se deschid, mai ai atâtea lozuri de tras. Poate lozul cel mare! Spargi paharul din care ai sorbit abia o înghiţitură. Ai dansat vreodată într-un palace pe Coasta de Azur? O noapte parşivă cu parfum de tuberoze şi un argentinian superb care să te strângă în braţe. Ştii cât e de fin nisipul la Las Vegas? Cum arată soarele când te trezeşti în mijlocul Pacificului? Ai ascultat banjourile din Hawai? Ai făcut dragoste cu un napolitan? Napolitanii cu ochi şi gură de foc... Voi singuri şi noaptea... Să te trezească la Veneţia vâslele gondolierilor şi să râzi, să fii fericită pentru simplul fapt că trăieşti! Viaţa e un rahat, domnişoară, dar moartea e şi mai rea! E nimicul. Un chix, asta îţi oferă

Diamantopol şi Iacobescu!

Nina Aldea îl privea intens. Se ridică încet, ca hipnotizată şi păşi împleticit.

Iacobescu o privea crispat. Diamantopol cu acelaşi zâmbet obosit înfipt în colţul buzelor. Stewardesa izbucni în plâns şi se prăbuşi în braţele englezoaicei. Reuşi să şoptească printre hohote:

— Nu vreau să mor!

— Târfă! izbucni caricaturistul cu ochii ieşiţi din orbite.

Nina Aldea tresări biciuită. Îşi ridică fruntea roşie. Ţipă cu obrazul plin de lacrimi:

— N-ai dreptul!

— N-am dreptul!? Canalia asta te-a intuit bine! Prostituţie în stil mare! A fost de ajuns să-ţi fluture câteva clişee ieftine, de cinema, ca să te întoarcă cum vrea! Femeia tarifată adusă pe o tipsie de aur şi amor pe somieră de hotel mare. Sau nu, mai rafinat, pe blana albă din faţa căminului. A uitat şampania sorbită din condur de atlas şi briliantele de pe degetele picioarelor. Şi câinii cu nestemate în coadă

şi apartamentul somptuos de pe *rive droite*. Yachtul – ai văzut prostituată de clasă fără yacht alb? – şi Jaguar-ul sau Rolls-ul cât o casă. Râse sinistru: Palmieri şi chiparoşi, napolitani cu părul creţ şi soarele Pacificului. De ce nu un sifilis superb într-o mansardă din Pigalle?! Şi un nas mâncat de şancru! Cel mai sigur certificat! Firmă de încredere, pensie garantată…

— Fiule, îl întrerupse Făgădău, acordă-ţi un răgaz. Reculege-te! Trăim ultimele noastre clipe. Fiecare pleacă din această lume cu păcatele lui. Glasul începu să-i tremure: Ispita a fost mai puternică. Suntem cu toţii supuşi greşelii. Domnul a spus să iertăm dar… Îşi luă capul în mâini şoptind disperat. Acum… e prima oară când nu-i aud porunca. Gura mea iartă dar cugetul nu poate!

— Chiar crezi în chestiile astea? se interesă Hagianu, strâmbându-şi gura. Nici măcar amicul Iacobescu, umanul, sufletistul…

— Canalie! îl repezi caricaturistul. Ai ucis-o pe nevastă-ta şi pe fiu-său, ai pângărit tot ce-a fost bun în jurul tău! Un stârv murdar care şi-a fâţâit hoitul galonat şi împintenat la Capşa! Eşti un ucigaş, un…

Hagianu îşi dezveli dinţii lungi:

— Ai fost mai inspirat decât noi, trebuie să recunosc. Te-ai limitat la câteva confesiuni amuzante – puşlama rătăcitoare, *globetrotter* inofensiv, amintiri savuroase, din alea pe care le citesc sub plapumă puştii cu bube pe faţă. *Temerar* dar cu suflet, gangster fără pistol şi filantrop. Te simţi al dracului de bine acum! Ne înjuri pe toţi, faci pe moralistul!

Nina Aldea îşi azvârli şuviţele care-i cădeau în ochi:

— Cu ce drept m-ai insultat?

— Ia ghici? mârâi sardonic Iacobescu. Te-ai întins cu tot aeroportul, ai distrus-o pe nenorocita aia…

— Pentru ea fac asta… Pentru Fana…

— Aşa, va să zică, rânji caricaturistul pentru ea!

— Da, am o obligaţie. Au arestat-o… E recidivistă, o aşteaptă ani grei de puşcărie… Am să mă duc şi-am să le spun adevărul… N-am dreptul să tac.

Iacobescu îşi izbi palmele.

— Superb! Ce părere ai, părinte, de mântuiţii dumitale? Care mai de care e purtătorul unor misiuni înălţătoare. Asta vrea să evite o eroare judiciară, pe ălălaltul, dobitocul care s-a visat celebru, îl aşteaptă văduvele şi orfanii propriului măcel. Trei imobile în Drumul Taberei sau Pajura nu se pot dispensa de un măgar fanfaron care în plus mai reprezintă şi un geniu al finanţelor româneşti. O liotă de javre plâng după schizofrenica asta surdă, pe şobolan îl aşteaptă cataplasmele şi băile de sare. Hagianu mai are de ros câteva oase. Trebuie să fi rămas ceva dintr-o avere imensă. O canalie care se respectă nu lasă nimic pe urma lui. După cum vezi, o sumedenie de obligaţii…

— 16 minute! ţipă din mers Ciolac ridicând mâinile în aer. Acum v-aţi găsit să filosofaţi?! Sunteţi nebuni?

Oprişan îngână:

— Să-l obligăm să bea!

— Da, fu de acord Mareş. Să-l obligăm! Suntem mai mulţi, majoritatea…

— Aşa băieţaş, făcu Iacobescu. Încercaţi! Vreau să văd şi eu cum vă apropiaţi de Diamantopol. Nu zău, crăp de curiozitate!

Englezoaica înaintă:

— *Mister* Diamantopol, credeţi că sunteţi destul de pregătit? Ne putem oare bizui pe dumneavoastră? Ştiţi, stricnina în contact cu aerul îşi pierde din posibilităţi. Trebuie înghiţită imediat. Doctorul meu, *mister* Gibson, mi-a atras atenţia în nenumărate rânduri. Cu nici un preţ n-aş vrea să recurgem la procedee vulgare. Am avea cu toţii remuşcări…

Iacobescu îşi propti privirea în obrazul colţuros al femeii:

— Du-te dracului!

Miss Dorothy James-Porter făcu ochii mari stupefiată:

— Ce? Ce spune acest gentleman?

— Dacă ştiai turceşte era şi mai bine!

— Nu înţeleg… dar am impresia că este o observaţie nesăbuită. Nervii sunt de vină. Încercă să zâmbească: Oh, o ceaşcă fierbinte de ceai şi o bucată de *cake* ne vor restabili complet. Totul ni se va părea după aceea un vis urât. Ştiu ce vorbesc. Dar, până atunci, să ne grăbim.

Se simţi apucată de poale şi se întoarse brusc. Nichita Dumitrescu o trăgea cu amândouă mâinile de fustă:

— Dii!

Clipea smucind zdravăn de ceea ce-şi imagina probabil că sunt hăţuri. Nu înţelegea de ce nu porneşte.

Nina Aldea îl desprinse cu o expresie îngheţată. Îl duse la locul lui vârându-i în gură o bomboană. Bătrânelul începu să mestece lacom.

Stewardesa se lăsă jos, lângă Mareş. Întâlni fără să vrea ochii caricaturistului. O priveau cu un dispreţ şi o silă strivitoare. Declară nesigură:

— Dumneata nu poţi să pricepi!

— Vai de mine! exclamă Iacobescu. Ai doar o datorie sfântă. Încă n-ai isprăvit Otopenii! Mă întreb, cum procedezi de fapt, ştii, ca să nu pierzi socoteala.

Fata păli de furie. Nările-i tremurau. Azvârli cu ură:

— Impotentule!

Oprişan se proţăpi în faţa lui Hagianu privindu-l de jos în sus. Era cu un cap mai scund decât el. Întrebă:

— Nu înţeleg ce ne mai reţine?

Hagianu îşi muşcă colţul buzelor. Ochii-i căzură fără să vrea asupra neveste-si: împietrită, rămăsese în aceeaşi poziţie în care o azvârlise el. Făcea impresia că nici nu mai respiră. Ridică din umeri:

— Nimic.

— Suntem majoritatea. E inadmisibil ca un singur individ să-şi impună punctul de vedere!

— El şi popa, rânji Hagianu.

— Popa! Economistul se strâmbă dispreţuitor. Ăsta nu contează. Zic să preparăm drăcia aia. La o adică, doi îl imobilizează pe Diamantopol iar ăilalţi îi toarnă paharul pe gât.

— De acord. Completă sarcastic: Şi ce faci cu Iacobescu?

Oprişan privi în jur. Suflă:

— Îl achităm!

— Mă întreb dacă aceşti oameni sunt în toate minţile! exclamă indignată Miss Dorothy James-Porter. Am avut odată un căţeluş, un *loulu de Pomeranie*. Oh, era un darling! Într-o zi, n-am băgat de seamă şi a turbat. Am fost atât de afectată… L-am rugat pe portarul nostru, bunul bătrân Tom, să-l omoare pentru a nu-i contamina pe ceilalţi. Am suferit îngrozitor dar toate aceste lucruri triste au meritul lor. Suntem plini de îndatoriri în fata vieţii.

Nina Alea îşi descleştă buzele. Îi scrise în engleză:

— „Chiar când suntem buni, oamenii nu ne cred!“

— Exact! Ai exprimat minunat ceea ce simt. Sunt aproape invidioasă că nu mi-au venit în minte cuvintele acestea pline de miez.

Fata îşi privi ceasul:

— Dumnezeule! 16 minute!

În ochii englezoaicei se aprinse o lumină crudă. Ridică pumnul în care ţinea strâns flaconul cu stricnină.

— Isus a folosit biciul. Vom proceda şi noi la fel.

Nichita Dumitrescu mărşăluia în spaţiul dintre fotolii marcând din călcâie cadenţa paşilor fragili. Cânta cât îl ţinea gura şi obraji căzuţi i se înroşiseră din cauza efortului:

— Vine, vine primăvara…

— Ce chestie cu ăsta! se miră Ciolac. Îşi aduce aminte de toate prostiile.

Iacobescu se întoarse spre Diamantopol aruncându-i o privire scurtă. Pe chipul infirmului nu se citea nimic.

Caricaturistul avu o strângere de inimă. „Nenorocitul, gândi, ce-o fi în sufletul şi inima lui…“

Spuse tare, încercând să fie dezinvolt:

— Dă-i în mă-sa de imbecili! Cât e cuţitul la mine, nu merită să-ţi baţi capul. Îl măsură surprins: De ce taci?

Diamantopol zâmbi. O umbră de zâmbet. Nu răspunse.

— Hm, făcu celălalt. Eşti probabil convins că ştii dinainte cum o să se termine povestea asta afurisită. Da, ghicesc la ce te gândeşti. Pe măsură ce vorbea, glasul caricaturistului devenea tot mai calm: Nu mai crezi în nimic, te îndoieşti desigur şi de mine. Aproape că pui un pariu cu dumneata însuţi. Va rezista oare până la urmă măgarul de Iacobescu sau e la fel cu ceilalţi? Nu, nu-ţi cer declaraţii.

Infirmul clipi şi surâsul se accentuă.

Iacobescu îşi trecu mâna prin păr:

— Vreau să ştii că rămân în *barca* dumitale până la urmă. Explică, zâmbind jenat: Mi-au plăcut totdeauna drapelele frumoase, chiar dacă fluturau pe ziduri prăbuşite.

Iustin Făgădău îşi trecu degetele peste fruntea înaltă. Pe figura răvăşită cu ochii roşii se aşternuse o linişte nouă.

„Da, reflectă caricaturistul. Tipul e liniştit dar nu senin. Pare calm şi atâta tot. Curios…“

Se uită pieziş la grupul celorlalţi care discutau agitat consultându-şi la zece secunde ceasurile. Elena Hagianu, singură, aţintea o privire moartă. Trupul părea de lemn, cu greu îţi puteai închipui că sub pielea gălbuie în care bătrâneţea îşi înfipsese solzii, în venele întunecate mai curge sânge.

Ochii caricaturistului alunecară la tivul rochiei cu poalele tocite, la pantofii sărăcăcioşi cârpiţi de o mână neîndemânatică. Pentru câteva clipe o văzu pe nevastă-sa. Aferată, guralivă, plină de pachete, nerăbdătoare să încerce *deux-pièces*-ul, fusta sau noul costum de baie. Casa se înveselea subit, căpăta un *aer* de vacanţă cu tot balamucul acela de hârtii şi haine azvârlite pe pat, pe masă, direct pe

covor. Apoi încântată, în faţa oglinzii, sugându-şi stomacul: „Ştii, Val, m-am cam îngrăşat. Dar culoarea e delicioasă. Spune şi tu! N-ar trebui să renunţ niciodată la *bleu-vert*…“

Oftă uşor schiţând fără să-şi dea seama un gest cu mâna.

Glasul lui Miss Dorothy James-Porter izbucni piţigăiat din cauza efortului de a se stăpâni:

— Domnule pastor, comportarea aceasta nu este exact cea la care am fi avut dreptul să ne aşteptăm din partea dumneavoastră. Mă tem chiar că este cu totul alta. Aveţi obligaţia să fiţi alături de noi şi trebuie să recunoaşteţi că nu cerem mare lucru. Nimeni nu poate pretinde că nu m-aş fi exprimat limpede.

Ochii roşii ai preotului o urmăreau atent. Iacobescu îşi aprinse ţigara azvârlind ca de obicei chibritul aprins direct pe mochetă.

— Mă întreb, părinte, declară inhalând adânc fumul, dacă eşti cu adevărat surprins.

Făgădău clătină trist capul:

— Sunt aproape bătrân, am văzut destule…

— Exact la asta mă gândeam.

— În faţa morţii, rosti preotul, oamenii nu mai au reticenţe. Răbufneşte atunci la suprafaţă tot ce-a fost mai rău în viaţa lor. Dumnezeu dă putere, putere sufletească atunci când cea a trupului s-a istovit!

— Hm, se strâmbă caricaturistul. Eu i-aş zice frică, dar nu am intenţia să discut pe chestiuni de dogmă. E prea târziu să ne mai convingem unul pe altul. Mă gândeam la altceva. După cum observai, nu mai eşti tânăr. Ai ascultat ceva ticăloşii la viaţa dumitale. Pe patul de moarte sau, mă rog, în săptămâna Paştelui. Ai întâlnit vreodată ceva asemănător? Ceva la fel de josnic şi de abject? Ceva care să se apropie măcar?

Preotul îşi încleşta degetele.

— Mântuitorul a găsit înţelegere pentru orice fărădelege. Şi-acolo unde e înţelegere, vine şi iertarea.

— Vrei să spui că dumneata îi înţelegi pe ăştia? se interesă pe un ton muşcător Iacobescu. Pe leprele astea?!

— Mă străduiesc, fiule. Oamenii se despart greu de viaţă. Nu e vina lor. Am cunoscut puţini care să primească moartea ca pe o binecuvântare. Iar aceştia erau foarte bătrâni sau foarte bolnavi. Toţi se înverşunează să mai trăiască. Măcar o zi, măcar un singur răsărit de soare.

— Sacrificându-şi aproapele, părinte?!

Făgădău zâmbi:

— Poţi oare pretinde fiecăruia să fie un sfânt? Mama se jertfeşte pentru feciorul ei, dar asta, fi-voi iertat, ţine de instinct, nu de credinţă. Mai ştii alt exemplu, fiule?

Iacobescu fluieră subţire:

— Va să zică, ceea ce predici dumneata de douăzeci sau treizeci de ani sunt simple lozinci, aiureli valabile doar pentru mucenici! Pe de o parte sfinţii martiri, vreo sută-două, dacă pui la capăt toate calendarele şi dincolo jivinele. Ei, uite, chestia asta n-am învăţat-o la religie!

— Exagerezi, fiule. Mânia îţi întunecă judecata.

— Ce mânie, domnule? Ne desfătăm privirea cu o şleahtă de bandiţi, de asasini care-şi ascut satârul şi dumneata îmi zici – ce să ne ascundem după deget – că aşa e normal?!

— Fiule, eu nu spun că ei au dreptate. Încerc doar să-i înţeleg. Şi mai ştiu ceva. Soarta nu se arată la fel de milostivă cu toţi. Trebuie să recunoşti că nu-i acelaşi lucru să-ţi primeşti moartea când ea intră oricum, prin porţi şi ferestre ferecate sau să-ţi bată la uşă, iar tu să ai de ales: îi deschizi sau nu?

Iacobescu îşi subţie privirea:

— Asta seamănă a altceva, părinte. Cred că…

— Nu încerca să ghiceşti, îl întrerupse Făgădău ridicându-se. E prea simplu: oamenii vor să trăiască. Nu ura şi ticăloşia, aşa cum îţi închipui dumneata, vorbesc acum în inimile lor, ci viaţa. E însuşi glasul vieţii.

Caricaturistul se înecă. Tuşi tulburat:

— Glasul vieţii! Îl auzi şi dumneata, părinte?!

Miss Dorothy James-Porter jubila. Trase buclele panglicii cafenii de la gât apoi îşi îndreptă centura cu cataramă caraghioasă: doi porumbei de oţel ale căror aripi se încolăceau.

— Iată o atitudine imparţială. Dovediţi mult bun simţ, domnule pastor, şi vă rog să mă credeţi, mă bucur sincer pentru dumneavoastră. Acum pot să recunosc, nu văd într-adevăr ce m-ar împiedica s-o fac, că nu m-am îndoit o singură clipă de aptitudinea dumneavoastră de a sesiza realitatea. În sfârşit, zidul acela înălţat între noi şi pe care eu chiar de la început l-am simţit foarte şubred, a fost înlăturat! Sunt atât de emoţionată, încât nici măcar nu-mi pot găsi cuvintele. Oh, cu adevărat îmi vine foarte greu. Dar, desigur, n-o să mi-o reproşaţi.

Mareş şi Ciolac nu-şi ascunseră surpriza. Se uitau la preot stupefiaţi, fără grai. Oprişan avea expresia unui individ căruia îi e teamă să nu fie tras pe sfoară. Îşi pipăia fularul şi reverele hainei. Nina Aldea închise ochii cu un suspin.

Hagianu râse uşurel. Spuse încet, aproape nedesluşit:

— Dar şarpele a fost mai viclean…

— Şi dumneata, părinte?! ţipă răguşit Iacobescu. Şi dumneata?!!

Pe buzele lui Diamantopol zâmbetul se întinse şi mai mult. Aproape îi despica faţa. Era înspăimântător chipul acela cu ochi trişti care nu-şi puteau vedea zâmbetul. Nu şi-l ştiau. Se înfipsese acolo singur, în obrazul chinuit.

Făgădău îşi netezi mânecile anteriului. Ţinea pleoapele pe jumătate închise:

— Am socotit de datoria mea să mă alătur vouă, declară liniştit, adresându-se parcă numai lui Mareş. Apoi privirea îi îmbrăţişă pe toţi. Păstorul nu-şi părăseşte oile, lăsându-le de izbelişte. Dumnezeu a zămislit viaţa şi ne-a dăruit-o nouă cu nepătrunsele ei poteci. Suntem siliţi să le străbatem, fiecare după lumina şi înţelepciunea sa. Dar trebuie să

ajungem până la hotarul care ne e sortit. Nu-i îngăduit să ne curmăm calea atunci când ne e voia.

— Dar să asasinezi e voie? urlă scos din minţi caricaturistul. Mi-e ruşine pentru dumneata. Ruşine şi scârbă. Nici unul din frumoşii ăştia nu m-a lăsat crăcănat. Nimeni! Nu m-a surprins englezoaica cu perversitatea şi ipocrizia ei! Gâdilă potăi, traversează Europa pentru tot felul de congrese demente, unde se dezbate problema zgărzii şi în acelaşi timp ucide cu sânge rece! Nu m-a surprins nici Oprişan. O cârtiţă! A scormonit toată viaţa prin gunoaie. Nici Ciolac! Băşica asta umflată! La urma urmelor a ucis-o pe mă-sa pentru un maldăr de rufărie, trei mobile şi o odaie goală! Chestia de-acum e un fleac! Flăcăii ăştia au evoluat firesc. Trebuia să fii nebun să te aştepţi la altceva din partea lor sau din partea lui Hagianu. Era de ajuns să-i vezi zâmbetul: de hienă!

Am îndrăznit să sper mai mult cu stewardesa. Mă gândeam la tinereţea ei. Dar mocirla n-are fund şi nici vârstă! Trebuia s-o învăţ mai de mult. Trebuia să ştiu la şaizeci de ani că dacă rădăcinile sunt putrede, n-are importanţă că mlădiţa e tânără. Când poţi să trimiţi la ocnă în schimbul cheii de la dormitor, ajungi departe! Surprizele se exclud de la sine…

Iacobescu se opri o clipă privindu-l adânc pe Făgădău. În ochi avea lacrimi:

— Dar dumneata?! Dumneata, păstorul trimis de Dumnezeu, dumneata cel uns ca să propovăduieşti mila, şi dreptatea, şi iubirea de aproape, să te asociezi la o crimă, la un asasinat odios, la cea mai cumplită şi cea mai grea nedreptate, la asta într-adevăr, nu m-am aşteptat! Mă cutremură hidoşenia din sufletul dumitale! Nu ştiu ce înseamnă „păcat“, vorbele cuvioase n-au pentru mine semnificaţie. Dar dacă ai fi aruncat în aer o catedrală, dacă ai fi azvârlit crucea pe foc, dacă ai fi scuipat pe tot ceea ce datina legiuieşte ca sfânt, n-ar fi însemnat nimic faţă de crima pe care o pui la cale! Da, părinte, eşti un criminal!

Scoase cuţitul din buzunar.

— Ei bine, băieţi, jocul vostru n-o să ţină! Aş vrea să-l văd pe ăla care are curajul să se atingă de Diamantopol…

Se prăbuşi înainte de a isprăvi. Pe la spate, Ciolac îl izbise puternic în moalele capului cu o sticlă plină.

Cuţitul alunecă din mâna lui Iacobescu şi căzu fără zgomot lângă piciorul doamnei Hagianu.

Femeia privea mai departe, într-un gol de coşmar.

Capitolul XX

O CRIMĂ COLECTIVĂ

Ovidiu Diamantopol, sprijinit de peretele cabinei de comandă, cu braţele proptite în cârje, părea crucificat. Privea cu aceeaşi căutătură tristă, detaşată, zâmbetul nu se ştersese de pe chipul livid.

Hagianu, cântărea cuţitul în mână cu o expresie de triumf stăpânit. Nu fusese niciodată un expansiv. Se obişnuise demult să-şi domine reacţiile expunând acelaşi obraz întunecat. Ochiul holbat îi strălucea ca un far.

Oprişan îşi pierduse capul. Sărea gesticulând dezordonat cu pumnii mici de femeie:

— Acum să-l judecăm noi!

Nina Aldea, îngenuncheată lângă Iacobescu, îl stropea cu apă. Spectacolul îl amuza teribil pe Nichita Dumitrescu. Găsi paharul de coniac al caricaturistului şi i-l răsturnă pe cămaşă chicotind şiret.

— O să-şi revină în câteva clipe, spuse stewardesa.

Era liniştită. Începuse să semene cu manechinul amabil de la începutul călătoriei.

— Încă 12 minute! spuse Ciolac bâţâindu-se.

O atinse fără să vrea pe doamna Hagianu. Femeia împietrită nu se mişcă.

— Şi-a revenit, şopti Nina Aldea ridicându-se.

Iacobescu clipi de câteva ori şi îşi duse reflex mâna la cap. Pe chip i se citea uimirea apoi păru să-şi aducă dintr-

odată aminte. Figura i se întunecă. Se săltă sprijinindu-se de piciorul fotoliului.

Hagianu îşi înfipse ochiul holbat în obrazul caricaturistului. Se juca ostentativ cu arma.

— Eşti în stare să mă asculţi?

— Du-te dracului!

— Mi-e să nu ajungi înaintea mea acolo! În sfârşit, n-avem timp de conversaţie. În două vorbe: dacă faci obstrucţie în chestia lui Diamantopol, te curăţăm. La cercetări vom afirma că el te-a aranjat apoi s-a sinucis. Clar?

— V-aţi scremut al naibii creierii ca să găsiţi formula asta! A cui e ideea? A şobolanului? A ta?

— Există două variante, rosti Hagianu calm. Da sau nu. În ambele, Diamantopol prin forţa împrejurărilor e sacrificat. Gândeşte-te!

Iacobescu încleştă pumnii urlând:

— Ei bine, nu! Înţelegeţi? Nu! N-am de gând să fiu complice la porcăria asta. N-aveţi decât să mă ucideţi. Reuşise să se ridice în picioare dar se clătina încă: Hai, ce mai aştepţi?

Englezoaica căscă ochii nedumerită:

— Un bărbat lipsit de cumpăt! Va trebui să fim cu multă băgare de seamă. Cred că nu mă înşel dacă afirm că toate acestea sunt consecinţa unei lipse de disciplină timpurii iar, din păcate, amănuntul are importanţa sa. Mă întreb dacă nu cumva vom fi obligaţi să admitem posibilitatea ca *mister*... *mister*...

— Iacobescu, suflă Nina Aldea.

— Da, exact ceea ce am vrut să spun! Să admitem că *mister* Iacobescu nu se simte prea bine. Astfel de manifestări te pun fără să vrei pe gânduri. Poate va trebui să ţinem seama şi de asta.

— Încă 11 minute! declară Ciolac înfrigurat.

Oprişan se adresă lui Hagianu:

— Stăm după un nebun? Hai, lichidează dracului problema!

— Cucu! ţipă pe neaşteptate bătrânelul în spatele lui Hagianu.

Bărbatul tresări şi-l împinse violent. Nichita Dumitrescu căzu pe un fotoliu. Începu să plângă cu sughiţuri.

Hagianu, enervat, respira agitat:

— Idioţi, imbecili şi demenţi! Admirabilă societate. Se adresă lui Iacobescu abia stăpânindu-şi furia: Sunt mai mult decât înţelegător. Încă o dată…

— Nu mă interesează!

Făgădău interveni împăciuitor. Glasul avea rezonanţe calde, o ureche sensibilă ar fi sesizat poate unele accente tremurate.

— Fiule! Mânia e cel mai rău îndrumător. În clipele acestea grele…

— Tu să taci, auzi? Tu n-ai dreptul să vorbeşti! Eşti cel mai odios dintre ei! O canalie superbă! Un bandit care-şi ascunde arma sub patrafir iar în timpul acesta citeşte din Biblie.

— Ăştia-s nebuni! observă agitat Oprişan. Acu’ i-au găsit conferinţele…

Hagianu interveni practic:

— Dacă ai poftă să crăpi, n-ai decât! Avizul şi binecuvântarea mea te însoţesc. Am impresia însă că încerci o cacialma. Vreau să-ţi atrag atenţia asupra unui lucru. În chestia asta nu încap trişări. Indiferent ce-ai de gând, vei juca cinstit.

— Nu zău, îşi sticli dinţii Iacobescu, ai să mă obligi tu?

— Ştiu că ţi-e profund dezagreabil, zâmbi celălalt, dar am într-adevăr această posibilitate. Bănuiesc că vei încerca să te eschivezi.

— Îmi dai vreo idee?

Hagianu se strâmbă plictisit.

— Nu eşti tâmpit, în schimb ne crezi pe noi. Nu te vei opune, dar nici nu vei participa la lichidarea lui Diamantopol. Vei încerca să te sustragi numai că te înşeli amarnic. Chiar dacă nu vom uza de armă, şi presupun că

într-adevăr nu o vom face – declară sarcastic – e un procedeu vulgar, vorba englezoaicei, vom declara autorităţilor că tu i-ai ucis pe toţi. Trei victime dintr-un condei. Piloţii plus amicul Diamantopol. Au înfundat alţii puşcăria pe baza unei singure mărturii. Ai împotriva ta nouă. Îl privi lung: Îţi amintesc că indiferent de varianta pe care o alegi, situaţia lui Diamantopol rămâne aceeaşi. Ceea ce hotărăşti acum nu e soarta lui, ci a ta. Deci sau colaborezi cu noi sau… ocna.

Iacobescu se frânse brusc. Diamantopol urmărea impasibil agitaţia din jur. Privirea adâncă, încărcată de o milă grea şi dispreţuitoare, apăsa.

Oprişan puse mâna pe umărul caricaturistului. Declară generos:

— Lasă, domnule! Nu mai fi aşa sentimental. Asta-i viaţa! Azi eu, mâine dumneata. N-am făcut noi lumea.

Făgădău interveni blând:

— Nu te necăji, fiule. Păcatul va apăsa pe umerii noştri. Îl vom purta cu toţii.

— Un pahar, domnişoară! ceru expeditivă Miss Dorothy James-Porter. Mulţumesc. Eşti extrem de amabilă. Am remarcat de la început acest amănunt.

Englezoaica, lungă şi deşirată, oficia plină de energie. Scutură flaconul de câteva ori înainte de a-l deschide. Se adresă infirmului:

— Vă simţiţi în puteri, mister Diamantopol? Nu ne putem îngădui să risipim nici o picătură. Va trebui să fim foarte atenţi.

— Ce-ar fi s-o turnăm în coniac? propuse mărinimos Ciolac. Am auzit că înainte de moarte, li se dă ceva de băut. Îşi plecă privirea: Suntem creştini, ce naiba…

Oprişan intră în panică.

— Ai înnebunit? Mai iese vreo reacţie, dracu’ ştie şi-ţi dă totul peste cap. Nu-şi mai face efectul.

— Domnilor, exclamă englezoaica ridicând triumfătoare paharul cu apă, putem începe! Sper că nu mi-o veţi lua în nume de rău dacă vă atrag încă o dată atenţia că fiecare avem dreptul să-i oferim prietenului nostru doar câteva picături. Acest mic serviciu trebuie să-l facă toată lumea.

Se înghesuiră în jurul ei nerăbdători, Iacobescu şi doamna Hagianu rămaseră singuri.

— Ah, zâmbi Miss Dorothy James-Porter. Nădăjduiesc din toată inima că nu aveţi nimic împotrivă ca eu să fiu prima. Nu e lipsă de modestie din partea mea, nici nu poate fi vorba. Vreau doar să vă ofer un mic exemplu.

Turnă trei picături apoi îi trecu flaconul lui Mareş. Mâna scriitorului tremura îngrozitor. Ciolac, prevenind o catastrofă, îi ţinu braţul.

Diamantopol se uita cu ochii larg deschişi. Le urmărea mişcările cu o curiozitate sinistră.

— Mai repede! ţipă Oprişan umezindu-şi mereu buzele.

Îşi aştepta rândul bâţâindu-se de pe un picior pe celălalt. Mâna lui Hagianu nu tremura. A lui Făgădău foarte puţin. Se închină după aceea bolborosind numele Domnului.

— Încă 9 minute! anunţă Ciolac.

Englezoaica îşi duse degetul la frunte:

— Desigur, îl vom cruţa pe mister Iacobescu. Trece printr-o stare destul de firească pentru un temperament nesăbuit. El va fi ultimul. Dar cred că acest biet gentleman – arătă spre Nichita Dumitrescu – ca şi bătrâna doamnă trebuie să-şi dea şi ei silinţa. Se vor simţi cu cugetul mult mai împăcat. N-am nici o îndoială în această privinţă.

Făcu singură oficiul ţinând degetele moşneagului care o privea nedumerit printre lacrimi. Se apropie de doamna Hagianu, arborând un zâmbet convenţional:

— Pot să sper că această călătorie nu v-a obosit prea mult?

Bătrâna privea undeva departe. Nu întoarse capul.

— Sunt sigură că acum vă simţiţi mult mai bine, cu totul restabilită. Aveţi o culoare extraordinară. Un mic efort nu

poate să vă strice.

Bătrâna nici nu clipi. Miss Dorothy James-Porter privi surprinsă în jur. Săltă din umeri şi-i apucă mâna. O mână moartă, cu degete îngheţate.

Iacobescu ridică greu capul. Avea o expresie sfâşietoare. Întâlni ochii lui Diamantopol. I se adresă răguşit:

— Ţi-am povestit de ghiozdanul acela… Ghiozdanul cu pitici şi zâne bune, cu spiriduşi înţelepţi, ghiozdanul în care ascunsesem zâmbetul puştiului de şaisprezece ani şi o carte de geografie… L-am păstrat toată viaţa. Acum nu-l mai am. L-am pierdut…

Luă flaconul. Ultimele picături se prelinseră în pahar. Mâna caricaturistului căzu. Semăna cu a doamnei Hagianu: părea moartă.

Miss Dorothy James-Porter amestecă conştiincios conţinutul paharului cu o linguriţă apoi îl privi în zare.

— Da, presupun că este exact ceea ce ne trebuie. Nu ne mai rămâne decât un singur lucru de făcut! Să procedăm în toată graba. Într-adevăr, nu văd de ce am mai zăbovi. Se adresă infirmului cu amabilitate: Credeţi că aveţi nevoie de ajutor?

Diamantopol tăcea. O mască mortuară pe care îngheţase un zâmbet.

— Să nu ne facă vreo figură! observă prudent Ciolac.

Oprişan, în necontenită mişcare, ciuli urechile:

— Ai dreptate! Trebuie imobilizat.

— Mai repede! suflă Mareş.

— Încă 8 minute! Ne aflăm deasupra Rotterdam-ului. Grăbiţi-vă, pentru numele lui Dumnezeu!

Îl înconjuraseră din toate părţile. Infirmul îşi plimba privirea grea de la unul la altul, Iacobescu întoarse capul. Nu suporta ochii aceia cafenii pe care destinul nu-i cruţase. Parcurseseră o partitură cumplită unde fiecare notă sunase tragic.

„Au o lumină ciudată, gândi Făgădău. Nu e teamă, nici silă, nici resemnare. E…“

Simţi un şoc. Da, asta era! Ochii lui Diamantopol înţelegeau! Clipele acestea, ultimele sale clipe aveau pentru el o singură semnificaţie: confirmau ceva de mult ştiut.

Hagianu, rezolut, făcu primul pas. Ceilalţi prinseră umerii şi braţele infirmului. Oprişan încercă să-i descleştеze maxilarele.

— Un mic efort, mister… suflă englezoaica ridicând paharul.

Contabilul întinse mâna după el. Diamanopol, *sufocat*, smuci capul sălbatic dar Ciolac reuşise să-i răstoarne lichidul tulbure în gura căscată.

Se dădură înapoi. Infirmul, fără sprijin, alunecă pe covor. Îi privi înceţoşat, ca de la marginea altui hotar.

— Am ştiut de la început! Mi-e milă de voi.

Se lăsă o linişte adâncă. Păreau dintr-o dată buimaci, lipsiţi de iniţiativă ca şi cum nu se gândiseră o singură clipă la ceea ce avea să urmeze după asasinarea lui Diamantopol.

Iacobescu ridică în braţe trupul infirmului şi-l transportă la celălalt capăt al avionului. Îşi ascundea faţa.

Nichita Dumitrescu duse palmele la ureche scâncind:

— Nani… Toată lumea face nani!

— Şi acum? întrebă cu voce nesigură Oprişan.

Iustin Făgădău se lăsă în genunchi sprijinindu-şi fruntea de marginea canapelei, ca într-un confesional.

Închise ochii anticipând o imagine: cei zece coborând cu servieta, poşeta sau sacul de voiaj. Fără să-şi ia rămas bun, fără să se privească, se vor împrăştia ca şobolanii grăbiţi să dispară, să li se piardă urma. Îi va însoţi umbră hidoasă, strigoi neliniştit în camera de hotel sau culcuşul ocazional, umplându-le de coşmaruri. Mâine, viaţa-şi va relua cursul obişnuit. Tabieturile, prietenii, gazeta, plimbările…

Şopti:

— Să ne rugăm pentru el! Glasul amplu se înălţă limpede. Vibra cules parcă în poalele unei cupole de cristal:

— *Tatăl nostru carele eşti în ceruri...*

Compuneau o privelişte ciudată! Nouă oameni îngenunchiaţi într-un avion, implorând o milă în care nu credeau, îndreptându-şi rugăciunea spre un chip alungat de mult din inimile lor. Un chip mânjit cu sânge.

Oprişan îşi încârligase degetele mici bolborosind mecanic.

Chipul lui Hagianu era rigid. Ţinea gura încleştată. Cuvintele se rostogoleau greu pe la colţul buzelor. Nu simţea nimic. Redevenise domnul distins cu morgă saxonă, obligat de convenienţe şi tradiţie să respecte o datină. Nu să-şi ascundă şi plictiseala.

Vocea lui Ciolac, răsunătoare, o acoperea pe a celorlalţi. Îşi împreunase palmele corect, privind cu o expresie de extaz un cer nevăzut. Părea extrem de pătruns, unul dintre aceia care însoţesc voluntar, cu glas acordat, corul bisericesc din simpla plăcere de a se auzi atunci când se întâmpla să asiste la vreo slujbă. Din când în când, trăgea cu coada ochiului la ceas.

Mareş îşi umezi buzele arse. Nu-şi putea desprinde privirea de pe chipul lui Făgădău. Pe figură i se citea o emoţie sinceră.

Englezoaica clătina din cap cu o expresie pioasă. Expresie construită, formală, dictată de circumstanţă.

Ar fi putut la fel de bine să râdă, să plângă sau să aplaude cu condiţia ca gestul să nu fie vulgar sau lipsit de demnitate. Mormăia ceva nedesluşit, pe limba ei, consultându-şi ceasul. Corul de voci îi aluneca pe lângă urechi.

În obrazul lui Iacobescu se înfipsese un rânjet sinistru. Îi privea sălbatic, plin de ură. La fiecare verset, scrâşnea din dinţi, pe punctul de a izbucni.

Ochii Ninei Aldea străluceau umezi. Palidă şi cu părul despletit semăna cu o madonă zugrăvită de un pictor

păgân. Glasul gâlgâi alături de ale celorlalţi:

— *Precum şi noi iertăm greşiţilor noştri…*

Elena Hagianu privea înainte. Contempla oarbă şi surdă ceva ascuns altor priviri.

Vorbele se precipitau. În ele clocotea nerăbdarea. Un şuvoi abia zăgăzuit îndărătul digurilor şubrede. Ultimele cuvinte ale lui Făgădău răsunară metalic:

— *Şi ne izbăveşte de cel viclean!*

În privirea lui Nichita Dumitrescu se aprinse o flacără mică. Ceva, ca un zvon răsărit pe neaşteptate din neguri, ca un ochi de jeratic sclipind scurt peste cenuşa rece. Şopti cu glasul tremurat:

— *Amin!*

Făgădău se închină.

Se uitau unii la alţii înfiguraţi. Aşteptau.

Preotul începu să-şi descheie anteriul.

Rămăsese într-un pantalon închis şi o cămaşă fără guler. Păru dintr-o dată pipernicit şi lipsit de importanţă, un omuleţ oarecare cu ochii injectaţi. Îşi suflecă mânecile şi se îndreptă liniştit cu paşi măsuraţi spre cabina de comandă.

Simţi nouă perechi de ochi agăţându-i-se de umeri, de spinare, sfredelindu-i trupul.

Cineva îngăimă sufocat:

— Dumneata!?

Făgădău se întoarse încet. Figura rotundă n-avea nici o expresie. Rosti limpede:

— Da, eu sunt… Diavolul Alb.

— Dumneata?! suflă Oprişan. Înghiţi în sec: Dumneata ai trimis la moarte zeci de mii de oameni?! Fantastic!

— Mi se pare că nici unul dintre voi nu e mai bun.

Pe buzele lui Hagianu apăru vechiul zâmbet:

— Popa! Nu mi-ar fi trecut niciodată prin minte!

— O idee destul de bună, surâse Făgădău. Nu credeţi? Cincisprezece ani n-am avut necazuri. Cine ar fi putut bănui că mă ascund în România? Iar o sutană camuflează multe

şi-ţi oferă posibilitatea să afli tot ce vrei. Adăugă încet, ca pentru el: Diamantopol… mda, a fost mai tare decât mi-am închipuit. În sfârşit, acum nu mai are importanţă.

Ridică din umeri şi puse mâna pe clanţa cabinei de comandă. Miss Dorothy James-Porter sări în picioare. Îşi scosese pălăria iar părul ţepos, retezat scurt îi încadra ca o cască obrajii supţi. Ochii îi ardeau.

Exclamă într-o românească fără cusur:

— Mulţumesc, domnule Potra! Asta am vrut să ştim. Spectacolul s-a terminat.

Capitolul XXI

FINIS CORONAT OPUS

Uşa cabinei de comandă se deschise. Apăru chipul unuia dintre piloţi care se interesă zâmbind:

— Gata, balul?

În spate, se zărea silueta celuilalt, manevrând aparatura de la bord.

— Unde suntem? întrebă Dorothy James-Porter.

— Peste aproximativ 20 de minute aterizăm la Otopeni. Ne învârtim de patru ore în cerc. Mă mir că n-aţi ameţit.

Val Iacobescu respiră adânc şi îşi turnă un pahar de coniac.

Erau obosiţi. Mâinile doamnei Hagianu tremurau. Îşi îndreptă părul privind amuzată în jur:

— Niciodată nu mi-a fost aşa greu, îi spuse Ninei Aldea. Ştii, poziţia înţepenită m-a omorât! Şi căzusem prost…

Fata zâmbi.

Diamantopol, cu bărbia proptită în podul palmei privea concentrat chipul lui Făgădău. Ochii erau învăluiţi într-un abur uşor. Aveau o expresie nedesluşită, parcă nostalgică. Murmură:

— În sfârşit…

Făgădău asculta. Pe obrazul livid, ochii congestionaţi, abia mijiţi, tăiau două răni crude, însângerate.

— A fost un joc, declară Miss Dorothy James-Porter. Într-adevăr, acesta e cuvântul. Un joc în care au evoluat unsprezece personaje. Nouă false, două autentice: Ovidiu Diamantopol şi Iosif Potra, alias Iustin Făgădău. Cu câţiva ani în urmă, specialiştii din ministerul transporturilor au avut marea surpriză să citească într-o revistă străină că se experimentează un prototip de avion fără zgomot, o nouă descoperire pe baza efectului Coandă, soluţionând astfel problema acută a poluării fonice. Surpriză de proporţii, pentru că proiectul supus comisiei de brevete aparţinea unui grup de ingineri români.

Evident, cineva trădase. În urma unei anchete îndelungate, autorităţile ajung la concluzia că o singură persoană, respectiv desenatorul tehnic, Simion Otescu, putea înstrăina secretul. Dosarul său este însă inatacabil: luptător antifascist, supravieţuitor al lagărului de exterminare din D., foştii deţinuţi o confirmă, nu încap dubii.

Dar iată că răsfoind arhivele siguranţei, cineva descoperă fotografia lui Simion Otescu. Omul făcea parte din serviciul de informaţii al armatei germane. În cele din urmă, desenatorul sfârşeşte prin a mărturisi. Simţind că pierd războiul, şefii din Abwehr şi-au strecurat agenţi în lagăre pentru ca la eliberare să capete „certificate“ care atestau un trecut antifascist neîndoielnic.

În spatele unor asemenea certificate sunt descoperiţi alţi trei spioni. Fac declaraţii complete şi indică cine e şeful agenturii: Diavolul Alb, omul fără chip, fostul medic din lagărul D. Toate încercările noastre de-a ajunge la el rămân însă fără rezultat, Iosif Potra se dovedeşte un adversar extrem de abil şi precaut.

Acum patru zile, domnul Ovidiu Diamantopol înştiinţează organele de resort că Diavolul Alb, criminal de război cu mii de victime la activ, e pe cale să părăsească România. Desigur, ne punea la dispoziţie un amănunt esenţial: data călătoriei şi cursa.

Nu ne-am îndoit o singură clipă că informaţia e exactă. Fusese suficient să-i ascultăm povestea, această epopee tragică frizând fantasticul, pentru a ne da seama cu ce fel de om avem de-a face. O încăpăţânare diabolică, folosesc termenul în sensul major pozitiv, o dorinţă de dreptate fanatică, o putere de sacrificiu unică! Un astfel de om, capabil să-şi urmărească timp de douăzeci şi ceva de ani călăul plus experienţa dobândită în aproape trei decenii de hingherealã pe toate meridianele lumii, reprezenta cea mai serioasă garanţie. Zâmbi căutând ochii infirmului: Cred că azi aţi fi fost un poliţist foarte bun.

Omul clătină vag din cap.

— Din nefericire, reluă Miss Dorothy James-Porter, informaţiile se isprăveau aici. Problema consta în a demonstra că un individ cu date şi semnalmente necunoscute, un individ cu un obraz transformat de vârstă şi o operaţie estetică este chiar omul căutat. Trebuia să probăm, să reconstituim puntea pe care Diavolul Alb o azvârlise în aer cu ani în urmă abandonându-l pe Potra într-un peisaj părăsit, puntea ce lega două existenţe ale aceleiaşi persoane.

Reflectând, am ajuns la concluzia că avem o singură soluţie. Diavolul Alb să se desconspire el însuşi. Ne-am amintit atunci de un amănunt din relatarea victimei sale, aparent lipsit de orice semnificaţie: Potra ştie să piloteze. În consecinţă, trebuia pus într-o situaţie specială, de fapt extraordinară, care să-l silească să uzeze de aceste cunoştinţe.

Actul în sine avea să reprezinte cel mai cert document de identitate. Pentru cursa de Viena care ne interesa existau treizeci şi unu de pasageri.

Cercetându-i atent, plecând de la considerente de sex şi de vârstă, am ajuns la concluzia că Potra nu se poate ascunde decât sub rasa lui Iustin Făgădău. Trebuia silit să-şi scoată singur masca.

Am procedat în primul rând la o izolare inventând o a doua cursă – cea în care ne aflăm – şi totodată nouă tovarăşi de călătorie. O tipologie distinctă, oameni care ascund cu grijă acte reprobabile în trecutul lor. Poveştile odioase, o veritabilă colecţie de monstruozităţi, trebuiau să creeze un anumit climat favorabil marii mărturisiri. Recunoşti mai uşor că eşti un păcătos când cei din jur nu-s nici ei îngeri. Între indivizi de aceeaşi factură psihică, se naşte spontan un soi de complicitate care alungă temerile şi eventualele scrupule. De altfel, răspunsul lui Potra la surpriza „economistului“ este edificator: „Mi se pare că nici unul dintre voi nu e mai bun.“

Fără îndoială, cel mai important lucru era ca tovarăşii de călătorie ai Diavolului Alb să realizeze convingător atmosfera pricinuită de dezastru, Iosif Potra trebuia să creadă că aşa stau lucrurile.

Începu să râdă încetişor:

— Trei zile am făcut repetiţii pentru ca ceea ce urma să se petreacă în avion să pară perfect verosimil. Toţi aveam o poveste de învăţat, o individualitate pe care să ne-o însuşim, s-o vehiculăm timp de aproape patru ore. Ne-am temut de exagerări, de accente false, de gafe fatale. Un singur fleac, un ton sau o respiraţie greşită – nu exagerez deloc – ceva infinitesimal care să contravină personalităţii arborate, putea transforma acţiunea într-o mascaradă dezastruoasă.

Au existat câteva momente cheie, aş zice punctele cardinale ale întregii operaţii. În primul rând „asasinarea“ piloţilor. Ea reprezenta premisa, de fapt startul, ce avea să declanşeze spectacolul. Mi-era teamă ca povestea ratatului care încearcă să iasă cu disperare din anonimat să nu fie suficient de convingătoare. Rolul lui Mareş trebuia deci distribuit cu multă chibzuinţă. Mai exista temerea ca Făgădău, amintindu-şi de obligaţiile clericale, să nu încerce să se apropie de cele două victime. Iacobescu şi Nina Aldea, sub pretexte bine stabilite în prealabil, aveau să-l împiedice.

Un pericol asupra căruia ne-au atras atenţia înşişi specialiştii TAROM era ca Potra, deşi pilot amator, să îşi dea seama, în funcţie de poziţia stelelor, că avionul se învârteşte în cerc. Itinerarul trebuia deci circumscris exact la o anumită înălţime şi ţinând în permanenţă seama de stratul de nori. Avioanele de vânătoare care ne-au însoţit la un moment dat aduceau încă o tuşă de autentic. Ar fi părut nefiresc ca într-o astfel de situaţie cei de la sol să nu se alerteze.

— S-a omis totuşi avertizarea aeroportului din Sibiu, interveni pilotul. Erau grozav de neliniştiţi.

— Da, făcu Miss Dorothy James-Porter muşcându-şi buzele. Un alt moment dificil l-a constituit prima confesiune. Trecerea la mărturisiri a pasagerilor marca un moment psihologic de mare intensitate care trebuia bine pregătit. Dar mai ales trebuia justificat. Bineînţeles, scurgerea timpului, minutele acelea care dădeau impresia că alunecă în mod vertiginos împingându-i pe cei din avion spre ora fatală, crea o premisă excelentă pentru realizarea unei atmosfere de mare tensiune. Dificilă era dozarea ei, un crescendo firesc care să atingă în cele din urmă praguri demenţiale.

Crizele de sinceritate, mai ales în faţa morţii, sunt un fenomen cunoscut, clasic. Dar în opt sau nouă variante pe aceeaşi temă şi destinate aceleiaşi urechi, o ureche atentă, o ureche expertă, se puteau lesne strecura erori.

Pentru mulţi dintre noi a fost practic partitura cea mai grea. Nu fiecare are aceeaşi imagine despre Dumnezeire, nu fiecare se confesează la fel. Există eschive, îndoieli, ezitări, în ciuda catastrofei iminente, un rest de superstiţie pentru opinia publică. Se afirmă mereu că în faţa evenimentelor mari, absolute, oamenii reacţionează la fel. Este adevărat, dar încap nuanţe. Iar aici nuanţele contau, Iacobescu şi Oprişan, de exemplu, nu puteau reacţiona în acelaşi mod. De asemenea, şi „trădarea“ cauzei lui Diamantopol, acea evadare inexorabilă din rândul adepţilor

săi, a respectat o ierarhie a potenţialului fiecărui caracter. Hagianu, mai tare, mai stăpân pe nervii săi, deşi nu mai bun, avea să voteze moartea lui Diamantopol în urma istericului Oprişan sau a măruntului Ciolac.

Faptul că Iustin Făgădău continua să predice când mai rămăseseră doar câteva minute m-a pus serios pe gânduri. Începusem să cred că l-am înspăimântat degeaba pe bietul preot.

Diavolul Alb, însă, ne-a suspectat până în ultima clipă. Ceva, instinctul sau doar prudenţa devenită a doua natură la un individ care-şi ştie timp de decenii urmele adulmecate, îl simte mereu pe celălalt în spate, îi simte răsuflarea, l-a determinat să împingă jocul până la limita sa extremă. Surâse: Şi totuşi până la urmă şi-a lepădat anteriul.

Se opri brusc. Pilotul apăruse în pragul cabinei.

— Gata? Aterizăm?

Întâlni privirea lui Diamantopol, îngândurată. Miss Dorothy James-Porter i se adresă zâmbind:

— Sunteţi obosit. Bine că s-a terminat.

— Da, s-a terminat. Mă simt puţin buimac.

— Fireşte, n-a fost uşor.

Infirmul oftă:

— Altceva… Când timp de o viaţă te gândeşti la acelaşi lucru, urmăreşti o singură idee, nu mai ai vreme să vezi nimic în jur… Mă întreb ce voi face de acum încolo. Înţelegeţi? Sunt fericit, extrem de fericit dar în acelaşi timp încerc un sentiment curios: mă simt concediat.

Miss Dorothy James-Porter îi examină obrajii livizi, buzele palide. Avu un gând tulbure: „Va muri în curând. Flacăra s-a stins.“

Obsesia Diavolului Alb însufleţise ani de zile trupul acesta chinuit, istovit de suferinţă. Acum se spulberase şi, ciudat, acorduri funebre însoţeau ca un ecou strigătul de victorie.

Îşi azvârli capul pe spate, declarând tonic:

— Veţi începe să vă gândiţi şi la dumneavoastră.

— N-am învăţat s-o fac, zâmbi trist Diamantopol. Acum e târziu.

Nichita Dumitrescu se ridică dezmorţindu-şi braţele.

— În sfârşit, am ajuns! Se adresă celorlalţi: Ei băieţi, daţi o ţuică! Voi trăgeaţi tare cu coniacul şi eu căpiam tăind la peştişori…

În hublouri, apăruse Bucureştiul, constelaţie uriaşă fulgerând noaptea adâncă.

Au interpretat:

Miss Dorothy James-Porter – Maior Minerva Tutovan; Vasile Mareş – T.I. actor Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra“; Val Iacobescu – Colonel Radu Ştefan; Nina Aldea – Locotenent major Ioana Pădureanu; Anton Oprilan – C.T. actor Teatrul de stat Brăila; Pantelimon Ciolac – Colonel Gheorghe Panţâru; Nichita Dumitrescu – D.I. actor pensionar; Elena Hagianu – M.S. actriţă pensionară; Dimitrie Hagianu – Locotenent colonel Marin Gheorghiaş.

Scenariul şi regia – Minerva Tutovan.

Cuprins

1. Cursă pentru infern 5
2. Ciudăţenii la zece mii de metri 18
3. Verdictul 26
4. Rendez-vous cu moartea 34
5. Love story 43
6. Adevărata existenţă a domnului Pantelimon-Ciolac 54
7. Ucigaşul 60
8. Omul cu doua feţe 76
9. „Pentru un pumn de dolari“ 87
10. Sturmbannführer SS, doctor Iosif Potra, mă recunoşti? 97
11. Diavolul Alb surâde 104
12. Plan de evadare 110
13. O experienţă fără precedent 122
14. În numele justiţiei 134
15. Layton – omul providenţei 147
16. Urme 158
17. Miss Dorothy James-Porter găseşte cheia problemei 169
18. Stupefacţie 182
19. Pledoarie pentru crimă 191
20. O crimă colectivă 223

21. Finis coronat opus 232